ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز، السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԻՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր— ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 569—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 27 ՄԱՐՏ 1975 ՀԱՏԸ ԶԵՌՔԻ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. العدد رقم ٥٦٩ – الخميس ٢٧ مارس ١٩٧٥

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Տ. Տ. ՎԱԶԳԷՆ ԱՌԱՋԻՆԻ

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՔԱՐՈԶԸ՝

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ 30 ՄԱՐՏ 1975

ՅԱՆՈՒՆ ՀՕՐ ԵՒ ՈՐԴՒՈՅ ԵՒ ՀՈԳՒՈՅ ՍՐԲՈՅ. ԱՄԷՆ «ՏՈՒՐ ՄԵԶ ՏԷՐ, ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ»

Սիրելի հաւատացեալներ,

Սուրբ Յարութեան ուրախութիւնը սկիզբ առաւ յուղաբեր կանանց և առաջին այցելու առաքեալների սրտերում, Քրիստոսի դատարկ գերեզմանի առաջ:

Նրանց հոգիներում է, որ առաջին անգամ փայլատակեց մեծագոյն ուրախութիւնը՝ աշխարհի բոլոր ուրախութիւններից: Վճռական էր այդ պահը, Մեծ Վարդապետի աստուածութեան համար, Նոր Ուխտի յաղթանակի համար, պատմութեան համար: Արդարև, յարութեան ուրախութիւնը՝ լոյսի արագութեամբ վերածուեց ամենայաղթ մի զգացումի, որ բոցավառեց ու պայծառացրեց բոլոր հոգիները՝ Յիսուսի աշակերտների և Նրանց հետևող բազմութիւնների:

Բոլոր ժամանակների մարդը բնորոշւում է մահից յետոյ ապրելու յոյսով: Յիսուս իր քարոզութեամբ ու իր դատարկ գերեզմանով մանաւանդ, աշխարհի սրտի վրայ վառեց անմար կրակը՝ յաւէտ ապրելու յոյսի, կրակը յարութեան ուրախութեան:

Ի լուր յարութեան աւետիսի, անմահութեան ծարաւի հոգիները մարդկանց, երկրից երկիր, սերունդէ սերունդ, բոլորը, բոլորը իրենց խնթացած ձեռքերը դէպի երկինք կարկառած աղաղակեցին՝

«Տուր մեզ Տէր, ուրախութիւնը յարութեան»:

Մեծ աւետիսով, Յիսուսի յարութեան լոյսը իջաւ նաև հայոց աշխարհի վրայ: Մեր ազգը առաջիններից եղաւ, որ կարողացաւ իր հոգու ուժերով բարձրանալ մինչև կատարները յարութեան գաղափարականի ու ապրել՝ ստեղծագործ կերպով, ուրախութիւնը անմահութեան:

Այդ օրուանից, հայերը և պատմութիւնը Նրանց, հեգնեցին մահը և յաղթեցին իսկ մահուան, քանզի Նրանց աղօթքի ու պայքարի դրօշի վրայ գրուած եղաւ միշտ՝ «Տուր մեզ Տէր, ուրախութիւնը յարութեան»:

Այո, յարութեան ուրախութեամբ մեր ժողովրդի զաւակները դարեր շարունակ մաքառեցին խաւարի ու բարբարոսութեան դէմ, ու չսակարկեցին իրենց արիւնը, որովհետև հաւատացին՝ թէ զոհաբերումը արդարութեան ու ազատութեան սեղանի վրայ, յոյլ անում ճանապարհը անմահութեան: Ճշմարիտ է Եղիշէ պատմիչի վկայութիւնը թէ՝ Նրանք «ի մահ համարեալ էին, և մահ իւրեանց կեանք»: Միայն այդպէս կարելի է բացատրել պատմական հրաշքը հայ ժողովրդի գոյատևման:

Բուն պատմական Հայաստանի հողամասի վրայ, Անիի թագաւորութեան անկումից յետոյ, մօտ հազար տարի տևապես հայ ազգաբնակչութիւնը հարստահարուեց, հալածուեց, [illegible] ու անխնայ կոտորուեց, մինչև մեր դարի իսկ սկզբին, 1915 թուին, Արևմտեան Հայաստանում, նա զոհը դարձաւ իր դէմ գործուած մի անօրինակ ցեղասպանութեան, որ խլեց կեանքը մօտ երկու միլլոն հայերի:

Բայց մեր հաւատաւոր ժողովրդին վերստին վիճակուեց մահուամբ մահը յաղթել՝ «իւր քաջ որդւոց սուրբ արիւնով» և մի նոր կեանքի լուսաբացը ողջունել, քաղաքական երջանիկ իրադրութեան մէջ: Հայկական Նոր պետութեան ստեղծումով, սովետական մեծ եղբայրութեան դրօշի տակ, մեր ազգին վերջապէս արդարութիւն եղաւ: Հայ ժողովուրդը ազատ շունչ քաշեց և խաղաղութեան ու ապահովութեան պայմանների մէջ, ըմբոշխնեց երազ թուացող ուրախութիւնը՝ իր փրկութեան, իր յարութեան:

(Շարունակութիւնը տես էջ 3)

ՖԷՅՍԱԼ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՒ

Սէուտական Արաբիոյ Ֆէյսալ թագաւորը, Երեքշաբթի, 25 Մարտ 1975, պալատին մէջ սպաննուեցաւ իր մէկ եղբօրորդիին կողմէ, հրազէնի գնդակով:

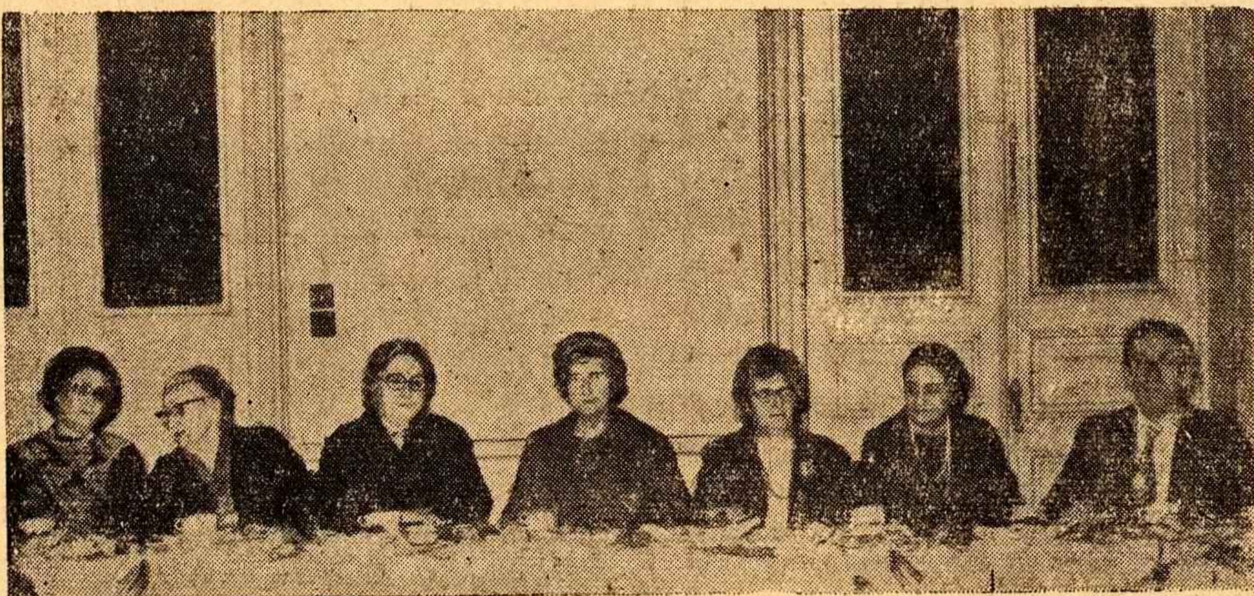
Ողբացեալ թագաւորին թաղումը կատարուեցաւ Էլ Ռիատի մէջ, Չորեքշաբթի, 26 Մարտ: Այս առթիւ Եգիպտոսի նախագահը՝ Մոհամէտ Անուար էլ Սատաթ, ընկերակցութեամբ երկրիս Վարչապետին, Արտաքին Գործոց նախարարին եւ այլ պետական բարձրաստիճան անձնաւորութեանց Սէուտական Արաբիա մեկնեցաւ, անձամբ ցաւակցութիւն յայտնելու: Եգիպտոսի մէջ 14 օրերու պաշտօնական սուգ յայտարարուեցաւ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԷՆ ՆԵՐՍ

«ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՏՕՆ»ԻՆ ԱՌԹԻՒ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ – ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ Հինգշաբթի, 20 Մարտ 1975, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ կազմակերպուած էր Թէյասեղան – Հանդիսութիւն մը՝ նուիրուած «Մայրերու Տօն»ին, նախագահութեամբ Տիրամայր Վերգին Բապուճեանի որ տեղ գրաւած էր պատուոյ սեղանին կեդրոնը, իր աջին ունենալով Տիկին Իսկուհի Ալեքսանեանը, և ձախին՝ Տիկին Լիւսի Քէօթէքեանը:

Բազմաթիւ մայրեր, մեծմայրեր և զաւակներ պատասխանած էին իրենց եղած հրաւէրին ու եկած վայելելու Հայ Մօր նուիրուած մեծարանքի այս հանդիսութիւնը, որուն բացումը կատարեց սրահին Նախագահը՝ ընկեր Սարգիս Պալեան և ապա խօսեցաւ մօր՝ և մանաւանդ Հայ Մօր մայրական և ազգային կարևոր պարտականութեանց մասին:

Պատուոյ սեղանէն նկար մը. Ձախէն աջ Տիկիններ Լուիզ Բամպուքճեան, Իսկուհի Ալեքսանեան, Տիրամայր Վերգին Բապուճեան, Տիկիններ Լիւսի Քէօթէքեան Արաքսի Կէօքմէնեան, Հերմինէ Ջագրճեան եւ Պր. Աւետիս Խ. Ջագրճեան: (Լուսանկար՝ ՀՐԱՆԴԻ)

Գործադրուեցաւ կոկիկ յայտագիր մը, որուն ընթացքին արտասանեցին և «Մայր»ը փառաբանեցին հայ երկսեռ պատանիներ:

Մայրերու ձօնուած գեղեցիկ ուղերձ մը կատարեց ընկեր Գերճ Գոչարեան:

Խօսք առնելու հրաւիրուեցաւ հիւրաբար քաղաքս այցելող՝ Տիկին Լիւսի Քէօթէքեան, որ նախ պատմականը ըրաւ թէ ինչ պարագաներու բերմամբ Ա.Մ.Ն.ի մէջ «Մայրերու Օր»ը հաստատուած է և կը տօնուի Մայիս ամսուան առաջին Կիրակին, ուր ընծայելով որ մարդիկ կարողանան այդ եղանակին գեղեցիկ ծաղիկներ նուիրել իրենց մայրերուն: Տիկին Քէօթէքեան ապա շնորհակալութիւն և յաջողութիւն մաղթեց սրահի վարչութեան այս գեղեցիկ տօնակատարութեան առթիւ:

Սրահի վարչութիւնը զանազան բարեսէր ազգայիններէ և հաստատութիւններէ գեղեցիկ նուէրներ հաւաքած ըլլալով, հնարաւորութիւնը ունեցաւ ներկայ մայրերէն իւրաքանչիւրին ըստ բաղդի, յանձնելու յիշատակի նուէրներ: Արժէքաւոր նուէրներ տրուեցան մասնաւորապէս բարօրեան Նախագահուհիին. Ներկաներուն մէջ գտնուող «ամենատարեց» մօր՝ Տիկին Մայտա Ծաճաեանին (Աղեքս.), «ամենաջահել» մօր և «ամենաբազմաթիւ զաւակներ ունեցող» մօր: Այս երկուքին ալ արժանացաւ Տիկին Իսկուհի Ալեքսանեան:

Մթնոլորտը ջերմ էր ու հաւաքոյթը հաճելի: Հայկական երգեցողութիւնն ու երաժշտութիւնն ու մտերմիկ խօսակցութիւնները հաճելի դարձուցին այս Թէյասեղանը:

Ու ներկաները խիստ գոհ տրամադրութիւններով հրաժեշտ առին ու մեկնեցան Հայկական Ընթերցասրահէն, շնորհաւորելով և յաջողութիւն մաղթելով՝ երէց վարչութեան անդամներուն և գործօն անդամուհիներուն:

Ս. Զ.

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ՝ ԳԱՀԻՐԷԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՄԷՋ

Այս տարի սովետական գիրքեր կը ցուցադրուին աւելի քան 30 երկիրներու մէջ:

Գահիրէի մէջ կայացած Գիրքերու 7րդ միջազգային ցուցահանդէսին, Ս. Միութեան մէջ հրատարակուած մեծ թիւով գիրքեր ցուցադրուեցան եւ եգիպտացի հանրութիւնը գաղափար մը կազմեց՝ սովետ հրատարակութեանց առեւտուրի կազմակերպութեան եւ սովետ տպագրական եւ հրատարակչական ճարտարարուեստի մասին:

Ցուցահանդէսին սովետական բաժինը գիրքի [illegible] եւ նոր աշխարհ մըն էր, բովանդակած՝ գիտական, ճարտարարուեստական, քաղաքական, գրական ու գեղարուեստական աւելի քան 1000 գիրքերով [illegible], եւ Արաբերէն, Ռուսերէն, Անգլերէն եւ Ֆրանսերէն լեզուներով հրատարակուած:

Ցուցահանդէս այցելողներ տեսան նաեւ, որ նոյնիսկ սովետական իշխանութեան սկիզբի օրերէն, երբ հրատարակչութեան գործը հազիւ թէ զարգանալ սկսած էր, ընկերվարական պետութիւնը անոր մէջ նշմարեց, որ գիրքը՝ բոլոր ժողովուրդներու մօտեցման լաւագոյն միջոցներէն է:

Ցուցահանդէսին մէջ ի յայտ եկաւ Վ. Ի. Լենինի գաղափարները, թէ ինչպէս ընկերվարական պետութեան մէջ այսօր կը գործէ եւ կը զարգանայ գիրքի առեւտուրը:

Հետեւեալ թիւերը ցոյց կու տան սովետական գիրքի [illegible]:

1973 թուականին, աւելի քան 80.000 գիրքեր եւ գրքոյկներ հրատարակուած են Ս. Միութեան մէջ, 1500 միլիոն օրինակով, շուրջ 250 հրատարակչատուներ եւ աւելի քան 4000 տպարաններ լոյս ընծայած են [illegible] գիտութեան բոլոր մարզերէն:

Սովետական իշխանութեան տարիներուն աւելի քան 2.500.000 գիրքեր հրատարակուած են 40.000 միլիոն օրինակով

(Շար. տես էջ 4)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆՈՐ ԿԱԶՄԸ

Ուրբաթ, 21 Մարտ 1975, Աղեքսանդրիոյ Գատ. Թեմական Ժողովի 1975 տարեշրջանի Ա. նիստին, օրակարգի այլ հարցերու կարգին, տեղի ունեցաւ Քաղաքական Ժողովի նոր կազմի մը ընտրութիւնը։

Նոր շրջանի մը համար Քաղաքական Ժողովի անդամ ընտրուեցան՝ ՊՊ.

Վահան Տ. Ալեքսանեան (Ատենապետ), Ստեփան Ստեփանեան (Փոխ-ատենապետ), Մուշեղ Թէօշկէրեան (Ատենադպիր), Յակոբ Քիւհեաեան (Գանձապահ) և Վահրամ Թօսունեան, Նուպար Դաւիթեան, Արթիւր Ուզունեան (Խորհրդականներ)։

Կը շնորհաւորենք Քաղաքական Ժողովին նոր անդամները և բեղուն գործունէութեան շրջան մը կը մաղթենք իրենց։

ԳԱՀԻՐԷ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1975 թուականը 60-ամեակն է Ապրիլեան Մեծ Եղեռնի։ Սփիւռքահայ բոլոր գաղութները որոշած են պատշաճ և համազգային շուքով ոգեկոչել զայն։

Գահիրէի Ազգային Իշխանութիւնը [illegible] համազգային շուքով տօնելու կապակցութեամբ, կոչ ուղղած է մեր այլ յարանուանութեանց և Գահիրէի Մշակութային և [illegible] կազմակերպութիւններուն, որոնցմէ կազմուելով յառաջ եկաւ Յանձնախումբ մը, որուն վստահուեցաւ Ապրիլեան Եղեռնի 60-ամեակի տօնակատարութեան կազմակերպութիւնը։ Սոյն Յանձնախումբը կը [illegible] նիւթեր գումարելով նշանակեց զանազան ենթայանձնախումբեր, զբաղելու համար այդ առթիւ տեղի ունենալիք հանդիսութեանց կազմակերպութեամբ, ինչպէս նաև հրատարակութեանց վերաբերեալ աշխատանքներով։

Այսու կը հաղորդենք յարգոյ հասարակութեան, թէ Ապրիլ 24ի երեկոյեան տեղի պիտի ունենայ համազգային շուքով հանդիսութիւն մը, որուն ընթացքին գեղարուեստական պատշաճ յայտագրի մը կողքին՝ խօսք առնելու հրաւիրուած են, զանազան լեզուներով, ծանօթ ազգայիններ։ Իսկ Կիրակի, 27 Ապրիլ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, տեղի պիտի ունենայ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ և Հոգեհանգստեան Պաշտօն՝ մեր բիւրաւոր նահատակներու ընկելի յիշատակին։

ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ-ԳԱՀԻՐԷ

ՏԻԿՆԱՆՑ «ԱՅԾԵՄՆԻԿ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻ ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

Նախանցեալ Կիրակի, 16 Մարտ 1975, Հելիոպոլսոյ Կ. Աբիկեան Հանգստեան Տունին մէջ տեղի ունեցաւ «Այծեմնիկ» միութեան հիմնադրութեան Յիսնամեակին առթիւ կազմակերպուած ճաշկերոյթը, հովանաւորութեամբ և ներկայութեամբ Առաջնորդական Տեղապահ Գերպ. Տ. Ն[illegible] Ծ. Վրդ. Բաղումճեանի և նախագահութեամբ Տէր և Տիկին Աւետիս Ն. Զագըճեանի։

Ներկայ էին Թեմիս քահանայ հայրերը և բազմաթիւ հրաւիրեալներ իրենց համեստափայլ տիկիններով։

«Այծեմնիկ»ի վարչութիւնը այս առթիւ կոչ ըրած էր շուրջ 20 ծանօթ ազգայիններու, որպէսզի շօշափելի գումարներով (նուազագոյնը 100 Ե. Ոսկի) մասնակցին նուիրատուութեանց արշաւին, զիրենք նկատելով հանդիսութեան որպէս կնքահայրեր։ Ուրախ ենք որ անոնք բոլորն ալ սիրով ընդառաջած էին կոչին և ոմանք նոյնիսկ կրկնապատիկ գումարով մասնակցեցան ու նուիրահաւաքին ընդհ. գումարը հասցուցին աւելի քան 3500 Ե. Ոսկիի։

Ճաշկերոյթի ընթացքին խօսք ունեցան՝ վարչութեան ատենապետուհին Տիկին Սիրանոյշ Սարգիսեանը, միութեան հիմնադիր և վաստակաւոր անդամուհի Տիկին Լիւսի Քէօթէքեանը (որ միութեան հիմնադրութեան պատմականը ըրաւ և վեր առաւ յիսնամեայ օգտաշատ գործունէութիւնը «Այծեմնիկ» Տիկնանց Միութեան)։

Ապա հանդիսավարը՝ Տիկին Արմենուհի Ժամկոչեան հրաւիրեց Օրդ. Մարօ Սագայեանը, Մարի Ոսկերիչեանը, Անուշքա Զաքըրճեանը, Վանես Էքսէլճեանն ու Մ. Յակոբեանը որպէսզի իրենց շնորհները ցոյց տան մեներգով, արտասանութեամբ և կամ մենապարերով։

Նշենք, որ սեղանները ճոխ ուտելիքներով բեռնաւորուած էին, միութեան տիկիններուն կողմէ պատրաստուած, և գարեջուրը առատօրէն կը հոսէր ու առիթ կու տար կենացներու։

Նախկին եգիպտահայ և այժմ Գանատա հաստատուած՝ «Այծեմնիկ»ի հիմնադրուհիներէն Տիկիններ Վերգին Գրիգորեանի և Վ. Ասթարճիի շնորհաւորական գիրերուն ընթերցումը մեծ ոգեւորութիւն ստեղծեց։ Կարդացուեցան նաև այս առթիւ ուղարկուած այլ շնորհաւորական հեռագիրներ և նամակներ։

Տեղապահ Հօր գնահատական և քաջալերական խօսքերէն ետք, «Պահպանիչ»ով վերջ գտաւ սոյն յիշատակելի ճաշկերոյթը։

Այս առթիւ մենք ալ կը շնորհաւորենք ու յաջողութիւն կը մաղթենք «Այծեմնիկ»ի ժրաջան տիկիններուն, խնդրելով միաժամանակ իրենցմէ, որ մեծ կարեւորութիւն ընծայեն ու անյապաղ ձեռնարկեն միութեան հիմնադրութեան և յիսնամեայ գործունէութեան մասին ամփոփ՝ բայց գոնէ ճշգրիտ հրատարակութեան մը, թէկուզ թէ պրակի ձեւով, և որուն մէջ զետեղուին միութեան գործունէութեան մաս կազմող լուսանկարներ, և այս, որպէս մէկ մասը՝ եգիպտահայ կեանքի վերջին յիսնամեայ պատմութեան։

Ս. Գ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԵԽԱԿՆԵՐ՝ ԿԱՆԱՆՑ ՏՕՆԻՆ

ԿԻՐՈՎԱԿԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԷՍ).- Կանանց Միջազգային օրուայ առթիւ Կիրովականի ծաղկի խանութներում վաճառքի են հանուել աւելի քան 40 հազար մեխակներ։ Քաղաքային ջերմատներում, որոնք զբաղեցնում են 1400 քառակուսի մետր տարածութիւն, փորձառօրէն աճել են բազմաթիւ ծաղիկներ։ Ընթացիկ տարում ջերմատները կ՚ընդլայնուեն եւս երկու հազար քառակուսի մեթրով։

Սոճից, Նալչիկից ստացուել են մեծ քանակութեամբ հոլանդական մեխակներ, [illegible] բազմաթիւ մշտադալար ծաղիկների արմատակալած սածիլներ, որոնք արդէն տնկուել են ջերմատներում։

Շուտով դրանք կը զարդարեն քաղաքի զբօսայգիները, սիզամարգերը, պուրակները...

Այս տարուայ գարնան, քաղաքում կը ծաղկապատուի և կը կանաչապատուի աւելի քան հինգ հեկտար տարածութիւն։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԴԵՐԱՍԱՆ ԹՈՐԳՈՄ ՍՐԱՊԵԱՆԻ ԲԵՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ 40-ԱՄԵԱԿԸ ՊԻՏԻ ՏՕՆՈՒԻ

Նախաձեռնութեամբ Պոլսոյ Կեդրոնական Սանուց Միութեան և իր բեմի ընկերներուն, որոշուած է՝ Իսթանպուլահայ բեմին վաստակաւոր գործիչներէն՝ թարգմանիչ և դերասան Թորգոմ Սրապեանի բեմական գործունէութեան քառասունամեակը նշել՝ պատշաճ հանդիսութեամբ մը։

ՏՈՐՈՆԹՕ

Ցաւով տեղեկացանք, որ անցեալ Հինգշաբթի, 20 Մարտ 1975, Գահիրէ, իր բնակարանին մէջ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան մահկանացուն կնքած է՝ թերթիս բարեկամներէն

ԳԷՈՐԳ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ

խոր սուգի մատնելով իր կողակիցը եւ ազգականական բոլոր պարագաները։

Թաղման կարգը եւ յուղարկաւորութիւնը կատարուեցան Ուրբաթ, 21 Մարտ 1975, կ. ե. ժամը 3.30ին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մայր տաճարին մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց գերեզմանատունը եւ ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Այս կսկծալի առիթով, խմբագրութիւնս իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալին այրիին՝ Տիկին Ալիս Գալայճեանին, ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր պարագաներուն։

ԳԱՆԱՏԱ

ԿԱՏԱԿԵՐԳԱԿ ԴԵՐԱՍԱՆ ԱՐՓԻԱՐ ՎԱՐԴԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ ՄՈՆԹՐԷԱԼԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Կիրակի 9 Մարտ 1975, Գանատայի Մոնթրէալ քաղաքի, հազար երկու հարիւր բաժին ունեցող «Փլաթօ Հօլի» թատերասրահին մէջ, տեղի ունեցաւ Արփիար Վարդեանի եգիպտահայ ծանօթ կատակերգակ դերասանին թատերական գործունէութեան 60-ամեակի մեծարումով։

Վերոյիշեալ յոբելինական հանդէսը կազմակերպուած էր գաղութիս հինգ մշակութային մարմիններու կողմէ։

ԱՐՓԻԱՐ ՎԱՐԴԵԱՆ
երիտասարդ օրերուն

Որոշեալ ժամին, կ. ե. ժամը 6.30ին, արդէն հանդիսասրահին բոլոր աթոռները գրաւուած էին։

Արփիար Վարդեան տեղ գրաւած էր հանդիսասրահին առաջին կարգին վրայ, իր կողքին ունենալով ազգային իշխանութեանց ներկայացուցիչները և մեր կղերը։ Բացման պատշաճ խօսքը կարդաց պատուակալ 17 անդամներէն՝ Պր. Յակոբ Քէսթէքեան նախկին ատենապետ Ծխական Խորհուրդի։

Արուեստագէտին կենսագրութիւնը կարդաց՝ Պր. Վ. Քիւփէլեան, որ այնուհետև բեմ հրաւիրեց այս տողերը գրողը, որուն խօսքը մասնաւորաբար կը շօշափէր եգիպտահայ բեմական շարժումը՝ վերջին յիսնամեակի ընթացքին։

Կու տանք ամփոփումը
«Հոգեշնորհ Հայր Սուրբեր,
Արժանապատիւ Քահանայ Հայրեր,
Եւ սիրելի հայրենակիցներ.

Երէկ, Շաբաթ, կ. ե. ժամը 1.30էն մինչև ժամը 2, տեղւոյս պատկերասփիւռէն, Տոքթ. Գէորգ Պաղճեանի վարչութեամբ և իմ մասնակցութեամբս, ելեւմտ տեւողութեամբ յայտագիրը յատկացուեցաւ՝ դերասան Արփիարի կեանքին և թատերական 60-ամեայ գործունէութեան։

Այս իրիկուն ես կը ներկայացնեմ, մեր սիրելի Եգիպտոսի մէջ մեր ունեցած թատերական գործունէութիւնը՝ վերջին յիսնամեակի ընթացքին։

Անոր պատկառելի գաղութ մը, այս եգիպտահայ գաղութը՝ 35 հազարով, կազմուած ու հաստատուած. որ ունէր երեւելի թատերախումբերը։

Հայկական Ընթերցասրահի «Անդին» թատերախումբը՝ իբրև անդրանիկ որդի, Գահիրէի «Հայ Տրամաթիք Թատերախումբ», «Գողթան» Թատերախումբ», «Ժպիտ Արտսուր» Թատերախումբ, «Տրամ» օփերէթային Թատերախումբ, «Եգիպտահայ Գոմէտի» Թատերախումբ, Տէր և Տիկին Արփիար - Աստղիկ Վարդեան, Տէր և Տիկ. Աստուր - Աստսուր Օհանեան, Տէր և Տիկ. Օննիկ - Պէաթրիս Գույմճեան, Խաչիկ Նորիկեան, Սեդա Գոչունեան, «Հայ Գեղարուեստասիրաց», Կոչնեան Սրահ, «Հիրր Իսթ», «Նուպարեան» Ակումբ, Աղեքսանդրիոյ «Յովհան Երկաթ», Աղեքսանդրիոյ «Յառաջդիմական», և կը շարունակուին նորեր ծըլարձակել։

Յիսնամեակի ընթացքին բեմադրուեցան 150ի մօտ թատերգութիւններ, որոնց 50 հատը հայ հեղինակներէ։

Ունեցանք հարիւրէ աւելի դերասաններ և սիրողներ, որոնց անունները բարեբախտաբար արձանագրուած են։

Արփիար Վարդեան, առողջական պատճառներով, այս յոբելեանով ակամայ հրաժեշտ կու տայ իր սիրած բեմին։ Այսուհանդերձ, յաւիտենական հայ ժողովուրդը մեզի կու տայ ուրիշ Արփիարներ։ Այս է մեր մխիթարութիւնը»։

Ժամը 7.30ին վարագոյրը բացուեցաւ և սկսաւ բեմադրուիլ կատակերգութիւն մը, որուն անունն էր, «Շօթար և Ընտանիք»։ Մասնակցած էին հետեւեալ սիրողները. Պր. Արթօ Նշանեան (մեր վեթերանը), Տիկին Ա. Գուլումճեան, Տիկին Յ. Մանկէլեան, Օր. Մ. Գուլթնէրեան, Պր. Հ. Ռոստոյեան, Պր. Հ. Պաճլաւ, Պր. Ա. Վարդիվառեան։ Դերուսոյցն էր մեր անգին Տիկին Արփինէ Շալճեանը։

Մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները՝ բոլոր դերակատարներուն և կազմակերպիչներուն։

Թատերական ներկայացումէն ետք, բեմ հրաւիրուեցաւ յոբելեարը, որուն գրած շնորհակալագիրը կարդացուեցաւ օրուան խօսնակին կողմէ, ընծայելով յուշամի պահ մը։ Այնուհետև յոբելեար արուեստագէտին նուէր տրուեցաւ՝ յուշանուէր թանկագին արծաթէ ափսէ մը և ծաղկեկողով մը զարդարեց բեմահարթակը։

Հանդիսականները ակամայ բաժնուեցան թատերասրահէն, գիշերուան ժամը 11ին։

ԽՈՐԷՆ ՏԷՑԷԵԱՆ

Մոնթրէալ, 10-3-75

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Ծաղկազարդի Կիրակին, 23 Մարտ 1975, Սոֆիայի մէջ պիտի պատարագէ եւ պիտի քարոզէ՝ Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Տիրայր Եպս. Մարտիկեան, որ Սոֆիա պիտի ժամանէ 20 Մարտ 1975։

Սրբազանը Ս. Զատիկի տօնին առթիւ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ եւ քարոզէ Փլովտիւի Հայոց եկեղեցիին մէջ։

⁂

Ապրիլի սկիզբներուն տեղի պիտի ունենայ Պուլկարիոյ Հայոց Թեմական խորհուրդի Համագումարը, որ այլ հարցերու կարգին պիտի զբաղի առաջնորդի ընտրութեամբ։ Շատ հաւանական է որ Գերշ. Տիրայր Եպս. Մարտիկեան վերընտրուի որպէս Պուլկարահայոց Առաջնորդ։

Այս Համագումարին պիտի մասնակցին Պուլկարիոյ բոլոր Հայ թեմերու ատենապետներն ու ատենադպիրները։

ՅԱԿՈԲ ԱՐԷԼԵԱՆ

Ռուսէ, 17 Մարտ 1975

ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՆՈՒԻՐԵԱԼԸ

(ՈՂԲ. ՍԻՄՈՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

Մահացողներ կան՝ որոնց վրայ ոչ ոք կու լայ. մահացողներ կան՝ որոնց համար կը սգան ընտանեկան պարագաներն ու մտերիմները, իսկ մահացողներ կան՝ որոնց համար կը սգան ոչ միայն հարազատները, բարեկամներն ու ծանօթները, այլ ամէն անոնք որոնք կը գիտակցին թէ այդ կորուստը լոկ ընտանեկան չէ այլ համայնքային, ընկերային եւ հասարակական։

Ահա այդպիսի մը կորուստը կրեց մեր համայնքը յանձին ողբ. Սիմոն Ստեփանեանի, որ Թուականէս քառասուն օրեր առաջ առ յաւէտ բաժնուեցաւ այս աշխարհէն եւ սակայն անբաժան կը մնայ զինքը ճանչցողներուն սրտերէն եւ որուն յիշատակը առ յաւէտ կ'ապրի իր գործը գնահատողներուն մօտ։

Ողբ. Սիմոն Ստեփանեան եղաւ ոչ միայն ընտանիքի բարի, գուրգուրոտ եւ օրինակելի հայր մը, այլ եւ նուիրեալ մը՝ իր ազգին եւ իր համայնքին։ Իր [illegible] ներ, իր նկարագիրը [illegible] ու իր նուիրումը [illegible]։

Ողբ. Սիմոն Ստեփանեանի կեանքի նշանաբանը եղաւ ծառայելը։ Ծառայել անսակարկ բոլորին, մեծին թէ պզտիկին, հարուստին թէ աղքատին, բարեկամին թէ օտարին։

Իր մարդասիրական բարձր նկարագրին մաս կազմեց սէրը՝ հանդէպ ազգին ու հայրենիքին, սէրը «Մեծասքանչ»ին ու հայ գիրին։

Անհրաժեշտ չէ որ մարդ համալսարանաւարտ ըլլայ, տիտղոսներ ունենայ կամ հարուստ ըլլայ՝ իր հաւաքականութեան ծառայելու համար։

Բայց անհրաժեշտ է՝ որ մարդ նուիրումի զգացում ունենայ, աշխատելու կամք ունենայ եւ մանաւանդ սիրէ իր նմանները, սիրէ մարդկութիւնը։

Ողբ. Սիմոն Ստեփանեան թէեւ գրող կամ բանաստեղծ չէր, բայց Հայ Գիրին սիրահար մըն էր։ Իր ձեռքերուն մէջ կը խնամէր հայ գիրը՝ տպագրական տառի ձեւին մէջ, ու գորովով կը շոյէր իր մատներուն մէջ հատուա կապարիկները՝ որոնցմով լոյս եւ գիտութիւն պիտի սփռուէր բոլորին, հայերէն կարդալու հնարաւորութիւն պիտի ստանային ծեր թէ երիտասարդ։

ՈՂԲ. ՍԻՄՈՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Այս գծով, ողբացեալը իր թանկարժէք մասնակցութիւնը բերաւ սփիւռքահայութեան հայապահպանման աշխատանքներուն, հայթայթելով Մեսրոպեան տառերու այլազան տեսակները՝ հայ թերթին ու հայ տպագրիչին, յաճախ անվճար կամ փոխան կապարի գինին միայն։

Ան պաշտեց հայ գիրը, սակայն իր նկարագրի բարձրութիւնը բնաւ թոյլ չտուաւ իրեն, որ իր պատրաստած տառերը որպէս աղխտաբեր զէնք գործածուին՝ անփոյթ եւ չարամիտ մարդոց կողմէ, ու վնաս հասցնեն հաւաքականութեան, վնաս հասցնեն հայութեան։

Ան նուիրումով ծառայեց նաեւ հայ եկեղեցիին՝ որպէս հոգաբարձու, հայ ակումբներու՝ որպէս վարչական եւ ամէն անգամ որ իրմէ աջակցութիւն ու աշխատանք խնդրուեցաւ՝ հայ դպրոցներու ու կազմակերպութիւններու ձեռնարկներու առիթով, ան ոչ միայն իր բարոյական օժանդակութիւնը բերաւ իր զոհաբերեալ աշխատանքով, այլ նաեւ իր քսակին ու իր քրտինքի արդար վաստակին՝ սրտանց յատկացուց [illegible] գումարներ, ու այս բոլորը առանց շեփորի ու թմբուկի։ [illegible]

Այսօր, եթէ ան առ յաւէտ բաժնուած է մեզմէ եւ սակայն իր յիշատակը կ'ապրի ու պիտի մնայ բոլորին սրտերուն մէջ։

Թող իր գործը օրինակելի ըլլայ շատերուն եւ իր ոսկորները հանգչին խաղաղութեան մէջ։

ՍԱՐԳԻՍ ՊՈԼՍԵԱՆ

«Ջահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ պատուակալ ներկայացուցիչն ու թղթակիցն է՝
Պր. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սաաս Զաղլուլ պող.
Հեռ. թիւ 802199

ՀԱՄԵՍՏԱՓԱՅԼ ՏԻԿԻՆ ԼԻՒՍԻ ՔԷՍԹԷՔԵԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՍ ԱՅՑԵԼԵՑ

Եգիպտահայութեան բազմածանօթ անձնաւորութիւն՝ Տիկին Լիւսի Քէսթէքեան, որ իր ողբացեալ ամուսնոյն՝ Լեւոն Քէսթէքեանի եւ իր զաւակներուն հետ շուրջ 19 տարիներ առաջ երկրէս մեկնած ու հաստատուած էին Մոնրէալ (Գանատա) եւ ուր եւս կը շարունակեն ծառայել ազգիս՝ եկեղեցական, դպրոցասիրական եւ հասարակական աշխատանքներով, Եգիպտոս ժամանեց Հինգշաբթի, 13 Մարտ 1975, այցելելու թէ իր ծննդավայրը եւ թէ իր հարազատներուն եւ բարեկամներուն։

Այս տարի, Տիկին Լիւսի Քէսթէքեան, որ տեղւոյս «Այծեմնիկ» միութեան հիմնադիրներէն մին է եւ երկար տարիներ այդ միութեան ողնայարը հանդիսացած է, ներկայ գտնուեցաւ նոյն միութեան յիսնամեակին առթիւ կազմակերպուած ճաշկերոյթին եւ խնամեալ ելոյթ մը ունեցաւ, միութեան հիմնադրման եւ յիսնամեայ գործունէութեան մասին։

Տիկին Լ. Քէսթէքեան, որ Գահիրէի մէջ կը հիւրասիրուի իր զարմիկին՝ Պր. Աւետիս Խ. Զագեանին բնակարանին մէջ, փափաքած է նաեւ այցելել հայ մամուլի խմբագրատուները, ուստի շուրջ նաեւ «Ջահակիր»ի խմբագրատունը, ուր եկաւ անցեալ Ուրբաթ, 21 Մարտ 1975, կ. ե. ժամը 5ին, ընկերակցութեամբ [illegible] Տիկին [illegible]։

[illegible] ժամ մը հետաքրքիր զրոյց ունեցանք Տիկին Լ. Քէսթէքեանի հետ, [illegible]։

Տիկին Լ. Քէսթէքեան, որ [illegible] մեր կատարած զրոյցին [illegible] անոր հրատարակման համար։

Բարի գալուստ եւ հաճելի կեցութիւն կը մաղթենք իրեն։

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Քրիստոնեայի մը բարեպաշտութիւնը իր հաւատքին մէջ է, իսկ հաւատքը հիմնուած է Քրիստոսի Հրաշափառ Յարութեան վրայ։

Ինչպէս որ ծագող արեւը իր ջերմութեամբ մեր մարմինը կը տաքցնէ, այնպէս ալ Քրիստոսի Յարութեան Ս. Լոյսը իր ջերմութեամբ մեր հոգին կը տաքցնէ։

Քրիստոսի Յարութիւնը խորհրդանիշն է Արդարութեան յաղթանակին ընդդէմ Չարին։ Իսրայէլացիք, տարուած խաւարի ոգիներէն, կուրցած հոգիով չէին կրցին տեսնել Մեսիային Գալուստը։

Եւ երբ Քրիստոս իր քարոզներով եւ խրատներով իրենց հոգիին դուռները կը բախէր, հրաւիրելով դարձ դէպի Բարին ու Երկնաւոր Հայրը, անոնք կասկածանքով մօտեցան իրեն, եւ փոխան դարձի, հալածեցին զինք։ Տեսնելով թէ անկարող են Անոր հանդէպ, բռնեցին զինք, եւ չարչարելէ ու խաչին վրայ մահացնելով թաղեցին զինք, յուսալով լռեցնել Ճշմարտութիւնը՝ որ իրենց [illegible] կեանքին արգելք կը հանդիսանար։

Բայց Աստուած, որ համակ Սէր, Ճշմարտութիւն եւ Արդարութիւն է, չէր կրնար իր Միածին Որդին ձգել խաւարի իշխաններուն ձեռքը։

Ուստի իր հայրական շունչով կը վերակենդանացնէր իր Որդին, ցոյց տալու համար մարդկային ցեղին թէ Ինք Արարիչն արարածոց, Տէրն է Կենաց ու Մահու եւ Ինքն է Յաւիտենականութիւնը։

Ուրեմն, երբ քրիստոնեայ երբ կը դաւանինք՝ թէ Քրիստոսի Յարութիւնը մեր հաւատքի հիմքն է, մեր պարտականութիւնն է աղօթել առ Երկնաւոր Հայրը, որ մեր հաւատքը հաստատ պահէ, ըսելով՝ «Օրհնեալ Տէր՝ որ բարձունքը կը բնակիս, օրհնեալ են Քու մեծութեան փառքը, որ հաստատելով լուսաւորս ի բարձունս, լոյս ծագեցուցիր երկնից ամբողջ տիեզերք ի Ստեղծեցեր Արեգակը՝ ցերեկուան լուսատու, եւ Լուսինն ու Աստղերն՝ գիշերուան լոյս, իսկ Լոյսն ալ ճրագի, Դու ես Լոյսն գովելի, սուրբ եւ առաջին լոյսը, ու Քեզմէ կը փախի խաւարը, Տէր, ծագեցուր Քո կենդանի Լոյսը՝ մեր ալ սրտերուն։

Եւ մենք միաբերան ըսենք. «Օրհնեալ է անուն սուրբ քո. փառացդ եւ քեզ երգենք գոհութիւն ու փառս Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյդ այժմ եւ միշտ «ԱՄԷՆ»։

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ

Աղեքս. 17-3-1975

ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի ՔԱՐՈԶԸ

([illegible] Ա. Էջէա)

Այսօր, Սուրբ Զատկի օրով, երբ ներշնչուած ենք մահուան եւ յարութեան անճառ խորհրդով խաչեալ Աստուածորդու, երբ խօսում ենք մշտանորոգ կեանքի ուժերի ու արդարութեան յաղթութեան մասին՝ ընդդէմ չարիքի ու մահուան, երբ խօսում ենք յարութեան ուրախութեան մասին, չենք կարող չյիշել պատմութեան բոլոր ժամանակների այն աշխարհակործան ողբերգութիւնը, որ սանձազերծեց հիթլերեան Գերմանիան 1939 թուից սկսեալ, երբ ճալակ դղրդելով բազմաթիւ երկրներ, բնաջնջելով հարիւրաւոր, հազարաւոր շէն աւաններ, կործանելով անհամար հոգեւոր յուշարձաններ ու մշակութային արժէքներ, կոտորելով տասնեակ միլիոնաւոր անմեղ մարդկանց։ Հիթլերեան յարձակումը, մի համաշխարհային ցեղասպանութիւն էր, գործուած տասնեակ ազգութիւնների դէմ, ի մասնաւորի ռուս ժողովրդի դէմ։ Ուրիշ ազգութիւններին ստրկացնելու միենոյն բանակալ կիրքը, կայսերապաշտական միենոյն անբուժելի աժդահակները, ինչպէս Վիլհելմեան Գերմանիոյ եւ Օսմանեան կայսրութեան պարագային, առաջին համաշխարհային պատերազմին։

Խորհրդանշական է, որ այս տարի, երբ հայ ժողովուրդը Հայաստանում եւ արտասահմանում ոգեկոչում է վաթսունամեայ տխուր յիշատակը Ապրիլեան Եղեռնի, մեր օրերի ամբողջ աշխարհը, յատկապէս մանաւանդ Սովետական Միութեան ժողովուրդները՝ խոր երախտագիտութեամբ խոնարհւում են իրենց բազմամիլիոն զոհերի յիշատակի առաջ, երախտագիտութեամբ յիշում են իրենց անթիւ անհամար հերոս զաւակների սխրագործութիւնները եւ տօնախմբում են պատմական յաղթանակը՝ Հայրենական մեծ պատերազմի։

Սովետական ժողովուրդների այս մեծ յաղթանակի երեսնամեակի առթիւ, Մենք, իբրեւ Հայոց Հայրապետ, մխիթարուած ենք խորապէս այն իրողութեամբ, որ մեր փոքր ժողովուրդն էլ իր եղբայր ժողովուրդների կողքին, հաւասար քաջութեամբ կռուեց հայրենիքի թշնամիների դէմ, հաւասար հերոսութեամբ զոհեր տուեց հայրենիքի փրկութեան ի խնդիր, ու արժանի դարձաւ գալիք սերունդների երախտագիտութեան։ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, գլխաւորութեամբ երջանկայիշատակ Գէորգ Զ. հայրենասէր կաթողիկոսի, բոլոր ուժերով իր մասնակցութիւնը բերեց հայրենական պատերազմին, ամրապնդելով Հայաստանցի ժողովրդի միասնութիւնը եւ կռուելու կամքը՝ յանուն արդար յաղթանակի եւ ապահովել բարոյական ու նիւթական օժանդակութիւնը արտասահմանի հայութեան, որով հնարաւոր դարձաւ սովետական բանակին նուիրաբերել «Սասունցի Դաւիթ» թանքային շարասիւնը, որը խորհրդանշեց համայն հայ ժողովրդի սէրն ու նուիրումը՝ դէպի սովետական հայրենիքը։

Անհարկու էին թշնամու ուժերը, ամենուր մահ ու սարսափ սփռող։ Սովետական երկրում պահեր եղան, երբ կարծէք աշխարհի վերջն էր մօտենում։ Սակայն իրենց ժողովուրդների կեանքի ու ազատութեան համար մարտնչող զինուորների առասպելական հերոսութիւնը, նահատակուող ազգաբնակչութեան անսասան տոկունութիւնը եւ մահն իսկ յաղթելու պողպատեայ ոգին, ճզմեցին հիթլերեան գժութը եւ ջախջախեցին գլուխները բոլոր վիշապների։ Ստրկացուած ազգերը, մէկը միւսի ետեւից, ազատագրուեցին նացիզմի ու ֆաշիզմի ճիրաններից, ազատագրուեց նաեւ գերմանացի ժողովուրդը ինքը, որովհետեւ ազատ չէ այն ժողովուրդը, որը խափանում է ազատութիւնը այլ ժողովուրդների։

Արեւելքից արեւմուտք, հիւսիսից հարաւ, աշխարհը ամբողջ ցնծութեան մէջ էր. Բոլոր հորիզոններից շեփորւում էր յաղթանակ։ Յաղթանակը արդարութեան ու ազատութեան ուժերի, յաղթանակը մարդկանց եւ ազգութիւնների հաւասարութեան գաղափարի, յաղթանակը մեծ ու փոքր ազգութիւնների խաղաղ գոյակցութեան սկզբունքի։ 1945 թուականի Մայիսի 9ին, աշխարհի պատմութեան ճակատին արձանագրուեց վկայութիւնը մեծագոյն յաղթանակի, վկայութիւնը մեծագոյն ուրախութեան։

Այսօր, երբ բազմադարեան այս Սուրբ Տաճարին մէջ, հաւաքուած Փրկչի Իջման Սեղանի շուրջ, ոգեկոչում ենք մեծ խորհուրդը՝ Քրիստոսի դատարկ գերեզմանի, մեր սրտերը լի հրաշալի յարութեան ուրախութեամբ, արդար է, որ յիշենք ու փառաբանենք պատմական մեծ յաղթանակը եւ նոր կեանքի արշալոյսը՝ Սովետական Միութեան եղբայրացած ազգութիւնների, արդար է նաեւ, որ ուխտենք սուրբ պահել յիշատակը ապրիլեան եղեռնի մեր նահատակների, ու երբեք չմոռանալ մեր կեանքում՝ հաւատարիմ մնալու նրանց ազնիւ երազանքներին եւ արդար է, որ անհուն հրճուանքով ողջունենք լուսաշող վերածնունդը մեր մայր երկրի ու ոսկի ապագան՝ մահուամբ մահը միշտ յաղթող մեր անմահ ժողովրդի։

Ցնծենք մեռելներին, պանծացնենք հերոսներին։ Փառք տանք յաղթութեան։ Հաւատանք մանաւանդ սուրբ յարութեան հրաշքին եւ աղօթենք, որ նրա բարեպաշտ շնորհներով [illegible] պայծառ արեւ յաղթականօրէն ճառագայթի բոլոր մայրցամաքներ, բոլոր ժողովուրդների հոգիներից ներս եւ խաղաղութեան ու արդարութեան ձայնը հզօրապէս հնչի հորիզոնից հորիզոն մարդկային աշխարհի ու պատմութեան մէջ այժմ եւ յաւիտեան։

«Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց. մահուամբ զմահ կոխեաց եւ յարութեամբն իւրով մեզ կեանս պարգեւեաց»։ Ամէն։

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
27 ՄԱՐՏ 1975

ՏԽՐՈՒՆԻ

Այրի Տիկին Վալերի Գավալճեան (Շուլեր), Տէր և Տիկին Հայկ և Էդնա Գավալճեան, Ռոպեր Գավալճեան, Տէր և Տիկին Գրիգոր և Մարգրիտ Հալաճեան, Տէր և Տիկին Արամ Գավալճեան և զաւակունք, Այրի Տիկին Վեհանոյշ Գավալճեան և զաւակունք (Գանատա), Այրի Տիկին Աստղիկ Կէտիկեան (Մ. Ն.), Այրի Տիկին Հայքինէ Գարաեան և զաւակունք (Մ. Ն.), Պր. Յարութիւն Անլեան և զաւակունք (Ֆրանսա), Այրի Տիկին Սիրվարդ Սաատճեան, Այրի Տիկին Լուիզ Շուլեր (Զուիցերիա), Տէր և Տիկին Վերնըր Հէօճն և զաւակունք (Զուիցերիա) և համայն պարագաները սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն մահը, իրենց յոյժ սիրելի ամուսնոյն, հօր, անեռոջ, եղբօր և ազգականին՝

ԱՐՇԱՒԻՐ ԳԱՎԱԼՃԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ Երեքշաբթի, 11 Մայիս 1975, Վիեննայի մէջ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ՈՒՐԲԱԹ, 28 ՄԱՐՏ 1975, ԿԷՍՕՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 12ԻՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ. ՈՒՐԿԷ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԵԼՈՎ ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍՈՅ ԱՄԵՆԱՅՆ ՍՐԲՈՑ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ, ՊԻՏԻ ԱՄՓՈՓՈՒԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՏԵՂԻՈՅՆ ՎՐԱՅ

ՆԱԽԸՆՏՐԵԼԻ Է ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՓՍԱԿԻ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԵԼ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ:

«Ջահակիր» այս կսկծալի առթիւ իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալին սգակիր բոլոր պարագաներուն:

«ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆ»

ՓԻՆԿ-ՓՈՆԿԻ «ՋԱԼԵՆՃ» ԲԱԺԱԿԻՆ ՇՈՒՐՋ ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՐՑԱՇԱՐՔԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԸ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Յաջորդական երրորդ տարին ըլլալով, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի Հ.Մ.Մ. փինկ-փոնկի խումբը, 3-0 արդիւնքով խլեց առաջնութիւնը՝ «ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆ» չալենճ բաժակին շուրջ կազմակերպուած մրցաշարքին, որ տեղի ունեցաւ 19 Մարտ 1975էն սկսեալ և տևեց մինչև 22 Մարտ 1975, 9 և որուն մասնակցեցան Գահիրէի հետեւեալ ակումբներու փինկ փոնկի խումբերը՝

Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպար, «Նոր Իսթ», Հայ Կաթողիկէ Ս. Թերեզա, Հայ Գեղ. Միութիւն, Կոկանեան Սրահ, Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատ և Հայկական Ընթերցասրահ (Հ.Մ.Մ.):

Մրցաշարքին առաջնութեան հասաւ Հայկական Ընթերցասրահի Հ.Մ.Մ.ի խումբը, որ յաջորդաբար երեք տարի յաղթանակած ըլլալով վերջնակ նապէս տիրացաւ Գահիրէի մեր գաղութին մէջ գոհարներուն ընկերներէն Երուանդ Պալեանի կողմէ նուիրուած մեծ բաժակին:

Հայկական Ընթերցասրահի անմահանուն ընկերոջ՝ Ողբ. Նուպար Պալաեանի յիշատակին հաստատուած այս մրցաշարքը ամէն տարի պիտի շարունակուի:

Յառաջիկայ տարիէն սկսեալ մրցումները տեղի պիտի ունենան նոր բաժակի մը շուրջ, որ դարձեալ սիրայօժար կերպով պիտի նուիրուի ընկեր Երուանդ Պալեանի կողմէ:

Եզրափակիչ մրցումին առարտին, Շաբաթ, 22 Մարտ 1975, որ տեղի ունեցաւ Հայկական Ընթերցասրահին մէջ նախագահութեամբ Տէր և Տիկին Անդրօ Վարժապետեանի, Սրահին Հ.Մ.Մ.ի կազմը մրցեցաւ «Նոր Իսթ» Հայկական Ակումբի խումբին դէմ:

Մրցումէն ետք յաղթական խումբը՝ որուն նախագահին ձեռամբ ստացաւ մեծ բաժակը և խաղացողներէն իւրաքանչիւրը ոսկեզօծ գեղեցիկ մետալներ: Մրցաշարքին երկրորդ հանդ'սացաւ «Նոր Իսթ»ի խումբը որուն խաղացողները ևս ստացան արծաթեզօծ գեղեցիկ մետալներ:

Ապա տեղի ունեցաւ թէյասեղան-պատուասիրութիւն մը:

Մրցումներուն արդիւնքները յաջորդով:

ՍԱՑՏԱ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

(Շար. Ա. էջէն)

Եգիպտացի ընթերցողներուն ընծանի դարձած այս հրատարակութեանց կողքին ցուցադրուեցան նաեւ՝ Գահիրէի «Ալ-Թահրիր» հաստատութեան կողմէ Ս. Միութենէն զնուած շատ մը նոր հրատարակութիւններ:

Արտասահմանի մէջ սովետ գիրքի ցուցահանդէսներուն մէջ ցուցադրուած գլասիկ եւ ժամանակակից գիրքերը, այցելուներուն կողմէ մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելեն: Եւ առիթ կու բնական է: Սովետ գիտնականներու ախրանքները գլխաւոր ասպարէզ մը այլազան մարզերէ ներս, համաշխարհային համբաւի արժանացած են:

«Մեծանուն ռուս» Բենկա ի սաղաւարը, Ծուն հրատարակութեանց ցուցադրութեան համար մեծ տեղ յատկացուած էր:

Ռուս մեծ գրողներ՝ Պուշքինի, Թոլստոյի, Տոստոյեւսքիի գործերէն, ինչպէս նաեւ համաշխարհային համբաւ վայելող հեղինակներէն՝ Կորքիի, Շոլոխովի, Պասթեռնաքի, Փոլեվոյի, Էրէնպուրկի եւ շատ մը ուրիշներու գործերէն գիրքեր դիտեցին այցելուները:

Նաեւ, Ս. Միութեան մէջ լայն չափի վրայ հրատարակուած մանկական գրականութիւն ցուցադրուած էր: Այդպիսի հրատարակութիւններ Ս. Միութեան մէջ ցարդ լոյս տեսած են աւելի քան 3.500 միլիոն օրինակով:

Ս. Միութեան մէջ հրատարակուած՝ մանկական գրականութեան գիրքերու բոլոր յատկանշական ՅԻՆՆ կը ստեղծէ գիտնական ՅԻՆՆ պրոֆեսոր կողմէ: Պատանի ընթերցողներ՝ Գաբրիէլի, Փոր Սայիսի, Ալեքսանդրովի, Աստուածի եւ այլ ծաղիկներու մէջ, այս գիրքերէն կը տեղեկանան Ս. Միութեան մէջ իրենց նմանակիցներուն կեանքի մասին:

Մեր երկիրներուն երեխաները պէտք է մէկը միւսին աւելի լաւ ճանչնան որովհետեւ իրենց պիտի մնայ շարունակել իրենց հայրերուն գործը որ է՝ խորացնել եւ զարգացնել մեր ժողովուրդներուն միջեւ բարեկամութիւնը:

Այս ազնիւ նպատակին ծառայեց նաեւ Սովետ Գիրքի Ցուցահանդէսը Գահիրէի մէջ:

Ն. Մ. Գ.

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Նուիրատուութեանս առաջ իր այցելութեան առթիւ և առ ի քաջալերութիւն թերթիս հայրենասիրական, մշակութային և հայապահպանումի աշխատանքը, Տիկին Լիւսի Քեօթէքեան (Գանատա) կը նուիրէ 1800 Ե. Դ.:

Տէր և Տիկին Հայկ Տէօքմէճեան, իրենց եղբօր կնոջ՝ Ողբ. Մարիամ Տէօքմէճեանի (Գանատա) մահուան տխուր առթիւ, վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն 100 Ե. Դ.:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Աբրահամ-Արուս Նիգիպեան, Ս. Զատկի տօնական օրերուն առթիւ, իրենց համայն ննջեցելոց հոգւոյն ի հանգիստ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Եկեղեցւոյ Պայծ. (Աղեքս.)	200
Պօղոսեանի ճաշի սրահին	200
«Նոր Իսթ»ին	200
«Այծեմնիկ»ին	200
«Յուսաբեր»ին	200
«Արև»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ Պր. Մինաս Պանտոյեանէ)

Իրենց շատ սիրելի ամուսնոյն և հօր՝ Ողբ. Սիմոն Սահփանեանի մահուան քառասունքին և անոր քաղցր ու անմոռանալի յիշատակին, Այրի Տիկին Զարուհի Սահփանեան և դուստրը՝ Օր. Զապէլ կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	300
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	300
Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	300
Հ. Ա. Հիմնադրամին	300
Կոկանեան Սրահին	300
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարին (Հելիոպոլիս)	300
Հ. Գ. Միութեան	300
«Յուսաբեր»ին	300
«Արև»ին	300
«Ջահակիր»ին	300

(Ստանալ «Արև»էն)

Տիկիններ Թագուհի Գօյաճեան և Սիրանոյշ Քիւրքճեան քոյրեր, Ս. Յարութեան Տօնին առթիւ ի յիշատակ իրենց համայն ննջեցեալներուն կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	200
Գահիրէի Աղքատախնամին	100
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ «Ջահակիր»էն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Գէորգ Գալայճեանի մահուան կսկծալի առթիւ, վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Նուպար Կէրիկեան	100
» » Զաւէն Պալաեան	100
Օր. Լիւսի Կէրիկեան	100
Պր. Մուշեղ Կէրիկեան	100

Հ.Մ.Մ.ի կազմակերպած «ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆ» Զալենճ բաժակի՝ փինկ-փոնկի համահայկական մրցաշարքին յաջողութեան առիթով կը նուիրեն.

Տէր և Տիկին Անդրօ Վարժապետեան	2000
Տէր և Տիկին Լեւոն Տէր-Յակոբեան	500

Ողբ. Արշաւիր Գավալճեանի (Վիեննա) մահուան կսկծալի առթիւ կը ցաւակցին և առ այդ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալաեան	200
» » Զաւէն Պալաեան	100
» » Արամ Մովսէսեան	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

Կիրակի, 30 Մարտ 1975, կ. ե. ժամը 6.30ին

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՏՕՆ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՏԻԳՐԱՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅ ԳԵՂ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ, Հ.Բ.Ը.Մ.Ի, ԿՈԿԱՆԵԱՆ ՍՐԱՀԻ, ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԹԵՐԵԶԱ ԱԿՈՒՄԲԻ, ՆՈՐ ԻՍԹ ԱԿՈՒՄԲԻ ԵՒ Հ.Մ.Ը.Մ. ՆՈՒՊԱՐԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ-ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՆԴԷՍԷՆ ԵՏՔ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ

MAGIC HITS

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ

«ՍԵՒԱՆ» ՆՈՐԱԿԱԶՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ՝

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Հ.Մ.Մ. ԱԿԱՆ ԼԵՒՈՆ ԵԿԱՒԵԱՆԻ

եւ իր գեղեցիկ ձայնով հայկ. ժողովրդական երգեր պիտի կատարէ

ՀԱԼԷՊԱՀԱՅ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻ

ՕՐ. ԵՐԱՆ ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏՔ 26 Ե. Դ.

Այժմէն ապահովեցէք սեղաններ հեռաձայնելով թիւ 933296, 55173, 915013, 59706, կամ դիմելով Հայկ. Ընթերցասրահ, ամէն երեկոյ ժամը 8-10 (հեռ. 934909):

ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

Հայկական Ընթերցասրահի տարեկան անդամական Ընդհանուր Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Հինգշաբթի 10 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 8ին, սրահիս մէջ:

ՕՐԱԿԱՐԳ.-

1.— Ընթերցում և վաւերացում Նախորդ Ընդհանուր Ժողովի ատենագրութեան:

2.— Ընթերցում վարչութեան 1974 տարւոյ բարոյական համարատուութեան:

3.— Ընթերցում և վաւերացում 1974 տարւոյ նիւթական հաշուեկշիռին:

4.— Ընթերցում հաշուեքննիչի տեղեկագրին:

5.— Ընտրութիւն հաշուեքննիչի:

6.— 1975 տարւոյ պիւտճէի վաւերացում:

Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԾԱՆՕԹ.- Վերոյիշեալ ժամուն մեծամասնութիւն չգոյանալու պարագային, ժողովը կը յետաձգուի մէկ ժամով, որմէ ետք ժողովը օրինաւոր կը նկատուի:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

مطبعة شوشة رقم ايداع دار الكتب ٧٥ / ٨٠

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص ب ٢١١١ القاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز، السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԷՐՈՎԲԵԱՆ
Ծեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 571—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 10 ԱՊՐԻԼ 1975 — ՀԱՏԸ ԶՈՒՐՇ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիր. Դհկ. — ١٩٧٥ العدد رقم ٥٧١ - الخميس ١٠ أبريل

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ՝

Ապրիլեան Եղեռնի 60-ամեակի Սեմին

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Ա.- ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐԸ՝ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

1975 Թուականը կը շարունակէ իր թաւալումը, զինք յատկանշող տասներկու ամիսներու ամբողջութեամբ, հասնելու համար իր լրումին։

Պատմութեան արձանագրութեան համար, եթէ այս տարուան իւրաքանչիւր ամիսը, համամարդկային տարողութեամբ, ունի իր առանձնայատուկ իմաստը, մե՛ր ժողովուրդին, հայութեան համար ան կը ներկայանայ կրկնակիօրէն բազմաբովանդակ խորքով։

1975 Թուականին իւրաքանչիւր ամիսը, իր սահմաններուն մէջ, խորհրդաւորութեան և իրապաշտօրէն նախագծուած նո՛ր գործելակերպի երևոյթով՝ կու գայ, բայց իսկութեամբ՝ խորո՛ւնկ ժամանակամիջոց մըն է հայութեան համար։

Ապրիլ ամիսը կը խորհրդանշէ, պատմա՛կան դժբա՛ղդ պայմաններու բերումով, մեր ժողովուրդին պարտադրուած մե՛ծ Նախճիրը, ու առաւել, նո՛յն այդ Նախճիրին Վաթսունամեակը։

Վաթսուն տարիներ մեզ կը բաժնեն այն սե՛ւ Թուականէն, երբ, պատմութեան թատերաբեմին վրայ, ստեղծագործական իր երկնատո՛ւր ծիրքով, դէպի քաղաքակրթութեան յաւերժակա՛ն Լոյսը հասնելու իր սլացքով, և. թերահ ժողովուրդներուն կա՛մովին օժանդակելու իր մարդկայնական վսե՛մ հոգեբանութեամբ ճանչցուած՝ հերոսակա՛ն հայ ժողովուրդը, զոհ կ'եյթար քսաներորդ դարու առաջին ցեղասպանութեան, Վիլհելմեան Գերմանիոյ կանխամտածուած ոճրադաւութեամբ և, այս կայսրութեան զինակից՝ Իթթիհատական Թուրքիոյ նե՛նգ ու վայրա՛գ գործադրութեամբ։

Համաձայն Վիլհելմեան Գերմանիոյ ալծակած հրահանգներուն, Երիտասարդ Թուրքերու ԻԹԹԻՀԱՏ ՎԷ ԹԷՐԱՔՔԸ կուսակցութեան Սելանիկի Համագումարը, կը վճռէր ցեղասպանութիւնը և բնաջնջումը՝ Հա՛յ Ազգին։

Մարդկային Պատմութեան տարեգրութիւնները, մինչև այդ, նմանօրինակ կանխամտածուած ոճիր և ոճրագործութի՛ւն չէին արձանագրած։

Քաղաքակիրթ Եւրոպայի քա՛ր լռութեան առջև, արեան ծովերու կը վերածուէին հայութեան շէ՛ն ու դալա՛ր աւանները, Կարինն ու Տարօնը, Բաղէշն ու Սասունը, Զէյթունն ու Մարաշը, Հաճընն ու Ատանան, և, եղեռնագո՛րծ Թուրքը, իր հրէշային սադիզմով, կը ջանար արեան այդ ծովերուն մէջ, մասնաւորապէս Տիգրիսէն մինչև Եփրատ, խեղդամահ ընել, իր բարութեամբ բոլորի՛ն հասնող, բոլորի՛ն օգնող ազնի՛ւ հայութիւնը։

Ապրիլեան Եղեռնէն վաթսուն տարիներ ետք, մեզի, հայութեան նո՛ր սերնդականներուս համար, տակաւին հարցական կը մնայ այն իրականութիւնը, գժխե՛մ այլ սե՛ւ, թէ ինչո՛ւ պարտադրուեցաւ համընդհանուր այս սպանդը մեր նախնիքներուն, կեանքին կառչած ու կեանքին համար յարատե՛ւօրէն մարտնչող խաղա՛ղ հայութեան։

Ի՞նչ կ'ուզէր մեզմէ Վիլհելմեան Գերմանիան, որ Մարդկութեան կը ներկայանար Խաչապաշտի իր տարազով, Քրիստոնէութեան ջերմեռանդ պաշտպանի իր հանգամանքով, երբ, Փոքր Ասիան ու Միջին Արևելքը կլանել փորձող համաթուրանական շարժումին, 1900-ական Թուականներուն, հայութիւնն էր միայն, որ բարի դրացնութեան իր ճարտա՛ր մօտեցումով, թուրք, լազ, քիւրտ և չէրքէզ ժողովուրդներու ամբողջութեան մէջ, Արևելքի տարածքին վրայ, յաւէ՛տ անսասան կը պահէր Քրիստոնէական վարդապետութեան հիմունքները ամրացնող ու զարգացնող իր բազմաթիւ եկեղեցիներուն՝ ալօթքի տաճարներուն գմբէթածի՛գ խաչերը։

Ի՞նչ կ'ուզէին մեզմէ Օսմանեան Կայսրութիւնն, ու, աւելի ետք, Երիտասարդ Թուրքերը, երբ, ո՛ղջ աշխարհին ծանօթ է անայլա՛յլ այն ճշմարտութիւնը, թէ՝ եւրոպական ոստաններու մէջ իրենց համալսարանական ուսումներուն տիրացած հա՛յ երիտասարդներն էին, որ առաջին անգամ բլլալով լուսաւորեցին, մինչ այդ, անծայրածիր խաւարի մէջ խարխափող Օսմանեան Կայսրութեան մթագնած հորիզոնները, և, աւելին, տքնեցան ու աշխատեցան՝ Եւրոպայի քաղաքակրթութիւնը փոխադրել դէպի Միջին Արևելք, որպէսզի, գէ՛թ այդպիսով կարենային բուժել՝ բովանդա՛կ մարդկութեան կողմէ որպէս «Եւրոպայի Հիւանդ Մարդը» ճանչցուած միապետական ու մեծատիրական Թուրքիան։

(Շար. տես էջ 4)

ՎԱԶԳԷՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ, ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՄԱՅԻՍԻՆ ՊԻՏԻ ԱՅՑԵԼԷ ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Պուլկարիոյ մեր պատուակալ թղթակիցը՝ ընկեր Յակոբ Աբէլեան, 27 Մարտ թուակիր՝ կը գրէ Ռուսէէն.—

Ռումանիոյ Պատրիարքին և Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տիրայր Եպս. Մարտիկեանի հրաւէրներով, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. իր շքախումբով, որուն մաս պիտի կազմէ նաև Արևմտեան Եւրոպայի Կաթող. Պատուիրակ ու Փարիզի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Սերովբէ Ս. Արք. Մանուկեան, պիտի այցելէ Ռումանիա:

Վենաւորը Պուքրէշ պիտի ժամանէ յառաջիկայ 3 Մայիս 1975 և պիտի մնայ մինչև 15 Մայիս։

Ռումանիայէն ետք, Պուլկարիոյ Մաքսիմ Պատրիարքին հրաւէրով, Վազգէն Ա. իր շքախումբով 16 Մայիս 1975, պիտի ժամանէ Սոֆիա։ Շքախումբին մաս պիտի կազմէ Պուլկարիոյ Հայոց Առաջնորդը՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Եպս. Մարտիկեանը։

Վեհափառին Պուլկարիա այցելութիւնը պիտի տևէ մինչև 28 Մայիս։ Վազգէն Ա. հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ և քարոզէ Փլովտիւի հայոց մայր տաճարին մէջ, Հոգեգալուստի Տօնին առիթով:

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Գահիրէ, 5 Ապրիլ 1975

Պատուարժան Խմբագրութիւն
«ՋԱՀԱԿԻՐ» Շաբաթաթերթի
Աստ.

Հանրային կարծիքը լուսաբանելու առաջադրութեամբ եւ ճշմարտութեան ի խնդիր, ստորագրեալներս կը խնդրենք որ բարի ըլլաք Ձեր ազգօգուտ թերթին մէջ հրատարակել մեր Բաց Նամակը։

Մեզի հասաւ «Կը Դատապարտենք...» խորագրով եւ բու 30 օրջաբերականով վերջացող, 6 էջնոց մեքենագրուած եւ բազմագրուած գրութիւն մը, 21 Մարտ 1975 թուակիր, որ բաժնուած է նաեւ համրութեան։ Պատրաստեցինք փաստերով ամբողջովին հերքելու մեզի վերագրուած ամբաստանութիւնները եւ անժխտելիօրէն ապացուցանելու թէ այդ հրապարակուած յայտարարութիւնները լոկ զզուելի զրպարտութիւններ են, նպատակ ունենալով՝ անուանարկել, ինչպէս նաեւ պղտորել ու մոլորեցնել միտքերը:

Ինչպէս որ ստորագրեալներս, մեր այս Բաց Նամակով, հրապարակաւ եւ անհատական ձեռագիր ստորագրութիւններով, կը յայտնենք մեր խորթացնիքին քէննութիւնը, նոյնը եւ պահանջենք վերոյիշեալ բազմագրուած երկու գրութիւններու հեղինակներէն, որոնք այդ գրութեանց տակ, կը ներկայանան երկու տարբեր պիտակներով, մին՝ «Օրինապահ Եգիպտահայ Ժողովուրդին Գալուստեան Տեղանակ» անունով իսկ միւսն ալ՝ «Գալուստեան Երկրորդական Հայոց Վարժարանի Ծնողաց Խորհուրդի Տեղեկատու Դիւան» անուն տակ, առանց որեւէ կերպի եւ անհատական ստորագրութիւններու։

Որպէսզի կարողանանք մամուլով, հրապարակաւ եւ պաշտօնապէս պատասխանել վերոյիշեալ զրպարտագիրներուն, ստորագրեալներս կը պահանջենք, որ մեզի յանձնի եւ մեր ստորագրութեան տակ մնայ բնագիր նամակ մը՝ իւրաքանչիւր վերոյիշեալ բազմագրուած գրութիւններուն համար անջատաբար եւ որուն ձեռագիր ստորագրողները յստակօրէն ընդունին, թէ իրենք են միակ հեղինակները եւ լիակատար պատասխանատուները այդ գրութեան։ Երբ ստանանք այդ զոյգ նամակները, վերոյիշեալ ձեւով փութով պիտի պատասխանենք անոնց յստակ կէտ առ կէտ, փաստացիօրէն:

Եթէ, մեր այս Բաց Նամակին՝ մամուլին մէջ հրատարակման թուականին յաջորդող տասը օրերուն ընթացքին՝ չ'ստանանք սպասուած երկու նամակները այնպէս ինչպէս պահանջեցինք, այլ ասոնց մէնք եւ մեզի հետ հանրային կարծիքն ալ՝ անխուսափելի տրամաբանութեամբ պիտի եզրակացնենք, թէ այդ գրութիւններուն հեղինակները կը խուսափին այսպէսով՝ թէ եղածը անանուն, անստորագիր եւ անպատասխանատու անձերու արարքներ են եւ թէ այդ գրութիւնները միշտ հիմնովին եւ ամբողջովին անհիմն, ոչ յարգ եւ այլեւս պատասխանելու ոչ արժանի յայտարարութիւններ կը մնան։

Կեցցէ որ Ձեր Պատուարժան Խմբագրութիւնը, յանուն անկողմնակալութեան եւ ճշմարտութեան, պիտի հրատարակէ այս Բաց Նամակը, կը խնդրենք որ ընդունիք, առ այդ, մեր կանխայայտ շնորհակալութիւնները։

ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ — ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՔԷՀԵԱԵԱՆ
ՕՆՆԻԿ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ — ՅԱԿՈԲ ԻՆՔԻՐՃԵԱՆ
ԶԱՒԷՆ ՊԱԼԱՍԱՆ — ՆՈՐԱՅՐ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ
ՅԱԿՈԲ ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ

Յ. Գ.— Այս Բաց Նամակէն, մէկական օրինակ ղրկուած է նաև հրատարակման խնդրանքով՝ Հինգշաբթի 10 Ապրիլ 1975ի համարին մէջ, «Արև» օրաթերթի խմբագրութեան, «Յուսաբեր» օրաթերթի խմբագրութեան, «Հոկտեմբեր» Շաբաթաթերթի խմբագրութեան։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ԱՊՐԻԼ 24Ի ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՄՓՈՓՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

— Հելսթոնի առաջարկին՝ իբր կը վերաբերի 1975 թուի Ապրիլի 24ը ճռչակելու ԱՄՆի մէջ՝ որպէս «Մարդկութեան վրայ՝ Մարդոց անմարդկայնութեան Յիշատակի Ազգային Օր», միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, Ներկայացուցիչներու Տան առջեւ հանելու 8 Ապրիլին։ Առաջարկը կ'ընդունուի՝ եթէ 2/3ը համաձայն քուէարկէ։

— Նիւ Եորքի C. B. S.ի պատկերասփիւռի կայանէն մասնաւոր յայտագիր մը պիտի ցուցադրուի, Եղեռնի Վաթսունամեակին նուիրուած՝ Կիրակի, 13 Ապրիլ 1975, կ. ա. ժամը 10էն 10.30 (տեղական ժամով)։

Յայտագիրը պիտի աւարտի յաղթանակի յայլե գով մը և աղօթքով: Նաև հարցազրոյց մը՝ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի, Տօքթ. Վազգէն Բաբսեղեանի և Տօքթ. Յակոբ Ներսոյեանի հետ, պիտի հեռասփռուի։

Այլ յայտագիրներ ևս պիտի հեռասփռուին ամերիկեան պատկերասփիւռի և ձայնասփիւռի կայաններէ:

— C. B. S.ի բ. կայանէն ալ, Կիրակի, 20 Ապրիլ 1974, պիտի խօսի Գերշ. Տ. Գարեգին Արք. Սարգիսեան, «Վերապրումի մը Պատմութիւնը՝ 1915-1975» լեր նիւթ ունենալով:

— Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի կարգադրութեամբ, այս տարի Աւագ Հինգշաբթիի «Ոտնլուայի» արարողութեան ընթացքին, Ամերիկայի Հայոց Նիւ Եորքի Ս. Վարդան Մայր Տաճարին մէջ լուացք Մեծ Եղեռնին վերապրող 12 նահատակ հայերու ոտքերը:

(Շար. տես էջ 4)

ԳԱՀԻՐԷ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ

ԱՍՈՒՊԻ ՆՄԱՆ ԱՆՑԱՆ ԳԱՀԻՐԷԷՆ

Անցեալ 12 Մարտ 1975, Երկուշաբթի, օդանաւով Աղեքսանդրիա ժամանեցին սովետ զբօսաշրջիկներու երեք խումբեր, որոնցմէ երկուքը՝ Խորհրդային Հայաստանէն: Այս երեք խումբերուն գլխաւոր ղեկավարի տեղակալն էր Վարդգէս Ասոյեանը: Հայկական երկու խումբերէն մին բաղկացած էր բժշկական գիտութեանց աշխատողներէ, ղեկավարութեամբ Ալպերդ Սեւանեանի, իսկ միւսը՝ Սփիւռքահայութեան Կապի Կոմիտէի կողմէ կազմակերպուած եւ բաղկացած երկրի արուեստագէտներէ, մտաւորականներէ, լրագրողներէ եւ կոմիտէի պաշտօնեաներէ: Այս երկրորդ խումբն ալ ղեկավարուած էր Մարթին Խաչատրեանի կողմէ։

Այս առթիւ հաճոյքն ունեցանք հանդիպելու մեր ծանօթներէն՝ անուանի պատմաբան Փրոֆ. Ասա ալիս Մնացականեանին գրող Անելա Սահփանեանին, կինոյէ աշխատակցուհիներէն Մարի Մնացականեանին: Ուրախ եղանք ծանօթանալով Մշակութային Կապի կոմիտէի բաժնի վարիչներէն Ռոմէն Կոզմոյեանին, արուեստագէտներ Գէորգ Տէր Պետրոսեանին, Ալեքսանդր Ադամեանին, երգչուհիներ՝ Ալբինա Յակոբեանին, Մարի Լիբա Անտոնեանին, Էլվիրա Ուզունեանին (Հ.Ս.Ս.Հ. վաստակաւոր արթիստ), երգիծաբանի համոյթի ղեկավար Հ.Ս.Ս.Հ. ժող. արուեստագիտուհի Արեւ Պողոսեանին, դաշնակահարուհի Մարգարիտա Մելիք-Սահփանեանի, Թեմանչիստ Հրաչիկ Մուրադեանի (Հ.Ս.Ս.Հ. վաստակաւոր արթիստ), ջութակահար Խաչիկ Առաքելեանի եւ թառահար Հայաստան Աբրահամեանի, ինչպէս նաեւ գիտնականներ՝ Նիկողոս Յովհաննիսեանի, Վերոնիկա Սամուէլեանի, Ալեքսա Թադէոսեանին եւ այլ մասնագէտներու։

Մեր հանդիպումները սակայն եղան կարճ, որովհետեւ հայրենի զբօսաշրջիկները հազիւ թէ երկու օր (48 ժամ) մնացին Գահիրէ եւ ստիպուած ալ էին այդ կարճ ժամանակի ընթացքին այցելել՝ քաղաքին նշանաւոր ու տեսարժան վայրերը, բուրգերն ու պատմական թանգարանը։

Մեծ խանդավառութիւն պատճառեցաւ եւ հոգեկան մեծ հաճոյք պատճառեցին մեզի սակայն անոնք, իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերելով Գահիրէի Սովետ Մշակութային Կեդրոնին կողմէ՝ Շաբաթ, 15 Մարտ 1975, երեկոյեան, «Չայքովսկի» սրահին հանդիսասրահին մէջ կազմակերպուած հանդիսութեան, ուր Գահիրէաբնակ հայութիւնը հոծ թիւով եկած էր ունկնդրելու զիրենք:

Գեղարուեստական բարձր ելոյթները խանդավառ ծափողջոյններու արժանացան եւ սակայն եգիպտահայութեան պապակը չյագեցաւ ու այնպէս թուեցաւ բոլորին, թէ՝ անոնք եկան ու անցան ասուպի մը նման, երազի մը պատրանքը միայն թողելով բոլորին մօտ։

Կը ցանկանք, որ յառաջիկային՝ երբ զբօսաշրջիկային այսպիսի խումբեր ժամանեն, որոնք հանդէպ կողքին կրնան հայրենասիրական վառ խանդավառութեամբ տոգորել հայրենակարօտ եգիպտահայերը, կազմակերպիչներն ու պատասխանատուները այնպիսի ձեւով մը կը դասաւորեն՝ որ անոնց մեզ մօտ կեցութեան ժամանակամիջոցը բաւարար ըլլայ եղբայրական ջերմ ծանօթացումներու, որպէսզի առաւել ջերմութիւն ու խանդավառութիւն ստեղծուի՝ սփիւռքի այս օտար ափերուն կայք հաստատած հայութեան հայրենակարօտ սրտերուն։ Մ. Գ.

ՃՈՐՃ ՊԵՐՆԱՐ ՇՕ-Ի

«ՄԱՐԴ ԵՒ ԳԵՐՄԱՐԴ» ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Անակնկալ պատճառով, խմբագրութիւնս եկած հրաւէրին չկարողացանք պատասխանել, ու զրկուեցանք՝ Կիրակի, 9 Փետր. 1975, Գահիրէի «Չայքովսկի» հանդիսասրահին մէջ բեմադրուած՝ Ճորճ Պերնար Շոյի «ՄԱՐԴ ԵՒ ԳԵՐՄԱՐԴ» թատրերգութեան ներկայացումէն:

Աջէն ձախ՝ Ժիրայր Բաբազեան, Սոնիա Սարգիս, Նորա Էյխերճեան, Արա Շամլեան, Մարօ Սագայեան, Աւետիս Մովսէսեան եւ Խորէն Գալըճեան։
(Լուսանկար՝ ՔԵՐՈՐԻ)

Եւ սակայն հաճոյքով և ուրախութեամբ իմացանք, որ մեր սիրելի բարեկամ, կրթասէր եւ խոստումնալից երիտասարդ՝ Պր. Ժիրայր Բաբազեան, իր այս բեմադրութեամբ մեծ յաջողութիւն արձանագրած է, որուն համար սրտանց կը շնորհաւորենք զինք և ներկայացման յաջողութեանը մասնակից երկսեռ դերակատարներն ու բեմի աշխատակիցները։

Վերը տեսարան մը՝ այս ներկայացումէն։

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՍԷՆ

ՈՒՍՏՐԻ ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿԱՆԱՆՑ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

ՄԵԾ ՊԱՀՈՑ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Ուստրի (Մասս.) կանանց մասնաճիւղին կազմակերպած՝ աւանդական դարձած Մեծ Պահոց ճաշկերոյթը, աւելի ճիշդ «Քէօֆթէ Փարթի»ն տեղի ունեցաւ Կիրակի, 23 Փետր. 1975, կէսօրուան ժամը 1էն սկսեալ և տեւեց ամբողջ օրը: Հակառակ տեղատարափ անձրեւին, Ուստրի Հնչակեան Ակումբը լեցուն էր և ներկաները ուրախ ու խանդավառ տրամադրուած՝ բոլորուած էին ծաղկեփունջերով զարդարուած սեղաններուն շուրջը:

Այս անգամ եւս, Ուստրի կանանց Մասնաճիւղին ընկերուհիները, իրենց համբաւը արդարացուցին՝ ներկաներուն հրամցնելով Մեծ Պահոց համով հոտով քէօֆթէն, որ մեծ ախորժակով ճաշակուեցաւ:

Սեղանապետուհին էր ընկերուհի Տիրուհի Իշլէմէզեան, որ մեծ ձեռնհասութեամբ վարեց նաեւ օրուան յայտագիրը:

Տիկին Սոֆի Շահնարեան երգեց չորս հայկական ժող. երգեր և յառաջացուց անհուն խանդավառութիւն: Նոր սերունդէն՝ Տիկին Ռոզըլի Եազճեան արտասանեց՝ Յովհ. Շիրազի «Կարօտը», և արժանացաւ բուռն ծափահարութեանց: Եղան նաեւ շարք մը խանդավառութիւն յառաջացնող անակնկալներ

Ճաշկերոյթի աւարտին, ընկ.հի Տ. Իշլէմէզեան մանաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց՝ այդ համեղ ճաշերն ու կերակուրները պատրաստող զոհաբերուող ընկերուհիներուն:

Եւ ներկաները գոհունակ մեկնեցան, մաղթելով որ գալ տարի եւս նման հաճելի և խանդավառ «Քէօֆթէ Փարթի» մը կազմակերպէ և աւանդութիւնը չխախտի:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

«Երիտ Հայաստան»

ՖՐԱՆՍԱ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ «ՄԱՆՈՒՇԵԱՆ»Ի ԱՆՈՒԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Մարսէյլի Նախկին Հայ Ռազմիկներու և Դիմադրութեան Ճակատի ընկերակցութեան անխոնջ ճիգերուն շնորհիւ կառուցուած էր՝ 1915ի Նահատակաց Յիշատակին պատմական Յուշարձանը՝ Մայր Եկեղեցւոյ շրջաբակին մէջ: Այս իրագործումը մեծ գոհունակութիւն պատճառած էր համայն հայութեան և այսօր, այդ Յուշարձանը ուխտատեղի է դարձած:

Միեւնոյն կազմակերպութեան Վարչութիւնը, պաշտօնական դիմում ներկայացուցած էր Լա Փրօզանսի Արլը քաղաքի քաղաքապետութեան, խնդրելով որ ... ղաքին «Լիպերթէ» կոչուած հրապարակը վերանուանուի «Կըռ... փ Մանուշեան»: Ընդառաջելով այս դիմումին, քաղաքապետութիւնը պաշտօնապէս իր հաւանութիւնը տուած է այս հրապարակի վերամկրտումին «Կրոփ Մանուշեան» անուամբ:

Բազմաթիւ հայ և օտար քաղաքացիներ ներկայ գտնուած էին անուանակոչութեան հանդիսաւոր արարողութեան, որուն ընթացքին խօսք առած է փոխ քաղաքապետը՝ Պր. Սիեյօ, և ՊՊ. Սարգիս Ալթունեան ու Ալեքսան Կոստանթինեան վար առած են յուշատախտակը ծածկող դրօշակը:

Յուշատախտակին վրայ մեծադիր գրուած է՝ «ՍՔՈՒԱՐ ԿԸՐՈՒՓ ՄԱՆՈՒՇԵԱՆ – ՄԱՐԹԻՐ ՏԸ ԼԱՖԻՒՇ ՌՈՒԺ (21 ՓԵՏՐ. 1944)»:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԹԵՄԱԿԱՆԻ ՆԻՍՏ

Ուրբաթ, 21 Մարտ 1975, կ. ե. ժամը 5ին, Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ՝ Աղեքսանդրիոյ Գաւկ. Թեմական Ժողովոյ 1975 տարեշրջանի Ա. Նիստը, ի ներկայութեան 19 երեսփոխաններու: Նախագահեց՝ Թեմիս Առաջն. Տեղապահ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բաղտասարեան, իսկ Ատենապետութիւնը վարեց՝ փոխ Ատենապետ Պր. Ստեփան Ստեփանեան։

Տեղապահ Հայր Սուրբին Տէրունական Աղօթքով՝ ժամը 5.15ին նիստը բացուած հռչակուեցաւ, և ժողովը անցաւ օրակարգի քննութեան:

1) Կարդացուեցաւ և վաւերացուեցաւ նախորդ նիստի ատենագրութիւնը:

2) Կարդացուեցաւ Գաւկ. Քաղ. Ժողովի նամակը՝ երեք հոգիի կենսաթոշակներուն վրայ յաւելումի կապակցութեամբ: Այս առաջարկը ընդունուեցաւ և վաւերացուեցաւ:

3) Օր. Արմինէ Արիսեանի խնդրանքը՝ նիւթական յաւելումի համար, սկզբունքով ընդունուեցաւ և հարցը փոխանցուեցաւ Քաղաք. Ժողովին:

4) Թէր ու դէմ կարծիքներու փոխանակումէ վերջ, ժողովը որոշեց պահել «Կոմիտաս» սրահին անունը՝ հետեւեալ ձեւով. «Մելքոնեան Մանկապարտէզի ԿՈՄԻՏԱՍ սրահ»:

5) Կարդացուեցաւ Քաղաք. Ժողովի 21-12-1974 թուակիր՝ իր շրջանի աւարտին առթիւ ներկայացուցած հրաժարական նամակը:

Ժողովը իր շնորհակալութիւնները արձանագրեց:

6) Քաղաքական Ժողովի 1974 տարեշրջանի նիւթական և բարոյական գործունէութեան տեղեկագրին ընթերցումէն ետք, ժողովը գոհունակութիւն արձանագրեց:

7) Կարդացուեցաւ հաշուեքննիչին տեղեկագիրը՝ Քաղ. Ժողովի 1974 տարեշրջանի նիւթական հաշուետուութեան մասին:

8) ՊՊ. Ստեփան Ստեփանեան, Մուրատ Քէօշկէրեան և Գալէբ Գալֆայեան ընտրուեցան քննիչ յանձնախումբի անդամ:

9) Ժողովը քուէարկութեամբ ընտրեց՝ Գաւկ. Քաղաք. Ժողովի նոր անդամները:

ՊՊ. Ալեքսանեան Վահան, Սոլաքեան Ստեփան, Քէօշկէրեան Մուրատ, Քէհեայեան Յակոբ, Ուզունեան Արթին, Դաւիթեան Նուպար, Թօսունեան Վահրամ:

10) Կարդացուեցաւ և վաւերացուեցաւ 1975 տարեշրջանի պիւտճէի նախագիծը:

11) Ժողովը միաձայնութեամբ Թեմականի նոր Դիւանը ընտրեց՝

Զարդահանէլեան Մարտիկ	*(Ատենապետ)*
Ամատունի Յարութիւն	*(Փոխ Ատենապետ)*
Ջուհաճեան Տիգրան	*(Ատենադպիր)*
Աչճեան Պետրոս	*(Փոխ Ատենադպիր)*

12) Ժողովը վերընտրեց Պր Լեւոն Աւետեանը՝ որպէս Առաջնորդարանի 975 տարեշրջանի հաշուեքննիչ:

Ժողովը վերջ գտաւ, ժամը 8.30ին, Տեղապահ Հօր «Պահպանիչ»ով:

Աղեքս. 23 Մարտ 1975

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ

ՀՈԳԵՊԱՐԱՐ ՕՐԵՐ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հայրենասիրաշունչ մթնոլորտ մը կը տիրէր Աղեքսանդրահայութեան շուրջ, հայրենիքէն ժամանած 33 «կռունկ»ներուն շնորհիւ։

Անոնք Աղեքսանդրիա ժամանելէ ետք, մեկնեցան Վերին Եգիպտոս, ուր եգիպտական հնադարեան յուշարձանները դիտելէ յետոյ վերադարձան Գահիրէ եւ ապա Աղեքսանդրիա, ուր վերապահուած էր գրաւբաց ընդունելութիւն ըլլալ «Տիգրան Երկաթ»ի, ըլլալ Սով. Մշակութային Կեդրոնի, եւ ըլլալ Ազգային Իշխանութեանց կողմէ։

Կիրակի, 6 Մարտ 1975, երեկոյեան, անոնք ելոյթ ունեցան «Տիգրան Երկաթ»ի մէջ, իսկ Երեքշաբթի, 18 Մարտ 1975, երեկոյեան ալ՝ Աղեքսանդրիոյ Սովետական Մշակութային Կեդրոնի հանդիսասրահին մէջ, ի ներկայութեան հայ եւ օտար հոծ բազմութեան մը:

Գալով հայրենիքէն, անոնք ջերմացուցին մեր հոգիները, առաւել եւս կապելով մեզ՝ մեր մայր հայրենիքի հողին եւ ջուրին։

Ապրի՛ք, հազար ապրի՛ք, հայրենի «կռունկ»ներ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ

Աղեքս. 19-3-1975

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄԻ ՄԱՂԹԱՆՔ

Ցաւով կ'իմանանք, որ Հնչակեան վեթերան ընկեր Սեդրակ Շահէնի (Լոս Անճելըս) կողակիցը՝ ընկ.հի Ազատի, ծանր գործողութեան մը ենթարկուած է վերջերս: Բարեբախտաբար վիրաբուժական գործողութիւնը յաջող անցած է և մեր յարգելի ընկերուհին հիւանդանոցէն տուն փոխադրուած է այժմ և կը բոլորէ կազդուրման շրջանը:

Շուտափոյթ ապաքինում եւ կատարեալ առողջութիւն կը մաղթենք իրեն:

* * *

Նոյնպէս Փրաւիտենսի մեր խանդավառ ընկերուհիներէն Սըրբուհի Գարակէօզեան, վիրաբուժական գործողութեան մը համար հիւանդանոց փոխադրուած է:

Սրտանց կը մաղթենք որ գործողութիւնը յաջող անցնի եւ մեր սիրելի ընկերուհին վերագտնէ իր առողջութիւնը:

ՌԱՖՖԻ ԱՐՄԷՆԵԱՆ
ԲԱՐՁՈՒՆՔԻ ՎՐԱՅ

Քէպէք քաղաքի նորակառոյց «Կրան Թէատր»ի գեղեցիկ սրահին մէջ, վերջերս, Ռաֆֆի Արմենեան յաջողութեամբ ղեկավարեց Քէպէքի Սէնֆոնիք Նուագախումբը:

Պէտք է հայ ըլլալ, զգալու համար այն հպարտութիւնը զոր ես զգացի, իսկ այդ շնորհալի բայց ժամանակէ համեստ երիտասարդին, որ նստած ի ձեռին, արագ ու ճշգրիտ շարժումներով իր կամքին ու քմայքին հպատակեցուց մօտաւորապէս վաթսուն երաժիշտներու խումբ մը:

Համերգին առաջին մասին մէջ լսեցինք Գանատացի երգահան Հ. Սոմըրզի «Սիմֆոնիա»ն: Այս խիստ իմնական գործին ընդմէջէն, Ռաֆֆի հետեւութեամբ առաջնորդեց մեզ, մէկ պատկերէն միւսը, առանց ցնցելու՝ որին ընթացուած փոփոխութիւններէն:

Լսեցինք նաեւ Յ. Շոբէնի դաշնամուրի թիւ 1 քոնչերթոն, որուն մենակատարն էր Մ. Եապլոնսքի: Շոբէն այս քոնչերթոն առաջին անգամ նուագած է 1880 Հոկտեմբերին, իր երկիրը վերջնականապէս ձգելով Ֆրանսա հաստատուելու նախօրեակին:

Յայտագիրին երկրորդ մասին մէջ լսեցինք Տվորժաքի թիւ 4 սէնֆոնին որ առանցքը կը կազմէր համերգին, եւ ուր զգայուն ղեկավարը, խանդավառ յաջողեցաւ դէպի բարձունքները հասցնել իր երաժիշտները:

Ինչպէս Շոպէն դաշնամուրի բանաստեղծն է, Տվորժաքի գործերը նուագախումբին է, եւ իր երաժշտութիւնը ունի բանաստեղծական անբաղդատելի շունչ:

Ունկնդիրին համոզումը այն է, թէ Ռաֆֆի կ'ապրի իր մեկնաբանած երաժշտութիւնը եւ վարպետութեամբ կը հաղորդէ զայն խումբին, իր անհատականութեամբ ու [illegible] Ռաֆֆի Արմենեանի տաղանդը:

Ռ. Արմենեան [illegible] 1968ին մասնակցած է [illegible] միջազգային մրցումին [illegible] Ռաֆֆի «Արլեքինի Սէնֆոնիք» [illegible] 1971ին [illegible] Նոյն 1974ին ամառը, Ռաֆֆի Արմենեան [illegible]

22 Յունուար 1975ին, ան ղեկավարեց [illegible] Յունուար 31ին ղեկավարեց [illegible]

Զոյգին երաժշտական [illegible] Ռաֆֆին: Զօրաւոր [illegible] ստեղծել իր շուրջը:

Նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք մեր սիրելի Ռաֆֆիին:

ԱՐԱՔՍ

Մոնթրէալ

Բագրատ Բուռնազեանը՝ Փինկ-Փոնկի ԽՍՀՄի Ախոյեան

ԵՐԵՒԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ) – Լվովի մէջ աւարտեցաւ սեղանի թենիսի (փինկ-փոնկ) Խ. Միութեան 25րդ առաջնութիւնը: Առաջին անգամ երկրի առաջին մարզիկի տիտղոսը նուաճեցին՝ Սվերդլովսկցի 17 ամեայ Թաթիանա Ֆերդմանը եւ Երեւանցի 18 ամեայ Բագրատ Բուռնազեանը:

Այո, երեւանցի Բագրատ Բուռնազեանը դարձաւ Հայաստանցի երկրորդ մարզիկը, որ յաջողեցաւ նուաճել Խ. Միութեան Ախոյեանի կոչումը: Իրմէ առաջ այդ պատիւին արժանացած էր Յարութիւն Յակոբեանը՝ Խ. Միութեան անդրանիկ առաջնութեան յաղթողը: Բագրատի անունը վաղուց արդէն յայտնի է մարզասէրներուն եւ մասնագէտներուն: Ան բազմիցս յաղթող ճանչցուած է Խ. Միութեան

ԷԼՄԻՐԱ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

եւ Եւրոպայի պատանեկան առաջնութեանց, միջազգային խոշոր մրցաշարքերու մէջ: Բայց նման յաջողութեան ան երբեք չէր հասած:

ԽՍՀՄի առաջնութեան եզրափակիչին, Բ. Բուռնազեանը բաւականին հեշտութեամբ՝ 3-0 (21-12, 21-9 եւ 21-16) հաշուով պարտութեան մատնեց Վլատիմիր Ֆուրսովին (Մոսկուա) եւ կանգնեց պատուոյ պատուանդանի ամենավերին աստիճանին:

ՌԻԹԱ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Յիշեցնենք, որ կիսաեզրափակիչին, Բագրատը, յամառ պայքարէ յետոյ (3-2), կարողացաւ յաղթել՝ Խ. Միութեան բազմակի ախոյեան Սթանիսլաւ Կոմոզքովին (Մոսկուա):

Խառն զուգամրցումներու մէջ երեւանցի Էլմիրա Անտոնեանը, որն այս անգամ ընկերակցած էր Անաթոլի Սթրոկաթովին, արժանացաւ պրոնզէ մետալի: Այսպիսով, անոր աւարին մէջ կայ թ'ու ոսկէ թ'ու պրոնզէ մետալ: Բայց Էլմիրան կարող էր աւելին ընել, եթէ կիսաեզրափակիչին անոր հետ չպատահէր աննախադէպ դէպք մը: Առաջին խաղափուլի ժամանակ կոտրուեցաւ երեւանցիին ռաքէթը, երկրորդը Էլմիրան չունէր: Հանդիպումը որոշ ժամանակով դադրեցաւ, մինչեւ որ առաջնութեան մասնակիցներէն մէկը տուաւ իր ռաքէթը: Սակայն ան, ով երբեւէ գործ ունեցած է սեղանի թենիսի հետ, կարող է հասկնալ, թէ ի՛նչ կը նշանակէ խաղալ ուրիշի ռաքէթով: Էլմիրան այնպէս ալ մինչեւ վերջ չկրցաւ յարմարիլ, եւ պարտուեցաւ մարզիկուհիէ մը, որն իր վարպետութեամբ զգալիօրէն կը զիջէր իրեն:

Ս. Միութեան ախոյեան՝ Բագրատ Բուռնազեանը մրցումի ժամանակ:

Խառն զուգախաղերուն մէջ, մէկ կողմը՝ աշխարհի ախոյեաններ Թ. Ֆերդմանն ու Ս. Կոմոզքովը իսկ միւս կողմը՝ փորձառու Ռիթա Պօղոսեանն ու Սարգիս Սարխոյեանը մրցեցան: Անկասկած, որ հոգեբանական առաւելութիւնը ախոյեաններուն կողմն էր, եւ այս հանգամանքը խիստ կերպով արտայայտուեցաւ առաջին խաղափուլին մէջ, որն աւարտեցաւ 21-15 արդիւնքով՝ ի նպաստ առաջիններուն: Եւ սակայն, ի զարմանս բոլորին, Ռիթան եւ Սարգիսը կարողացան գտնել յաջողութեան բանալին, թենիսի եւ թաքթիքայի հետ ցուցադրելով կամքի մեծ ուժ: Անոնք երկու յաջորդ խաղափուլերն ալ աւարտեցին յօգուտ իրենց՝ 21-16 արդիւնքով, իսկ դադարէն ետք, չորրորդ խաղափուլն ալ շահելով, յաղթանակը տարին 3-1 արդիւնքով:

Ձեռք բերած ոսկէ մետալներով, Հայաստանի հաւաքականը գերազանցեց իր բոլոր մրցակիցներուն:

ՍՈՎԵՏ ԿԻՆ ՕԴԱՉՈՒԻՆ
ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Քառասնեւվեցամեայ Սվեդլանա Սավիցքայան, Ս. Միութեան «Շխալովի» անուան օդանաւորդութեան ակումբի ուսուցչուհիներէն է եւ չորս անգամներ տիրացած է համաշխարհային չորս չափանիշներու՝ իքնամուղ օդանաւորդութեան գծով:

Ան կրցած է 59 երկվայրկեանի մէջ հասնիլ 3 քիլոմեթր բարձրութեան, գերձայնային մէկ մեքենայով Ե-33 իքնամուղ օդանաւով: Վեց քիլոմեթր բարձրութեան հասած է 80 երկվայրկեանէն, 9 քիլոմեթր բարձրացած է 106 երկվայրկեանէն եւ 12 քիլոմեթր՝ 155 երկվայրկեանէն: Կին օդաչուորդներու համար բարձրացումի նման թռիչքներ՝ աշխարհի մէջ առաջին անգամ իրագործուած են:

Սվեթլանա դուստրն է Բ. Համաշխարհային պատերազմի համբաւաւոր ասպետներէն՝ կրկնակի հերոս Եւկէնի Սավիցքիի: Տասնեւեօթ տարեկանէն Սվեթլանա հանդիսացաւ անկարգելով էջք կատարող համաշխարհային չափանիշակիր: Այդ օրերուն սովետ անկարգելաւորները խմբական դէպի վար ոստում կը կատարէին երկվայրկեանական հերթականութեամբ, նախ ցերեկուան ժամերուն, 13.811 մեթր բարձրութենէ, եւ ապա, գիշերուան ընթացքին՝ 13.901 մեթր բարձրութենէ: Սավիցքայա համաշխարհային ուրիշ չափանիշի մը տիրացաւ, ժամանակաձգուած անկարգելով մը ձատկելով՝ 14.252 մեթր բարձրութենէ: Երկսաւարդումին առաջին 13.716 մեթրը իջաւ ազատ վայրէջքով, անկէ ետք բանալով անկարգելը: Մինչեւ օրս այս չափանիշները գերազանցուած չեն:

Սվեթլանա ճարտարագիտուհի է: Ան վկայուած է Մոսկուայի օդանաւորդութեան հիմնարկէն: Եօթ տարի առաջ որոշում առաւ փորձել թռիչքի սփորթ եւ երեք տարիէն դարձաւ թեկնածու՝ Ս. Միութեան օդախաղացներու ազգային խումբին, առաջին անգամ մասնակցելով՝ 1970 թուականին, Մեծն Բրիտանիոյ մէջ տեղի ունեցած համաշխարհային մրցումներուն, եւ դարձաւ համաշխարհային ախոյեան:

Քասիմ Նաժմութտինով (սովետ օդախաղացներու ազգային խումբին մարզիչը) եւ դասիարակ-օդաչու Վլատիմիր Քարոբէի զինքը մարզեցին՝ Ե-33 օդանաւով իր չափանիշային թռիչքներուն առթիւ:

Խօսելով իր ձեռք բերած չափանիշային թռիչքներուն մասին, Սվեթլանա նշեց, որ իր մարզումները խնամքով կատարուած էին, որոնք սկսան մէկ եւ կէս տարի առաջ, եւ ստիպուեցաւ կրկին մարզուիլ, նկատելով որ մխոց (piston) մը եւ այլով [illegible] խարինուած էր իքնամուղ մեքենայով: Սավիցքայա առաջին անգամ թռիչք կատարեց ՄիԿ-15ով ապա ՄիԿ-17ով եւ յետոյ Ե-33 գերձայնային իքնամուղով:

Սավիցքայա կը խորհի, որ Ե-33ով կատարած իր ցուցադրութիւնը՝ մօտ ապագային կարելի պիտի դարձնէ իրեն՝ քանի մը համաշխարհային իգական նոր չափանիշներ եւս հաստատելու:

Սվեթլանայի նուաճումներուն մասին տեղեկագրութիւն ուղարկուած է Մ.Օ.Դ.ի (Միջազգային Օդանաւորդութեան Դաշնակցութեան): Ն. Մ. Գ.

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Մս Եղ. Յակոբեանի ՄԱՀԵՐԳ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ տաղերգութիւնը՝ խմբերգ երգեհոնի նուագակցութեամբ:

Ձայնագրեալ այս խմբերգին խօսքը գրուած է անմահուն բանաստեղծ Վահան Թէքէեանի կողմէ:

Հրատարակուած է՝ Մեծ Եղեռնի 60-ամեակի հանդիսութեանց Յանձնախումբին կողմէ, Գահիրէ 1975:

Այս հրատարակութիւնը կը տրուի անվճար: Ունենալ փափաքողները կրնան դիմել Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարան, 179, Ռամսէս Պողոտայ:

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ

25-ԱՄԵԱՅ ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ
ԳԵՐՇ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊՍ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ

18 Յունուար 1975, Շաբաթ երեկոյ, Սիտնիի լաւագոյն պանդոկներէն «Կլէն Վիլլա»ի մէջ, տեղի ունեցաւ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Գարեգին Եպս. Գազանճեանի Քահանայութեան 25-ամեայ յոբելեանը, նախագահութեամբ եւ հրաւէրով գաղութիս բարերար մեծայարգ՝ Պր. Յարութիւն Ակինեանի: Ներկայ էին Թեմական Խորհուրդի, Եկեղեցական Վարչութեանց, Եկեղեցւոյ յարակից մարմիններու եւ տեղւոյս Հ.Բ.Ը. Միութեան Վարչութեան անդամները, աւելի քան երկու հարիւր հոգի:

Ճաշկերոյթի ընթացքին, որ տեւեց մինչեւ ժամը 10, ելոյթ ունեցաւ հունգարական նուագախումբը, մերթ ընդ մերթ նուագելով նաեւ հայ ժողովրդական երգեր: Սրբազան Հօր Երուսաղէմի Ժառանգաւորաց Վարժարանի աւագ ընկերներէն՝ Պր. Կոստան Տ. Ստեփանեան կատարեց բացումը եւ ներկայացուց Սրբազան Հօր կենսագրականը: Տուաւ 35 տարիներ առաջ Սրբազան Հօր Երուսաղէմի օրերէն գեղեցիկ դրուագներ: Ապա Երուսաղէմէն Իսթանպուլ, Դըպրեվանքի հաստատումը եւ իր ուսուցչական կեանքը՝ Կեդրոնականէ, Պէզճեան Մայր Վարժարանէ եւ Դպրեվանքէն ներս: Ամերիկայի մայրաքաղաք Ուաշինկթընի իր ծառայութեան շրջանը՝ եօթ տարիներով, եւ անկարելի թուող նոր եկեղեցւոյ մը կառուցումը: Շեշտեց ութը տարիներու Սրբազան Հօր զոհողութեամբ եւ գիտակցութեամբ տարած աշխատանքը՝ Աւստրալիոյ Թեմի հաստատման գործին մէջ:

Ապա Տիկին Մակի Ճանոյեան խօսեցաւ Սրբազան Հօր գովական վաստակին վրայ, ու իր խօսքի ընթացքին արտասանեց Սրբազան Հօրմէ չորս բանաստեղծութիւններ: Տիկին Սեան Մուրատեան, խոր ապրումով արտասանեց Սրբազան Հօր ՍՓԱՍՈՒՄ բանաստեղծութիւնը:

Ապա բոլորը յոտնկայս ունկնդրեցին Ամենայն Հայոց Հայրապետի օրհնութեան գիրը՝ այս հանդիսութեան առթիւ, զորին յաջորդեց ընթերցումը Ամեն. Տ. Եղիշէ Պատրիարքի կրկնակ հեռագիրներուն եւ այլ հեռագիրներ:

Ապա խօսք առին Թեմական Խորհուրդի Ատենապետ Պր. Վահան Յարութիւնեան, Եկեղեցական Խորհուրդի Ատենապետ Պր. Ուիլի Վարդանեան, Տիկին Մարի Քիւրտեան: Մէջ ընդ մէջ իրենց գեղեցիկ ձայնով ելոյթներ ունեցան Պրնք. Վազգէն Մարգարեան եւ Մուրատ Մուրատեան:

Խօսելու հրաւիրուեցաւ Պր. Յ. Ակինեան: Նախ, ան, Առաջնորդ Սրբազան Հօր ներկայացուց, յանուն գաղութին, գեղեցիկ ադամանդեայ պանակէ մը, ողջագուրելով զինք յուզման արցունքներով, ապա իր խօսքին մէջ շեշտեց – «Առաջին իսկ օրէն

(Շար. էջ 4)

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

10 ԱՊՐԻԼ 1975

«ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱՍԱՆ» ՉԱԼԵՆՃ ԲԱԺԱԿԻ
ԱՅՍ ՏԱՐՈՒԱՆ ՓԻՆԿ-ՓՈՆԿԻ ՄՐՑԱԽԱՂԵՐՈՒՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

Անցեալ թիւով նկարագրած էինք, Հայկական Ընթերցասրահի մէջ հաստատուած փինկ-փոնկի «ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԸՍԵԱՆ» չալենճ բաժակին շուրջ՝ Գահիրէի հայկական միջակումբային այս տարուան մրցաշարքը, որուն առաջնութեան տիրացաւ Հայկ. Ընթերցասրահի Հ.Մ.Մ.ի կազմը, իսկ երկրորդութեան հասաւ «Նիըր Իսթ» հայկական ակումբին խումբը։

Ստորեւ կու տանք այդ մրցաշարքին մրցումներուն արդիւնքները, մարզական կեանքի պատմութեան համար։

1) «Նիըր Իսթ» յաղթեց Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի՝ 3-0։

2) Հ.Մ.Մ. յաղթական կը նկատուի, Ս. Թերեզայի խումբին բացակայութեան պատճառով։

3) Կոկանեան Սրահ յաղթեց Հայ Գեղ. Միութեան՝ 3-0։

4) «Նիըր Իսթ» յաղթեց Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի՝ 3-1։

Աւարտական մրցումին, որ տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 22 Մարտ 1975, Հայկական Ընթերցասրահի Հ.Մ.Մ. խումբը՝ 3-0 արդիւնքով յաղթեց «Նիըր Իսթ»ի։ Այս մրցումին պատկերը հետեւեալ ձեւով կը ներկայանայ։

Վահէ Պալեան (Հ.Մ.Մ.) յաղթեց Մարտօ Գասապեանի (Ն. Ի.) 2-1 (18-21, 21-16 22-20)։

Վարդան Մովսէսեան (Հ.Մ.Մ.) յաղթեց Համբարձում Բարսեղեանի (Ն. Ի.) 2-1 (21-19, 19-21, 21-18)։

Նկարին մէջ՝ Հայկական Ընթերցասրահի Հ.Մ.Մ.ի փինկ-փոնկի յաղթական խումբը։ Կեդրոնը մրցաշարքին նախագահը Պր. Անդրօ Վարժապետեան, բաժակը՝ ձեռքին

Մարտիկ եւ Վահէ Պալաեաններ (Հ.Մ.Մ.) յաղթեցին Համբարձում Բարսեղեանի եւ Ստեփան Գույումճեանի (Ն. Ի.) 2-0 արդիւնքով (21-16 եւ 21-14)։

Հ.Մ.Մ.ի կազմը երրորդ յաջորդական տարին ըլլալով յաղթանակած ըլլալուն, վերջնականապէս տիրացաւ «ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԸՍԵԱՆ» բաժակին, որ նուիրուած էր Պէյրութէն՝ ընկեր Երուանդ Պալեանի կողմէ։

Այս մրցաշարքը յաջորդ տարի պիտի շարունակուի ողբ. ընկերոջ՝ «ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԸՍԵԱՆ»ի անուան նոր բաժակի մը շուրջ։

Շնորհաւորելի են բոլոր հայ փինկ-փոնկիստները, մրցաշարքի ընթացքին իրենց ցուցաբերած մարզական բարձր ոգիին համար։ Յաջողութիւն եւ յառաջդիմութիւն բոլորին։

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Հուսկ ուրեմն, ի՞նչ կ'ուզէին մեզմէ Օսմանեան Կայսրութիւնն ու, աւելի ետք, Երիտասարդ Թուրքերը, երբ, հի՛ն թէ նո՛ր բոլոր պատմաբաններ կը հաստատեն, եւ վաւերական փաստարկութիւններով կ'ապացուցանեն՝ թէ Օսմանեան Կայսրութեան գոյութեան սպառնացող ամենէն բարդ հարցերը լուծողները՝ հա՛յ երեսփոխանները եղան, սկսելով Յարութիւն Ամիրա Պեզճեանէն, եւ թէ՝ Երիտասարդ Թուրքերը սահմանադրականօրէն դատախազողները եղան հա՛յ իրաւաբանները, գլխաւորութեամբ՝ նահատակ օրէնսգէտ ու գրող՝ Գրիգոր Զոհրապին։

Մեր, հայութեան նո՛ր սերնդականներուս առջեւ, անվերջ ու անվախճան ցցուող այս մե՛ծ հարցականներուն կապակցութեամբ, որքա՛ն խօսուն է եւ որքա՛ն պերճիմաստ՝ հայութեան մարտիրոսագրութեա՛ն տրոյշի՛ն նախավկաններուն՝ Թ անիւլ(?) դատավարութիւնը, ուր, անմահանուն եւ անզուգական Փարամազ, կը գոչէր՝ զինք եւ իր ընկերները դատող Պատերազմական Ատեանի նախագահ՝ Խուրշիտ Պէյին.

— ԻՆՉ՞Ր ՋԸՄԻՆՔ ՄԵՆՔ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԻՆ ՈՒ ԲԱՐՕՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ։

Այո՛, ի՞նչ բարիքներ չըրաւ հայութիւնը՝ Թուրքիոյ համար։

Բայց, դժբախտաբար, չըհասկցուեցաւ։ Աւելի ճիշդը՝ սխա՛լ հասկցուեցաւ։

Ու այս սխա՛լ հասկացողութիւնը՝ հայութիւնը առաջնորդեց դէպի եղեռն, դէպի նահճիր...։

Ամօ՛թ, բի՞ր ամօթ մարդկութեան։

Անփոփ գ'ծերու մէջ, Պատմութիւնը՝ մեզի, ժամանակակից հայութեան տուաւ այս դասերը։

Պատմութեան մեզի տուած այս դասերուն հիման վրայ է, որ պիտի զարգացնենք մեր տեսութիւնները՝ «Հայ Երիտասարդութիւնը՝ Ապրիլեան Եղեռնի Վաթսունամեակի Սեմին» հիմնական նիւթին շուրջ։

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Պէյրութ, 1975

✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿

ՑԱՒԱԳԻՆ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Մոնթրէալաբնակ մեր բարեկամներէն՝ Տէր եւ Տիկին Զօհրապ եւ Ռիթա Գազանճեաններ, 20 Մարտ 1975ին, բախտաւորուած են առջինեկ մանչ զաւակով մը, զոր անուանակոչած են Անտրէ-Ժօրժ։

Մեր խնդակցութիւնները կը յայտնենք բախտաւոր ծնողքին, մեծ մօր՝ Տիկին Գլատիս Գազանճեանին, մեծ հօր եւ մեծ մօր՝ Տէր եւ Տիկին Գէորգ Կէրիկեանին, ինչպէս նաեւ բնտանեկան բոլոր պարագաներուն։

✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբ. Օր. Զարուհի Սեֆէրեանի մահուան կսկծալի առիթով, Տէր եւ Տիկին Արմէն Տատուր կը վշտակցին եւ առ այդ կը նուիրեն 100 ե. դ.։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Ողբ. Տիկին Աղաւնի Փաշայեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Տէր եւ Տիկին Խորէն Զաքարեան եւ Այրի Տիկ. Նուարդ Զաքարեան կը նուիրեն.

Հ. Կ. Խաչին	1000
Տիկնանց «Այծեմնիկ»	
Միութեան փոխան հոգեճաշի	1000
«Սարտարապատ» պարախումբին	1000
Հ.Մ.Ը.Մ. «Արարատ»ին	1000
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	1000
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	1000
«Յուսաբեր»ին	1000
«Ջահակիր»ին	1000

(Ստանալ «Յուսաբեր»էն)

Իր սիրեցեալ ամուսնոյն՝ ողբ. Մելքոն Պօղճալեանի մահուան քառասունքին առթիւ եւ անոր քաղցր յիշատակին, Տիկին Արշալոյս Պօղճալեան կը նուիրէ.

Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	500
Հ. Կարմիր Խաչին	500
«Տիգրան Երկաթ»ին	400
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին (Աղեքս.)	400
«Ցառաջդիմասէր»ին	400
«Յուսաբեր»ին	400
«Արեւ»ին	400
«Ջահակիր»ին	400

Իրենց սիրեցեալ հօր՝ ողբ. Մելքոն Պօղճալեանի մահուան քառասունքին առթիւ եւ անոր քաղցր յիշատակին, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Պօղճալեան կը նուիրեն.

Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	400
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին (Աղեքս.)	400
«Յուսաբեր»ին	400
«Արեւ»ին	400
«Ջահակիր»ին	400

Իրենց սիրելի քրոջ եւ քենիին ողբ. Վարդուհի Սուվալեանի կսկծալի մահուան առթիւ ինչպէս նաեւ Միհրան Պայրամեանի բժշկական գործողութենէ մը անվտանգ ազատուելուն ուրախ առթիւ, Տէր եւ Տիկին Միհրան Պայրամեան կը նուիրեն.

Այծեմնիկ Տիկն. Միութեան	500
Գահիրէի Ազքատախնամին	500
«Արեւ»ին	250
«Ջահակիր»ին	250

Ողբ. Կարպիս Շալճեանի (Մ. Ն.) մահուան տխուր առթիւ Տոքթ. եւ Տիկին Գրիգոր Սէտէֆեան կը ցաւակցին, եւ առ այդ կը նուիրեն.

«Արեւ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ «Արեւ»էն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տէր եւ Տիկին Զօհրապ եւ Ռիթա Գազանճեանի (Մոնթրէալ) առջինեկ մանչ զաւակով մը բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ փոխան շնորհաւորական հեռագիրի՝ կը նուիրեն.

Տէր եւ Տիկ. Նուպար Կէրիկեան	200
» » Ջաւէն Պալեան	200
Օր. Լիւսի Կէրիկեան	200
Պր. Յուշեղ Կէրիկեան	200

«ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՔԷՄՓԷՅՆ

Եգիպտոսէն եւ արտասահմանէն «Ջահակիր»ի ընթերցողներ ու բարեկամներ, թերթիս «ՏԱՐԵԿԱՆ ՔԷՄՓԷՅՆ»ին առթիւ, սկսած են ուղարկել իրենց նուէրները։

Գ. ՑԱՆԿ

Պր. Վահան Տ. Ալեքսանեան	5000 ե. դ.
Ընկեր Եփրեմ Մուրաշեան (Փրովիտենս)	10 Տոլար
Ընկեր Սիրական Արզումանեան (Փրովիտենս)	15 Տոլար

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
ԳԱՀԻՐԷ

Ուրբաթ, 11 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 8.30ին

ՓԻՆԿ-ՓՈՆԿԻ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

Հ.Մ.Մ. (ՀԱՅԿ. ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ) ընդդէմ «ՇԱՊԱՏ ԿԵԶԻՐԱ»ի

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով հրաւիրուած է

——— ✿✿ ———

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
«Auberge des Pyramides»ի մէջ

Շաբաթ, 7 Յունիս 1975

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ
ԳԵՐՇ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊՍ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

սիրեցի ես մեր Սրբազանը։ Անկեղծ, հաւատարիմ Ս. Էջմիածնի եւ Վեհափառ Հայրապետի, ան եկաւ հոս ի գին ամէն զոհողութեան եւ դժուարութեան, եւ գլուխ հանեց ծանր եւ դժուարին գործ մը։ Ինք եղաւ անձը՝ որ Ս. Էջմիածնին տուաւ նոր Թեմ մը. առանց իրեն այդ գործը անկարելի էր՝ 14 երկիրներէ եկող ներեկներու կուսակցական հոգեբանութեան մէջէն։

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը յուզուած սկսաւ իր խօսքին. «Շնորհակալ եմ բոլորին ու մանաւանդ իմ շատ սիրելի մեծ եղբօր՝ Պր. Ակինեանին։ Այս երեկոյթի յարգանքը չեմ նկատեր իմ անձիս ընծայուած՝ այլ այն Եկեղեցիին որուն ես կը ծառայեմ։ Երբ ութ տարիներ առաջ հրահանգուեցայ Ամենայն Հայոց Հայրապետէն հոս գալ, սիրով ընդառաջեցի։ Ալանի իմ ժամանման օրը, ըսի բոլորին՝ «Ոչ թէ կու գամ աթոռ մը նստելու, այլ՝ անոր ծառայելու»։ Կը հաւատամ, թէ կատարած եմ զայն։ Մենք բոլորս անձեր ենք ճամբորդ, բայց միայն ճշմարտութիւնը ժողովուրդն է, որը արտասահմանի մէջ կը պայմանաւորուի Եկեղեցիով։ Առաջին իսկ օրէն ոչ մէկու, ոչ մէկ կազմակերպութեան դէմ չեմ ունեցած ատելութիւն կամ այլ կեցուածք։ Բոլորն ալ իմ եղբայրքոյրերս են։ Բոլորէդ խնդրանք մը ունիմ, սիրեցէ՛ք ձեր Եկեղեցին՝ որ յաւերժ ապրող մայրն է մեր բոլորին. սիրեցէ՛ք Ս. Էջմիածինը՝ որ ամուր ժայռերու վրայ հաստատուած հայուն միակ հաւատքի կեդրոնն է. պահեցէ՛ք բոլորդ խոր յարգանք եւ սէր՝ հանդէպ մեր բոլորին սիրելի ու յարգելի Վեհափառ Տ. Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի, որ բոլոր հայութեան հայրն է՝ սիրով եւ զոհողութեամբ լեցուն»։

Ծափերու տարափով ուշ ատեն վերջ գտաւ հանդիսութիւնը եւ բոլոր ներկաները անձնապէս շնորհաւորեցին Առաջնորդ Սրբազան Հայրը։

Սիտնի Մ. ՃԱՆՈՅԵԱՆ

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ
ԱՊՐԻԼ 24Ի ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

— Ուաշինկթընի մէջ, 60 ամեակի ոգեկատարութեան Միացեալ Յանձնախումբը, Ֆիլատելֆիոյ յանձնախումբին հետ միասնաբար քննարկեց 24 Ապրիլին կատարուելիք յայտագիրը, որուն մաս պիտի կազմէ, ի մասնաւորի, խաղաղ ցոյց-տողանցք մը՝ Սպիտակ Տան առջեւն ու շրջակայքը եւ «Գափիթօլ Հիլ»ի մարգագետնին վրայ պիտի խօսուին ճառեր՝ արտասանուած ծերակուտականներու, երեսփոխաններու եւ այլ երեւելի մարդոց կողմէ։

Նաեւ բազմաթիւ տպագրեալ թռուցիկներ պիտի բաժնուին եւ պիտի ուղարկուին ստորեւ նշուած, մանաւանդ համալսարանական շրջանակներու։

— Տիթրոյթի մէջ (Միչիկըն) գլխաւորութեամբ հայ երեք կուսակցութիւններէ կազմուած Յանձնախումբին, շատ մը միջոցառումներ ծրագրուած է, որոնց գլխաւորը պիտի հանդիսանայ մեծ արարողութիւն մը եւ միթինկ մը, որ պիտի կատարուի 20 Ապրիլ 1975, Կիրակի օր, եւ որուն, կ'ենթադրուի թէ պիտի մասնակցին շուրջ 5000 հոգի։

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու զանազան քաղաքներուն մէջ տեղի ունենալիք՝ յիշատակի բոլոր ցոյցերուն եւ հանդիսութիւններուն մասին արտայայտուիլ, հնարաւոր չէ մեզի, մեր սահմանափակ էջերուն մէջ։ Այսուհանդերձ, յարմար առիթներով պիտի տանք, միայն ամփոփ տեղեկութիւններ եւ լուրեր՝ մեր ընթերցողներուն։

ՃԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص ب ٢١١١ بالقاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز، السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ
Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 572 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 ԱՊՐԻԼ 1975
ՀԱՏԸ ԶԵՌՈՒԲԷ 4 եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.
العدد رقم ٥٧٢ — الخميس ١٧ أبريل ١٩٧٥

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ՝

Ապրիլեան Եղեռնի 60-ամեակի Սեմին

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Բ.- ԹՈՒՐՔԸ ՋԱՆԱՑ ՄՈՌՑՆԵԼ ՏԱԼ, ԲԱՅՑ ՀԱՅԸ ՉՄՈՌՑԱՒ ՈՒ ՊԻՏԻ ՉՄՈՌՆԱՅ՝ ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ԴԱՐՈՒ ԱՌԱՋԻՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հայատեաց Թուրքը, հայութեան բնաջնջման հզօր իր վայրա՛գ քաղաքականութեան իրագործումէն ետք, ջանաց, ամէն գնով, մոռցնել տալ 1915 թուի Համաշխարհային Առաջին Պատերազմին հետ սոնչուող՝ հայկական համատարած կոտորածներն ու անողոք տարագրութիւնները։

Թուրքիան, ուզէր կամ ոչ, նստած էր նե՛նգ ոճրագործի աթոռին վրայ։ Պատմութիւնը իր հաշւոյն արձանագրած էր մօտ երկու միլիոն անմե՛ղ հայերու տեղահանութիւնն ու սպանդը։

Համաշխարհային Առաջին Պատերազմին յաջորդող առաջին հիսնամեակին, արդէն, բացայա՛յտ ճշմարտութիւն էր համայ՛ն մարդկութեան համար, թէ քսաներորդ դարու առաջին ցեղասպանութեան հեղինակը Թուրքիան էր։

Ցեղասպանի մուրը անջնջելիօրէն քսուած էր Թուրքին ճակատին։

Այս իրականութեան հետ էր, որ չէր կրնար հաշտուիլ Թուրքիան։

Կ'ուզէր իր ճակատէն սրբել կամ սրբել տալ ցեղասպանի մուրը։

Անիրաւաբար, մօտ երկու միլիոն հայեր ջարդելէ ետք, կ'ուզէր ինքզինք... անպարտ հռչակել կամ հռչակել տալ, եղեռնագործութեան անարդարանալի յանցանքը բեռցնելով, մէկ կողմէ՝ Օսմանեան Կայսրութեան և, միւս կողմէ՝ Երիտասարդ Թուրքերու ԻԹԹԻՀԱՏ ՎԷ ԹԵՐԱՔՔԸ կուսակցութեան ուսերուն։

Այս ռազմավարութեան կը դիմէր Թուրքիան, տեսնելով և ընդունելով, որ հակառակ երկու միլիոն հայերու ջարդերուն, գրեթէ ամբողջութեամբ ձախողած էր «Հայաստանը՝ առանց հայու» և կամ, «Մէկ հատիկ Հայ՝ թանգարանի համար» իր երէշտայի՛ն ծրագիրին մէջ։

Սակայն, ամբողջ աշխարհը եթէ լուռ մնար, հայը չէր մոռնար իր Ապրիլի 24ը, իր ապրումի, իր գարթօնքի Ապրիլ ամիսը՝ 1915 թուի, որ փաստօրէն և իրաւացիօրէն եղա՛ւ իր Գողգոթան...

Աւելին, աշխարհի բովանդա՛կ տարածքին վրայ, միա՛յն հայն էր, որ, հակառակ Աթաթիւրքի բնաշրջական շարժումին, կը հաւատար, թէ Մուսթաֆա Քեմալի նախաձեռնութեամբ, Թուրքը, իր մորթն էր որ կը փոխէր և ոչ թէ իր հոգին։

Ապրիլեան Եղեռնի վաթսունամեակի այս տխրայուշ օրերուն զուգադիպող՝ Կիպրոսի դէպքերը եկան ցոյց տալու, թէ յիսուն տարի առաջ, հայը չէր սխալած, ոճրագո՛րծ Թուրքին գունափոխութեան և մորթափոխութեան կապակցութեամբ կազմած իր հաստա՛տ համոզումին մէջ։

Բարբարոս Թուրքը, 1975ական այս թուականներուն ևս, կը մնայ միեւնո՛յն բարբարոս Թուրքը, հաւատարի՛մ իր... ծնունդին և կոչումին։

Թող չամբաստանեն, մեզ, հայերս, ազգայնութեամբ, կամ աւելի ճիշդը, ազգայնամոլութեամբ։

Թող ծրիօրէն չամբաստանեն, մեզ, հայերս. Թուրքին ծնունդին և վարքին հանդէպ մեր կազմած ժխտական, բացասական արտելումով։

Օսմանեան Կայսրութեան անա՛րգ ղեկավարներուն տակ տուայտող Թուրքիան փրկելու և զայն, հասարակական ազա՛տ իրաւակարգի ներքեւ, բազմազգ հայրենիքի մը վերածելու վսե՛մ նախանձախնդրութեամբ մարտնչող մեր քաջարի՛ նախնիքները, անմահանուն Փարամազի բերնով, յայտարարած են անցեալին

— Մենք ոչինչ ունինք թուրք ժողովուրդին հանդէպ։ Մենք կը պայքարինք, նո՛յն այդ թուրք ժողովուրդին ազա՛տ ապրելու ոգին սորվեցնելու միտող՝ թուրք մենատիրութեան, աւատապետութեան եւ յետադիմութեան դէմ։

Այսպիսի ազնի՛ւ հոգեբանութեամբ է, որ մօտեցած է հայը՝ Թուրքին։

Ու քանի՛ այ՛ս է եղած մեր հոգեբանութիւնը, երբեւիցէ, ու որեւէ ժամանակի համար չենք կրնար ընդունիլ որեւէ ամբաստանութիւն, ո՛ր կողմէն որ ալ գալու ըլլայ ան։

Փաստօրէն, իրաւացիօրէն, հայը իրաւատէր ու պահանջատէր է այսօր միաժամանակ։

(Շար. տես էջ 3)

Գահիրէի Թեմական Ընտրութիւնները

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ներկայիս կը հաղորդենք մեր ժողովուրդին, թէ Ներքին Գործոց Նախարարութիւնը մեզի հաղորդած է տեղեկացնել Առաջնորդարանիս պատասխանատուներուն՝ թէ Գահիրէի Թեմական ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան 1975 Հոկտեմբերին, եւ թէ այդ պատասխանատուները պատրաստ են, ըստ Կանոնագրի, անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու։

ՆԵՐՍԷՍ Ծ. ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ
ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ ՀԱՅՈՑ ԵԳԻՊՏՈՍԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՏՕՆԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵՂԱՒ

Ս. Զատկուան Կիրակի երեկոյեան, 30 Մարտ 1975, հոծ թիւով հայ ընտանիքներ և երիտասարդութիւն եկած լեցուցած էր Հայկական Ընթերցասրահի հանդիսասրահը, որ Զատկական առթիւ գեղեցկօրէն զարդարուած էր։ Սրահին գործունեայ երիտասարդները, իրենց գեղագիտական ճաշակով, յոգնեցուցիչ աշխատանքը արհամարհելով, բազմաթիւ գիշերներ անցուցած էին՝ հանդիսասրահին մեծադիր պատերը զարդարելով զատկական բնոյթ կրող գոյնզգոյն գծագրութիւններով և ելեկտրական լոյսերով։

Այս «Ծաղկատօն»ը նախաձեռնողն էր՝ Սրահին Երիտասարդական Հ. Մ. Մ.ի կազմը։ Յայտարարուած էր նաև, որ իրենց մասնակցութիւնը պիտի բերէին՝ Հայ Գեղ. Միութեան, Կոկանեան Սրահի, Նիր Իսթ ակումբի, Սրբ. Թերեզա ակումբի, Հ.Բ.Ը.Մ.ի, Հ.Ս.Ը.Մ. Նուպարի երիտասարդական մարմինները, և սակայն յայտագիրի գործադրութեան ընթացքին ցաւով նշմարեցինք, որ վերոյիշեալ մարմինները ոչ մէկ մասնակցութիւն (ի բաց առեալ Գեղարուեստասիրացի երիտասարդուհի՝ շնորհալի ասմունքող Օր. Նորա Էքսէրճեանէն) բերած էին և իրենց մասնակցութիւնը եղաւ լոկ անուանական։ Անհրաժեշտ է որ վերոյիշեալ ակումբները լրջօրէն նկատի առնեն, որպէսզի հետագային սոյն տխուր երեւոյթը չկրկնուի։

Այս «Ծաղկատօն»ին նախագահեցին համայնքիս ծանօթ ազգային և երիտասարդներու բարեկամ՝ Տէր և Տիկին Տիգրան Պօղոսեան։

Հանդիսութեան Նախագահ՝ Տէր եւ Տիկին Տիգրան Պօղոսեան, իր հրաւիրեալներով (Լուսանկարները՝ ՀՐԱՆԴի)

Հանդիսութեան բացման խօսքը րրաւ Հ. Մ. Մ.ի ժրաջան և նուիրեալ ատենապետը՝ ընկեր Պետրոս Մովսէսեան։ Ան իր խանդավառ խօսքով արտայայտեց հայ երիտասարդութեան պատրաստակամութիւնը՝ գործելու ի նպաստ հայապահպանման, և համագործակցելու՝ ազգային կենսական հարցերու առթիւ հայ երիտասարդութեան ուսերուն վրայ դրուելիք աշխատանքներու ընթացքին։

Յայտագիրին ընթացքին յաջորդաբար ելոյթ ունեցան և ջերմ ծափահարութեանց արժանացան՝ Օր. Նորա Էքսէրճեան (արտասանութիւն՝ Ե. Թումանեանի «Աղաւնու Վանքը»), Պր. Լեւոն Եկաւեան (դաշնամուրի երկու կտորներու նուագածութիւն), Պր. Աւետիս Մուշէղեան (զուարթ մենախօսութիւն մը՝ «Փանչունիի Պարոն Դուրը»)

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ,

(Շար. տես էջ 4)

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐԱԳ ԱՃԸ՝ ՍՈՎԵՏ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ԿԼԵՈ ՍՓԻՐԻՏՈՆՈՎ

(Ն.Մ.Գ.ի քաղաքական վերլուծող)

1974 թուականին, Սովետ Միութիւնը գերազանցեց՝ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, պողպատի եւ քարիւղի արտադրութեան մէջ։

Անցեալ Դեկտեմբերին, Կոմկուսի Կեդր. Կոմիտէի համագումարը, քննարկելով 9րդ Հնգամեայ Ծրագիրի գործադրութիւնը, նկատի առաւ, որ անցեալ չորս տարիներուն ընթացքին ստացուած գլխաւոր արդիւնքները ցոյց կու տային, թէ իր ամբողջականութեան մէջ ապահովուած է՝ ազգային տնտեսութեան արագ աճը։

Սովետ մամուլը հրատարակեց Ս. Միութեան կեդրոնական վիճակագրութեան վարչութեան տեղեկագիրը՝ 1974 տարուան տնտեսական ծրագիրի գործադրութեան արդիւնքներուն մասին։ Տեղեկագիրը կը հաստատէ մեր եզրակացութիւնը՝ ճշգրիտ թուանշաններ տալով սովետ տնտեսական աճի մասին։

Սովետ Միութիւնը, տնտեսական իր հսկայ կարելիութիւններով եւ արտադրական մակարդակի բարձրացման յուսկացուած աղբիւրներու հսկայական յաւելումով, հասած է տնտեսական աճի բարձր եւ կայուն դիրքի։ Ասիկայ, սովետ տնտեսութեան զարգացման ներկայի կարեւորագոյն երեւոյթներէն մին է։ Համաձայն վերջին վիճակագրական տեղեկագրութեան, անցեալ տարի ճարտարարուեստական արդիւնաբերութիւնը աւելցած է 8 %-ով համեմատութեամբ։ Այս աճը պատահական չէր եւ կապ չունէր կարգ մը անցողակի ազդակներու հետ։

Համաձայն տրուած ուղղութեան, 1974ին, աճի գլխաւոր արդիւնքները արձանագրուեցան՝ ելեկտրական մեքենաներու, քիմիական եւ քարիւղաքիմիական արտադրութիւններու, մեքենագործիքներու եւ սարքաւորումներու, ինքնագործման դիւրութիւններու եւ հսկողութեան սիստեմներու, ինքնաշարժներու, տրակտորներու եւ հողագործական մեքենաներու արտադրութեանց մէջ։ Անցեալ տարի այս ճարտարարուեստներու մէջ արտադրողականութիւնը բարձրացաւ 9-17 %-ի։ Կազի աճը հասաւ 19 %-ի, որն արդիւնք է կազային նոր մեծ պերքերու զարգացումին եւ անոնց առաւելագոյն օգտագործման։

1974 թուականին Սովետ Միութիւնը գերազանցեց Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները՝ պողպատի եւ քարիւղի արտադրութեան մէջ եւ այս մարզին մէջ գրաւեց առաջին տեղը։

(Շար. տես էջ 2)

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՖՈՐՏ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԵԼ ՀԵԼՍԹՈՍՔԻԻ ԲԱՆԱՁԵՒԸ

Ուաշինկթընի Հայոց Առաջնորդարանի պատուիրակ՝ Գերշ. Տ. Բաբգէն Եպս. Վարժապետեան, նամակներ յղած էր Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Ճէրըլտ Ֆորտի, կարգ մը Ծերակուտականներու և Գոնկրէսմէններու, խնդրելով անոնցմէ թիկունք կանգնիլ Հենրի Հէլըսթոսքիի բանաձեւին, որուն համաձայն Նիւ Ճըրզիի Գոնկրէսմէնը առաջարկած է Ապրիլ 24ը հռչակել «ՄԱՐԴՈՒ ԴԷՄ ԱՆՄԱՐԴԿԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»։

Գերշ. Տ. Բաբգէն Սրբազանի նամակներուն առաջին պատասխանողներէն մէկը հանդիսացած է Նախագահ Ֆորտ, որուն խորհրդականներէն՝ Ռալըֆ Լ. Ելիըթ, նախագահին անունով կը յայտնէ, թէ ան լուրջ կերպով ուսումնասիրած է խնդրոյ առարկայ նամակին բովանդակութիւնը, և ուրախ է՝ որ յիշեալ հարցը իր ուշադրութեան յանձնուած է։ Ներկայացուցիչներու Տան Նախագահ Գարլ Ալպըրթ, իր պատասխան նամակին մէջ կը վստահեցնէ՝ թէ իր կողմէ այս հարցը քննարկութեան առարկայ է։ Յիշեալ բանաձեւին շուրջ Գարլ Ալպըրթ նախապէս դարձեալ նամակ մը գրած էր Սրբազան Հօր, ի միջի այլոց յայտնելով. «Իմ համոզմանքս չի թոյլատրեր բացայայտ թիկունք կանգնիլ Հէլսթոսքիի բանաձեւին։ Այսուհանդերձ կը խոստանամ իմ կարելիս ընել, օգնելու՝ անոր յաջողութեամբ ընդունուելուն»։

ԱՊՐԻԼ 24Ի ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԱՄՓՈՓՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

— Հինգշաբթի, 17 Ապրիլ 1975, Ամերիկահայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան, Ուաշինկթընի մէջ՝ Ծերակուտականներու Տան ժողովի բացման աղօթքը պիտի արտասանէ, իսկ 24 Ապրիլին, Ուաշինկթընի Ներկայացուցիչներու Տան» մէջ, բացման աղօթքը պիտի արտասանէ՝ Գերշ. Տ. Գարեգին Արք. Սարգիսեան։

Երկու բարձրաստիճան հայ կղերականները, այս առիթներով պիտի պատուուին իրենց աղօթքներէն ետք՝ պատշաճական ճառերով։

∴

Ապրիլ 24ի նախորդող շաբթուն հազարաւոր թռուցիկներ պիտի ցրուին բացատրելու համար թրքական բարբարոսութիւնները։ Միեւնոյն իմաստով խորոր ծանուցումներ պիտի զետեղուին համալսարաններու եւ հանրային այլ հաւաքատեղիներու մէջ։ Ուաշինկթընի շրջանին մէջ գործող ձայնասփիւռի եւ հեռատեսիլի կայաններ, կարգ մը յայտագիրներ պիտի ներկայացնեն, որոնց նիւթին գլխաւոր առանցքը պիտի կազմէ ցեղասպանութիւնը։ Ապրիլեան Եղեռնի Ոգեկոչման Միացեալ Յանձնախումբը, հաւատարիմ մնալով Ազգային Միացեալ Յանձնախումբի որոշումներուն, միաձայնութեամբ անցուց, Ապրիլ 24ի օրուան ընթացքին բոլոր բարձրաստիճան եկեղեցականները հեռու պահել՝ քաղաքական բնոյթ ունեցող ժողովրդային գործունէութիւններէ։

Գոհունակութեամբ պէտք է արձանագրել՝ թէ յոյն կազմակերպութիւններ, ինչպէս նաև Ուաշինկթընի մէջ բնակող յոյն զանգուածը, առհասարակ եռանդագին հետաքրքրութիւն ցուցաբերած է Ապրիլ 24ի շարժումներուն առնչութեամբ։ Արժանահաւատ աղբիւրներու համաձայն, մեծ թիւով յոյներ և յոյն կիպրացիներ պիտի մասնակցին բողոքի այս խաղաղ ցոյցերուն։ Ինչպէս ծանօթ է, անցեալ Սեպտեմբերին, երբ յոյներ հսկայ ցոյց մը կազմակերպած էին Սպիտակ Տան առջև, բողոքելով թրքական ուժերու կողմէ Կիպրոսի մասնակի գրաւման դէմ, բազմաթիւ հայեր իրենց կողքին քալած էին։

Մեծագոյն Ուաշինկթընի, ինչպէս նաեւ յարակից հայ համայնքներու բնակիչները, արդէն իսկ դրական կերպով կը պատասխանեն ընդհանուր հանգանակութեան կոչին, իրենց միասնականութիւնը արտայայտելով համահայկական այս շարժումին։ Միացեալ Յանձնախումբը նախաձեռնած է որոշ գումարի մը հանգանակումը, որպէսզի կարելի բլլայ ծանուցման արդիւնաւէտ արշաւ մը յաջողցնել։ Բազմաթիւ հայեր Ֆիլատելֆիայէն, ինչպէս նաեւ Ռիչմընտէն (Վըրճինիա Նահանգ) պիտի մասնակցին բողոքի այս ցոյցին։ Օտար բարձրաստիճան եկեղեցականներու ներկայութեամբ, պաշտամունք մը պիտի ունենայ Ռիչմընտի մէջ, Ապրիլ 20ին, նախագահութեամբ Բաբգէն Եպս. Վարժապետեանի, Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ մէջ։ Տիգրան Ճամկոչեանի երգչախումբը այս առիթով ելոյթ պիտի ունենայ։

ՆԵՐՍԷՍ ՊԱՊԱՅԵԱՆ
Ուաշինկթըն Տի Սի

ՊՈԼՍՈՅ «ԺԱՄԱՆԱԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳԻՐ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԳՈՉ ՈՉ ԵՒՍ Է

Խոր կսկիծով կը տեղեկանանք որ անցեալ 30 Մարտ 1975, կիրակի, խմբագրատան իր գրասենեակին մէջ նստած, [illegible] եղած է Պոլսոյ «ԺԱՄԱՆԱԿ» օրաթերթի խմբագիր, և թերթին հիմնադիր [illegible] Գոչունեանին զաւակը Մարտիրոս Գոչ, 75 տարեկանին։

Օրագրական իր ազգային կեանքի [illegible]

[illegible] փայլուն արդիւնքով վկայուած էր։ [illegible] լրագրող և խմբագիր, Մարտիրոս Գոչ գրուած է նաև բանաստեղծութեան և հրատարակուած է «Արշալոյս» [illegible] Թ. Ազատեանի։ Որդեգրեալ հմուտ էր նաեւ Թուրքերէնի եւ աշխատակցած է [illegible] մամուլին։ [illegible] խմբագրութիւն։

Այս կսկծալի առիթով, մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք [illegible] «Ժամանակ» օրաթերթի խմբագրութեան։

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄԻ ՄԱՂԹԱՆՔ

Դամասկոսի մեր ժրաջան ընկերուհիներէն Կիւլիզար Կարգաչոզեանի՝ Պէյրութի Խուրի Հիւանդանոցին մէջ վիրաբուժական յաջող գործողութեան ենթարկուելուն առիթով, խմբագրութիւնս կը մաղթէ արագ և կատարեալ ապաքինում։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈ

ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՓԱՌԱՏՕՆ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեան եւ բարձր հովանաւորութեամբ Հայ Յարանուանութեանց Հոգեւոր Պետերուն, այս Շաբաթ, 19 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 9ին, Սէն Ֆրանսուա Քըսավիէ հանդիսասրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՓԱՌԱՏՕՆ մը մասնակցութեամբ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ»ին եւ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի։

Պիտի կատարուին ազգային, հայրենասիրական, ժողովրդական եւ աշուղական երգեր։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Իրենց սիրելի և թանկագին մօր՝ ողբ. Տիկին Արմենուհի Արթինեանի կսկծալի մահուան առթիւ և անոր քառասունքի յիշատակին, Արթինեան եղբայրներ կը նուիրեն.

Այնթապի Հանգստեան Տան	500
Գահիրէի Աղքատախնամին	500
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	500
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	500
Հ. Կ. Խաչին	500
Հայ Գեղ. Միութեան	500
Կոկանեան Սրահին	500
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին	500
«Արեւ»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

(Ստանալ «Արեւ»էն)

Իրենց սիրելի զաւակին Օննիկի՝ Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանէն բացառիկ յաջողութեամբ Ակադեմական պատուոյ մրցանակ ստանալուն ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Արթօ Պըլըքտանեան կը նուիրեն.

Գահիրէի Աղքատախնամին	200
«Արեւ»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Ընկեր ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻԻՆ (Պէյրութ).– Շնորհակալութեամբ ստացանք ձեր գրախօսականը, Փրոֆ. Յովհ. Պուճիքանեանի յիշատակարան - ուղեցոյցը՝ «Ամբողջական Գործեր», Պէյրութի մէջ հրատարակուած յուշամատեանին կապակցութեամբ։

Հաւանական չէր, որ ձեր այդ գրախօսականը աւելի քան երկու ամիս է ի վեր շարուած է, եւ պատրաստ՝ հրատարակութեան, եւ սակայն չենք կրնար մամուլին յանձնել, մինչեւ որ այդ հրատարակութենէն օրինակ մը չհասնի խմբագրութեանս, կարենալ զայդ փարատելու եւ համաձայն գտնելու՝ ձեր գրախօսականին մէջ արտայայտուած կարծիքներուն։

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

(1915 – 1975)

Հովանաւորութեամբ

ՀԱՅ ՅԱՐԱՆՈՒԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ՊԵՏԵՐՈՒ

եւ կազմակերպութեամբ

ԳԱՀԻՐԷԻ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆՑ

Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 8.30ին

«ԻՈՒԸՐԹ ՄԵՄՈՐԻԸԼ ՀՈԼ»Ի ՄԷՋ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Աղեքսանդրահայութեան մասնակցութիւնը՝ Մեծ Եղեռնի 60-ամեակին նուիրուած յուշահանդէսներու շարքին, սկսաւ ամսոյս 6ին, Կիրակի օրը, Մելքոնեան Մանկապարտէզի «ՆՈՄԻՏԱՍ» Սրահին մէջ, ասմունքի երեկոյով մը՝ նուիրուած երկու մեծ հանճարներու գործերուն, Խաչատուր Աբովեանի՝ «Վէրք Հայաստանի»ին և Պարոյր Սեւակի «Անլռելի Զանգակատուն»ին։

Օրուան հանդիսութեան ներկայ էին երեք յարանուանութեանց կրօնական պետերը և Ազգային Իշխանութեանց անդամներ, ինչպէս նաև հոծ թիւով հայեր, որոնք եկած էին իրենց յարգանքի տուրքը մատուցանելու՝ Ազգին, Հայրենիքին ու Եկեղեցիին համար զոհուած իրենց հայրերուն, մայրերուն, քոյրերուն և եղբայրներուն։

Սոյն երեկոյթը, որուն բացումը կատարեց Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան, կազմակերպուած էր Աղեքսանդրահայ Եղեռնի 60-ամեակի Կեդրոնական Յանձնախումբին կողմէ (Նշենք, թէ սոյն յանձնախումբը բաղկացած է քաղաքիս Մշակութային և Մարզական Միութեանց և երեք յարանուանութեանց ներկայացուցիչներէ)։

Ասմունքողն էր, Պէյրութէն մասնաւորապէս հրաւիրուած՝ Պր. Յակոբ Կիւլոյեան։ Ան իրապէս ի յայտ եկաւ որպէս արուեստագէտ մը, վարպետ մը՝ արուեստի այդ գժուարին ճիւղին մէջ, արտասանելով ժամեր շարունակ, անսահման թափ և գնահատելի կերպով, մեր մեծ հանճարներու անմահ գործերէն։

Իսկապէս որ ան ապրեցաւ ու ապրեցուց, զգաց ու զգացուց, կենդանացաւ ու կենդանացուց և իր հետ մեզ փոխադրեց Հայրենի աշխարհին զանազան կողմերը, պատկերացնելով այնտեղի տառապանքը և ծանրալուծ կեանքը՝ դրուած մեր պապերու և մամերու ուսերուն, որ ծանր և անշնչելի դարձած էր։

Պր. Յակոբ Կիւլոյեան իր այս ելոյթով, կ'ուզէր կոչ ուղղել՝ ի սփիւռս աշխարհի ցրուած հայութեան, որ միանայ և եղբայրութեան ու սիրոյ կապերով միաւորուած՝ ջանայ նախ պայքարիլ Ճերմակ Ջարդին դէմ եւ յետոյ Հայ Դատի բարւոք լուծման համար։

Շնորհաւորելի են Կազմակերպիչ Յանձնախումբն ու հիւր ասմունքողը՝ Պր. Յակոբ Կիւլոյեանը։

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏԱՅԵԱՆ
Աղեքս. 7 Ապրիլ 1975

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐԱԳ ԱՃԸ՝ ՍՈՎԵՏ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Թեթեւ ճարտարարուեստի արդիւնաբերութիւնը, որ գլխաւորաբար հանրային սպառումի ապրանքներ կ'արտադրէ, մեծ աճ ունեցաւ։

Անցեալ տարի, արտադրել սկսան ճարտարարուեստի հարիւրաւոր նոր ձեռնարկութիւններ եւ լայն արտադրողական համալիրներ։ Ասոնց մէջ կը գտնուի 1.000.000 քիլովաթ ելեկտրոն արտադրող առաջին միաւորը՝ Լենինկրատի հիւլէական ուժի կայանին մէջ, 2500 քիլոմեթր երկարութեամբ կազմուող, աշխարհի ամենամեծ խամրեցուցիչ - հնոցը՝ որ տարեկան 4 միլիոն թոն պինդ երկաթ պիտի արտադրէ, Քրիվոյիրոկի մետաղագործութեան համալիրը, Սթավրոպոլի մեծ ջրանցքին շինութեան բ. հանգրուանը, ինչպէս նաեւ քիմիական, մեքենաշինական, լոյսի, ունենդեղէնի եւ այլ ճարտարարուեստական համալիրներ։

Հնգամեայ ծրագրին առաջին չորս տարիներուն ընթացքին, Ս. Միութիւնը ամբողջականօրէն կառուցած է շուրջ 1700 մեծադիր ճարտարարուեստական ձեռնարկութիւններ եւ մեծ թիւ մըն ալ արդէն գործող ձեռնարկութեանց մէջ նոր բաժանմունքներ։

Այսօր Սովետ Միութիւնը թեւակոխած է տնտեսական զարգացումի նոր շրջան մը, տնտեսական աճի ուղղեալ ազդակներով, որոնցմէ առաջինը՝ արտադրողական աշխատանքի աճը եւ յառաջուն ոռոնում՝ ողջ երկրի ընթերքը։

Անցեալ տասնամեակին, սովետ ճարտարարուեստի արտադրողական աշխատանքի ծաւալումը, մօտաւորապէս կրկնապատիկը եղած է Ա. Մ. Ն.ի համապատասխան թուանշաններուն, եւ մեծապէս գերազանցած է՝ ճարտարարուեստօրէն զարգացած դրամատիրական երկիրներու համապատասխան թուանշանները։

Սովետական տնտեսութեան յառաջդիմութիւնը եւ իր արագ աճը, այսօր կ'ապացուցանեն, ընկերվարական տնտեսական դրութեան առաւելութիւնը՝ դրամատիրութեան վրայ, որ այսօր կ'ապրի առանձնացումէ յառաջ եկած այլ տագնապի մը մէջ, ինչ որ կը պատճառէ անգործութիւն եւ արժեզրկում։

Սովետ տնտեսութեան աճի բարձր եւ կայուն դիրքը, մասնաւորաբար 1974 թուականին, զօրաւոր հիմունքներ տուղած են, յառաջիկայ յառաջդիմութեանց՝ 1975 տարուան ընթացքին – երբ պիտի ամբողջանայ ընթացիկ հնգամեայ շրջանը–, ինչպէս նաեւ յառաջիկայ նոր հնգամեայ ծրագրին տնտեսական գլխաւոր հարցերուն լուծման։

Ն. Մ. Գ.

ԻՆՉՈՒ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 1ԻՆ ԿՈՒ ՏԱՆՔ ԲՈՒՆ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ, ԻՍԿ ԱՊՐԻԼ 1ԻՆ՝ ԿԵՂԾԵՐԸ

Աշխարհի բոլոր զարգացած ժողովուրդներուն համար Նոր Տարին կը սկսի Յունուարի մէկին, և սակայն այնքան պարզ կ'երևի, որ երբեք չենք մտածեր անոր թուականներուն և առաւելութիւններուն մասին: Եւ շատեր պիտի զարմանան, լսելով թէ այս թուականը՝ տակաւին նոր որդեգրուած է շատ մը ժողովուրդներու կողմէ և կամ ալ երբեք չէ որդեգրուած:

Օրինակի համար, Հրեաները իրենց տարիներու թուարկումը կը սկսին Ադամ և Եւայի ծնունդէն, այսինքն Քրիստոսի ծնունդէն 3751 տարի առաջ, ըստ Աստուածաշունչին:

Հին յոյները իբր հիմ ունէին Առաջին Ողիմպիական Խաղերը, որ տեղի ունեցած են Քրիստոսէ 776 տարի առաջ:

Հռովմայեցիները իբր մեկնումի թուական ընդունած էին Հռոմի հիմնարկութեան տարին, որ ըստ պատմաբաններու կարելի է հաշուել Քրիստոսէ 753 տարի առաջ:

Գալով Մահմետականներուն, անոնք իրենց տարիները կը հաշուեն՝ Մարգարէին Մեդինէ հաստատուելէն մեկնելով, որ տեղի ունեցաւ Քրիստոսէ 622 տարի ետք:

Մինչև վեցերորդ դար, ամէն երկիր ունէր իր ուրոյն թուականը, առասպելական հիմերու վրայ խարսխուած յաճախ:

Այդ դարուն վերջերուն, վանական մը, Տընի Կրօսերը, երկար և դժուարին հաշիւներէ ետք, կրցաւ որոշել Քրիստոսի ծննդեան թուականը, որ մեր ներկայ թըւականն է, սակայն վերջերս Մոնսենիէօր Տիւքա հաստատած է, որ Տընի խոշոր սխալ մը գործած է իր հաշիւներուն մէջ, և թէ Քրիստոսի ծնունդը տեղի ունեցած է ոչ Հռոմի 753 թուին, այլ 750 թուին, այսինքն մեր ներկայ տարին պէտք է ըլլայ իրականութեան մէջ 1978 և ոչ 1975:

Սակայն ինչպէս հասկնալի է, շատ դիւրին բան չէ թուական մը երեք տարի առաջ տանիլ, այնպէս որ, ոչ ոք փորձած է երեք տարիով ծերացնել ամբողջ աշխարհը:

* * *

Ուրիշ հարց մը, ինչո՞ւ Նոր տարին կը սկսի Յունուարի մէկին և ոչ ուրիշ օր մը:

Միջին դարուն սկիզբները, առաջին Ֆրանք թագաւորները իբր Նոր տարի որոշած էին Մարտի մէկը, իրենց յաջորդները զայն զետեղեցին Դեկտեմբերի 25ին, աւելի յետոյ Նոյեմբերի 11ին՝ Սուրբ Մարտէնի մահուան տարեդարձին:

Ատեն մը, ԺԱ. դարէն ետք Նոր տարին կը զուգադիպէր Զատկուան Կիրակիին, այնպէս որ, տարին կը նմանէր ձեռնադաշնակի մը, որ անգամ մը կ'երկարէր և անգամ մը կը կարճնար: Տարիներ կային՝ որոնք 13 ամիս ունէին, փոխանակ 12ի:

Այս անպատեհութիւնները ջնջելու համար, որոշուեցաւ Ապրիլ 1ը համարել Նոր տարուան առաջին օր: Եւ միայն ԺԶ. դարուն սկիզբն է, որ Շառլ Թ. Թագաւորը, որոշեց վերջապէս՝ թէ Նոր Տարուան առաջին օրը պէտք է ըլլայ Յունուարի 1ին. և որովհետև բուն նուէրները այդ օրը կը տրուէին, Ապրիլ մէկին ղըրկըւեցան կեղծ նուէրներ:

ԻՆՉՈ՞Ւ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ ՄԷԿԸ

Առաջին անձը որ տոմարակալութեան մէջ որոշ ճշդութիւն մը ուզեց հաստատել, Յուլիոս Կեսարն էր, որ խումբ մը աստղագէտներու յանձնեց այդ գործը: Այդ գիտունները հաշուեցին՝ որ արեւային տարին կը տեւէ 365 օր և վեց ժամ. իրականին մէջ, 365 օր 5 ժամ և 48 վայրկեան է մօտաւորապէս: Այս տասնեւերկու վայրկեանի տարբերութիւնը կը հաւասարի մէկ օրուան ամէն 130 տարին. այնպէս որ Շառլ Թ.ի օրով, Յուլիոս Կեսարի տարին և իսկական արեւային տարին իրարմէ կը տարբերէին մօտ 11 օրով: Եւ Նոր տարին, որ պէտք էր ըլլար [illegible], այսինքն այն օրուան երբ օրերը կը սկսին երկարել, կ'ուշանար 11 օրով և կ'ըլլար Յունուարի մէկին:

ԺԶ. դարուն վերջերը, Գրիգորիոս ԺԳ. Պապը որոշեց խումբ մը աստղաբաշխներու օգնութեամբ [illegible]

[illegible] 1582 թուին, Հոկտեմբերի [illegible] Հոկտեմբեր 15:

[illegible] Մարտ 25ին.

[illegible] Գ. Թագաւորը, ընդունեց Գրիգորեան տոմարը, և այս 1751ին, [illegible] 11 օր: [illegible] մեր 11 օրերը» կը պոռային ցուցարարները: Քանի մը մեռնաւ և վիրաւորներ տալէ ետք, ամբոխը ցրուեցաւ և թագաւորին կամքը կատարուեցաւ:

ԱԶԱՏ ԲԵՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ՝ Ի ՍԷՐ ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԵԱՆ

Յառաջիկայ թեմական ընտրութեանց սորթի, ներկայ կոչով կու գամ երրորդ անգամ ըլլալով՝ եղբայրական զգացումներով առաջարկել, որ Գահիրէի Թեմական Ժողովի յառաջիկայ կազմը բաղկացած ըլլայ հայ համայնքի բոլոր խաւերէն առնուած՝ ի միջի այլոց Գալուստեանի Տ.չանակի ներկայացուցիչներով:

1967էն ի վեր, ես եղած եմ համերաշխասէր եւ ջատագոված եմ համագործակցութիւնը մեր ազգը կազմող բոլոր տարրերուն միջեւ: Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետութեան ժողովուրդը եւ կառավարութիւնը, մեզի, հայերուս տուած են ապահովութիւն եւ բացարձակ ազատութիւն՝ [illegible] համար մեր եկեղեցին մեր դպրոցները եւ մեր բոլոր հաստատութիւնները: Անհրաժեշտ է որ մենք գիտնանք այս բարիքներուն արժէքը, եւ միասնական համագործակցութեամբ [illegible] մեզի շնորհուած իրաւունքները ու կատարենք երախտագիտական մեր պարտքը:

Բոլոր խաւերու մասնակցութեամբ ազգային վերին մարմնի մը ընտրութիւնը՝ մեր համայնքին վարկը պիտի բարձրացնէ այս երկրին եւ ամբողջ աշխարհին առջեւ: Պէտք է միայն [illegible] ոգիով առաջնորդուիլ: Կազմենք համերաշխ ոգիով ընտրուած Թեմական Ժողով մը եւ թող սկսի խաղաղ եւ բարգաւաճման շրջան մը՝ եգիպտահայ պատուական գաղութին մէջ:

Ընտրող ազգային մը
ԿԱՐՕ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Գահիրէ, 7 Ապրիլ 1975

ԾԱՆՕԹ.- Այս կոչը ղրկուած է եգիպտահայ չորս թերթերուն՝ հրատարակութեան խնդրանօք:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒ՛ՆԸ
ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ ՍԵՄԻՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Հայուն իրաւունքն ու պահանջքն է՛ որ ջանաց և կը ջանայ անտեսել, ու ոտնակոխել թուրքը. Ապրիլեան Եղեռնը մոռացութեան տալու են տենդագին, իր խորամա՜նկ գործունէութեան ուղիին վրայ:

Ապրիլեան Եղեռնը, նախ՝ մեզի, հայերուս, ապա՝ մարդկութեան մոռցնել տալու համար, թուրքը օգտագործեց քըսանական թուականներու Քեմալական Շարժումը, Համաշխարհային Երկրորդ Պատերազմը, և, մանաւանդ, աւոր յաջորդող ցուրտ պատերազմը, անոր զաղափարական հակամարտութիւններով:

Մինչև իսկ, Հիթլեր, աշխարհին տիրանալու իր ընդհանրական մտասևեռումին մէջ, իր կարգին, ի՛նք ևս, արդարացնելու համար իր կազմակերպած կոտորածները, 1940ական թուականներուն, կը յայտարարէր մենատէրի յախորտանքով.

— Ու յետոյ, ամէն բանէ վերջ, քառորդ դար ետք, ո՞վ կը յիշէ Թուրքիոյ կազմակերպած հայկական ջարդերն ու ցեղասպանութիւնները...

Հո՛ս ևս, Նախախնամութիւնը գործեց իր փառաւո՛ր հրաշքը:

Նահատակուած և կոտորակուած հայ՛ն էր, որ համախումբ ու գերագոյն ճիգերով, Սարդարապատի համազգային ճակատամարտով, նախայարձակ թուրքը մեր ազգային խանձարուրէն՝ Արարատեան Դաշտավայրէն դուրս շպրտելէ ետք, իր Խորհրդային Հանրապետութեան կենդրոնական կտորին ներքև, կերտեց իր վերածնած ու վերածաղկող Պետականութիւնը, և, իր կազմակերպուած զօրագունդերով, Երկրորդ Աշխարհամարտին, առաջին անգամ ըլլալով, ի՛նք էր, դարձեա՛լ հայը, որ յաղթականօրէն մտաւ պատերազմի որջ դարձած հիթլերեան Գերմանիոյ մայրաքաղաքէն ներս, ու անոր խորհրդարանին վրայ, գրեց այսպէ՛ս, յաղթականի արդա՛ր հպարտութեամբ.

— Արարատէն մինչև Պեռլին...

Բոլոր հորիզոններու ներքև և բոլոր երկինքներու տակ, հայը ոչ միայն չմոռցաւ, այլև մնաց հաւատարիմ իր ազգային նահատակներուն, Ապրիլի 24ի իր անմա՛հ հերոսներուն անմա՛հ կտակին:

Տարբեր կերպ ալ չէր կըրնար ըլլալ ժողովուրդի մը համար, որ 1500-ամեակէ մը ի վեր, անքակտելիօրէն կառչած կը մնայ իր քաջազուն Վարդանանց անմե՛ռ Ոգիին:

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Պէյրութ, Մարտ 1975

ՀԱՅ ԴԱՏ, ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՔ ԵՒ ՕՏԱՐՔ

Աւետարանը կ'ըսէ, թէ «Հրէական սովորութեան համաձայն, Քրիստոսի թաղման երրորդ օրը, կանայք իրենց հետ առնելով իւղ եւ օծանելիք կ'երթան Յիսուսի գերեզմանը, մարմինը օծելու համար»:

Եւ ահա՛ կը պատահի հրաշքը: Կը տեսնեն թէ գերեզմանին մուտքը ծածկող քարը գետին է թաւալած, պահապան զինուորները անհետացած ու փոսը պարապ: Աւելի եւս ստուգելու համար, երբ կը մերձենան գերեզմանին, կը տեսնեն սպիտակափայլ զգեստներով երիտասարդ մը՝ նստած գերեզմանին մէկ ծայրը:

Երբ կանայք զարհուրած կ'ուզեն փախչիլ, երիտասարդը որ հրեշտակ մըն էր, կը հարցնէ, թէ ո՞վ կը փնտռեն: Եթէ,- կ'ըսէ-, Յիսուս կը փնտռէք, ան հոս չէ, այլ յարեաւ, այսինքն, վերակենդանանալով, մեռելներէն յարութիւն առաւ:

* * *

Մեր այս փոքր ներածականէն յետոյ անցնելով մեր օրուայ նիւթին, ըսենք, թէ 1915 Ապրիլ 24ին, Թուրքը՝ հրեային, [illegible] Կայիափայի ու Պիղատոսի նման կը դատէր ու մահուան կ'ենթարկէր հայը:

Ինչպէս որ հրեաները - «ի խաչ հան ի խաչ» կը պոռային Պիղատոսի, այնպէս ալ թուրքերը «ի թալան, ի աքսոր եւ ի ջարդ» կը պոռային [illegible]:

Եւ ան ձեռքերը լուալով կը յանձնէր հայը՝ իր դահիճներուն, ըսելով - «Արդար է թէ անմեղ են, բայց գերման զինուորիս կօշիկն իսկ չեն արժեր»:

Գալով Քրիստոնեայ պետութեանց՝ նման իւղաբեր կանանց, երեք տարի յետոյ, 1918 թուին, անոնք հաւաքաբար կու գային ի Հայաստան աշխարհ, օծելու զայն՝ իր մահուան սնարին մէջ. և փոխան դիակի իրենց դէմ կը գտնէին Սարդարապատի, Ղարաքիլիսէի և Բաշ-Ապարանի հերոսները, նմանօրինակ Յիսուսի գերեզմանին կանգնած հրեշտակին՝ որ կ'ըսէր. «Զ՞Ով խնդրէք զհայս մահացեա՞լ, չէ աստ, այլ յարեաւ»:

Այո՛, վերակենդանացաւ ու հերոսական [illegible] հայ ժողովուրդը իր պատիւն ու իր իրաւունքը փրկեց: Ահա մենք, անոր յաջորդները, կանգնած ենք ու կը պահանջենք աշխարհէն և համայն մարդկութենէն՝

«Արդարութիւն, Հող և Իրաւունք»:

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ

Աղեքս. 3 Ապրիլ 1975

«Ճշմարտութիւնը ջահ մըն է որ մշուշի մէջ կը փայլի, առանց զայն փարատելու»:

ՀԷԼՈՒԵԹԻՈՍ

Առողջապահական

Սրտի էնֆարքթիւսի դարմանը՝ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԱՆՔ

Փարիզի Պրուսէ հիւանդանոցին մէջ գումարուած բժշկական համագումարի մը ընթացքին, Փրոֆ. Ժան Փոլ Պրուսէ շահեկան տեղեկութիւններ տըւած է ենֆարքթիւսի դարմանումի մասին:

Դիտել տալէ ետք այդ հիւանդութեան գործած աւերները, որուն զոհ կ'երթան տարեկան 220էն 345 հազար ֆրանսացիներ, Փրոֆ. Պրուսէ խօսած է իր կատարած հետախուզութիւններուն մասին: Յաջողած է դարմանել իրեն դիմող 65էն 80 տարեկան հիւանդներուն մէկ զգալի տոկոսը և կը կարծէ, որ կարելի պիտի ըլլայ փրկել տարեկան յիսուն հազար կեանք, միայն իր երկրին մէջ:

Նկատած է, որ եթէ ենֆարքթիւսէ տառապող հիւանդ մը երկար ատեն անկողին մնայ, կ'ունենայ երակային գերճնշում: Ուստի, երկրորդ օրն իսկ կը ստիպէ իր հիւանդները, որ սրունքի շարժումներ ընեն անկողնին մէջ իսկ և տասներորդ օրը զանոնք ոտքի կը հանէ որպէսզի քալեն: Եւ 90րդ օրը զանոնք կը ղրկէ իրենց աշխատանքին, և անոնցմէ կը պահանջէ որ ամէն օր մարմնամարզանք ընեն:

Ըստ Փրոֆ. Պրուսէի, մարմնամարզանքը կը նուազեցնէ սիրտին զարկերը և թոքերուն գործունէութիւնը կը բարելաւէ:

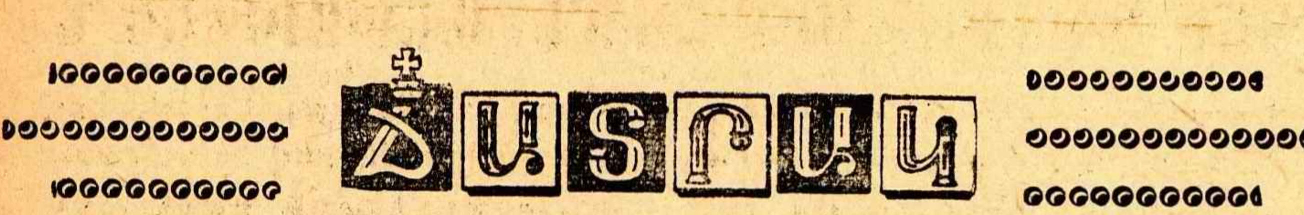
Սրունքներու անշարժութիւնը նկատուած է ենֆարքթիւսի գլխաւոր պատճառներէն մէկը: «Հին բժիշկներուն համար, ենֆարքթիւս կոչուած հիւանդութիւն մը գոյութիւն չունէր, կ'ըսէ Փրոֆ. Պրուսէ, որովհետև ասկէ դար մը առաջ, մեծ կամ պզտիկ, հարուստ կամ աղքատ քալելով կ'երթային իրենց զբաղումներուն»:

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Դր. Հայկ Ժամկոչեանի հրատարակած՝ [illegible] (գիրք՝ արուեստի, գիտութեան, ննադատութեան և պատմութեան) Ա. պրակը, 56 էջ: Գինը՝ 50 ե. դ. կամ 2 Տոլար:

Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝

B. P. 327, Le Caire, Egypte

17 ԱՊՐԻԼ 1975

ՄԱՐԶԱԿ

ԱԽՈՅԵԱՆՈՒՀԻՆ 12 ՏԱՐԵԿԱՆ Է

ԵՐԵՒԱՆԻ շախմատի կանանց առաջնութեան առաջին իսկ մրցումներէն, ագիւսակը գլխաւորեց 12-ամեայ Անուշ Նավոյեանը, որին մարզում է հանրաճանաչ Հենրիկ Գասպարեանը։ Տանելով ինը յաղթանակ, երեք մրցում աւարտելով ոչ-ոքի և միայն մէկ հանդիպումում (Գ. Այվազեանից) կրելով պարտութիւն, Անուշը վաստակեց 10.5 միաւոր, գրաւեց առաջին տեղը և գերազանցեց առաջին կարգային նորման։

Մրցանակային միւս տեղերը համապատասխանաբար զբաղեցրին Գոհար Այվազեանը և Իրինա Համբարձումեանը՝ 9.5-ական միաւոր։ Վերոյիշեալ եռեակից բացի, Հայաստանի կանանց այս տարուայ առաջնութեան եզրափակիչին կը մասնակցեն նաև Հ. Գասպեանը (9 միաւոր), Ա. Վարդանեանը (8.5) և Կ. Բեչիկեանը (7.5)։

Ա. ԴՍԻԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՏՕՆԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Հալէպահայ ջնոյհալի երիտասարդուհի՝ այնտեղի Հ.Մ.Մ.ի գործօն անդամուհիներէն Օր. Երան Քէչէճեան։ Ու. դաշնամուրի ընկերակցութեամբ սրահիս երիտասարդներէն Պր. Լեւոն Եկաւեանի, մեներգեց հայկական երեք երգեր՝ «Հեռանալ», «Կռունկ» և «Գինիի երգը»։ Օր. Քէչէճեանին այս ելոյթները մեծ խանդավառութիւն ստեղծեցին և ներկաները ջերմօրէն ծափահարեցին զինքը։

Օր. Սոնա Զօրայեան կարդաց, հանդիսութեան նախագահի ղեկավարութեամբ Պր. Լեւոն Եկաւեանի։ Այս անգամ ևս Օր. Երան Քէչէճեան բեմ բարձրացաւ, և մէջ ընդ մէջ, Պր. Եկաւեանի հետ միասին կատարեցին հայկական ժողովրդական երգերու շարք մը, որուն ընթացքին ներկաները հայկական և եւրոպական պարերով մթնոլորտը հասցուցին խանդավառութեան գագաթնակէտին։

Այս երեւոյթէն ոգեւորուած, օրուան նախագահը և այլ հանդիսականներ, մեծագումար նուիրատուութիւններ կատարե-

Հալէպահայ Հ.Մ.Մ-ական [illegible] Երան Քէչէճեան եւ «Սեւան» հայկական նուագախումբը, ղեկավարութեամբ ընկ. Լեւոն Եկաւ-եանի, հայկական պարերգներ կատարած միջոցին

հին խօսքը՝ ուղղուած հայ երիտասարդութեան և հայ մշակոյթին։ Ապա տեղի ունեցաւ փոքր դադար մը։

Ցայտագիրին բ. մասին ներկայացուեցաւ կարճ (այդ բարոյալից զաւեշտ մը, զրուած [illegible] երիտասարդներէն՝ Պր. Աւետիս Մովսէսեանի կողմէ և իր [illegible] մասնակցութեամբ ու բեմադրութեամբ։ Խաղընկերները եղան Օր. Թանիա Սարգիսեան (որ հակառակ առաջին անգամ բեմ բարձրանալուն, ունեցաւ համարձակ խաղարկութիւն մը) և Պր. Եդուար Ասլանեան։

Գեղարուեստական բաժինին յաջորդեց երաժշտական – Պարահանդէսը՝ առաջնորդութեամբ «Մինիք Հիթս» նուագախումբին։

Ժամը 11ին, մէկ ժամուայ [illegible] «Սեւան» նուագախումբը։

ցին, սրահի [illegible] (Սոյն նուիրատուութեանց ցանկը հրատարակուեցաւ մեր նախընթաց թիւին մէջ)

Պարահանդէսի ընթացքին տեղի ունեցաւ վիճակահանութիւն մը, որուն [illegible]

Ժամը առաւօտեան մէկը ցոյց կու տար և ներկաները [illegible]

Շնորհաւորելի և քաջալերելի են բոլոր այն երիտասարդները՝ որոնք իրենց մասնակցութեամբ և աշխատակցութեամբ [illegible] այս անմոռանալի «Երիտասարդական Տաղկահանդէսը»։

Մաղթենք, որ անոնք բոլորը նոյն թափով կը շարունակեն այն ազգանուէր աշխատանքները որոնց լծուած են կամովին, գիտակցաբար [illegible]

Զ. Պ.

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբացեալ Զարուհի Սէֆէրեանի անակնկալ մահուան կսկծալի առիթով, Տէր և Տիկին Յովսէփ Տէյիրմէնճեան կը ցաւակցին և առ այդ կը նուիրեն 100 ե. ղ.։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Ոմն՝ իր ողբացեալ կողակցին մահուան առաջին տարելիցին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին, փոխան հոգեճաշի կ'ընէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Ս. Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	1000
Ազգատախնամին	1000
Արքարեան Ազգային Դարմանատան	1000
Այծեմնիկի հանգստեան տան	1000
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	1000
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	1000
«Յուսաբեր»ին	1000
«Արեւ»ին	1000
«Ջահակիր»ին	1000

(Ստանալ Ազգ. Առաջնորդարանէն)

Ողբ. Տիկին Ազաւնի Փաշայեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Պր. Լեւոն Ֆրունճեան և զաւակունք կը նուիրեն.

Հ. Կ. Խաչին	500
Տրկնանց «Այծեմնիկ» Միութեան (փոխան հոգեճաշի)	500
«Սարտարապատ» պարախումբին	500
Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատին	500
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	500
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	500
«Յուսաբեր»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

(Ստանալ «Յուսաբեր»էն)

Պր. Սարգիս Ղազարեանի ընդ Օր. Ռուբինա Միքայէլեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Հրանդ Մանուկեան (Կանատա) կը շնորհաւորեն նորապսակ ամոլը և առ այդ կը նուիրեն.

Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	200
«Արեւ»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ Ե. Գալփագճեանէ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ընկերուհի ԱՆՆԱ ԹԱՐԱՅԵԱՆ (Ուստր-Մասս.) առ ի քաջալերութիւն սրահիս «Երեւան» օրացոյցի հրատարակութեան, կը նուիրէ 5 Տոլար։

Ողբ. Օր. Զարուհի Սէֆէրեանի մահուան կսկծալի առթիւ կը ցաւակցին, և առ այդ՝ Տիկին Սեդա Գոգորեան և զաւակունք կը նուիրեն 200 ե. ղ.։

Տէր և Տիկին Ջօհրապ և Ռիթա Գազանճեանի (Մոնթրէալ) առջինեկ մանչ զաւակով մը բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ, փոխան շնորհաւորական հեռագիրի, Տէր և Տիկին Դանիէլ Ծոճոեան (Աղեքս.) կը նուիրեն 200 ե. ղ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ (ԱՂԵՔՍ.)

Բազմավաստակ ուսուցչուհի՝ Օր Զարուհի Սէֆէրեանի կսկծալի մահուան առթիւ կը ցաւակցին և առ այդ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկին Թորոս Խաչատուրեան (Գահիրէ)	500
Տէր և Տիկին Կարապետ Տէր Աբթինեան	300
Տէր և Տիկ. Հայկազ Տէտէեան	200
» » Բարսեղ Մուրատեան	200
» » Աւետիս Կանիմեան	200
Տէր և Տիկին Հայրապետ Զոլաքեան	200
Պր. Վահան Վարժապետ	200
Պր. Լեւոն Եղուշեան	200
Տիկին Անահիտ Մուշեղեան	100
Պր. Հայկ Աւագօֆ	100
Պր. Աւետիս Պագալեան	100

Նոյն տխուր առթիւ, Պր. Յակոբ Իսրայէլեան վասն ցաւակցութեան կը նուիրէ.

Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի (Աղեքս.)	100
«Տիգրան Երկաթ»ին	100

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Տէր եւ Տիկին Արթին Արթինեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Շանթունի Արթինեան եւ զաւակունք (Գանատա), Տէր եւ Տիկին Ալպէր Արթինեան եւ զաւակունք (Պէյրութ), Տոքթ. եւ Տիկին Ժիրայր Արթինեան եւ զաւակունք, Տոքթ. եւ Տիկին Ռոպէր Արթինեան եւ զաւակը (Մ. Նահանգներ), Տէր եւ Տիկին Պերճ Սեթէֆճեան (Աւստրալիա), Տէր եւ Տիկին Կարօ Ներսէսեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մինաս Քէշիշեան եւ զաւակունք (Երեւան), Տոքթ. եւ Տիկին Անդրանիկ Քէշիշեան եւ զաւակունք (Հոլանտա), Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Քէչէճեան եւ զաւակունք, ինչպէս նաեւ Արթինեան, Փամպուքճեան, Վարժապետեան, Պայամեան, Կարպուզեան, Ֆարրա, Չէօփճեան, Ճանոյեան, Գազանճեան եւ Փիլիպոսեան ընտանիքները կը ծանուցանեն դառնակսկիծ մահը՝ իրենց սիրելի մօր, մեծմօր, մօրաքրոջ եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

(ԾՆԵԱԼ ԷԹՄԷՔՃԵԱՆ)

որ տեղի ունեցաւ, Կիրակի, 13 Ապրիլ 1975, յետ կարճատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութեան սխուր արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, Երկուշաբթի, 14 Ապրիլ 1975, յետ միջօրէի ժամը 4ին, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Մարմինայի Ազգային Գերեզմանատունը եւ ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Այս կսկծալի առթիւ մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալին զաւակներուն՝ Տէր և Տիկին Արթին Արթինեանին, Տէր եւ Տիկին Շանթունի Արթինեանին (Գանատա), Տէր եւ Տիկին Ալպէր Արթինեանին (Պէյրութ), Տոքթ. եւ Տիկին Ժիրայր Արթինեանին, Տոքթ. եւ Տիկին Ռոպէր Արթինեանին (Մ.Ն.), ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր պարագաներուն։

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Տէր եւ Տիկին Զարեհ Ալթունեան (Մ. Ն.) Տէր եւ Տիկին Զաւէն Ալթունեան (Գանատա), Մարկոսեան եղբարք՝ Հրանդ Երուանդ, Հայկ եւ Համբարձում, Օհանեան ընտանիք (Պէյրութ), Տիկին Զարուհի Ֆէրէճէքեան եւ դուստրը (Գանատա), Տիկին Այիս Գալայճեան, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Օհանեան (Ուաշինկթըն), Օրիորդ Տիգրանուհի Համբարեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Սեզգինեան (Աւստրալիա), Տոքթ. եւ Տիկին Անդրանիկ Քէշիշեան (Հոլանտա), Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Խաչիկեան, Տիկ. Վարդուհի Համբարեան, Տէր եւ Տիկին Վարազդատ Քիւփէլեան (Սելանիկ), Տէր եւ Տիկ. Վահան Եամալեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկ. Վահրամ Սեմիզեան (Հայաստան) ինչպէս նաեւ համայն սգակիր պարագաները կը ծանուցանեն՝ թէ յառաջիկայ Կիրակի, 20 Ապրիլ 1975, առաւօտեան ժամը 10ին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց շատ սիրելի մօր, քրոջ եւ ազգականին՝

ՈՂԲ. ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻ

(ԾՆԵԱԼ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ)

մահուան քառասունքին առթիւ, ինչպէս նաեւ իրենց շատ սիրելի մեծ մօր եւ մօր՝

ՈՂԲ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆԻ

մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ։

Հանգուցեալներուն յիշատակը յարգողները կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Այրի Տիկին Վալերի Գավալճեան (Շուլեր) և զաւակը՝ Ռոպեր, Տէր եւ Տիկին Հայկ եւ Էդնա Գավալճեան, Տէր եւ Տիկին Մարգրիտ եւ Գրիգոր Հալաճեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Գավալճեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Վեհանոյշ Գավալճեան եւ զաւակունք (Գանատա), Այրի Տիկին Աստղիկ Կէրիկեան (Միաց. Նահանգներ), Այրի Տիկ. Հայրինէ Գարաեան եւ զաւակունք (Միաց. Նահանգներ), Պր. Յարութիւն Անլեան եւ զաւակունք (Ֆրանսա) Այրի Տիկին Սիրվարդ Սաատէթեան, Այրի Տիկին Պէատրիս Արզումանեան եւ զաւակը (Մ. Ն.), Այրի Տիկին Լուիզ Շուլեր (Զուիցերիա), Տէր եւ Տիկին Վէրնէր Հէօֆն եւ զաւակունք (Զուիցերիա), եւ համայն սգակիր պարագաները՝ իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ՝ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բագուճեանի, Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի, Արժ. Տ. Նարեկ Քհնյ. Ֆրընճեանի, Թեմական եւ Քաղաքական Ժողովներու անդամներուն, դպրաց դասին, հոգաբարձութեանց, բարեսիրական եւ մշակութային կազմակերպութեանց, «Ջահակիր»ին, «Արեւ»ին եւ «Յուսաբեր»ին, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց՝ որոնք անձամբ, ծաղկեպսակ գրկելով, հեռագրով, նամակով եւ բարեսիրական հաստատութեանց նուիրատուութիւններ ընելով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝ իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, աներոջ, եղբօր եւ ազգականին՝

ՈՂԲ. ԱՐՇԱՒԻՐ ԳԱՎԱԼՃԵԱՆԻ

մահուան կսկծալի առթիւ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՒՌԻՆ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՑԱՅՏԱԳԻՐՆԵՐԷՆ

Պր Ժէրար Սթէֆանեսքոյի ղեկավարութեամբ Ֆրանսական Պատկերասփիւռի՝ «Արեւելեան Քրիստոնեաներու Հաւատքը և Աւանդութիւնները» յայտագիրներու ընթացքին, յառաջիկայ հետեւեալ ծրագիրը պիտի գործադրուի, ինչ կը վերաբերի հայերուս.

ԿԻՐԱԿԻ, 20 ԱՊՐԻԼ 1975. ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

«ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ, 1914-1918ի ԸՆԹԱՑՔԻՆ» պիտի ներկայացնեն՝ Փէրթուքալեան, Ճերմակեան, Սարգիսեան և այլք։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز، السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 573—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ԱՊՐԻԼ 1975 — ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒԷ 4 եգ. դհկ. կամ 25 Լիբ. դհկ. — عدد رقم ٥٧٣ — الخميس ٢٤ أبريل ١٩٧٥

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ԸՆԹԱՑՔՆ՝ ԱՌԱՆՑ ՀԱՏՈՒԱԾԱԿԱՆ ԳՈՒՆԱՒՈՐՈՒՄԻ

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

1915ին, գերման աշխարհատիրական կառավարութեան հաւանութեամբ, Թուրքիոյ ծրագրած եւ գործադրած ցեղասպանութիւնը՝ հայ ժողովուրդէն խլեց Ս. կէս Միլիոն զոհեր։ Աշխարհի առջեւ անմնազգուելի ոճրագործ Թուրք Թալէաթ կը կարծէր թէ այլեւս վերջնական մահացու հարուածը հասցուցած էր՝ ազատատենչ ժողովուրդի մը եւ ինքզինքն ազատած Հայկական Դատէն, որ դարերու խոր հիմք ունէր եւ անխախտ պահանջ։

Սակայն այդ ճիւաղը չխորհեցաւ, թէ հայութեան երակներուն մէջ մնացած կաթիլ մը արիւնն անգամ իր ուժը պիտի պահէր, պայքարելու համար աննարգ բռնակալութեան եւ ջարդարար հրոսակներուն դէմ՝ մինչեւ արդարութեան գործադրումը։ Ասոր ապացոյցներէն մէկն էր՝ Սարդարապատի դիւցազնական ճակատամարտը, որ տեղի ունեցաւ 1918ին եւ Թրքական բանակները մաքրագործուեցան Հայաստանի մէկ փոքր մասին վրայէն։

Այդ օրէն սկսեալ կազմուեցաւ Հայաստանի Հանրապետութիւնը, որ ինքզինք հռչակեց անկախ կառավարութիւն։ Սակայն այդ նորանկախութեան ծնունդը՝ ժամանակի աննպաստ պայմաններուն տակ, ահաւոր թշուառութեան եւ սովի մէջ, անվորձ ու անկարգապահ վիճակով, շրջապատուած բազմաթիւ թշնամիներու դէմ միայնակօրէն չէր կրնար պայքարի դրօշ պարզել եւ տեւական կեանք ունենալ, երբ մանաւանդ, ներքին միասնութիւնը կը բացակայէր, ինչպէս նաեւ արտաքին աշխարհն անտարբեր կամ եւ շահախնդրական ոգիով էր տոգորուած։

Բացայայտ էր, որ մեծ ազգերը կը հրապուրէին մեզ միայն իրենց շողշողուն խոստումներով, եւ իրականին մէջ կանգնած էին ոխերիմ ցեղասպանին՝ Թուրքիոյ կողքին։ Ֆրանսան հայ կամաւորներու արեամբ նուաճուած Կիլիկիան կը յանձնէր Թուրքիոյ։ Անգլիան կը վերադարձնէր Թուրք խամաճիկը եւ ցեղասպանութիւն գործած բանտարկեալները ազատ կ'արձակէր։ Ամերիկեան կառավարութիւնը, Ուիլսընեան Հայաստանի սահմաններու ծրագրի գործադրութիւնը կը մերժէր։ Իսկ Ռուսաստանի յեղափոխութեան առաջնորդ Վ. Ի. Լենինը, առաջին վայրկեանին իսկ վաւերացուց՝ Թրքահայաստանի ազատագրութեան որոշումը, որ անհետեւանք մնաց։

Ահա այս բացասական երեւոյթները եկան ցոյց տալու, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը կը գտնուէր անզօրութեան մեծ տագնապի մը առջեւ։ 1920ին, Հայաստանի մէջ Մայիսեան ներքին ապստամբութիւնը, որ առանց յենարանի եւ հաշուառումի կը նկրտէր այդ դրութեան վերջ տալու, ո՛չ միայն ձախողեցաւ, այլեւ նոյն ժամանակ մեծ արհաւիրքի մը դուռ բացուեցաւ արիւնախում քեմալականներու արշաւանքին [illegible] Հայաստանի վրայ։ Անոնք գրաւեցին մինչեւ Ալեքսանդրապոլ քաղաքը եւ անողոք ջարդարարութեամբ սպաննեցին աւելի քան երկու հարիւր հազար արեւելահայեր եւ թրքահայ փախստականներ։

Խորհրդային Ռուսիան, որ մինչ այդ կը սպասէր Թուրք քեմալականներու «ընկերվարութիւն» ընդունելու ելքին, յուսախաբութեան կը մատնուէր։ Ուստի կարծելով կանխորոշուած գործողութիւն մը գոյութիւն ունէր՝ Հայաստանը բաժանման ենթարկելու խնդրով։ Արդարեւ, քեմալականները Ալեքսանդրապոլի մէջ հանգիստ նստած՝ զօրավար Քեազիմ Գարապեքիրի բերնով շնական ամէն խաբեբայութիւն կը հոլովէին «իմփերիալիզմի դէմ պայքարելու» մասին, մինչդեռ համաթուրանականութեան հաստատելն էր իրենց բուն նպատակը, որ հաճելի չէր Խ. Ռուսիոյ։ Ուրեմն, վերջին ելքը կը մնար «ամէն գնով ազատել Հայաստանը» եւ 1920, Նոյեմբեր 29ին ղրկուեցաւ Կարմիր Բանակը, որ գրաւեց Հայաստանի Հանրապետութեան մնացած չէրտ մը հողը, եւ փորձ իսկ չեղաւ Թուրքերը հեռացնելու՝ մինչեւ նախկին սահմանները։

Այս պարագան մեծ վրդովմունք պատճառեց հանրապետութեան վարիչներուն եւ մաս մը ժողովուրդին, որոնց իրաւունքները արդէն խլուած էին Թուրք բանակէն։ Ահա այստեղ կը ծագէր Փետրուարեան խռովութիւնը, որ փոխանակ ուղղուելու Թուրքիոյ դէմ եղբայրասպան կռիւի մը վերածուեցաւ։ Այս սխալ շարժումը յաջողելու պարագային՝ հայ փոքրաթիւ եւ հիւծուած ժողովուրդը

(Շարունակութիւնը տես էջ 4)

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ՏՈՒՆԸ (ԳՈՆԿՐԷՍ) ՈՐՈՇԵՑ

Ապրիլ 24ը Նշանակել «Մարդուն Կողմէ Մարդուն Հանդէպ Անմարդկայնութեան» Յիշատակումի Ազգային Օր.

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ «ՏՀԸ ԱՐՄԻՆԻԸՆ ՌԻՓՈՐԹԸՐ»ԷՆ

Երեքշաբթի, 8 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 2ին, Ուաշինկթընի մէջ, Ներկայացուցիչներու Տունը (Գոնկրէս) որոշում առաւ «Հելսթոսքիի Որոշում» յաճախակիօրէն յորջորջուած առաջարկը՝ Ներկայացուած երեսփոխան Հենրի Հելսթոսքիի կողմէ՝ ինչ կը վերաբերի 24 Ապրիլը, այս տարի 1975ին, նշանակել «Յիշատակի Ազգային Տօն, Մարդուն կողմէ Մարդուն հանդէպ անմարդկայնութեան»։ Այս առաջարկը (Թիւ 148) քուէարկուեցաւ 332 երեսփոխաններու կողմէ։ Դէմ քուէարկեցին 55 հոգի եւ մէկ հոգի ալ ժամանակին չհասաւ իր քուէն տալու։

Կառավարութեան կողմէ բացայայտ ճնշումներու տակ, որոշումը՝ առաջարկին մէջէն վերցուց Թուրքիոյ վերագրումը՝ որպէս Հայ ժողովուրդին վրայ 1915ին ցեղասպանութիւնը գործադրող։

Կը սպասուի որ Ծերակոյտը ևս շուտով պիտի քուէարկէ այս որոշումը, որմէ ետք պիտի ենթարկուի ԱՄՆի Նախագահին, ստորագրութեան համար։

Այս որոշումով ընդունուած բանաձեւը հետեւեալն է.

«Նշանակել 1975 թուի Ապրիլի 24ը՝ որպէս Մարդուն կողմէ Մարդուն հանդէպ անմարդկայնութեան յիշատակումի Ազգային Օր (թիւ 148)։

«ԱՄՆի Ծերակոյտն ու Ներկայացուցիչներու Տան համագումարով որոշուած է, որ 1975ի Ապրիլի 24ը նշանակուած է «Մարդուն կողմէ Մարդուն դէմ Անմարդկայնութեան Յիշատակութեան Ազգային Օր» եւ ԱՄՆի նախագահին ուղղուած եւ խնդրուած է հրովարտակ մը հրատարակել, կոչ ընելով ԱՄՆի ժողովուրդին, այդ օրը «յիշատակի օր» նկատելու Ցեղասպանութեան բոլոր զոհերուն համար, եւ ի մասնաւորի հայերու նախնիներէն անոնց՝ որոնք մահացան 1915ին գործադրուած ցեղասպանութեան ընթացքին, եւ որոնց յիշատակը այսօր կ'ոգեկոչուի բոլոր հայերուն եւ իրենց բարեկամներուն կողմէ, ամբողջ աշխարհի մէջ»։

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

(1915 - 1975)

Հովանաւորութեամբ

ՀԱՅ ՅԱՐԱՆՈՒԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ՊԵՏԵՐՈՒ

Կազմակերպութեամբ

ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԳԱՀԻՐԷԻ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆՑ

Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 8.30ին

«ԻՈՒԸՐԹ ՄԵՄՈՐԻԸԼ ՀՈԼ»Ի ՄԷՋ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Ա. ՄԱՍ

Պետական քայլերգ
Բացման խօսք
Կենդանի պատկեր
Խօսք (արաբերէն)
Ջութակ
Արտասանութիւն
«Զանգեզուր» պարախումբ
Խօսք (ֆրանսերէն)
«Սարդարապատ» պարախումբ

Բ. ՄԱՍ

Խօսք (հայերէն)
Արտասանութիւն
Խօսք (հայերէն)
Երգչախումբ
Փակման խօսք

ԿԱՐԵՒՈՐ.– Հայ ժողովուրդը սիրով կը հրաւիրուի: Հանդիսութիւնը պիտի սկսի ժամը ճիշդ 8·30ին, 12 տարեկանէն փոքր երեխաներու մուտքը արգիլուած է:

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՆԿԻՒՆ

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Ալ. Միասնիկեանի անուան հանրապետական գրադարանում բացուել է՝ ճափոնական գրականութեան ցուցահանդէս։

Ցուցահանդէսի «Ճափոնական Գրականութեան Պատմութիւն» բաժնում տեղ են գտել ճափոնական գրականութեան, պոէզիայի, բանասիրութեան վերաբերեալ ռուսերէն եւ հայերէն լեզուներով հրատարակուած բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ, մենագրութիւններ, յօդուածների ժողովածուներ։

Ցուցահանդէսի բաժիններում ցուցադրուած են ճափոնական գրողների եւ բանաստեղծների առանձին ժողովածուներ։ Այստեղ են «Ճափոնական Հէքիաթներ» գրքի 1910 թ. Թիֆլիսեան հրատարակութիւնը, «Ճափոնական Ծաղկեփունջ» բանաստեղծութիւնների ժողովածուն, Թ. Թաքաքուրայի «Խաքո՛նէի Ջրերը», Ս. Մացումոտոյի «Ստորջրեայ Հովանք» վէպերը՝ լոյս տեսած հայերէն։

Ս. ԽԱՉՎԱՆՔԵԱՆ

ԴԱՀԻՐԷ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այսու կոչ կ'ուղղենք յարգելի հայ հասարակութեան, որ ի յարգանս Ապրիլեան մեր բիւրաւոր նահատակներու խնկելի յիշատակին՝ Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ 1975, փակ պահեն իրենց հաստատութիւնները։

ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ կեանք

ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ազգային Իշխանութեան կազմակերպութեամբ, Ապրիլեան Եղեռնի 60-ամեակին նուիրուած Երդ ձեռնարկը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Կիրակի, 27 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 6ին, Ազգ. Առաջնորդարանի սրահին մէջ, նախագահութեամբ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի։ Այս առթիւ տեղի պիտի ունենան [illegible] Հանդիսավարութեամբ, Երիտասարդական [illegible] հայ [illegible], ինչպէս նաեւ Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանի բարձրագոյն կարգերու աշակերտութեան։ Այս [illegible] Թեմական Ժողովի ատենապետ՝ Պր. Մարտիկ Զարբհանէլեան, իսկ խօսք պիտի առնէ՝ Գատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Վահան Ալեքսանեան։

Ընդունելութենէն [illegible] կ. ե. ժամը 7ին, Միլլիոնեան Մանկապարտէզի «Կոմիտաս» սրահին մէջ [illegible] Պր. [illegible] Արարատեան, [illegible] բազկեթոռ [illegible] երկու [illegible]։

Ապա մենանուագով [illegible] Օր. Օսէ Մինասեան, [illegible]։

Ամէն հայ անխտիր հրաւիրուած է այս հանդիսութեան։

60-ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԻԹՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ» ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԷՋ

Անցեալ Շաբաթ, 19 Ապրիլ 1975, Սէն Ֆրանսուա Քսավիէ հանդիսասրահին մէջ տեղի ունեցաւ՝ Եղեռնի 60-ամեակին նուիրուած բ. ձեռնարկը, նախաձեռնութեամբ Ազգ. Իշխանութեան։

Հայկական հայրենասիրական եւ ազգային նոր երգերու յայտագիրով մը ելոյթ ունեցաւ՝ Գահիրէէն ժամանած «Եգիպտահայ Երգչախումբը», ղեկավարութեամբ Մօ. Եդ. Յակոբեանի եւ երգեհոնահարութեամբ Տիկին Շամիրամ Դարմանեանի։ Երգչախումբին կողքին մեներգներով հանդէս եկան նաեւ Տիկիններ Մարկրիտ Յակոբեան, Զապէլ Ռէսունի, Հանրիէթ Վիկկէրկարապետեան, Օր. Մարօ Սագայեան եւ Պր. Շաւարշ Գաւաֆիլեան։ Ժագ Յակոբեանի «Յաղթերգութիւն»ը ասմունքեց Պր. Պերճ Գոգորեան։

Հանդիսութեան սկիզբը ներածական խօսք բրաւ Գեր. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան եւ «բացման խօսք»ը կատարեց Պերճ Կուրեան՝ Վեր. Եսայի Սարմազեան։ «Հայ Երգ»ի մասին ֆրանսերէնով խօսեցաւ Մօ. Եդուարդ Յակոբեան։

նոծ բազմութեան առջեւ կատարուեցաւ աղօթք։ Ապա տեղի ունեցաւ հանդիսութիւն՝ զոր վարեց Պօղոսեան Ազգ. Վրժ.ի տնօրէն՝ Պր. Օննիկ Գալուստեան։ Ան նախ կարդաց Աւետիս Ահարոնեանի «Յարգանք Քեզ»ը։ Ապա Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Վրդ. Պասմաճեան, արտաբերելով կարդաց հանդիսութեան իմաստին եւ հայոց չարդերուն մասին իր գրութիւնը։

Հայ Աւետարանական եկեղեցիին կողմէ խօսք առաւ Վեր. Եսայի Սարմազեան։

Հանդիսութեան ընթացքին, յանուն իրենց կազմակերպութիւններուն խօսք առնելու հրաւիրուեցան՝ Տոքթ. Սուրէն Փայլամեան, ՊՊ. Փայլակ Մազլըմեան եւ Սարգիս Փալանեան։

Բանախօսութեանց ընթացքին մէջ ընդ մէջ կատարուեցան խմբերգ՝ (Տէր Կեցո՛ դու զՀայս) երգչախումբին կողմէ արտասանութիւններ՝ Օր. Ս. Գալփաքճեան (Վ. Թէքէեանի «Անհաւոր Բան մը Այնտեղ»), Օր. Ալիս Այվազեան (Դ. Վարուժանի «Առկայծ Ճրագը»)

Յանուն Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան, խօսք առաւ Գատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենադպիր՝ Պր. Մուրատ Քէօշկէրեան եւ ներածական խօսքերէ ետք շնորհակալութիւն յայտնեց՝ թէ ներկաներուն եւ թէ յայտագիրին կազմակերպման եւ գործադրութեան մասնակիցներուն։

Ժամը 2.30ին, Մելքոնեան Մանկապարտէզի «Կոմիտաս» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հոգեհաց. նուիրուած Պր. Նորայր Պէն Օհանեանի կողմէ։

Նշենք, որ այս առթիւ մեծ թիւով հայեր ժամանած էին Գահիրէէն, որոնց մէջ նկատելի էին Հայկ. Ակումբի անդամներ, որոնք մասնաւոր օթօպիւսով եկած էին ներկայ գտնուելու հանդէսին եւ հոգեհացին։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՅՈՒՇԱՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՀՈԳԵՃԱՇ

Կիրակի, 20 Ապրիլ 1975, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ նոծ բազմութեան ներկայութեան, տեղի ունեցաւ Հանդիսաւոր Պատարագ եւ Հոգեհանգիստ Մեծ Եղեռնի բիւրաւոր նահատակներուն հոգւոց ի հանգիստ։

Պատարագեց եւ յաւուր պատշաճի քարոզեց՝ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան։ «Եգիպտահայ Երգչախումբը» իր մասնակցութիւնը բերաւ եկեղեցւոյ արարողութեանց։

Արարողութեանց աւարտին, թափօրը ուղղուեցաւ դէպի բակին մէջ կանգնած Եղեռնի Յուշարձանը ուր համախմբուած

ԲԼՈՒՐՆ ԻՐ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐՆ Է ԲԱՑՈՒՄ

Մի քանի հազարամեակ իր գաղտնիքներն է թաքցրել՝ Էջմիածնի շրջանի Վերին Նաթանունարխ գիւղի մօտ բարձրացող բլուրը։ Նրան «խօսել» են ստիպել երկրաբանները, որոնք եօթը հազար տարեկան մի բնակավայր են յայտնաբերել այնտեղ։

Բարձունքի հողաշերտերում սկսել են ուրուագծուել մի քանի տասնեակ կլոր տների փլատակները։ Կաւէ յատակները բաւական լաւ պահուած Օճռայով են ներկուած։ Ամէն տուն ունեցել է նկուղ, ուր պահել են անդամբերք, մանուարղար, հացահատիկ։ Պեղումների վերին շերտերում, գտնուել են քառակուսի՝ ծխակատարութեանը յատկացուած [illegible] կուռքեր, [illegible] փոքրիկ տներ, որոնցից մէկի յատակի տակ, երկրաբանները յայտնաբերել են մի լաւ պահպանուած դամբարան, ուր [illegible] գտնուել են կենցաղային առարկաներ։

Ուշագրաւութիւն են գրաւում Հին Արեւելքի նոր քարէ դարի բնորոշ [illegible] Օպսիտիանից, [illegible] քարէ գործիքներ, [illegible] պահպանուած կանանց զարդեր, եւ ըստ մասնագէտների կարծիքի, Հիւսիսային Միջագետքից բերուած նկարազարդ անօթների բեկորներ։ Ինչպէս ցոյց են տուել հետազօտութիւնները, հին մարդիկ ընտանի կենդանիներ են պահել՝ կով, ոչխար, այծ, որսացել են արջ, եղջերու, այծեամ ու գայլ։

Հայկական ՍՍՀ Գիտութիւնների Ակադեմիայի Երկրաբանութեան եւ ազգագրութեան ինստիտուտի գիտարշաւի ղեկավար՝ պատմական գիտութիւնների թեկնածու Ռաֆայէլ Թորոսեանը, պեղումների արդիւնքը բացառիկ հետաքրքրական է համարել։ Ըստ նրա կարծիքի, գտնուած իրերը հարուստ նիւթ կը տան՝ Արարատեան դաշտի բնիկների նախաերկրագործական մշակոյթը ուսումնասիրելու համար։

Ա. ՀԱԽՈՒՄԵԱՆ
(«Սեւակայեայ Ժ.զն»)

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ, ՍՏԵՂԾՈՒՈՂ ՖԻԼՄԵՐԻՑ ՄԷԿԸ

Իտալիայի ազգային հերոս, Կարիպալտիի անուան պրիկատայի փարթիզանական ջոկատներից մէկի ղեկավար, Կամոյի անուան օրջանի լեռնային գիւղերից մէկի ծնունդ՝ պատանի Մկրտիչ Դաշտոյեանին է նուիրուած հայկինոփաստագրագէտների ձեռնարկած ժապաւէնը։

Ֆաշիստական տանջարանից խիզախ փախուստ դիմելով, Դաշտոյեանը միանում է իտալացի փարթիզանների ջոկատին, ուր աչքի է ընկնում որպէս քաջ մարտիկ եւ զէնքի իր ընկերների սէրն ու յարգանքն է վայելում։ Դաշտոյեանը, շրջապատման մէջ ընկած փարթիզանների նահանջը պաշտպանելով, սպանւում է անհաւասար կռւում։ Բացի արխիւային նիւթերից, ժապաւէնի մէջ կը նկարագ ուեն նրա մարտական ընկերների՝ Իտալացի եւ Սովետական փարթիզանների յուշերը։

Սովետական մարտիկ, Իտալիայի ազգային հերոս՝ Դաշտոյեանի մասին հանդուղն կարը ֆաշիզմի դէմ տարուած Յաղթանակի երեսնա եակի առթիւ, Երեւանի փաստագրական-արխիւային ֆիլմերի ստուդիայի ստեղծելիք հինգ ժապաւէններից մէկն է։ Ն.Մ.Գ.

ԱՒՍՏՐԻԱ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ՝ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆՑ ՅԱՅՏԱԳԻՐՆԵՐԸ

Օդային թղթատարով ստացանք՝ գերմաներէնով տպագրուած գեղեցիկ պրակ մը, որուն մէջ կան մանրամասնութիւններ՝ 20-24 Ապրիլի ընթացքին կազմակերպուելիք ձեռնարկներուն՝ Եղեռնի 60-ամեակի կապակցութեամբ։ Այսպէս.

ԿԻՐԱԿԻ, 20 ԱՊՐԻԼ 1975

Վիեննայի, Հայ Առաքելական եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ Քարոզ, համայնքին Առաջնորդ՝ Հոգշ. Տ. Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեանի կողմէ։ Ապա եկեղեցւոյ կողքին՝ Մշակութային Ակումբին մէջ, հայկական ողբերգութեան մասին գրուած՝ քոմփոզիթէօր Պր. Աւետիս Ճամպազեանի գործը պիտի ունկնդրուի։

Նոյն օրը, կ. ե. ժամը 5ին, հանդիսաւոր Ս. Պատարագ՝ Վիեննայի Ս. Պօղոս կաթողիկէ եկեղեցիին մէջ, [illegible] Միխիթարեան Ուխտի [illegible] Գեր. Հայր Գրիգորիս [illegible] Հայր Լէօ [illegible] Հոգշ. Տ. Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեանի մասնակցութեամբ։

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 21 ԱՊՐԻԼ 1974

Վիեննայի «Փոֆֆի» պալատի [illegible] սրահին մէջ, կ. ե. ժամը 7.30ին, Համերգ, Սոփրանօ Անժէլ Կարապետեանի եւ դաշնակահարուհի Սեդա Դանիէլի կատարմամբ։

Երգացանկը ամբողջութեամբ բաղկացած է Կոմիտասի գործերէն։

Դաշնամուրի յայտագիրին մաս կը կազմեն՝ Շոփէն, Տեպիւսի, Սքրիապին, Լիսթ։

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 24 ԱՊՐԻԼ 1975

Կէսօրէ ետք ժամը 6.15ին, Հայ Առաքելական եկեղեցիին մէջ, Պատարագ։

Կէսօրէ ետք ժամը 7.30ին, Ցուցահանդէս՝ «Փրէլաթըն» սրահին մէջ։ Կը բանախօսէ համալսարանի դասախօս Տոքթ. Ֆելիքս Էրմաքորա, Աւստրիոյ Ներկայացուցիչը՝ ՄԱԿի Մարդկային Իրաւանց Յանձնախումբին մէջ։

Ցուցահանդէսի յայտագիրին բացման խօսքը կը կատարէ Հոգշ. Տ. Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան. Փոքրիկ Աւօ [illegible] (դաշնակ), Պր. Գրիգոր Հալաճեան (խօսք յանուն երիտասարդութեան), Պր. [illegible] (երգ), Տիկին Էլիզապէթ [illegible] (խօսք Հայ [illegible] մասին), Անժէլ Կարապետեան (մեներգ)։

Դասերի ետք բանախօսութեան՝ Փրոֆ. Տոքթ. Ֆելիքս Էրմաքորայի կողմէ, [illegible] եւ Աւստրիական Պետական Թատրոնի արուեստագէտ՝ Պր. Փէթէր Կէրհարտի կողմէ, որ պիտի կատարէ Սիամանթոյի «Պարերը», Սիլվա Կապուտիկեանի «Խօսք իմ Որդւոյս» եւ Ֆրանց Վերֆելի «Մուսա Տաղի Քառասուն Օրերը» վէպէն հատուածներ։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Ի յարգանս ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ զոհերու յիշատակին, Վիեննահայ Ուս. եւ Երիտասարդական Միութեան վարչութիւն, որոշած է 24 Ապրիլին Աւստրիոյ «Կարմիր Խաչ»ին արիւն նուիրել։

Վերոյիշեալ նպատակով կոչ կ'ուղղենք բոլոր հայրենակիցներուն, իրենց ազգային պարտքը կատարել եւ կամովին մասնակցիլ այս գնահատելի ձեռնարկին։

Նոյն օրը, երեկոյեան, եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօն, որուն կը յաջորդէ Սգահանդէս մը՝ Pralatensaal, Schottenabtei, Fryungh (Wien) մէջ։

ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆՔ

Անսահման ուրախութեամբ կը դիմաւորենք՝ Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան վեթերան ու նահապետ անդամներէն՝ Ընկ. Սեդրակ Շահէնի ծննդեան 85 ամեակը (Մ. Նահանգներ), ուրուն սերունդ դարձանք՝ վերհրատարակուող «Երիտասարդ Հայաստան»ի երրորդ համարէն։ «Մրջտ պատնէշի վրայ» նշանաբանին կենդանի ապացոյց եւ Մայր Կուսակցութեան հաւատարիմ ծառաներէն՝ ընկեր Սեդրակ Շահէն, արդարև, տակաւին կը մնա՛յ ոգիին եւ խրախուսողը՝ իր պաշտպանած իտէալներուն եւ հակառակ իր յառաջացած տարիքին, կը պահէ սերտ յարաբերութիւն՝ աշխարհացրիւ իր գաղափարի ընկերներուն հետ։

Այս երջանիկ առթիւ, «Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը, Շրջանի Վարիչ Մարմինը եւ Հայկական Ընթերցասրահի հիմնադիրներու խորհուրդը, վարչութիւնն ու անդամները, երկար կեանք եւ քաջառողջութիւն կը մաղթեն իրեն եւ իր համեստափայլ տիկնոջ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Եգիպտոսէն մեկնելէս առաջ, պարտք կը զգամ իմ անհուն շնորհակալութիւններս յայտնելու՝ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Բապուճեանի, Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. եւ երիցուհի Շաքարեանի, Տիկնանց «Այծեմնիկ» միութեան վարչութեան եւ անդամներուն, բարեսիրական եւ մշակութային կազմակերպութեանց, «Յուսաբեր»ին, «Արեւ»ին, «Ջահակիր»ին, Նուպարեան վարժարանի տնօրէն՝ Պր. Արամ Մովսէսեանի, բոլոր բարեկամներուս եւ ազգականներուս, եւ բոլոր անոնց՝ որոնք Գահիրէ բնակութեանս օրերուն հաճելի ժամանցներով բնդունելութիւններով եւ հիւրասիրելով պատուեցին զիս։

Առիթէն օգտուելով, բոլորին կը մաղթեմ առողջութիւն, յաջողութիւն եւ երկար կեանք։

ԼԻՒՍԻ ՔԷՍԴԷՔԵԱՆ

ԱՊԱՔԻՆՄԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔ

Ս. Դ. Հ. Կ. Ֆրանսայի Վարիչ Մարմնի անդամ՝ ընկեր Յ. Մովսէսեան, վիրաբուժական յաջող գործողութենէ մը ետք սկսած բլլալով, խմբագրութիւնս շտապօրէն եւ կատարեալ ապաքինում կը մաղթէ իրեն։

ՎԱԹՍՈՒՆ ՏԱՐԻ ԵՏՔ...

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

Եուսուֆ Իպրահիմ՝ միջին տարիքով, մարզիկի յաղթանդամ կազմով, շէն ու զուարթ, կատակարան պաշտօնակից է. մէկն այն տիպարներէն՝ որ կրնայ ամէն ինչ ըսել, անգա՛մ հայհոյել, առանց ընդվզում կամ վիրաւորանք պատճառելու դիմացինին: Ունի լրջութեան պակաս մը, որ յաւիտենական պատանի կը պահէ զինք, հակառակ որ ամուսնացած է ու զաւակներու հայր:

Ինք ազատ համարձակ մուտք կը գործէ Տնօրէնին գրասենեակն ու «Բարի լոյս, վսեմութիւն» քաշելով կը շէնցնէ մթնոլորտը, ժպի՛տ կը բերէ խոժոռադէմ մարդոց և կեա՛նք կու տայ միօրինակութենէ մեռնող մթնոլորտին...

Իպրահիմ չի կրնար քառորդ ժամ անշարժ մնալ սեղանին առջեւ: Համբերութիւն չունի նստած աշխատելու: Այդ իսկ պատճառով Հանրային Յարաբերութեանց ճիւղին ներկայացուցիչն է և մէ՛կ ոտքը փապրիքէն մի՛շտ դուրս:

Կը շրջի քաղաքն ու մեր ծանուցումները կու տայ թերթերուն. և այցելուներ կը պտտցնէ փապրիքին ամէն կողմը:

Հազարաւոր աշխատաւորներու և պաշտօնեաներու մէջէն կը ճանչնար զինք անվրէպ՝ շնորհիւ իր կազմին ու մակնիշ դարձած... կոտրած քիթին: Ատենին բռնցքամարտիկ եղած է և ախոյեան քիթը՝ միա՛կ փաստը: Քիթի՛ն շնորհիւ յաջողած է գտնել ողորմած հոգի Գործարանատիրոջ ուշադրութիւնն ու պաշտօնեայ ըլլալ...:

«Հին»երէն կը նկատուի Եուսուֆ, հակառակ որ ինծմէ տասը տարի ետք կոչուած է պաշտօնի: Այն տպաւորութիւնը կը կրէք իր համարձակ և անսեթեւեթ խօսելակերպէն, իբր թէ ի՛նք է հիմներ փապրիքն ու ըստնդծուեր մնալու յաւէտ՝ իր պաշտօնին վրայ, մի՛շտ երիտասարդ...:

Համրած չեմ. բայց կրնաք վստահ ըլլալ որ հազիւ քանի մը բառ փոխանակելու առիթն ունեցած ենք, այդքան տարուան մէջ, մեր պատահական հանդիպումներուն. «Բարի լոյս», «բարեւ» և իրենց պայրամին՝ «Շատ տարիներ»: Ընդհանուր գումար՝ մի՛ մոռնաք, հաշուապահ եմ - քսանըհինգ բառ, որ հաւասար է իր պաշտօնավարութեան տարիներու համրանքին:

Եուսուֆ տիրացած է մարդոց համակրանքը շահելու նուրբ արուեստին, անկախաբար իր բիրտ արտաքինէն և անտաշ լեզուէն, որոնք զգուշաւոր ըլլալ կը պարտադրեն ընդիմախօսին...:

Չեմ յիշեր Եուսուֆին բռունցք գործածելը, որեւէ ատեն, որեւէ պատճառով: Բայց մեր շփացած տղան է՛ր ու կը մնա՛յ այդպէս:

Իր նայուածքին մէջ՝ մեղրագոյն աչքեր, թաւ յօնքեր, քաղցր ժպիտ՝ կայ ուժ մը, հըմայք մը, որ վերջ կը դնէ ամէն վէճի, ամէն հակառակութեան: Ինք կը պահէ մարզիկի ոգին՝ որ չի ծերանար: Կը զարմանաք իր վեհանձն հոգիին վրայ:

Կիրք է ֆութպոլը Եուսուֆի համար: Առիթ՝ հակաճառելու, պնդելու, թէ ո՞ր մէկ խումբը պիտի հանդիսանայ եղանակին ախոյեանը: Եթէ ըսէք իրեն՝ «Ժողովրդային»ը պիտի յաղթէ, ինք կը պնդէ՝ «ամեն[illegible]ն կել-պով՝ թէ «Ազգային»ը պիտի տիրանայ բաժակին...: Մրցաշարքին՝ սեւէն ճերմակ և կարմիրին ալ կանանչ ըլլալը կը պաշտպանէ խենթի պէս: Խօսքի բռնցքամարտիկ կը դառնայ: Կատակի կը տանի հարցը անմիջապէս, երբ բռնկին կիրքերը.- Ծօ՛ անպիտա՛ն. սեւի՛ն ալ... ճերմակի՛ն ալ...: Բոլորի՛ն խե՛րն անիծեմ: Ո՛վ կ'ուզէ թող շահի. միայն թէ լաւ, մաքուր ֆութպոլ հրամցնեն մեզի:

Քսանըհի՜նգ տարի: Ա՛յսքան էր գիտցածս: Այսպէս կը ճանչնայի Եուսուֆը՝ կոտրած քիթով տղան:

Անցեալ օր, երբ կը քալէի երկու կողմը գրասենեակներ շարուած առաջին յարկի երկար անցքէն, է՛ն ծայրը գտնուող իր խցիկէն դուրս խուժեց Եուսուֆ և անունս տուաւ իր զօրաւոր ձայնով. հին բարեկամ մը կանչելու մտերմութեամբ.- Արմէ՛ն, քովս եկո՛ւր պահ մը: Եւ աւելցուց մեղմօրէն.- Եթէ կը հաճի՞ս...:

Պաշտօնակիցներ դուրս նետուեցան իրենց գրասենեակներէն:

— Ի՞նչ է պատահեր, պարոններ, ըսաւ Եուսուֆ կէս մը յանդիմանող շեշտով և որոշ հեգնանքով: Ձեզի չկանչեցի տակաւին՝ այս իրիկուան աւարտական հրաւէրները յանձնելու համար...: Համբերութի՜ւն...:

Ու մտայ Եուսուֆին գրասենեակը:

— Հրամմէ, նստէ՛,- ըսաւ, աթոռ մը ցոյց տալով ինծի: Վարձք չե՛մ պահանջեր աթոռին համար...: Ի՞նչ կրնամ հրամցնել արդեօք...:

— Ոչինչ, խե՛ր ըլլայ, բա՞ն մը պատահեր է արդեօք,- հարցուցի:

Առաջին անգամ կը խօսակցէինք, այսքան տարիէ, իբր ընկեր:

Կուրծքի գրպանէն հանեց ծալուած թղթիկ մը, դպրոցական աշակերտի տետրակէն փրցուած էջ մը ու զայն ինծի ցոյց տալով, ըսաւ.

— Ասիկա ճառն է զոր պիտի արտասանեմ...:

— Ի՞նչ «ճառ», ո՞ւր, ե՞րբ, ի՞նչ առիթով...:

— Արաբերէն ճառ, եկեղեցին, Վաթսունամեակին առիթով:

Եւ աւելի յստակ ընելու համար միտքը՝ աւելցուց.- հայերո՛ւն Եղեռնին մասին:

Կարծեցի թէ Եուսուֆ կոպիտ կատակ մը կ'ընէր, անժամանակ և անտեղի: Բնաւ տրամադիր չէի զի՛նք լսելու, իր ոչնչաբանութիւնները գնահատելու.- Կը ներէք, զբաղած եմ, - ըսի, փախուստի ճամբայ մը փնտռելով:

— Կը մերժե՞ս լսել զիս,- ըսաւ, յանցաւոր բռնելով զիս:

— Լա՛ւ,- ըսի, քաղաքավար մնալու սիրոյն-: Հարկա՛ւ թէ կ'արժէ լսել ճառդ: Կարդա՛ տեսնեմ...:

— Որոշ ճշդումներ կ'ուզեմ ընել ճառիս մէջ,- ըսաւ: Կ'ուզեմ վստահ տուեալներ թուել: Ինծի բացատրէ քանի մը բառով՝ ի՞նչ է Եղեռնը: Ի՞նչու և ի՞նչպէս սկսաւ: Գիտե՛մ թուրքը ըրաւ: Ըսէ՛ ինծի, մէ՞կ՝ թէ մէկ ու կէս միլիոն հայ մեռաւ:

— Ոչ. երկու միլիոն:

Մատիտով անմիջապէս նօթ առաւ.- Պատմէ՛, հրամայեց...:

Ուրուագծային պատմութիւնն ըրի Եղեռնին, առոր տուն

(Շար. տես էջ 5)

ՀԱՅ ԺԱՆ Տ'ԱՐՔԸ

Արտասովոր խորագրէս սարսուած՝ հաւանական է, որ շատեր կարծեն թէ հեքիաթ մը կամ առասպել մը պիտի պատմեմ.. Արդարեւ, որո՞ւն միտքէն կ'անցնի որ հայերս այսօր, ԱՊԻՈՂ, հայհասարակութեան ցարդ անծանօթ, բռնի մեկը սոցուած ՀԱՅ ԺԱՆ Տ'ԱՐՔ մը ունինք, որ կ'ապրի Միացեալ Նահանգներուն մէջ:

Այս հայ Ժան Տ'Արքին անունն է Տ. կին ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՄԱՐՏԱՆԵԱՆ-ՅՈՎԱՆՆԵԱՆ, հեղինակը՝ «Հոգիներու Աճուրդը» երկին և ասող-դերասանուհին՝ նոյնանուն Ֆիլմին, ժապաւինուած 1918ին, Մ. Նահանգներուն մէջ: Այս հայրենասէր Հայուհիին ջանքերո՛ւն շնորհիւ էր, որ Ֆիլմը ցուցադրըւեցաւ 1918-1919ի շրջանին, ամերիկեան 23 Նահանգներու մէջ՝ ապահովելով ՆՐԵՍՈ՛ՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ի պատկառելի հասոյթ մը, որուն շնորհի՛ւ էր, որ Ամերիկեան Նըպաստամատոյցը ի վիճակի եղաւ աւելի քան վաթսուն հազար որբերու հոգածութիւնը ստանձնել և հասնիլ սովահար Հայաստանի կարիքներուն: Ամերիկեան մամուլը, մեծատառ խորագիրներով, զայն կոչեց՝ «ՀԱՅ ԺԱՆ Տ'ԱՐՔ»ը: Յուսամ մօտերս ի վիճակի պիտի ըլլամ ընթերցողներուս ներկայացնելու այդ օրերուն ամերիկեան մամուլին արտայայտութիւններէն մաս մը, իբրեւ ականջի օղ՝ Ազգերու Իրաւանց Յանձնախումբի մօտ ամերիկեան ներկայացուցիչ՝ Պր. Հ ֆֆմանին:

Մեծ Եղեռնի օրերուն, ան նախախնամական օգնութեամբ ազատագրուած որբուհի մըն է, որ ամերիկացի բարերարի մը շնորհիւ կը փոխադրուի Մ. Նահանգները, ուր հայուհին աշխարհի կը ծանօթացնէ իր ականատեսի պատմութիւնը՝ հայասպանութեան, «ՀՈԳԻՆԵՐՈՒ ԱՃՈՒՐԴ»ը գիրքին մէջ, և հակառակ որ ինքը դերասանուհի մը չէր, ամիսներու աշխատանքներէ յետոյ, նոյնիսկ փորձերու ընթացքին սրունքը կոտրելով հանդերձ, կը յաջողի իր երկը ժապաւէնի վրայ առնել տալ և ինքն ալ այդ ողբերգութեան դերը ստանձնող ԱՍՏՂ մը կը դառնայ:

Այս երկը, առաջին անգամ ըլլալով, լոյս տեսաւ Անգլիոյ մէջ և 1940ին Պէյրութահայ գրավաճառ մը վեց հազար օրինակ ստացաւ, բայց քիչեր լուր առին, որովհետեւ սեւ ձեռքեր զանոնք հրապարակէն քաշեցին, հաւանաբար Հայ Ցեղասպանութեան մէջ գերման մասնակցութիւնը քողարկելու համար: Թերեւս ես միայն բաղդը ունեցայ հատ մը գնելու: Տարիներու ընթացքին, Նորանոր տպագրութիւններ լոյս տեսան, սակայն ԳՐԱՔՆՆՈՒԱԾ, նշանակալի յապաւումներով: Մասնաւորապէս դուրս ձգուած են գերման սպաներու գործած ոճիրները՝ հայ անմեղ կոյսերու հանդէպ: ԱՐՇԱԼՈՅՍ հրաշքով մը, ա՛յս ոճիրներէն ազատագրուած մըն է:

Գերման ամարդի սպաներ, ամիսներո՛վ, պղծելէ ետք, ատըրճանակի հարուածներով մէկիկ մէկիկ սպաննեցին գեղանի հայ կոյս աղջիկները: Տիգրանակերտի շրջանին մէջ, այս վայրենի գազանները չէչէններու պաշտօն յանձնած էին, որոնք հայ կոյսերը, մայրամերկ, գինովցնելէ ու պղծելէ յետոյ, զանոնք պատի մը երկայնքին կը տարածէին և ատրճա՛նակներով կը փորձէին ճիշդ ու ճիշդ հարուածել հա՛յ սիրտին,

(Շար. տես էջ 4)

ԱՆՍԱՍԱՆ ՊԱՅՔԱՐ

ՁՕՆ՝ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ

Հազար ինն հարիւր տասնըհինգ՝ թուին
Մեծ, գազանային, նզովեալ ջարդին
Մեր հարազատներն ի՞նչ բան զոհ տուին,
Ինչպիսի՜ խորքով, հանո՜ւր, ազգովի՜ն...

Երբ նոր կը զարթնէր յնութիւնը դեռ
Եւ անոր շքեղ տօնը կ'աւետէր՝
Օրօրուն երգով հովը մեղմ ու զով,
Երբ գարնան ցօղով, արեւի՜ն շողով
Մայրաստանն հողն էր երկունքէն ծաղկած,
Լիառատ բերքի խոստումներ կնքած,
— Ո՜հ, ի՜նչ սարսափի եւ մահի սեւ յուռ,-
Չտեւեց անգամ օր ու վայրկեան ուր,
Իսկոյն գեհենի պատերը փլան,
Կատաղի ժայռքով դեւեր դուրս ելան,
Հրէշնե՜ր անարգ՝ պղծելու համար
Երկինք ու գետին, մեր արեւ՜ն անմար...
Ցեղասպանութեան ոճիրքն տարուած,
Կրծող ու լափող, դիակն իբրեւ հաց,
Գիշատիչներու վոհմակներն այս զարր,
Իժասիպ, ոլոր, սողքով գետնաքարր,
Բռնած եաթաղան, մահակ ու կացին՝
Տուն, գիւղ ու քաղաք շրջապատեցին,
Ջարդելու համար մեր ազգն առանձին՝
Տարեցէն մինչեւ մանուկն այգածին...

Մութ բանտերու մէջ՝ կալանք անխնայ,
Մարագները լի կին ու երեխայ
Կը վառի՜ն, ա՜ա, քարիւղի բոցով,
Երկինքն ալ դարձած մուխի հեղձիչ ծով..:
Մայրերէն՝ խլուած մանկիկներ հլու
Նաւով կը թափեն Սեւ Ծով խեղդելու:
Շոգեկառքին մէջ ժողովուրդ մը հոծ
Կը տանին հապճեպ դէպ սպանդանոց:
Մսքի հսկաներն այն բազմահազար,
Որ լո՜յս ու նէին աստղերուն պէս վառ,
Արեան փոսերուն մէջ կը տուայտի՜ն՝
Խոշտանգիչ սուրով բռնամոլն յետին:
Պոլսոյ Պայազիտ հրապարակը մեծ
Կ'ողողէ նիւաղն ողբով մշտահեծ,
Հոն կը բարձրանան քսա՜ն կախաղան,
Մարտիկնե՜ր անահ խեղդամահ կ'իյնան:
Բի՜ւր, հազարաւոր տղաներ առոյգ
Բանակէն զատած, շղթայած զոյգ-զոյգ,
Կը տանին դէպի անմայի վայրեր՝
Հեռս կարենալու գնդակահարել,
Եւ կրօնաւորն ալ ոտքերէն պայտել:
Կարաւաննե՜րը, ծաչող մտրակի,
Կամ սուիններու ներքեւ ծեծսակի,
Քաղցած ու ծարաւ, ա՜ոյժ, կը քալե՜ն
Լեռներու ծոցէն՝ հեւալէն, լալէն,
Հիւանդ ու մեռել թողելով ետին,
Քարի, փուշի մէջ կամ փռուած գետին:
Դիակնե՜րն ինկած կիրճերուն մէջ խոր
Եւ լեցուած դաշտեր, ամէն ձոր ու հոր,
Կնոջ ստինքներ ու մանկան բլեր
Կերասող բուրով կը նետին վար-վե՜ր:
Ծառերուն կապած մարմինները ողջ
Կ'անդամահատեն յօղերէն ամբողջ:
Զանգեր, Մեսքենէ, Տէր Զօր եւ այլուր
Կը բարձրանան լոկ գանկերու բլուր:
Եփրատ եւ Տիգրիս գետերէն մեր հին
Ջուրի տեղ արիւն, արցունք կը հոսին....
Միլիոննե՜ր, այսպէս, հայ արդար անուն
Կրող եղբայրներ, կամքով անձկուն,
Զո՜ւր ազատութեան կարօտն անձկագին
Սեղմած սրտին մէջ, անդարձ զո՜հ գացին
Ցեղասպան թուրքի սարքած դժոխքին...:

Մին յօրինուածք չեն այս տողերն անշուշ,
Որ հրճուեցնե՜ն խեղկատակն անկուշ...
Այս տողերն, ի դէպ, չեն շպար կամ ծեփ,
Ո՛չ առասպել են, ո՛չ հէքեաթ, ո՛չ վէպ,
Այլ իրողութի՛ւն, արա՛րք, անվրէպ,
Խարանիչ փա՛ստ են հրով ճարճատուն,
Հարուածող շա՛նթ են ոսոխի գլխուն,
Որու ոճիրին ո՛չ ծայր կայ, ո՛չ հուն.
Ամօ՜թ ու մո՜ւր են՝ քսուած ճակատին
Մեծամոլ, խարդախ դիւանագէտին,
Որ զուրկ դատումէ եւ մտքի լոյսէ՝
Լոկ իր ոսկորին փա՜ռքը կը հիւսէ.
Անզուսպ բողոքի կա՜նչ են լեռնաւոյզ,
Որոտով թռչող հրթիռ են եւ յոյզ՝
Զարախինդ մարդոց բիրտ սիրտը ննջող,
Որոնց սե՛ւ դէմքին դիմակ կայ եւ քող....
Մութի մէջ է դեռ մեր ցեղն անճանաչ,
Որ ունի արեան հատուցման պահանջ,
Մեր հողին, ջրին բռնի գերումն ալ
Ստիպած է մեզ ցիրուցան դառնալ...:
Երկինքը կարծր է, երկաթ է եւ քար,
Մեր երկիրն՝ աւե՜ր, մշու՜շ ու խաւա՜ր,
Մեր առջեւ կայ դեռ յարատեւ պայքա՛ր...:
Խարխափով ենք մենք կռուի մէջ մտեր,
Ինկած ենք յաճախ վիհին մէջ անել,
Մեր իղձն է եղեր արեւէն՝ բել-բել
Ծառազայթ ու շող, ջերմութիւն բերել...:

Հսկայ վիշապներ բոլոր կողմերէն
Վայրագ ոռնցով այժմ ալ կը խոժեն,
Բայց, մենք, որ ունինք Վահագնի ոգին,
Սրբազան կամքն ու շարժումներն ուժգին,
Միակամ պարտինք իջնել մարտի դաշտ
Հրէշներուն դէմ՝ հրայրքով անհաշտ,
Տիեզերքն անհուն մաքրել ախտէն,
Որ ծագի՛ արեւն իր ցոլքով հրէ
Եւ արդարութի՜ւնն աշխարհին տիրէ...

Այժմէն իսկ, ահ՛ա, փարո՛ս է վառեր,
Իջեր է արդէն Վահագնը հուր հեր՝
Մայր Հայաստանի մէկ մասին վրայ,
Եւ պիտի ճախրէ, պիտի հուրհրայ՝
Մեր զօրամարտին զօր ուժեամբ կրկնակ
Բերելու արդար Փա՜ռք ու Յաղթանա՛կ:

Նիւ Եորք, Ն. Ե.

Ո. ԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԱՊՐԻԼ 24Ի ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Մարդկային Պատմութեան ամենէն ողբերգական շրջաններէն միոյն ընթացքին՝ Առաջին Համաշխարհային Պատերազմի դժնդակ օրերուն, Օսմանեան հրէշը յօշոտեց հայութիւնը եւ ամայացուց Արեւմտեան Հայաստանը։ Թուրքին արիւնոտ թաթը, չմնաց չարիք որ չհասցնէր անմեղ հայ ժողովուրդին։ Օ՛, այն ինչ դաժան շրջան է՝, երբ թշնամին վճռած էր միանգամընդմիշտ հաշիւը մաքրել հայ ժողովուրդին...։

...թիւն...։

Մարդկային արդարութիւ՛նը երկու չափ եւ երկու կշիռ ունի, եթէ ոչ աւելի..

ա) Զօրաւորին եւ իր պաշտպանեալին հետ է (1939ին, 20րդ դարու բ. ցեղասպանութեան ենթարկուած հրեաները հատուցո՛ւմ գտան)։

բ) Տկարին եւ անպաշտպանին հետ չէ։ Վա՜յ տկարներուն։

Մարդկային արժէքներուն շարունակութիւնը վտանգուած է։

1915ին, Թուրքը ոչ միայն [illegible] կ'ընէր, այլ, այսօր ալ, 1975ին, կը մնայ նո՛յն մտայնութեամբ եւ նո՛յն ընթացքով, ու դեռ, [illegible]։ Մէկէ աւելի [illegible] կան, թէ զարտուղի թշնամին, որեւէ յարմար առիթէ պիտի փորձէ կրկնել [illegible]։ [illegible] Թուրքը Թուրք պիտի մնայ յամի Տեառն 2975ին, յամի Տեառն 4975ին... շարունակաբար ու յաւիտեան։

Ան մեզի ամենամեծ դաս մը տուաւ։ Ապացուցեց, թէ կարելի է ցեղասպանութիւն գործել եւ անպատիժ մնալ։ Նոյնիսկ պարգեւատրուիլ։ [illegible] 1974ին [illegible] կան՝ ՄԱԿԻ Մարդկային Իրաւանց Յանձնախումբին մէջ։ Եղեռնական կառավարութ[illegible]

∴

1918 Մայիսին, Արեւելեան Հայաստանի մէջ հերոսամարտները, Սարդարապատի մէջ [illegible] Թուրք բանակը [illegible]։ Արեւելեան Հայաստանը 29 Նոյեմբեր 1920ին, [illegible]։

[illegible] Սովետական Հայաստանը, 55 տարիներու ընթացքին [illegible] հայ ժողովուրդին [illegible]։

[illegible]

∴

Հայ Ազգը միակամ է այսօր, ոգեկոչելու համար իր նահատակները։ 1975 Ապրիլին, ողջ հայութիւնը կը փութայ երկիւղածութեամբ իր յարգանքի տուրքը մատուցանել՝ մեծ երազի ճամբուն վրայ ինկած իր հերոսներուն եւ իր նահատակներուն խնկելի յիշատակին։

Վա՛ռ կը պահենք համազգային վրէժի սրբազան կրակը՝ մեր մէկուկէս միլիոնէ աւելի անմեղ զոհերուն համար։

ԲԱՅՑ...։

Արեւմտահայութեան մնացորդացը ցրուած է աշխարհի չորս ծագերուն։ Մեծ Եղեռնէն ի վեր անցած է երկու սերունդ. Այժմ երրորդ սերունդն է պատնէշին վրայ, ամէնուրեք, գաղթօճախներու մէջ։ Սակայն շատ տխուր է հաստատելը, թէ ճերմակ ջարդը հետզհետէ կը ծաւալի, [illegible]

[illegible]

(Շար. տես էջ 5)

ՀԱՅ ԺԱՆ Տ'ԱՐՔԸ

(Նշանակութիւն Գ. Էլէն)

Իսկ թէ ինչպէս եղածը Նշանաւորութեան մրցում մը ըլլար։ ԱՐՇԱԼՈՅՍ ա՛յս «Մրցումներէն» ազատագրեալ վերկայ մը դարձաւ։

Երկար փնտռտուքներէ ետք միայն կրցի ձեռք անցընել հայ ԺԱՆ Տ'ԱՐՔին հասցէն։ 1965ին Անգլիա երթալով, հոն պետական մասնաւոր գրադարաններուն մէջ պրպտումներ կատարեցի եւ «Տէյլի Թելէկրաֆ» օրաթերթերու էջերուն մէջ վերահասու եղայ ամբողջական պատմութեան։ Վերադարձին՝ հանգուցեալ, սակայն անմահ բարեկամիս Սանատ Սեւակի օժանդակութեամբ կրցի գտնել հայ հերոսուհիին հասցէն։

Լանտոն գտնուած օրերուս, հետաքրքրուեցայ Մեծ Եղեռնի օրերուն գերման զինուորական իշխանութիւններուն լուսանկարած բազմաթիւ ջարդի ՖԻԼՄերուն հարցով ալ, իրականութիւն մը, զոր մանրամասնօրէն յիշուած են «Սէր Սէր, Սէր» երկիս մէջ։ Միտքերը թարմացնելու համար, յիշենք թէ այս կարգի ջարդի Ֆիլմեր, Թուրք Պատերազմական Նախարարութեան չէնքէն Պոլսահայ Կոլ ճակատ Միութեան կողմէ վերցուած էին։ Այդ Միութեան անդամներէն էր եւ անձնական գաղտնապահութեամբ մը գտայ նաեւ մեր անհնապետին հասցէն։ Ես սկսայ հետը թղթակցիլ։ Գրեթէ կայծականահար եղայ տեղեկանալով հետեւեալը, այդ Ֆիլմերուն մասին։

Անպատասխանատու նախագահը ինծի կը գրէր «․ ԱՅԴ ՖԻԼՄԵՐԸՆ ութը տուփ մինչեւ 1923 թուականը Պոլիս սենեակին մէջ պահեցի եւ երբ Իսմէթ Ինէօնիւի ազգականներէն մէկուն հետ միջադէպ մը ունեցայ, այդ ֆիլմերը Պէպէքի բնակարանս փոխադրեցի, վախնալով որ կ'ելլեն սենեակս եւ կը խուզարկեն։ Յետոյ առանձին Եգիպտոս մեկնեցայ. Երբ ծնողքս ալ կը պատրաստուէին ինծի միանալ, ԱՅՐԵՐ ԵՆ ՁԱՐԴԻ ԲՈԼՈ՛Ր ՖԻԼՄԵՐԸ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՎԱՒԵՐԱԳԸՐԵՐ»։ Միջանկեալ յիշեմ, թէ այս Ֆիլմեն էն մաս մը, ամերիկացի թղթակցի մը ձեռքով, Յունաստանի եւ Անգլիոյ վրայով Մ. Նահանգները ղրկուեցան։ Կը կասկածիմ թէ ատոնք, ներկայիս Անգլիոյ մէջ կը գտնուին։

Երբեմնի գեղանի Արշալոյսը տակաւին կ'ապրի իր անցեալի արհաւիրքներու անխնա՛ աշխարհը եւ անոր միտն ու հոգին տեւական ալեկոծութեան մէջ են։ Ան դարձած է մելամաղձոտ եւ կասկածոտ, խզելով կապերը ակամայ, իրեն բազումս երախտապարտ ազգին հետ։ Զա՜ր «հայ» մարդիկ զինքը սարսափի մատնելով իր խուցին մէջ տեւական բանտարկութեան մը մատնած են, իբր թէ՛ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ԶԻՆՔԸ ՊԻՏԻ ՍՊԱՆՆԵՆ...

Ի զուր փորձեցի որ ազատագրուի՝ իր հոգին ու միտքը չղթայող կասկածներէն ու վախերէն, նետուի իր հարազատ ազգին գիրկը եւ տայ իր հարազատագոյն նահատակ քոյրերուն Մեծ Եղեռնի օրերուն կրած տառապանքներուն ականատեսի պատմական մը։ Առաջարկեցի զինքը իր պաշտելի հայրենիքը այցելութեան տանիլ, անձնական ծախսով... բայց ի զուր... Ան իր կեանքի ապահովութեան համար մի միայն իր բանտ-խուցիկին կը վստահի։

Անփո՛յթ է մեր ազգը, կ'անտեսէ իր մեծ ու փոքր իրական հերոսները, որովհետեւ անոնք անպաշտպա՛ն են, ազգի՛ն նուիրեալներն[illegible] թէ խեղկատակ տիրացուներ...։

Հայ ԺԱՆ Տ'ԱՐՔը օգնութեան կարօտ է եւ անմիջակա՛ն։ Անոր գերեզմանին վրայ օր մը լալու տեղ, այսօր ժպիտ մը նուիրենք անոր, որ գոհացում գտնեն իր ազգ նուէր, սրբազան, ազգային նուիրումները։

ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Փ. [illegible]ետն, Ռ. Ա.

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ԶԱՐՀՈՒՐԱՆՔՆԵՐԷՆ

Պալքանեան Պատերազմէն հազիւ երկու տարի անց, համաշխարհային Ա. Մեծ Պատերազմը պայթեցաւ 1914 թուին, որմէ տարի մը ետք տեղի ունեցաւ Հայոց Աշխարհի Մեծ Եղեռնը։

Տրուած ըլլալով որ աքսորին եւ ջարդերուն նկարագրականները կատարելը՝ իմ գրական կարողութենէս վեր է, խորհեցայ գոհանալ միայն ծննդավայրիս՝ Սեւերակի մէջ կատարուածով։

Ոճրագործ Թալէաթ եւ Էնվեր փաշաներու հրամանով, տասնեւեօթէն մինչեւ քառասուն տարեկան երիտասարդները հաւաքեցին իբր զինուորցու, ու ճամբայ հանեցին դէպի Տիգրանակերտ։

Սեւերակի եւ Տիգրանակերտի միջեւ կայ խոր վիհ մը, որ կը կոչուի Շէյթան Տէրէսի։ Այս վիհ էր հասած դժբաղդ զինուորցուները, պաշարուելով հոն պահուըտած եւ տեսակ տեսակ զէնքերով զինուած քիւրտ խուժանէ մը, կ'ենթարկուին կոտորածի։

Ջարդը տեղի կ'ունենայ վայրենաբար, գործածուելով իբր զէնք՝ կացին, երկաթ ցող եւ դաշոյն։ Կացինի եւ երկաթեայ ցողի հարուածով գանկերը կը ջախջախեն, դաշոյնով փորոտիքը դուրս կը թափեն, իսկ կիսամեռներուն ալ ոտքէն ու ձեռքէն բռնելով վիհը կը նետեն։

Քանի չափ հայ երիտասարդներ, չ'ենթարկուելու համար այդ սոսկալի չարչարանքներուն, կը նախնտրեն ողջ-ողջ նետուիլ վիհը։ Երկու ժամուան մէջ կը մահացուին երեք հարիւրի չափ երիտասարդներ։ Իսկ աւելի տարեցները հաւաքելով՝ ճամբայ կը հանեն իբր «Ամալիէ Թապուրի» (ճամբաներու շինութեան) եւ կ'սկսին անոնք ալ մաս-մաս ջարդել։ Հազի՜ւ մաս մը Շէյթան Տէրէսի հասած, հոն գտնուող խուժանը նոյն ձեւով կը վարուի անոնց հետ ալ, ինչպէս նախորդներուն։

Յետոյ կը ձերբակալեն քաղաքին տասը երեւելիները, ու կը տանին Փոլիս Տէյրասին, ուր եւ խեղդամահ կ'ըլլան անոնք ժանտարմաններու ձեռամբ։ Դիակները բերուելով, հայոց եկեղեցւոյ բակը կը նետուին։

Քաղաքին Հնչակեան ղեկավարներէն Կարապետ Տէօքմէճեան, Տէր Մարտիրոս քահանայ Փարադամեան, դաշնակ կողմէ՝ ի ղեկավարներէն՝ Աւետիս Տէմիրճեան քանի մը ընկերներով կը ձերբակալուին ու ճամբայ կը հանուին դէպի Տիգրանակերտ։

Ճամբու ընթացքին խեղճ Աւետիս Տէմիրճեանին ոտքերուն եւ ձեռքերուն եղունգները կը քաշեն, աչքերուն բիբերն ու յօնքերը կը փետտեն, մուրճի հարուածներով ակռաները կը փշրեն եւ հազարումէկ տանջանքով կը մահացնեն։ Կարապետ Տէօքմէճեանն ու Տէր Մարտիրոս քահանայ Փարադամեանն ալ Խարբերդ տանելով կախաղան կը հանեն։

Ապա կարգը կու գայ տասէն տասնըվեց տարու պատանիներուն, որոնք կը հաւաքեն Օսման փաշայի խանի բակին մէջ։ Տասնական խումբերով եւ ձեռները ետեւնին կապուած եւ իրար միացուած, անոնք ալ ճամբայ կը հանուին դէպի Տիգրանակերտ։ Տղաքը հազիւ քաղաքէն դուրս եկած, կը նախզգան պատահելիքը եւ կ'սկսին աղիողորմ լալ ու օգնութիւն կանչել։

Մայրերն ու քոյրերը կը վազեն անոնց մօտ փութալ, բայց ոստիկանները գաւազանի հարուածներով եւ քշտօրէն զիրենք ետ կը մղեն։ Այդ սրտաճմլիկ տեսարանին ներկայ կ'ըլլան խումբ մը քիւրտ կիներ ու աղջիկներ, որոնք չդիմանալով, իրենք ալ կ'սկսին լալ ու անիծել այդ բանը կատարողն ու հրամայողը։

Երբ այս խումբն ալ Շէյթան Տէրէսի կը հասնի, կ'ենթարկուի կոտորածի։ Չուաններով խեղդելէ յետոյ, զանոնք կը նետեն վիհը։ Մէկ մասն ալ կ'ենթարկուի կացինի, դաշոյնի կամ ալ երկաթեայ ցողի հարուածներուն։ Չորս հարիւրէն աւելի փոքրիկներ մահացած են այդ վայրերուն մէջ։

Մեր քաղաքին՝ Սեւերակի կիներէն քանի մը հոգի, հաւաքաբար կը դիմեն՝ ծագումով քիւրտ Մահմուտ Էֆէնտիին, խնդրելով իրմէ՝ որ մնացեալ կիներուն ու փոքրերուն պաշտպան կանգնի։ Մահմուտ Էֆէնտին կը դիմէ քաղաքին կառավարիչին, խնդրելով որ մնացեալ կիներուն եւ երեխաներուն պաշտպան կենայ եւ տեղահան չընեն։ Կառավարիչը իրեն Թալաաթ փաշայի հեռագիրը ցոյց կու տայ, որուն մէջ գրուած էր թէ՝ *«այն Թուրքը որ հայ կը պահէ իր տան մէջ, այրեցէ՛ք, քանդեցէ՛ք այդ տունը, տնեցիներով միատեղ»*։

Մահմուտ Էֆէնտին չափազանց յուզուած, առանց պատասխանելու կը վերադառնայ իր տունը։ Երբ պալատէն ներս կը մտնէ, կիները կը շրջապատեն զինքը։ Ան յուզուած եւ տխրօրէն կը պատասխանէ «Տէ՛րը ըլլայ ձեր պաշտպանը» եւ կը մտնէ իր ապարանքէն ներս։ Կը հաւաքէ իր ընտանիքը՝ մեծով պզտիկով եւ կը քաշուի գիւղերէն միոյն մէջ, չտեսնելու համար մնացեալ կիներուն եւ փոքրերուն գաղթը։

Այս պատահարէն ամիս մը ետք, տակաւին լոյսը չծագած, ժանտարմաները կը խուժեն տուներէ ներս, արթնցնելով եւ փողոց թափել տալով կին, աղջիկ ու երեխայ։ Թուրք խուժան մը յարձակելով կիներուն եւ գեղեցիկ աղջիկներուն վրայ, կը յափշտակեն ու կը տանին ջերմուկի ճամբուն վրայ, եւ անասելի տանջանքներէ յետոյ, կը մորթեն ու դիակներն ալ կը նետեն լեռներու ետեւ։

Գալով մնացեալներուն, զանոնք ալ հաւաքելով եկեղեցիի բակին մէջ, կէս գիշերին ճամբայ կը հանեն դէպի Ուրֆա։

Հոս նշեմ, թէ Սեւերակի եւ Ուրֆայի միջեւ կ'ապրի քիւրդ *Էշիրէթ* մը (ցեղ մը), որ կը կոչուի Ղարաքէչի։ Այդ քիւրդերը երբ արշալոյսին կը տեսնեն գաղթականներու անցքը իրենց մօտով, կը յարձակին եւ ջոկելով գեղեցիկ կին ու աղջիկ, կը տանին իրենց հարեմները զարդարելու։ Ծեր կիները մահացնելով, իսկ ութէն տասը տարեկան մանչերն ալ հաւաքելով (որոնց թիւը 50էր մօտաւորապէս), կը տանին բլրան ստորոտը, եւ մայրերու աչքին առջեւ, դաշոյններով կ'սպաննեն։ Գալով վեց, ութը կամ տասը ամսու երեխաներուն, անոնք ալ իրենց մօր գրկին մէջ դնելով կը մորթեն, *պատճառ դառնալով մայրերու խենթենալուն եւ անոնց գետը նետուելուն*։

Այն մայրը որ կրցեր էր ձգել ու փախչիլ, փախեր էր, իր մայրական աչքերով չտեսնելու համար այդ վայրագութիւնը եւ հրէշութիւնը։

Եւ այսպէս, տանջանքի, հուրի ու սուրի ընդմէջէն անցնելով է՝ որ գաղթականներու փոքր մնացորդացը կը հասնի Ուրֆա։

Հոս վերջ կը գտնեն իմ քաղած սոսկ տեղեկութիւնները։

«ԹՈ՛Ղ ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԱՏԺԷ ՅԵՂԱՍՊԱՆՆԵՐԸ»։

ՀԱՅԿ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ

Աղեքսանդրիա, 15 Ապրիլ 1975

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ՝

Ապրիլեան Եղեռնի 60-ամեակի Սեմին

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Գ.- ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆ ՈՒ ԿՏԱԿԸ ԱՆԹԱՌԱՄ ԿԸ ՄՆԱՆ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՍԵՐՆԴԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄՏՔԻՆ ՈՒ ՍՐՏԻՆ ՄԷՋ, ԱՅՆՊԷՍ՝ ԻՆՉՊԷՍ ԱՆՄԱՐ ԿԸ ՄՆԱՅ ԾԻԾԵՌՆԱԿԱԲԵՐԴԻ ՅԱՒԵՐԺԱԲՈՐԲ ՀՈՒՐԸ՝ ՔԱՂԱՔԱՄԱՅՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

— Մեր այսօրուան քաղաքականութիւնը կը գերադասենք մեր կրօնական հաւատքէն ու պաշտամունքէն, վասն՝ մեր տնտեսական շահերուն ապահովման։

1916 թուի սկզբնաւորութեան, այսպէս կը յայտարարէր Արեւելքի Գերման Զինեալ Ուժերու հրամանատարի օգնականներէն՝ Զօր. Ֆոն Փալէն Քնորր, նոյն բանակին մէջ թարգմանի հանգամանքով գործող հայ ենթասպայ՝ Յովսէփ Սեթեանին, որ իր բողոքն ու զայրոյթը կը ներկայացնէր իր զինուորական մեծաւորին, հայ ժողովուրդի բնաջնջման գծով, Գերմանիոյ՝ Թուրքիոյ ընծայած ռազմական նեցուկին ու դրամական օժանդակութեան ի տես։

Ճի՞շդ է, շա՛տ ճիշդ։ Այ՛ս է իրականութիւնը։

Քաղաքակիրթ ու խաչապաշտ Եւրոպան, Թուրքիան նախընտրեց հայութենէն, որովհետեւ հայ ժողովուրդի քրիստոնէական հաւատքին, դարաւոր մշակոյթին եւ բարոյական ամու՛ր նկարագիրին փոխարէն, Թուրքը ունէր իր աշխարհագրական կարեւոր դիրքն ու իր յաւերժափա՜յլ... խաւարամտութիւնը։

1915 տարուան եղերական թուականէն ասդին, հայ նո՛ր սերնդականներու սրտին ու մտքին մէջ, անթառամ կը մնան մեր ազգային նահատակներուն յիշատակն ու կտակը՝ վրէժի մշտարծած զգացումներով առլցուն։

Արդա՛ր վրէժխնդրութիւն ունի հայը, իր բոլո՛ր ոսոխներուն դէմ։

Ու եթէ հայուն այդ արդար վրէժխնդրութիւնը՝ մեր հայրենական հողին վրայ պոռթկաց մինչեւ Սարդարապատի ճակատամարտը, մեր Մայր Հողէն անդին, ան դրսեւորուեցաւ ու կը դրսեւորուի գրականութեան եւ արուեստի ճանապարհով։

Մեր այս հաստատումը փաստարկելու համար, հոս, կը սիրենք տալ հոյակա՛պ օրինակ մը։

Պուքրէշի «Ճէորճի Տեժ»ի անուան հրապարակին վրայ, յաղթանակօրէն կը կանգնի Ռումանիոյ Արքայական Նախկին պալատը, որ, երկրին մէջ, Հանրապետութեան հռչակումէն ետք, վերածուած է Արուեստի գեղեցիկ թանգարանի մը։

Արուեստի այս թանգարանին մէջ ցուցադրութեան դրուած են Ռումանիոյ հողին վրայ ստեղծագործած ու ստեղծագործող բոլոր արուեստագէտներուն գործերէն՝ պրոնզեայ իրեր, մանրանկարչութիւններ, փայտեայ առարկաներ, արձաններ, սրբապատկերներ, գեղանկարներ եւ թանկարժէք սպասներ։

Թանգարանին հինգերորդ յարկաբաժինը տրամադրուած է՝ 19րդ դարէն մինչեւ 20րդ դար ստեղծագործած եւ ժամանակակից արուեստագէտներուն։

Յարկաբաժնին կեդրոնական մասին մէջ, աչքառու կերպով ամրացուած են երկու կոթողատիպ նկարները՝ մինչեւ 20րդ դարու սկզբնաւորութիւնը սկսնակ ու աւելի ետք վարպետ տիտղոսը նուաճած վաստակաշատ գեղանկարիչ՝ Թէոտոր Ամանի, որուն մայրը հայուհի մը եղած է։

Թէոտոր Ամանի առաջին նկարին ներքեւ գրուած է այսպէս. Թրքական Ջարդերը Ճէօրճուի մէջ։ Ճէօրճուն, Դանուբի ափին, Ռումանիոյ սահմանային քաղաքն է։

Միեւնոյն ծաւալը ունեցող արուեստի երկրորդ գործին տակ գրուած է՝ Թրքական Սպանդները՝ Ռուսճուքի մէջ։ Ռուսճուքը՝ Դանուբի միւս ափին, Ճէօրճուի հանդիպակաց, Պուլկարիոյ սահմանագլուխ քաղաքն է։

Պուքրէշի մէջ Թէոտոր Աման ունի իր անուան առանձին տուն-թանգարանը, գեղարուեստական բարձրորակ ճաշակով բարեզարդուած, մայրաքաղաքի պեր՛ճ հրապարակներէն մէկուն վրայ եւ ուղղափառ եկեղեցիի մը ճիշդ դիմացը։

Սակայն, Ռումանիոյ պետական իշխանութիւնները, Թէոտոր Ամանի առաջին այս երկու գեղանկարները՝ Ճէօրճուի եւ Ռուսճուքի թրքական ջարդերը պատկերացնող, նպատակայարմար գտած են Արուեստի կեդր. Թանգարանին համար։

Բնական է ու իրաւացի, որ Ռումանացին, Թէոտոր Ամանի այս երկու գործերը, Արուեստի կեդր. Թանգարանին մէջ զետեղած է, որպէս արուեստի ինքնուրո՛յն եւ բազմարժէ՛ք ստեղծագործութիւններ։

Արուեստի այդ փառաւո՛ր արտայայտութիւններուն հեղինակին՝ Թէոտոր Ամանի համար, սակայն, հիմնակա՛ն նպատակը եղած է՝ արուեստի ճանապարհով, ե՛ւ խաղաղօրէն, վրէժ լուծել՝ իր հայուհի մօր ազգը ջարդել ուզող Թուրք բարբարոսներէն, իր երկու գործերուն ընդմէջէն, Պատմութեան առջեւ, յաւերժականօրէն արտացոլացնելու համար ջարդարա՛ր Թուրքին իսկական ու հարազա՛տ դիմագիծը...

... Ամէն օր, հարիւրաւոր այցելուներ, եւ անոնց շարքին, նաեւ Թուրքեր, անպայմանօրէն, կ'այցելեն Պուքրէշի Արուեստի կեդր. Թանգարանը։ Հոն, անոնք անխուսափելիօրէն կը հանդիպին Թէոտոր Ամանի արդա՛ր վրէժխնդրութեան. 1915 սե՛ւ թուի թրքական ջարդերը՝ Դանուբի, կապո՛յտ Դանուբի, Ռումանական եւ Պուլկարական խաղա՜ղ գետեզերքներուն վրայ։

Ահ՛ա արուեստի ճանապարհով ե՛ւ խաղաղօրէն վրէժ լուծելու ինքնատի՛պ օրինակ մը՝ Թէոտոր Ամանի գեղեցիկ ոճով։

* * *

1971 թուի Յունուար ամսուան կիսուն, Հայաստանի Երիտասարդական Կազմակերպութիւններու Կոմիտէին հրաւէրով, Մայր Հայրենիքի շուրջ համախմբուած Սփիւռքահայ Երիտ. Միութիւններու Ներկայացուցիչներս, մէկտեղուեցանք քաղաքամայր Երեւանի մէջ, անցկացնելու համար մեր անդրանիկ հաւաքը, Միացեալ Նահանգներէն, Անգլիայէն, Ֆրանսայէն, Եգիպտոսէն, Յորդանանէն, Սուրիայէն ու Լիբանանէն ժամանած պատգամաւորներով։

Մեր այս անդրանիկ հաւաքը ունեցաւ իր հանդիսաւոր եզրափակիչ նիստը, զոր իրենց ներկայութեամբ պատուեցին՝ Հայաստանի պետական Իշխանութիւններուն ներկայացուցիչները եւ, Խորհրդային Միութեան Երիտ. Կազմակերպութիւններու Կեդր. Կոմիտէի Նախագահի տեղակալ՝ Պր. Վլատիսլաւ Ջիպիրիայե։

Հաւաքի առաջին օրը վաւերացուած եւ ընդունուած Աշխատանքային Ծրագիրին համաձայն, հանդիսաւոր նիստի եզրափակման

(Շար. տես. էջ 6)

ԱՊՐԻԼ 24Ի ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

մեծ ազդակ է։ Չի՛ բաւեր Հայ Մամուլին մուտքը՝ հայ տուներէ ներս, թէեւ շատ կարեւոր է եւ գլխաւոր ազդակ՝ հայապահպանման։ Չի՛ բաւեր, չի՛ բաւեր Հայ Մշակութային սրահներ եւ մարզարաններ յաճախել, թէեւ անոնք ալ մեծ դեր կը կատարեն։

Ուրեմն ի՞նչ պէտք է ընել նաեւ, պիտի հարցնէ ընթերցողը։ Այս հարցումը տեղին է եւ արդար, երբ գրեթէ չենք թերանար եւ մեր կարելին կ'ընենք ամէն մարզի մէջ։

Ձուլումը կը կատարուի այսօր գլխաւորաբար խառն ամուսնութիւններով՝ օտարներու հետ։ Հետեւաբար ձուլումին արմատական լուծու՛մը կը սկսի՝ օտարներու հետ ամուսնութիւններ կնքելը կարելիին չափ նուազեցնելով եւ եթէ հնարաւո՛ր է՝ կասեցնելով։

Այսուհետեւ հայ երկսեռ երիտասարդութիւնը պարտի զգուշանալ եւ հեռու մնալ օտարներու հետ ամուսնութիւն կնքելէ։ Հայ երիտասարդութիւնը պատասխանատու է սփիւռքի տեւականացման։ Եթէ իբր հայ ան լրջօրէն, գիտակցաբար եւ խղճմտօրէն չի մօտենայ այս փափուկ բայց հրատապ հարցին, դաւաճանած կ'ըլլայ իր ազգին, Հայութեան։

Սփիւռքի մէջ փորձութեան խայծերը բազմաթիւ են։ Այժմ երիտասարդներ յարաբերաբար դիւրասահ կեանք կը վարեն։ Հա՛յ տղաք եւ հա՛յ աղջիկներ. խաղը, պարը, զուարճութիւնն ու առատութիւնը Հռոմ չեն տանիր, այս ճամբաները ոչ միայն Արարատին չեն տանիր, այլեւ կը հեռացնեն անկէ։ Հետեւաբար, ոչ մէկ զոհողութեան առջեւ կանգ չառնելով պարտինք հասնիլ Արարատին։

Սփիւռքահայ երկսեռ երիտասարդութիւնը զարթնելով եւ ցնցուելով, պարտի հայէ-հայ ամուսնութիւններ կնքել եւ ամու՛ր ու անեղծ պահել իր հայկականութիւնը։ Ձուլումի դէմ ամրագոյն կռուանը՝ Հայ Ընտանիք կազմելն է եւ զաւակներ ունենալը։

Ա՛յս է Ապրիլ 24ի Սրբազան Խորհուրդը։

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա, Ապրիլ 1975

ԱՊՐԻԼ 24

ԼԵՒՈՆ ՀԱԶԱՐԵԱՆ

Կը ցաթէ շուրջս առաւօտ անեղ։
Հոս հոն կ'անհետին բիւր հայեր անմեղ։
Կարօտագին ձայն մը ո՞հ հիմա բոց է։
Վաթսուն տարի է վէրք մը կը խոցէ։

Անթաղ կամ անյայտ քսան եւ չորսին,
Լացի ու ողբի Ապրիլ ամիսին,
Ո՞վ մեռելներս տրտմօրէն անթիւ
Տխուր տողեր են շարուած այս առթիւ։

Հնօրեայ շէնքեր, գիրքեր պատմական,
Խնկահոտ պատեր մոխրակոյտ ինկան։
Դաշտեր, պարտէզներ, տունն օր դալար,
Դարձած աւերակ, մերկացան ի սպառ։

Քոյրեր, եղբայրներ, մանկոյլն հարուստ,
Կարճ արշալոյսին ողջոյն կորուստ։
Բոպիկ ու փոշոտ լալագին դարձան,
Ցաւի ու վիշտի սխրագին արձան։

Շփոթ տեսիլքով, բայց հիւծ, արի,
Ցայտնի չեղաւ ուր ճամբան կ'երկարի։
Տէր-Զօր կամ այլուր։ Բիւր հայեր կ'այրին։
Ամբոխն կը դառնայ շուրջը աւերին։

Եփրատ ու Տիգրիս, գետեր հայրենի,
Իրենց վազքին մէջ պղտոր, վայրենի,
Կոհակ առ կոհակ, վիրաւոր հայեր,
Իրարու ձուլուած, տխրագոյն պատկեր,

Ո՞հ կը թաւալին։ Սարսուռներու հով
Մը կը քաշկռտէ դէպի մռայլ ծով։
Ափունքին խորքը ձայներ կը մարին։
Հոս սեւափետուր բուեր կը թառին։

Ծիծեր կ'ալծակեն։ Վիշտ է ամէն դի։
Շուտ կը թեւծեն, անշուշտ անօթի։
Մահը դրաւ իր անհաւոր կնիք,
Եւ խունկ բարձրացաւ երկիրէն երկինք։

Սրբազան մատաղ Ցեղին Յարութեան՝
Որ ճաշակեց դառն մաղձը գերութեան։
Մութը կը կոխէ տակաւ շատ հեռուն։
Տխրաբոյր պատանք՝ անթաղ շատերուն։

Ոչոք վշտահար, միջամուխ եղաւ,
Հսկայ աւերին աչք կամ խօսք բացաւ։
Անշարժ մնացին ձեռք, ձայն, հրացան,
Անոնք անտարբեր, մեզմէ հեռացան։

ՎԱԹՍՈՒՆ ՏԱՐԻ ԵՏՔ...

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

տուող քաղաքական եւ ցեղապաշտական ու դասակարգային դըրդապատճառներուն, կայսերապաշտութեան դաւերուն եւ ատոնց ողբերգական հետեւանքներուն, թուեցի շարք մը ահռելի ոճիրներ՝ անջնջելի կերպով դրոշմուած միտքիս մէջ՝ իմ ընթերցումներէս ու լուսահոգի մօրս պատմածներէն։

Դարձեալ հպումներ, իր խօսելիք ճառին վրայ։

— Ուրի՞շ,— հարցուց։

— Ո՛չ,— ըսի։ Ճէպէլ Մուսան։ Մեր մղած հերոսամարտերէն նմոյշ մը միայն։

— Ճէպէլ Մուսան - աւելցուց ճառին վրայ։ Սքանչելի՜։ Հիմա կարդամ, մտիկ ըրէ։

Ու կարդաց։ Քանի մը տողէն արդէն յեցուեցաւ սիրտս։ Այդ հասարակ թղթիկին վրայ գրուած «ճառ»ը հարազատ էր, պերճախօս եւ խորիմաստ, ցնցող եւ յուզող, շա՛տ աւելի խօսուն՝ քան թէ «Ամենակներուն ինամքով պատրաստուած ու դեռ արտասանուելիք բազմաթիւ ճառերը, բոլո՛ր ճառերը միատեղ առնուած...։

Եուսուֆ կ'ըսէր այնտեղ՝ քանի մը բառով.— Այսօր կը յիշենք ՄԵՐ երկու միլիոն նահատակները՝ հայրեր, մայրեր ու եղբայրներ՝ որոնք զո՛հ եղան ցեղասպան Թուրքին եղեռնագործութեան՝ հայրենիքի ու սուրբ հաւատքի սիրոյն...։ Հայ ժողովուրդին նահատակութիւնը մեծ ու սեւ Արատ մըն է քաղա՛քակի՞րթ խիղճին վրայ։ Վաթսուն տարիէ Ոճիրը կը մնայ անպատիժ, եւ արդարութիւն չէ եղած հայ ժողովուրդին։ Ճէպէլ Մուսայի պայքարը յարատեւելու կամքն է հայ ժողովուրդին, անոր կենսունակութեան, շարունակելու Կռիւը՝ ապրելու ազատ եւ Մեր նախնիներուն հաւատքովը...։

«Մերիները, նախնիներս տարօրինակ եւ անհաւատալի հնչեցին ականջիս, եւ դող մը անցաւ էութեանս մէջէն, ոչ թէ լսածիս, այլ մանաւանդ անկէ որ ՊԻՏԻ ԼՍԷԻ ԴԵՌ, գրուած ճառէն վերջ՝ Եուսուֆ Իպրահիմի բերնէն...»։

Ու պատմեց.

— Գաղտնիք մը. ոչ ոքի յայտնած եմ մինչեւ այսօր. մայրս հայուհի է. մէրտինցի. Թուրք ջարդարարներէն փրկած է զինք՝ հայրս ու ամուսնացած՝ հետը, այստեղ հաստատուած, զաւակներ ունեցած։ Տարիներ վերջ գտանք մեր հարազատները, վերապրողները... որ քրիստոնեայ հայ են - արաբախօս։ Անոնց հետ, տրամադրեցինք գումար մը, որպէսզի մեր անթաղ մեռելներու յիշատակին փոքր յիշատակի տախտակ մը զետեղուի եկեղեցիին որմին մէջ, Եղեռնի Յուշատօնին արարողութենէն վերջ։ Եկո՛ւր, լսէ ճառս...։

Տեսնելո՛ւ էիր, Եուսուֆ որքան բռնկած էր Թուրքին հանդէպ, աշխարհի անտարբերութեա՛ն վրայ «Թքե՛ր եմ արդարութի՞ւն կոչուած բանին վրայ», ըսաւ գոռալով։

Կեանքին մէջ միակ անգամն էր որ կատակ չէր ըներ այս մարդը։

Իր մի՛ակ ճառը՝ զոր գրելու եւ ամբողջացնելու համբերութիւնը չէր պակսած իրեն։

Հայ մօր արիւնը կը խօսէր դեռ՝ Եղեռնէն վաթսուն տարի ետք՝ մեր վերապրողներու այս փոքրիկ երակին մէջ, հարազատ մը անկեղծութեամբ։

ԱՐՄԷՆ ՏԱԹՈՒՐ

Հելիոպոլիս, 15 Ապրիլ 1975

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
24 ԱՊՐԻԼ 1975

ԳԱՆԱՏԱ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ՄՐՑԱՇԱՐՔԵՐԸ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Թորոնթոյէն (Գանատա) թերթիս արտօնատիրուհին կը գրէ.

Եղեռնի 60-ամեակին առթիւ այլ կազմակերպութեանց կարգին, Գանատահայ Երիտ. միութիւններն ալ գործի լծուած են և զանազան ձեռնարկներով կը նշեն Մեծ Եղեռնի տարեդարձը:

Թորոնթոյի մէջ երիտասարդական միութիւնները զոյգ մրցաշարքեր կազմակերպած էին, մին Վոլէյ Պոլի և միւսն ալ Պասքէթ Պոլի, որոնք տեղի ունեցան Շաբաթ, 5 Ապրիլ 1975, երեկոյեան, ընդմէջ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Երիտ. Միութեան, Հ.Բ.Ը.Մ.ի և Հ.Մ.Ը.Մ.ի խումբերուն:

Վոլէյ Պոլի բաժակին համար նախ մրցեցան Հ.Բ.Ը.Մ. և Հ.Մ.Ը.Մ.ի կազմերը և տուին հետեւեալ արդիւնքները՝ յօգուտ Հ.Բ.Ը.Մ.ի (11-15, 15-6, 16-14):

Երկրորդ մրցումին՝ ընդմէջ Հ.Բ.Ը.Մ.ի և Հ.Ե.Ե.Մ.ի խումբերուն, դարձեալ յաղթական եկաւ Հ.Բ.Ը.Մ.ի կազմը՝ 15-3 և 15-6 արդիւնքով ու տիրացաւ բաժակին:

Հ.Բ.Ը.Մ.ի Վոլէյ Պոլի խումբին պատասխանատուն է Նուպար Աւետիսեանը, իսկ խաղացողներուն մէջ աչքի կը զարնէր «Ջահակիր»ի խմբագիրին փեսան՝ Պր. Սեզար Ռուշտին, որ հպարտ է իր հայասիրութեամբ:

Պասքէթ Պոլի մրցումը տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի և Հ.Բ.Ը.Մ.ի խումբերուն միջև միայն, նկատելով որ Հ.Ե.Ե.Մ.ը տակաւին այս մարզին մէջ բաւականաչափ փորձառու խումբ մը չունի:

Այս մրցումը եղաւ խիստ հետաքրքրական: Երկու խումբերն ալ լաւ մարզուած խաղացողներ ունին և ցուցաբերեցին սրագ ու գեղեցիկ խաղարկութիւն մը: Եւ սակայն յայտնի եղաւ Էօժէն Գարաճեանի (Հ.Բ.Ը.Մ.ի խումբին պատասխանատու) տղոց գերակայութիւնը, մանաւանդ որ իր խումբին մաս կը կազմէ համաշխարհային ճանաչում ստացած և Ս. Միութեան նախկին հաւաքականի անդամ ու ապա մարզիչ՝ Արմենակ Ալաճաճեանը, որ ներկայիս Թորոնթօ բնակութիւն հաստատած է:

Այս հետաքրքրական մրցումը վերջացաւ 90-70 արդիւնքով, ի նպաստ Հ.Բ.Ը.Մ.ի, որ տիրացաւ բաժակին:

Շնորհաւորելի են Գանատահայ Երիտ. Միութիւնները, հայապահպանման գծով կատարած իրենց ջանքերուն և աշխատանքներուն համար:

ԺԱԳԼԻՆ

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ ՍԵՄԻՆ

(Շարունակութիւն Ս. էջէն)

առիթով, պատգամաւորական մեր լրիւ կազմով, գացինք ծաղկեպսակներ զետեղելու, նախ, Խորհրդային Պետութեան հիմնադիր՝ Լենինի արձանին առջև, և ապա, Հայ Ժողովուրդի Ապրիլեան Եղեռնի Նահատակներուն յիշատակին նուիրուած Ծիծեռնակաբերդի յուշարձանախումբին առջև:

Հաւաքի և ատկից բղխող Աշխատանքի Քարտուղարութեան Պատասխանատու - Քարտուղարի մեր հանգամանքով, երկու տեղ ալ, ծաղկեպսակներու զետեղման առիթով, ինծի վիճակուեցաւ խօսելու պատիւը, յանուն սփիւռքահայ երիտասարդութեան և անոր կազմակերպութիւններուն:

Նոյն օրը, երեկոյեան, քաղաքամայր Երեւանի «Հրազդան» գետնափոր ճաշարանին մէջ, ի պատիւ սփիւռքահայ պատգամաւորներուն, ողջերթի մտերիմ մթնոլորտի մը ներքև, ճաշկերոյթ տուաւ այդ օրերուն Հայաստանի Երիտ. Կազմակերպութիւններու Կոմիտէի Նախագահ և այժմ, Հայաստանի Կոմերիտ Միութեան Նախագահ՝ Պր. Ռոպերթ Արզումանեանը:

Սոյն ճաշկերոյթին հրաւիրուած էին նաև Հայաստանի կայք մը պատասխանատու ղեկավարներ ու Պր. Վլատիմիր Չիպիրիայի:

Սեղանապետութիւնը ձեռնհասօրէն վարեց Պր. Ռոպերթ Արզումանեան:

Հոս է, առաջին բաժակաճառը խօսելու պատիւը երբ ընծայուեցաւ ինծի, հրապարակաւ յայտարարեցինք, քաղցր մտերմութեան մէ :

— Այսօր մեր եզրափակիչ հանդիսաւոր նիստին առիթով, երկու կարեւոր գործեր կատարեցինք. յարգանքի մեր տուրքը մատուցանեցինք Ռուսական Յեղափոխութեան ղեկավար՝ Լենինին, ու ակնածանքով խոնարհեցանք մեր ազգային նահատակներու յիշատակին առջև, Ծիծեռնակաբերդի բարձունքին վրայ:

Քաղաքամայր Երեւանի Լենինեան հրապարակին վրայ, Խորհրդային Պետութեան հիմնադիրը, հայ ժողովուրդին ցոյց կու տայ միջազգայնականութեան ուղին:

Ծիծեռնակաբերդի բարձունքին վրայ, անմարօրէն վառող յաւերժաբոցը կրակն ու Կոմիտասեան սրբազան երաժշտութիւնը, կը զօրացնեն հայ ժողովուրդին կապուածութիւնը, հաւատքը, հանդէպ՝ Արդարութեան:

Իրապաշտօրէն կը խորհինք, թէ հայ ժողովուրդի Արդարութեան ճանապարհը պիտի բացուի, պիտի յարդարուի, թանկագին նեցուկով՝ Լենինի ուղիով ընթացող Խորհրդային Միութեան, որ ներկայ ժամանակներուն, իր սկզբունքային դիրքաւորումով, պաշտպան կը կանգնի անիրաւուած ժողովուրդներու դատին:

Մեզի համար, այսօր, հանդիսաւոր այս օրով, Լենինեան հրապարակէն դէպի Ծիծեռնակաբերդի բարձունքը բարձրացող սփիւռքահայ բոլոր երիտասարդներու համար, որքա՜ն ցանկալի եւ որքա՜ն բերկրալի պիտի ըլլար իմանալ, տեսնել, ու հաստատել, թէ Խորհրդային հզօր Միութիւնը իր սեփակա՛ն Դատը կը նկատէ Հայաստանի եւ Հայութեան արդա՛ր եւ սուրբ Դատը:

Պր. Ռոպերթ Արզումանեանի թամադայութենէն ետք, Պր. Վլատիմիր Չիպիրիայէ մօտեցաւ մեզի, շնորհաւորեց մեզ, մեր ելոյթին համար, ու մեր հետ ողջագուրուելէ ետք, հրապարակաւ յայտարարեց.

— Այո՛, ճիշդ է, ա՛յսպէս միայն Արդարութիւն կրնայ ըլլալ Հայ ժողովուրդին:

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Պէյրութ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Իրենց ամուսնոյն, հօր և անձնէրոջ՝ ողբ. Արշաւիր Գավալճեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Այրի Տիկին Վալերի Գավալճեան և զաւակը՝ Րոպէր, Տէր և Տիկին Հայկ Գավալճեան, Տէր և Տիկին Գրիգոր Հալաճեան կը նուիրեն.

Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	2000
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	1000
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	1000
Գահիրէի Աղքատախնամին	1000
«Յուսաբեր»ին	500
«Արեւ»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

(Ստանալ «Արեւ»էն)

Իրենց սիրեցեալ մօր՝ Ողբ. Ազատուհի Ծինկէօզեանի մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ և անոր անմոռանալի և քաղցր յիշատակին Օրք. Ալիս և Անի Ծինկէօզեան քոյրեր (Սղեքս.) կը նուիրեն.

Պօղոսեանի ճաշի սեղանին	300
«Տիգրան Երկաթ»ին	300
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին (Աղեքս.)	300
«Արեւ»ին	300
«Ջահակիր»ին	300

Իրենց սիրեցեալ հօրեղբօր՝ ողբ. Յակոբ Ծինկէօզեանի մահուան Ա. տարելիցին առթիւ, Օրք. Ալիս և Անի Ծինկէօզեան քոյրեր (Աղեքս.) կը նուիրեն.

«Յուսաբեր»ին	300
«Արեւ»ին	300
«Ջահակիր»ին	300

Իրենց սիրեցեալ քենիին և քրոջ՝ ողբ. Ազատուհի Ծինկէօզեանի մահուան 3րդ տարելիցին առթիւ, Տէր և Տիկին Հրանդ Մանուկեան (Գանատա) կը նուիրեն.

Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ պայծառութեան	200
Հայ Գեղ. Միութեան	200
«Արեւ»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ Եր. Գալփաքճեանէն)

Ողբացեալ Կարպիս Շալճեանի (Գալիֆ.) մահուան կսկծալի առիթով, Մէթր Պարոյր Մասիկեան կը ցաւակցի և առ այդ կը նուիրէ.

Գահիրէի Աղքատախնամին	100
Հայկական Ընթերցասրահին	100
«Ջահակիր»ին	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Տիկին Արմենուհի Արթինեանի մահուան կսկծալի առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Սարգիս Գալաճեան	100
» » Նուպար Կէրիկեան	100
» » Ջաւէն Գալաճեան	100
Օր. Լիւսի Կէրիկեան	100

«Ջահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ պատուակալ ներկայացուցիչն ու թղթակիցն է՝
Պր. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սաաս Զաղլուլ պող.
Հեռ. թիւ 802199

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ԸՆԹԱՑՔՆ՝

ԱՌԱՆՑ ՀԱՏՈՒԱԾԱԿԱՆ ԳՈՒՆԱՒՈՐՈՒՄԻ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

պիտի մնար առանձինն, մինչև ատամները զինուած Քեմալ ջարդարարներու եաթաղանին տակ, առանց այլևս վերապրելու յոյսի:

Այդ օրէն սկսեալ, Խորհրդային կարգերու մէջ, յաճախ կ'ողողուէր հրապարակը, ամէն տեղ, հանրապետութիւններու հաւասարազօրութեան, փոքր ազգերու ազատագրութեան, [illegible] իրաւունքի պաշտպանութեան դղրդալի նշանաբաններով, որոնց իրականացման հետքն անգամ չգտնուեցաւ Հայկական Հարցի նկատմամբ, այլ ընդհակառակը, ստալինեան երկարատև միահեծան անհատի պաշտամունքի դրութիւնը եկաւ նոր զոհեր ու նոր ոճիրներ աւելցնելու: Այսպիսով հայկական բռնագրաւուած հողերը՝ Ղարաբաղն ու Նախիջևանը մնացին Ատրպէյճանի վարչակազմին մէջ, և մեր ընդարձակածաւալ Արևմտեան Հայաստանը՝ կալանաւորուեցաւ Թուրք արիւնարբու ցեղասպաններու կողմէ: Իսկ վերապրող հայ ժողովուրդի մեծամասնութեան վիճակուեցաւ՝ ամբողջ աշխարհի մէջ թափառելու դաժան կեանքը:

Բաւական լռութենէ ետք, Բ. Աշխարհամարտի աւարտին, Հայկական Հարցը ոլորապտոյտ քմահաճոյքներու առարկայ դարձաւ: Ստալին իր յարաբերութիւնները խզեց Թուրքիոյ հետ, որ դիւանագիտական պատշաճութիւնները չէր յարգած: Համաշխարհային ժողով կազմուեցաւ Նիւ Եորքի մէջ՝ ամէն երկրէ ժամանած հայ ներկայացուցիչներու կողմէ, Հայ Դատն արծարծելու համար ՄԱԿի մէջ: Նախ հարկ է ըսել, որ «Ազատ Աշխարհը» կողմնակից էր Թուրքիոյ և չէր ուզեր որ անոր Նիւրէնպերկ մը վիճակուի: Խ. Միութեան մէջ այս հարցը ձախողեցնելու համար, վրացի մեր եղբայրականները այլանդակ փիտ մը հնարեցին, իբրև թէ Հայկական Հողերը իրենց կը պատկանէին: Իսկ արտասահմանի հայերուն մէջ կային ոմանք, որ փոխանակ Արևմտահայաստանը ջանալ կցելու ներկայ Մայր Հայրենիքին՝ «անկախութիւն» կը պահանջէին: Ամերիկեան կառավարութիւնը, Ուիլսընի գծած հայկական սահմաններու ծրագիրը մերժեց նկատի առնել ՄԱԿի ժողովին: Ցանցապարտ Թուրքիան անմիջապէս մտաւ ամերիկեան խնամակալութեան տակ, որմէ միլիոնաւոր տոլարներ կորզեց ցարդ, և այդ բարեկամութեան փոխարէն, Թուրքիան իր ծանօթ հաշիշը ներմուծեց՝ թունաւորելու համար Ամերիկայի անմեղ ու անփորձ երիտասարդութիւնը:

Խորհ. Միութիւնն ալ բաւական ատեն իր յարաբերութիւնները խզուած պահելէ ետք՝ ետ չմնաց Թուրքիան սիրաշահելու «բարի դրացիական» նշանաբանով կարծես նոր կարօտ մը բռնկած էր իր սրտին մէջ՝ գազանաբարոյ Թուրքին հանդէպ, որ գերման նացիներու ցեղասպանութեան ոգեշնչող զազրելի ուսուցիչը դարձած էր: Այլևս սովորական երևոյթ դարձաւ «Ազատ Աշխարհի» եւ ընկերվարական երկիրներու ղեկավարներուն ձեռքի սեղմումները՝ Թուրք ոճրագործին հետ, որ երկու միլիոն անզէն ու անմեղ հայեր ջարդած էր, մեր հայրենիքը բռնագրաւած, մեր անհաշիւ նիւթական ու մշակութային հարստութիւնները փճացուցած եւ մեր ժողովուրդին կէսն ալ թափառական դարձուցած՝ օտարութեան մէջ:

Այս երևոյթէն այնքա՜ն շփացաւ Թուրքիան, այնքա՜ն ամբարտաւան դարձաւ, որ ապականեց ՄԱԿի ժողովներն իր ներկայացուցիչներով, որոնք ամէն տեսակի ստախօսութեամբ, իրենց ցեղասպանութեան արարքի լեռնակուտակ փաստերը մէկ կողմ հրելով, յանցանքը զոհին կը վերագրէին, որովհետև Հայաստանն ու Հայ Ժողովուրդը ո՛չ ներկայացուցիչ ունէին ՄԱԿի մէջ և ո՛չ ալ ձայն: Թուրք ճիւաղը դեռ չէ դադրած նաև բռնադատումներու ենթարկել՝ Թուրքիոյ մէջ վերապրող փոքրաթիւ հայ բեկորները, աննկարագրելի ճնշումներով: Ահա այս բոլորը կը պատահին ՄԱԿի հաճոյամոլ և խարդախութեան սիրահար անդամներու աչքերուն առջև, օր ցերեկով:

Նկատի առնելով այս բոլոր հակասութիւններն ու խարդախութիւնները, Հայ Ժողովուրդին կը մնայ իր միասնութեան շարքերը սեղմել, անվերջ պայքարի դրօշ պարզել և բուռն անսասանօրէն անարդարութեան դէմ՝ մինչև Հայ Դատի վերջնական յաղթանակը: Այս պիտի ըլլայ հարազատ հայուն ուխտը:

Նիւ Եորք, Ն. Ե. ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

رقم ايداع دار الكتب ٥٨٠ / ٧٥

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م — ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالوكالة)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԷՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 574 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՄԱՅԻՍ 1975 | ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՔ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | ١٩٧٥ الخميس ١ مايو — ٥٧٤ عدد رقم

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ՝
Ապրիլեան Եղեռնի 60-ամեակի Սեմին

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Դ.- 1915 ԹՈՒԻ ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐԸ, ՄԵԶԻ, ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՆՈ՛Ր ՍԵՐՆԴԱԿԱՆՆԵՐՈՒՍ, ԿԸ ՊԱՏԳԱՄԵՆ ԿԱՌՉԱԾ ՄՆԱԼ ՄԵՐ ՄԱՅՐ ՀՈՂԻ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ, ԵՒ ԲՈԼՈՐՈՒԻԼ՝ ԱՆՈՐ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Ապրիլեան Եղեռնի մեր ազգային նահատակներուն Մեծ Երազը, իր մասնակի նուիրագործումը գտաւ՝ Արարատեան դաշտավայրին մէջ Հայկական Պետականութեան հիմնադրութեամբ։

Մեր ազգին դարաւոր ոսոխները մասնաւորապէս Թուրքը, անարգանքի սիւնին գամուեցան, ստեղծումովը՝ Հայաստանի Հանրապետութեան, որուն պայծառ երեւումը՝ Արեւելքի հորիզոնին վրայ, հանդիսացաւ անփառունակ վախճանը՝ իրենց հակահայ հալածանքներուն եւ արիւնարբուներուն։

Խորհրդային Միութեան Ազգային Հերոս հռչակուած Հայկ Բժշկեանց (Գայ) 1920 կան Թըլականներուն, անմահանուն Բրսաններու յիշատակին նուիրուած հրապարակային հանդիսութեան մը ընթացքին կը յայտարարէր.

— Սարդարապատի մէջ մենք կռուեցանք Քսաններու տեսիլքով, եւ անոնց մեզի տուած պատգամները յիշելով ու վերյիշելով, մենք, մեր ազգային հողամասէն դուրս շպրտեցինք մեր թշնամիները, բոլոր նախայարձակները։

Պոլսոյ Սուլթան Պայազիտ հրապարակին վրայ, կախաղանի ջարդուածքէն, Տորթ. Պէննէի նախատեսած քսան հազար հայորդիները գիտցան տէր կանգնիլ իրենց ազգային իրաւունքներուն, գիտցան պաշտպանել իրենց ազգային արժանապատուութիւնը։

Ապրիլեան Եղեռնի վաթսունամեակի ոգեկոչման այս օրերուն, պէտք է, համահայկական տարողութեամբ եւ գնահատումով, ընդունինք, թէ մեր Մայր Հայրենիքի ներկայ իրականութիւնը, մեր ժողովուրդի ամենէն թանկագին բաղձանքներուն իրականացումն է։

Փաստօրէն եւ իրաւացիօրէն, աշխարհացրիւ հայութիւնը այսօր տէրն է Մա՛յր Հողի մը, Մա՛յր Կեդրոնի մը, որ Պատմութեան քարտէզին վրայ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ոսկետառ անունը սրանչելիօրէն քանդակուած կը պահէ եւ հայրական բարձր հոգածութեամբ կը լեցնէ ու կը փութաքաջութեան սիրտն ու միտքը, եւ, հրեղէն ճարտարութեամբ, իրարու կը կապէ, իրարու կը կամրջէ հոգիները՝ աշխարհի բոլո՛ր հայորդիներուն։

Մեր Մայր Հայրենիքի իրականութենէն անկախ, Հայաստանի եւ արտա-Հայաստանի հայութեան համար լուծումի կարօտ կը մնայ մեր Հողային Սու՛րբ Դատը։

Մեր Մայր Հայրենիքի իրականութեամբ յաւերժ խանդավառ մնալով հանդերձ, ազգովին, մեր ամէնօրեայ մտածումները պէտք է կեդրոնացնենք մեր Հողային Դատի նուիրական հետապնդումին վրայ այդ ուղղութեամբ տարուելիք աշխատանքներուն, թափուելիք ճիգերուն համադրուած եւ համակարգըւած գործելակերպին վրայ։

Իւրաքանչիւր հայու առաջնահերթ պարտականութիւնն է, իր կարողութեան սահմաններուն մէջ, իր դրական աջակցութիւնը բերել Հայկական Հողային Դատին։

Մեր Հողային սրբազան Դատին հետապնդումը մեզմէ նախ կը պահանջէ միասնականութիւնն ու միակամ եւ միատեղ գործունէութիւնը այսօրուան Հայ Սփիւռքը բաղկացնող եւ առաջնորդող հայկական կազմակերպութիւններուն։

(Շար. տես էջ 3)

«ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏՕՆ»ԻՆ ԱՌԻԹՈՎ՝
ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ
ԿԱՐԵՒՈՐ ՃԱՌ ՄԸ ՊԻՏԻ ԽՕՍԻ ԱՅՍՕՐ ԱՍԻՈՒԹԻ ՄԷՋ

Այսօր, Հինգշաբթի, 1 Մայիս 1975, Աշխատանքի Տօնին առիթով, Վերին Եգիպտոսի Ասիութ մեծ քաղաքին մէջ տեղի ունենալիք տօնակատարութեանց ընթացքին, Նախագահ Անուար Էլ Սատաթ կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի, որ ուղղակիօրէն պիտի հեռասփռուի պատկերասփիւռէն։

Առաջին անգամն է, որ նման կարեւորութիւն ունեցող եղելութիւն մը՝ Վերին Եգիպտոսի նահանգներէն միոյն մէջ, ուղղակիօրէն պիտի տրուի պատկերասփիւռէն։

Այս Նախագահական այցելութեան առթիւ, մեծ պատրաստութիւններ եղած են, ժողովրդական խանդավառ ցոյցերով դիմաւորելու զինքը։

«Եգիպտոսի Դրամատանց գործունէութեան ազատութիւնը սահմանափակող սեղմումները պիտի վերցուին»
յայտարարեց՝ Նոր Վարչապետը՝ Դր. Մամտուհ Սալեմ

Տնտեսական եւ Քաղաքական Ծրագրումի Գերագոյն Յանձնաժողովը, Կիրակի, 27 Ապրիլ 1975, նիստ գումարեց, որուն ընթացքին քննարկուեցան գլխաւորաբար այն հարցերը՝ որոնցմով պարտի ստիպողաբար զբաղիլ կառավարութիւնը եւ մասնաւորաբար մատակարարական հարցերն ու շուկային վրայ չափաւոր գիներով պարենաւորման ապրանքներ ապահովելու միջոցները։ Յանձնաժողովը քննարկեց՝ Փետրուարի ընթացքին Նախագահին արտասանած ճառին լոյսին տակ՝ Տնտեսական բացումի քաղաքականութիւնը։ Այս առթիւ Եգիպտոսի Նոր Վարչապետը՝ Դր. Մամտուհ Սալեմ յայտարարեց, թէ՝ հարց էր գիտնալ թէ ի՞նչու այս քաղաքականութիւնը բարձր մակարդակով չէ իրագործուած։ Վարչապետը պահանջեց, որ այս առնչութեամբ՝ անցնող ամիսներուն ձեռնարկուած գործունէութեանց հաշուեկշիռները պատրաստուին, ըլլան անոնք դրական կամ ժխտական։

Յանձնախումբ մը կազմուեցաւ, որ իր առաքելութիւնը պարտի աւարտել գալիք երկու շաբթներուն ընթացքին։

Դրամատանց սիսթեմի բարեկարգումի օրէնքին նախագիծը եւս այս ժողովին քննարկման հարց եղաւ։ Այն կարծիքը կը տիրէ, որ դրամատանց գործունէութեանց ազատութիւնները սահմանափակող բոլոր սեղմումները պիտի վերցուին, ինչպէս նաեւ դրամական գործառնութեանց ազատութիւնը սահմանափակող սեղմումները, օտար դրամանիշով երկրին մուտքերը աւելցնելու համար։

Յանձնախումբը քննարկեց նաեւ, զբօսաշրջիկութեան ընդլայնումի համար՝ Զբօսաշրջիկութեան Նախարարութենէն ներկայացուած տեղեկագիր մը։

ԺԸՆԵՒԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ
ԿՐՆԱՅ ԱՆՊԱՅԹՈՒՑԻԿ ԴԱՐՁՆԵԼ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՌՈՒՄԲԸ

գրեց՝ ՍՊԱՐՏԱԿ ՊԵԿԼՈՎ

Տոքթ. Հենրի Քիսինճըրի՝ Միջին Արեւելքի մէջ քաղաքական միջնորդութեան մը առաքելութեան վիժումը, Եգիպտոսի Արտաքին Գործոց Նախարար Դր. Իսմայիլ Ֆահմիի կողմէ նկատուեցաւ «ձախողանք» մը՝ ԱՄՆի հանգրուան առ հանգրուան կարգադրութեան քաղաքականութեան համար։ Նման զօրաւոր բառի մը ընտրութիւնը, ինքնին խօսուն է։ Այս պայմաններուն ներքեւ, ինչպէս կարեւոր է ապահովել շինարար մօտեցումը՝ մինչեւ Խաղաղութեան Ժողովին վերսկսումը շահագրգռեալ բոլոր երկիրներուն, ՄԱԿի հանրածանօթ որոշումներուն սահմանած հիմունքներուն վրայ։

Սովետ Միութիւնը յաճախակիօրէն զգուշացուցած է «մասնակի կարգադրութեան» մը կարելիութիւններուն գերագնահատման դէմ, այդ նմանցնելով թմրեցուցիչի մը՝ որ կը գործածուի, յուսալով օրօրել արաբ երկիրները եւ իրենց մոռցնել տալ արդարութեան վերահաստատումը եւ նախայարձակման հետեւանքներուն ամբողջական վերացումը։

Անշուշտ, թէ ներխուժողներուն կողմէ գրաւեալ հողերէն այս կամ այն մասէն հեռացում մը, օգտակար է, եթէ՝ անմիջական եւ ամբողջական կարգադրութեան մը իբր սկիզբ կը հանդիսանայ։ Այսուհանդերձ, բանակցութեանց ընթացքին Իսրայէլի կողմէ ամէն ռազմավարութիւն ուղղուած էր՝ «կատարեալ իրողութիւն» կացութիւնը սառեցնելու փափաքի մը, եւ եգիպտական հողերէ մասնակի հեռ քաշուելու իբր հատուցում, ճեղք ստեղծելու՝ արաբներու միջեւ, եւ հիմնաքանդ ընելու միջազգային ընդհանուր կեցուածքը՝ ի

(Շար. տես էջ 4)

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Երեքշաբթի, 29 Ապրիլ 1975, կ. ա. ժամը 9.30ին, հաճոյքն ունեցանք խմբագրատան մէջ ընդունելու այցելութիւնը՝ Պէյրութահայ Տէր եւ Տիկին Գառնիկ Ադդարեանի, որոնց կ՚ընկերանային ՊՊ Յ. Սիրքէճեան եւ Հ. Ժամկոչեան։

Դր. Գ. Ադդարեան Եգիպտոս ժամանած է օրեր, ուրպէս հիւր, եւ Նիլը Ի-Թ Հայկական Ակումբի կազմակերպած՝ Շաբաթ, 26 Ապրիլ երեկոյեան, Եղեռնի վաթսունամեակի ոգեկոչման հանդիսութեան որպէս բանախօս։

Այս այցելութեան, որ տեւեց մօտ մէկ ժամ, հաճելի եւ օգտակար զրոյց ունեցանք հիւրերուն հետ, Լիբանանի այժմու կացութեան՝ ինչպէս նաեւ հայ մամուլի աշխատանքներու մասին։

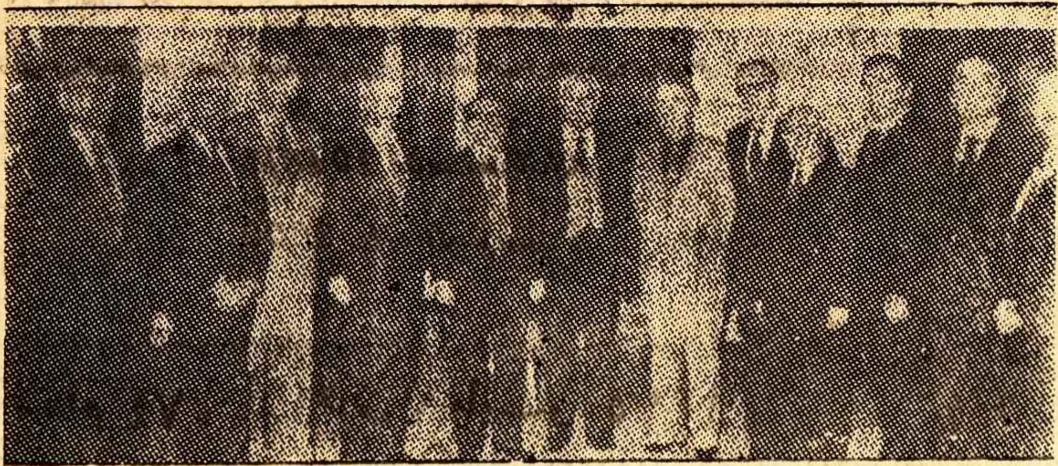
Գ. Ադդարեանի անունը ծանօթ է բոլորին, որպէս բանաստեղծ, հասարակական գործիչ «Կանչ» շաբաթաթերթի խմբագիր եւ մի անգամ, «Գրական Շրջ Նակի» հիմնադիրներէն եւ ղեկավարներէն, եւ այլն։

Բարի գալուստ եւ հաճելի կեցութիւն կը մաղթենք Տէր եւ Տիկին Գ. Ադդարեանին։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ
ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՍՈԼՀԻ ԱՅՑԵԼԵՑԻՆ

Պէյրութ հրատարակուող «Ալ-Անուար» օրաթերթը կը տեղեկացնէ, որ Ապրիլի 24ին, Լիբանանահրատարակուած ծանուցագիրներ՝ Արաբերէն, Ֆրանսերէն եւ Անգլերէն լեզուներով, փակցուած էին,

Լիբանանահայ Պատուիրակութիւնը՝ Վարչապետ Ռաշիտ Սոլհի մօտ

նահայ բոլոր հաստատութիւնները, գործատեղիները եւ վաճառատուները փակ մնացին: Այս առթիւ որոնց մէջ յիշատակուած էր, թէ՝ «Մէկուկէս միլիոն մարտիրոսացած հայեր զոհ գացած էին 20րդ դարու առաջին ցեղասպանութեան բռնական կառավարութեան ձեռքով՝ 1915ին», եւ թէ՝ «Ազգութեան մը վրայ գործադրուած անիրաւութիւնները՝ բոլոր ազգութիւններուն դէմ անիրաւութիւններ են»:

Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ 1975, Լիբանանահայ ներկայացուցչական պատուիրակութիւն մը, բաղկացած հայ կուսակցութեանց ներկայացուցիչներէ եւ Լիբանանի խորհրդարանի հայ երեսփոխաններէ, պաշտօնական այցելութեամբ ընդունուած է վարչապետ Ռաշիտ էլ Սոլհի կողմէ, Մեծ Եղեռնի վաթսունամեակի կապակցութեամբ:

Այս պատուիրակութիւնը, բաղկացած բոլոր կուսակցութիւններու, մշակութային եւ մարզական միութիւններու եւ ակումբներու ներկայացուցիչներէ, այցի գացած եւ ծաղկեպսակներ զետեղած է՝ Եղեռնի զոհերուն յիշատակին կանգնեցուած երեք յուշարձաններուն առջեւ:

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ, ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՓՕՐ՝ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 27 Ապրիլ 1975, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ Հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն, Եղեռնի զոհերուն յիշատակին: Հոծ բազմութիւն մը եկած էր յարգելու եւ խոնարհելու՝ իրենց մէկ ու կէս միլիոն ազգակից անմեղ զոհերու յիշատակին առջեւ: Պատարագեց եւ քարոզեց Առաջ. Տեղապահ՝ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան:

Ժողովուրդէն մեծ մաս մը, օթօպիւսներով եւ ինքնաշարժներով համախմբուեցաւ՝ Ապպասիէի մօտերը հրապարակի մը վրայ, ուրկէ պաշտօնական թափօր կազմած, յամրաքայլ յառաջացաւ դէպի «Եգիպտացի Անծանօթ Զինուորին» գերեզմանը, որուն վրայ կանգնեցուած յուշարձանին առջեւ զետեղուեցաւ եգիպտահայութեան անունով մեծ ծաղկեպսակներ, ու մէկ վայրկեանի լռութեամբ յարգուեցաւ յիշատակը բոլոր անոնց, որոնք ինկած են հայրենիքի պաշտպանութեան համար:

Երախտագիտական այս ցոյցը նկարահանուեցաւ Եգիպտոսի պետական պատկերասփիւռին կողմէ:

60-ԱՄԵԱԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Եղեռնի վաթսունամեակին առթիւ, Գահիրէի Ազգային Իշխանութեանց կողմէ՝ բոլոր կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներէ բաղկացած կարգադիր յանձնախումբը, մեծ հանդիսութիւն մը կազմակերպած էր 24 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 8.30ին, Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանի «Իուըրթ Մեմորիըլ Հոլ»ի մէջ, ուրուն ներկայ գտնուեցաւ հոծ բազմութիւն մը:

Հայ երեք յարանուանութեանց պետերուն միջեւ կը նստէր Կիպրոսի դեսպանը: Նաեւ բազմաթիւ յոյն եւ օտար ներկայացուցիչներ եւ կղերականներ պատասխանած էին եղած հրաւէրին:

Նշենք, որ այս առթիւ հրատարակուած էր գրքոյկ մը, երեք լեզուներով (հայերէն, արաբերէն եւ անգլերէն) որուն նիւթը բացատրող ամփոփ գրութիւններով եւ հանդիսութեան յայտագիրով:

Սոյն հանդիսութեան մանրամասն նկարագրականը, Առաջնորդարանի կողմէ պաշտօնապէս պիտի տրուի եգիպտահայ մամուլին՝ առ ի հրատարակութիւն, հետեւաբար կը բաւականանանք համառօտակիօրէն յիշատակելու, որ գեղարուեստական բաժնի ընթացքին (նուագ, ասմունք, ժող. պար եւ երգչախմբային ելոյթ), մէջ ընդ մէջ օրուան իմաստին մասին բանախօսեցին՝ ՊՊ. Յակոբ Համբիկեան (բացման խօսք՝ հայերէնով), Պերճ Թերզեան (արաբերէնով), Վահագն Տեփոյեան (ֆրանսերէնով) Տոքթ. Սուրէն Պայրամեան (հայերէնով) եւ Սարգիս Պալեան (հայերէնով): Միջնադադարէն առաջ Կիպրոսի Դեսպանը՝ Վ. [illegible], ինքնաբուխօրէն փափաք յայտնեց ելոյթ ունենալ այս առթիւ, ու անգլերէնով սա գեղեցիկ եւ բովանդակալից խօսեցաւ 24 Ապրիլ 1915ի Մեծ Եղեռնի մասին, շեշտելով՝ որ ցեղասպանը կը մնայ նոյնը եւ մինչեւ այսօր իսկ կը շարունակէ իր ոճրագործութիւնները:

Հանդիսութեան փակման խօսքը կատարեց թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ՝ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան:

ՆԿԱՐՉԱԿԱՆ

ՏԻԿԻՆ ԷԼԻԶ ՓԱՐԹԱՄ ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐԷ

Խմբագրութեան ուղարկուած հրաւիրագիրէ մը կը տեղեկանանք, որ Երկուշաբթի, Ապրիլ 28էն սկսեալ, եգիպտահայ արուեստագիտուհի՝ Նկարչուհի Էլիզ Փարթամեան իր ստեղծագործութիւնները կը ցուցադրէ տեղւոյս «Կէօթէ» Մշակութային կեդրոնին մէջ:

Ցուցահանդէսը պիտի տեւէ մինչեւ Մայիս 12:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍՔԵՐ

– Քաղաքավար մարդը այն է, որ ամէն վայրկեան ունի անհրաժեշտ առաքինութիւնը:

– Ճանչցէք բարեկամները, զանոնք սիրելու համար եւ թշնամիները՝ զսպելու համար:

– Շանսը չարաճճի քեզի կը բերէ քանի մը օրուան բարեկամներ, եւ միշտ ան է որ ետ կ'առնէ զանոնք: Երկրորդ անգամ, պարտաւոր ես չընդունիլ զանոնք:

– Խաւարը չի պայքարիր լոյսին դէմ, ան կ'անյայտանայ անոր առջեւէն:

Ա Ր Դ Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն . . .

Գծանկար՝ ՎԱՀԷ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆԻ

ՕՏԱՐ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1915Ի ԱՊՐԻԼ 24Ի
ՀԱՅՈՑ ԵՂԵՌՆԻ ՄԱՍԻՆ

Գրող ԱՆԱԹՈԼ ՖՐԱՆՍ – 1916ի *Ապրիլ 9ին, Սորպոնի միթինկին. «Արեւելքի մէջ մեր քոյրը կը մեռնի, կը մեռնի որովհետեւ մեր քոյրն է, անոր յանցանքը... մեր զգացումները բաժնելն է, սիրած է այնպէս, ինչպէս մենք կը մտածենք, հաւատացեր է այն բանին, որուն մենք կը հաւատանք: Ան ճաշակեր է ինչպէս մենք, իմաստութիւնը, արդարութիւնը, բանաստեղծութիւնը եւ արուեստը: Ահա այդ եղած է անոր աններելի յանցանքը... Մենք Հայաստանը կը պատուենք ո՛չ միայն անոր մշտական տառապանքներուն համար, այլեւ զանոնք կրելու տոկունութեան համար... Հայաստանը կը մեռնի, սակայն ան կը վերածնուի: Անոր շատ քիչ արիւնը մնացեր է, թանկագին արիւն, որմէ կը ծնուի հերոսական սերունդ»:*

Ապա ան կոչ կ'ուղղէ յառաջադէմ մարդկութեան, հայկական հարցով լսել՝ «ամենաարդար բողոքը, որ երբեւիցէ լսուած է այս երկրագունդին վրայ» եւ տալ անոր ճշմարիտ լուծում:

Այլ առիթով դարձեալ Սորպոնի մէջ (27 *Մարտ* 1916) *Անաթոլ Ֆրանս* – «Ժողովուրդ մը որ չ'ուզեր մեռնիլ, երբեք չի մեռնիր: Մեր սրբազան պարտքն է ամրապնդել Հայաստանի ազատութիւնն ու անկախութիւնը... *Քոյր իմ ոտքի կանգնիր... Նահատա՛կ, այլեւս մի՛ տանջուիր, դուն այսուհետեւ ազատ ես ապրելու այնպէս, ինչպէս քեզ կը թելադրէ քու հանճարդ եւ հաւատքդ»:*

Գրող ՌՈՄԷՆ ՌՈԼԱՆ – Դատապարտելէ ետք թուրք ջարդարարները, խոր ատելութեամբ պիտի գոչէր. «Կառավարութիւնը ինքը կազմակերպած է կոտորածը եւ ղեկավարած է զայն»:

Իրեն ղրկուած թուրք կառավարութեան ալպոմները ետ դարձնելով գրեց. «Իր հնամենի եւ փառաւոր ազգային ինքնուրոյնութեան ձգտող դժբախտ ժողովուրդ մը դատապարտելով չէ՛ որ Թուրք ազգին Եւրոպայի մէջ խլած կորսնցուցած համակրանքը, հնարաւոր է վերականգնել, այլ ցոյց տալով, որ թուրք ժողովուրդը ինչպէս նաեւ հայ ժողովուրդը, զոհ են կառավարութեանց ոճրագործ քաղաքականութեան»:

(*Տես՝ «Հայաստան* 1914-1917» *Մ. Արզմ. էջ* 567):

Պատմաբան ՌԸՆԷ ՓԻՆՈՆ՝ որ հրատարակեց 1916ին «Հայերու ոչնչացումը, մեթոտ՝ գերմանական, գործը՝ թրքական» *գիրքը: Հոն ան անարգանքի սիւնին կը գամէ գերմանա-թրքական ջարդարարները, որոնք մշակեցին ու իրականացուցին մարդասպանութեան դժոխային ձեւերը: Ֆրանսացի պատմաբանը կը մէջբերէ բազմաթիւ փաստեր, ականատեսի վկայութիւններ եւ ճշմարտացիօրէն կը հաստատէ, որ գերմանօ-թրքական զինակցութիւնը կազմակերպեց հայերու համընդհանուր կոտորած, որուն բոլոր գործողութիւնները համաձայնեցուած էին իրարու հետ: Ամէն ինչ կը տնօրինէր Կ. Պոլսոյ Կեդր. կառավարութիւնը, որ գործի դրած էր ամբողջ պետական ապարատը, զօրքը, վայրի ցեղերը, աւազակախումբերը քրէական յանցագործները:*

Պատմաբան ԺԱԳ ՏԸ ՄՈՐԿԱՆ գրեց «Ընդդէմ Արեւելքի Բարբարոսներուն» գիրքը, ուր թրքական տիրապետութիւնը հայերու եւ միւս ժողովուրդներուն վրայ կը դիտուի որպէս պատմական աղէտ կը դատապարտուի Հայկական Եղեռնը եւ ըստ արժանւոյն կը գնահատուի հայ ժողովուրդի ծառայութիւնները՝ համաշխարհային քաղաքակրթութեան:

ՀԱՆՐԻ ԲԱՐԲԻՒՍ՝ ֆրանսացի լրագրողը, պատերազմի ժամանակ այցելեց Հայաստան, սեփական աչքով տեսաւ մեծ ոճիրին զարհուրելի հետեւանքները եւ աներկբայելի փաստերու հիման վրայ գրեց. «Սարսափի Երկրին մէջ – Նահատակ Հայաստան» *գիրքը, որ մեղադրական ակտ մըն էր թուրք բարբարոսներու եւ անոնց հովանաւորներուն դէմ: Ան ցոյց տուաւ, որ ներկայ պատերազմը շատ դաժան էր՝ յատկապէս փոքր ժողովուրդներու համար, բայց այդ տեսակէտէն «Հայաստանի ճակատագիրը կը գերազանցէ բոլորը»: Եւ իր յանցաւորները յատկապէս բռնակալական Թուրքիան եւ կայսերապաշտ Գերմանիան էին. «Անպաշտպան, աշխատասէր եւ խաղաղ ժողովուրդի՝ աներեւակայելի բարբարոսութեամբ* կազմակերպուած ջարդերու պատասխանատուութիւնը ամենէն առաջ կ'իյնայ Երիտ. Թուրքերու կառավարութեան ուսերուն վրայ: *Անոնք էին, որ Կ. Պոլիս գտնուող գերման իշխանութիւններու գիտութեամբ, մտածեցին ու հրամայեցին իրականացնել կոտորածը, այդ անոնք էին որ վայրի քիւրտերը... հրահրեցին կատարելու սպանութիւններ՝ բորբոքելով անոնց կրօնական ֆանատիզմը»:*

— Այս ցեղասպանութիւնը կարելի չէ բնաւ արդարացնել «մէկ ռազմական դիրքի նկատառումներով», յանցաւորները ղեկավարուած են յատկապէս ցեղային ու յարձակողական ձգտումներով, ամբողջ մշակութասէր ժողովուրդի բնաջնջման մոլուցքով: Այդ ըղձուած է ո՛չ միայն Թուրքիոյ այլեւ Գերմանիոյ կառավարողներու շահերէն:

— Չպէտք է մոռնալ եւ հարկաւոր է բոլորին յայտարարել ու կրկնել, որ այդ չարագործութիւնը չկրկնուելու համար, բաւական էր մէկ շարժում Գերմանիոյ կողմէ, անոր [illegible] կէս խօսքը՝ Էնվեր փաշային, նոյն այն Էնվեր փաշային՝ որ կը յայտնէր, թէ ինք այլեւս չի կրնար հանդուրժել Թուրքիոյ մէջ քրիստոնեաներուն: Բայց Գերմանիա ո՛չ միայն խօսք չըսաւ, նոյնիսկ մատ չշարժեց, այլեւ օգնեց դահիճներուն»:

Ան իր գրքին մէջ Եղեռնը պատկերող բազմաթիւ փաստեր կը բերէ՝ ականատեսի վկայութիւններ, չէզոք պետութիւններու պաշտօնեաներու զեկուցագրեր, որոնք կը բնութագրեն սահմռկեցուցիչ դժոխքը: Մեծ ոճիրի իրականացման գլխաւոր ձեւը դարձաւ մաս առ մաս կոտորածը – Մահուան կարաւաններ, ամենակուլ անապատներ, ահաւոր ջարդեր:

— Հայ ժողովուրդը կորսնցուց 1,5 միլիոն մարդ եւ այդ իմաստով «Թրքական կառավարութեան ու Գերմանիոյ յանցագործութիւնը անհատուցանելի է»:

Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՕՃԱԽՆԵՐ

Ուսանող երիտասարդութեան միջազգային դաստիարակութիւնը միշտ էլ եղել ու մնում է Երեւանի համալսարանի կուսակցական, արհմիութենական ու կոմերիտական կազմակերպութիւնների ուշադրութեան կենտրոնում։ Այդ նպատակով էլ 1964 թ. Ապրիլին, համալսարանի ԼԿԵՄ կոմիտէին կից ստեղծւում է միջազգային կապերի ակումբ, որը 1965ի Հոկտեմբերից անուանւում է «ԿՌՈՒՆԿ»։ Ակումբը ներկայումս ունի չորս մասնաճիւղեր՝ ՍՍՀՄ բուհերի ուսանողութեան, Ասիայի ու Աֆրիկայի, սփիւռքահայութեան եւ Եւրոպայի առաջադիմական երիտասարդութեան հետ կապերի։ Բացի այդ, «Կռունկը» նամակագրական կապեր է ստեղծել ՍՍՀՄի միջազգային կապերի ակումբների, ինչպէս եւ արտասահմանի աւելի քան 25 երկրների դեմոկրատական երիտասարդութեան հետ։ Կռունկականները նամակներ են ստանում Հիւսիսային ու Հարաւային Ամերիկայից, Մերձաւոր Արեւելքից, Անգլիայից, Աւստրալիայից, Ֆրանսիայից եւ բազմաթիւ այլ երկրներից։ Յաճախ այդ նամակների հեղինակները այցելում են իրենց բարեկամներին, ծանօթանում Երեւանի համալսարանի երիտասարդական առօրեային։

Առանձնապէս մեծ է ակումբի դերը՝ սփիւռքահայ երիտասարդութեան համար։ Երեւանի համալսարանում սովորող շատ սփիւռքահայեր, առաջին անգամ այդ ակումբի միջոցով են ծանօթացել Սովետական Հայաստանի, Երեւանի եւ համալսարանի հետ։ Նամակներ են գրել, սերտ կերպով կապուել են մայր հայրենիքին... եւ հետագայում դարձել ուսանողներ։

«Կռունկի» կազմակերպած միջոցառումները շատ-շատ են՝ երեկոներ, հանդիպումներ, սեմինարներ, քոնֆերանսներ, որոնք նպաստում են ուսանողութեան գիտելիքների զարգացմանը եւ նրանց միջազգային դաստիարակութեանը։ Ամէն տարի «Կռունկը» ընդունում է բազմաթիւ հիւրեր, որոնք երախտիքի շատ ջերմ խօսքեր են թողնում նրա յուշամատեանում։ Անցած տասը տարիների ընթացքում,

Երեւանի Համալսարանին «Կռունկ» Երիտասարդական Ակումբին անդամներէն խումբ մը հետաքրքրութեամբ կը կարդան «Ջահակիր»ը («Աւանգարդ» թերթ, Երեւան) Ձախէն 4.ը՝ սփիւռքահայ ուսանող եւ Աղեքսանդրիոյ մեր բարեկամ՝ Տէր եւ Տիկին Երուանդ Գոլփաճեանի որդին է, Պր. Մանուկ Գոլփաճեան, որ կը հետեւի պատմաբանասիրութեան։

«Կռունկի» պատուաւոր անդամներն են դարձել սփիւռքահայ մշակոյթի 40 երախտաւորներ, որոնցից են Շառլ Ազնաւուրը, Լուսին Ամարան, Գուրգէն, Ռոզի Արմէնը, Սարգիս Պալեանը եւ ուրիշներ։ Ակումբը սերտ թելերով է կապուած աշխարհի առաջադէմ երիտասարդութեան հետ, ու այն երիտասարդութեան, որը մարտնչում է խաղաղութեան, ազատութեան եւ համերաշխութեան համար։

«Կռունկ» ակումբը, որ իր տասնամեակը արդէն բոլորել է, մեծ հեղինակութիւն է վայելում համալսարանում։ Նրա բոլոր միջոցառումներին մասնակցում են համալսարանի թէ սփիւռքահայ, թէ վիէթնամցի, գերմանացի եւ թէ բազմաթիւ այլ վայրերից եկած ուսանողներ, դասախօսներ, հիւրեր։ Այսօրուայ կռունկականները հաւատարմութեամբ են շարունակում այն գործը, որը մէկ տասնամեակ առաջ սկսել են իրենց աւագ ընկերները։

Սակայն միայն «Կռունկը» չէ։ Համալսարանում բացի «Կռունկից» գործում են նաեւ շեֆական աշխատանքների՝ «Ջահ», Գայի անուան ռազմահայրենասիրական, «Շիրակացի», «Բիայնա», «Երիտասարդ արուեստասէր», «Անահիտ» եւ բազմաթիւ այլ ակումբներ, որոնք համալսարանի կուսակցական ու հասարակական կազմակերպութիւնների անմիջական ղեկավարութեամբ մեծ աշխատանքներ են կատարում ուսանող երիտասարդութեան հայրենասիրական, միջազգային եւ գեղագիտական դաստիարակութեան ուղղութեամբ։ Այսօր այդ ակումբներում կենտրոնացուած է համալսարանի ուսանողութեան մի զգալի մասը։

ԿԱՐԻՆԷ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

«Աւանգարդ», 7 Փետր. 1975

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ ՍԵՄԻՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Ապա, մեր Հողային Դատը, մեզի կը թելադրէ իրատեսութիւն եւ իրապաշտութիւն։

Մեր ազգային ցանկութիւններուն կարգին, պէտք է լա՛ւ իմանանք, թէ Հայութեան Հողային Դատին լուծումը, միջազգային ներկայ իրադրութեան մէջ, անմիջականօրէն կապուած է Մարդկային Պատմութեան ժամանակակից հոլովոյթին, նոյն այդ Պատմութիւնը կերտելու կոչուած համաշխարհային իրադարձութիւններու այժմու ընդթային։

Մեր զգացումները պէտք է ըլլան բոլոր, երբ խնդրոյ առարկայ է անթառամ յիշատակը՝ մեր ազգային Նահատակներուն։

Մեր ողջմիտ տրամաբանութիւնն է որ պէտք է գործէ, երբ խնդրոյ առարկայ է քաղաքական արդի մօտեցումը՝ մեր Ազգային Հողային Դատին։

Այս ուղղութեամբ, երբ պահանջատէր ենք՝ մեր պապենական հողերը բռնագրաւած Թուրքիայէն, պէտք է ընդունինք, որ գործ ունինք Պետական Կառոյց ունեցող երկրի մը հետ, անդամ՝ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան, եւ, ճանչցուած՝ ՄԱԿի անդամակցած միւս երկիրներէն, դիւանագիտական փոխ-յարաբերութիւններու հաստատումով։

Ու յետոյ, աշխարհի միւս ժողովուրդներուն հողային անլոյծ դատերուն շարքը նկատի ունենալով, պէտք է ընդունինք, թէ այսօրուան Եւրոպայի քարտէզը բոլորովին տարբեր է Համաշխարհային Բ. Պատերազմէն առաջ նախագծուած սահմաններէն։

Ժամանակն է, որ լա՛ւ իմանանք, ազգովին, թէ հայութեան արդա՛ր դատին տրամաբանական լուծումը, անմիջական աղերս ունի՝ աշխարհի միւս անիրաւուած ժողովուրդներուն անլոյծ մնացած եւ մնացող հարցերուն կարգադրութեան հետ։

Մեր այս հաստատումէն մեկնած, մենք, հոս, անգամ մը համար եւս, հանդիսաւորապէս կը նշենք, թէ որքա՜ն լաւ պիտի ըլլար, մեզի, հայերուս համար, եթէ Խորհրդային Միութիւնը,- որուն համահաւասար ու հաւասարազօր մէկ անդամն է նաեւ մեր Հայաստանի Խորհրդային Հանրապետութիւնը-, հայութեան Հողային Դատը նկատէր իր սեփակա՛ն Դատը, եւ զայն մտցնէր իր սեփական քաղաքականութեան յայտագիրէն ներս։

Այս շրջագիծէն ներս, ի միտ կարեւոր ու խիստ յատկանշական եղաւ Խորհրդային Միութեան Նախկին Թիւ մէկ ղեկավարին՝ Նիքիթա Խրուշչեւին յաղթական անցքը՝ Թուրքիոյ նեղուցներէն, խորհրդային «Արմենիա» ջերմանաւով, դէպի Եգիպտոս իր ճամբուն վրայ։

Ապրիլեան Եղեռնի Վաթսունամեակը խորհրդանշող այս 1975 տարուան ընթացքին եւ անոր բովանդա՛կ տեւողութեան, մեր ազգային Նահատակները մեզի կը պատգամեն՝ ամրօրէն կառչած մնալ մեր Մա՛յր Հողի լուսապայծա՛ռ իրականութեան, եւ, ազգովին համախմբուիլ՝ անոր Պետականութեան շուրջ։

Մեր Մայր Հայրենիքը, իր այսօրուան իրավիճակով ու իր վաղուան աւելի շքե՛ղ գալիքով, կը հանդիսանայ անառի՛կ օրրանը՝ մեր յոյսերուն եւ մեր ծրգտումներուն։

Մե՛նք, սփիւռքահայ նո՛ր սերնդականներս, մեր Ազգային Հողային Դատի հետապնդման ճամբուն վրայ, մեր ազգային Նահատակներուն յիշատակին վաւերական ու յաւերժական կոթողը կը նկատենք մեր Հայկական Հանրապետութիւնը, զոր ծաղկեցնող մեր հայրենակից քոյրերն ու եղբայրները,- լրի՛ւ համոզումով կը հաւատանք այս ճշմարտութեան-, տէր են՝ քաղաքացիական բազմակողմանի հասկացողութեան եւ ազգային հայրենասիրական առողջ գիտակցութեան։

Ապրիլեան Եղեռնի այս վաթսունամեակին, երբե՛ք չմոռնանք հայ անմահանուն գեղանկարիչ՝ լուսահոգի Մարտիրոս Սարեանին ինքնաբուխ արտայայտութիւնը՝ Պր. Ալեքսեյ Քոսիկինին, քաղաքամայր Երեւանի մէջ, Խորհրդային Միութեան վարչապետին՝ հայ գեղանկարչութեան վարպետին տուած այցելութեան ընթացքին.

— Պր. Վարչապետ, այս օրերուս ինչ որ գծեմ, Արարատ դուրս կու գայ...

Կը հաւատանք, այնպէս՝ ինչպէս կը հաւատանք մեր սրբազա՛ն լերան՝ Արարատի սրբազնութեան, թէ Մարդկային Պատմութիւնը հնարաւորութիւն պիտի ստեղծէ՝ քաղաքակրթութեան բագինին առջեւ նահատակուած հայ ժողովուրդին, ջերմօրէն ողջունելու վարդաներեղ արշալոյսը՝ Արդարութեան փառաւո՛ր յաղթանակին, ու, վերամիաւորուելու՝ իր վերամիաւորուած ազգային հողերուն վրայ, դէպի յաւիտենականութիւն, դէպի խաղաղ ու շինարար ստեղծագործութիւն։

(ՎԵՐՋ) ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Պէյրութ, Ապրիլ 1975

«ԹԷՔԷԵԱՆ» ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «ՀԱՅԿԱՇԷՆ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ» ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
Թ. ՏԱՐԻ 1974

«Թէքէեան» Մշակութային Միութեան «Հայկաշէն Ուզունեան» Գրական Մրցանակի Գնահատիչ Մարմինը, նկատի ունենալով թէ ներկայացուած տասնոյ անոյն հրատարակութիւններուն մէջ կային հաւասարապէս գնահատելի գործեր՝ գրական տարբեր սեռերէ, որոշեց մրցանակ յատկացնել երեք երկերու։

Այս առիթով, յարմար նկատուեցաւ մրցանակին ընդհ. գումարը բարձրացնել 1000էն 1200 Տոլարի, որ հաւասար բաժնումով կը յատկացուի հետեւեալ հրատարակութեանց.-

«ՄՆԱՍ ԲԱՐՈՎ ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ» — Մ. ԻՇԽԱՆԻ
«ԵՐԿԱՐ ԳԻՇԵՐԻՆ ՄԷՋԷՆ» — ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆԻ
«ԲԱՐԵՒ ՔԵԶ, ՄԱ՛ՐԴ» — ԳԱԼՈՒՍՏ ԽԱՆԵՆՑԻ

ՀԱՅԿԱՇԷՆ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻ
ԳՆԱՀԱՏԻՉ ՄԱՐՄԻՆ

ԼՈՒՍԱՐՁԱԿ

ՄԵՐ ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՍԻՐՎԱՐԴ

Մենք՝ խաղաղ էինք մեր լեռների պէս,
Դուք հողմերի պէս խուժեցիք վայրագ։
Մենք ձեր դէմ ելանք մեր լեռների պէս,
Դուք հողմերի պէս ոռնացիք վայրագ։
Բայց մենք յաւերժ ենք մեր լեռների պէս,
Դուք հողմերի պէս կը կորչէք վայրագ։

ՅՈՎՀ. ՇԻՐԱԶ

Ամէն տարի Ապրիլ ամիսը ճշմարիտ հայու համար տառապանքի եւ արցունքի ամիս է, երբ ետ դարձ մը կ'ընէ դէպի այն զարհուրելի օրերը, որ ողջ հայութիւնը դէպի սպանդանոց առաջնորդուեցաւ չըլլալիք Թուրքի սուիններով։

Այս տարի 60-ամեակն է այդ զարհուրելի թուականին, ու նախ կը խոնարհինք երկու միլիոն մեր նահատակներու յիշատակին առջեւ, եւ ապա անէծք կը կարդանք այն ազգի առաջնորդներուն, որ այդ ոճիրը յղացան եւ սառնարիւնութեամբ գործադրեցին։

Սոյն տարուան ես մեր ուխտը պիտի ըլլայ չի մտածել նահանջի մասին, այլ՝ պայքարիլ, մինչեւ որ վերստանանք մեր պապենական արդար իրաւունքը՝ Արեւմտա-Հայաստանը։

Մեր պահանջը, պայքարը՝ ուղղուած ըլլալով Թուրքիոյ վայրագ ղեկավարութեան դէմ ունինք բողոք նաեւ այն պետութեանց՝ որոնք Առաջին Համաշխարհային Պատերազմին շահագործեցին հայ երիտասարդներու արիւնը, խոստացան վարձահատոյց ըլլալ Հայաստանի ազատագրութեամբ, եւ սակայն յաղթանակէն յետոյ դարձան Պիղատոսներ՝ երբ իրենց շահերը ապահովուած տեսան, այդպէսով մեղսակից դառնալով վաւերական ազգասպաններուն։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԿԻՒԼԵԱՆ
(Նահատակուած)

Բայց հայութիւնը չի մահացաւ, կատարուեցաւ աստուածային հրաշքը այն պահուն, երբ Թուրքիոյ սուրը պիտի հայութեան գլխուն իջնէր, գոհունակութիւն պատճառելով ե՛ւ Եւրոպական Քրիստոնեայ պետութեանց, որ այդ ձեւով պիտի ազատուէին իրենց հանգիստը խանգարող ազգէ մը, Մեծ Մարդասէրը ձայնեց.- «Կեցի՛ր»։ Եւ Թուրքը անակնկալի եկած՝ կանգ առաւ, ետ գնաց. եւ հողմերի պէս վայրագօրէն խուժող Թուրք բանակը՝ վայրագ հողմերի պէս կորչեցաւ կորկանձելով Ալեքսանդրապոլէն։

Շնորհիւ այդ փրկարար ձայնին, հայութիւնը ոչ միայն ապրեցաւ, այլեւ Թուրքի թուրանական ծրագիրը չքացաւ՝ դահճապետ Թալաաթի խօսքին հետ. «Մէկ հայ պիտի թողում, ան ալ թանգարանի համար»։

Այդ մէկ հայը այսօր, ի դժբախտութիւն Թուրքիոյ, ոչ միայն միլիոններ ու հասած է ու ամրացած իր հայրենի հողամասին մէկ շերտին վրայ, այլեւ կ'ապրի փառաւոր վերելք մը, եւ իր կռնակը տուած մեծազօր դրացիին, դարձած է մղձաւանջը Թուրք ղեկավարութեան, եւ պիտի մնայ որպէս այդ՝ եթէ անոնք յամառին չընել արդարութիւն՝ բազմաչարչար հայութեան։

Մենք կը հաւատանք արդարութեան, որը թէեւ կ'ուշանայ, բայց կը հասնի հարուածելու անուղղայ ոճրագործները։

Մենք մեր դաւանանքով բոլոր ազգերուն բարիք կամեցող ենք. չարիք կամենալը բացարձակ հեռու եղած է մեզմէ, երբ անոնք արդարութեամբ կը գործեն, բարիք կը կամենան հայութեան։

Սակայն, Թուրքը բացառութիւն պիտի նկատենք, մինչեւ որ ան իր գործած զարհուրելի ոճիրին համար ներողութիւն չյայտնէ եւ իր դարերու գողօնը՝ Արեւմտահայաստանը իր տիրոջ չի վերադարձնէ։

Թուրք պետութեան արդի ղեկավարները (ոչ թէ հասարակ

(Շար. տես էջ 4)

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
1 ՄԱՅԻՍ 1975

ՍՐԲՈՒՀԻ ԹԵՐԵԶԱ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԵՑԱՒ՝ ՅՈՎՀ. ՎՐԴ. ԱՀՄԱՐԱՆԵԱՆԻ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ՝ «ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԱՐՔ. ՄԱԼՈՅԵԱՆ» ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի, 27 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 6ին, Հելիոպոլսոյ Սրբուհի Թերեզա սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի, արաբերէն լեզուով բեմադրուեցաւ՝ Յովհաննէս Վրդ. Ահմարանեանի հեղինակութիւնը եղող ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԱՐՔ. ՄԱԼՈՅԵԱՆ՝ երեք արարներէ բաղկացեալ քաջերգութիւնը։ Թարգմանութիւնը կատարուած էր Պր. Ժորժ Թազայի կողմէ։

Հանդիսութեան նախագահեց Ղպտի Կաթողիկէ Աղեքսանդրիոյ Կարդինալ Սթեֆանոս Ա. Սիտարոս, իր կողքին ունենալով Եգիպտոսի Հայ Կաթողիկէ Վիճակաւորը՝ Գերապայծառ Ռաֆայէլ Եպս. Պայեան։

Պատրիարքի կողքին տեղ գրաւած էր Ն. Վ. Տոքթ. Հենրի Քամալ Ապատիր (Եգիպտոսի Հաղորդակցութեանց նախկին նախարարը)։ Նաեւ մեծ թիւով օտար հոգեւորականներ եւ կղերականներ, ինչպէս նաեւ այլազան ազգութիւններէ կրօնաւորուհիներ ներկայ գտնուեցան սոյն ներկայացման։ Հայ մամուլի, ինչպէս նաեւ Հայ Առաքելական եւ Հայ Աւետարանական համայնքի ներկայացուցիչներ պատասխանած էին եղած հրաւէրներուն։

Եգիպտական Քայլերգի կատարումէն ետք, բացման խօսքը արաբերէնով կարդաց Հայ Կաթողիկէ համայնքի Վիճակաւորը՝ Գերապայծառ Ռաֆայէլ Եպս. Պայեան։ Ապա սկսաւ ներկայացումը, որուն գլխաւոր դերը՝ Նահատակ Արքեպիսկոպոս Իգնատիոս Մալոյեանի կերպարը մարմնաւորեց, թարգմանիչը՝ Պր. Ժորժ Թազա։ Սրբ. Թերեզա ակումբին սիրողներէ բաղկացած թատերախումբին անդամներէն, այս ներկայացման մէջ դերեր ստանձնած էին՝ Օրք. Պուսա Քարքու, Տինա Կուէյ, Լոր(ի)ս Սայիս, փոքրիկն Շանթալ Թազա, ՊՊ. Ուակիլ Թանուս, Ժոզէֆ Սայիս, Սայիս Կուէյ, Մունիր Ապու Ջահապ, Ֆոլ Պեսիկեան, Նապիլ Սաքքալ։ Անոնք բոլորն ալ առաւել կամ նուազ չափով իրենց կարելին ըրին, բեմադրութեան յաջողութիւն ապահովելու համար։

Գալով քաջերգութեան, որ անշուշտ թէ որոշ չափով մը կը ծառայէ թուրքին բարբարոսութիւններն ու հայերուն վրայ գործադրուած ցեղասպանութիւնը փրոփականտելու յաջող օտարին եւ սակայն,- թէեւ չենք փափաքիր քննադատել-, կ'ուզենք յիշեցնել՝ որ հեղինակը կրնար Նահատակ Մալոյեան Արքեպիսկոպոսի բերնով արտայայտած զուտ կրօնական զգացումներուն միացնել նաեւ արտայայտութիւններ՝ հայրենասիրական զգացումներու, որոնցմով ապահովաբար օգտուած էր եղեռնի զոհերէն՝ այդ յանդուգն հայ կղերականը։

Մեզի նոյնպէս անտրամաբանելի թուեցաւ, թէ ինչպէս, անօրէն եւ անխիղճ մարդոց յանձնուած հայ կղերականին ձեռքէն, անլուր չարչարանքներու ընթացքին, չէին յափշտակած իր ոսկեայ թանկարժէք մատանին, որ միջոց ծառայեցնել տրուած էր իրեն, որպէսզի, իբր կաշառք թուրք ոստիկանին տալով, բանտարկուած աղջնակը իր մօտ առաջնորդէր։

Հանդիսատեսը թէեւ հետ ի հետ ու յուզումով հետեւեցաւ խաղին եւ սակայն ի վերջոյ այն տպաւորութիւնը կրեց, որ հայը խեղճ է, կարեկցութեան ու գութի արժանի։ Կը խորհինք որ հեղինակը եթէ վերատեսութեան ենթարկէ այս գործը, ու վերեւի ակնարկութիւնները եւ նման այլ անտրամաբանական մասեր սրբագրէ, աւելի կ'արժեւորէ իր այս աշխատասիրութիւնը։

Բ արարի դադարին, Ֆրանսերէնով խօսք առաւ Պր. Պաղտեան, ու յուզիչ կերպով նկարագրեց իր նահատակ եղբօր Հայր Օկիւսթին Պաղտեանի եւ իր մօրեղբօր կրած չարչարանքները՝ Նահատակ Մալոյեան Արք.ի խումբին հետ։

Կը շնորհաւորենք բոլոր անոնք՝ հեղինակ, կազմակերպիչ, բեմադրիչ եւ դերասան, որոնք մասնակցեցին այս ձեռնարկին, եւ յաջողութիւն կը մաղթենք իրենց։

Ս. Պ.

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Վերջերս, Լոնտոնի հայ գաղութի պատմութեան մէջ առաջին անգամը ըլլալով, քահանայական ձեռնադրութիւն կատարուեցաւ, ձեռամբ Առաջնորդ եւ Հայրապետական Պատուիրակ՝ Գերշ. Տ. Ներսէս Եպս. Պօզապալեանի։

Այս առթիւ Փարիզէն հրաւիրուած էր, Տ. Նորվան Վրդ. Զաքարեանը, որպէս խարտավիլակ, որ իր մասնակցութեամբ առաւել փայլ մը տուաւ սոյն արարողութեան։

Նորընծայ Հ. զգ. Տ. Հայկազուն աբեղայ Նաճարեան, աւազանի անունով Վրէժ, ծնած է Հալէպ, 1952 թուին։ Նախնական կրթութիւնը ստացած է Պէյրութի Վահան Թէքէեան Ազգային վարժարանին մէջ։ Իր երկրորդական ուսման մէկ մասը (1964-1967) ուսած է Պէյրութի Յովակիմեան-Մանուկեան վարժարանին մէջ։ 1967 թուականին ընդունուած է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Հոգեւոր Ճեմարանը, ուր վեց տարի ուսանելէ յետոյ, 1973 թուին յաջողութեամբ աւարտած է ուսման շրջանը։ 1972 թուականին ձեռնադրուած է սարկաւագ եւ ուխտած է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի միաբան դառնալ։

1974 Սեպտեմբերէն սկսեալ, Տ. Հայկազուն իր բարձրագոյն աստուածաբանական ուսման կը հետեւի՝ Քենթըրպըրիի Ս. Օգոստինի Գոլէճին մէջ։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն, դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանտա-փոստ գրել «Sarkis Balayan»ի անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, Եգիպտոս։

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբ. Ջարուհի Սեփերեանի մահուան կսկծալի առիթով, Տէր եւ Տիկին ընկեր Հայկ Տէօքմէճեան (Աղեքս.) կը ցաւակցին եւ առ այդ կը նուիրեն 100 ե. դ.։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Ողբ. Արմենուհի Արթինեանի մահուան կսկծալի առիթով, ընկեր Վրէժ Սեփերեան (Աղեքս.) կը ցաւակցի եւ առ այդ կը նուիրէ.

«Արեւ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Արմենուհի Արթինեանի մահուան կսկծալի առթիւ, Տէր եւ Տիկին Վահան Խաչերեան կը ցաւակցին եւ առ այդ կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ (ԱՂԵՔՍ.)

Ողբ. Ջարուհի Սեփերեանի մահուան կսկծալի առիթով կը ցաւակցին եւ առ այդ կը նուիրեն.
Տէր եւ Տիկին

Արտաշէս Մուղալեան	100
Յ. եւ Մ. Նազաշեան Եղբայրներ	100

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք՝ Պր. ՀԱՐՐԻ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԷ (Սաութֆիլտ-Միչիկըն), 1974 եւ 1975 տարիներու բաժանորդագինները՝ 50 Տոլար։

«Ջահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ պատուակալ ներկայացուցիչն ու թղթակիցն է՝
Պր. ՍԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սաաս Զաղլուլ պող.
Հեռ. թիւ 802199

ԼՈՒՍԱՐՁԱԿ

ՄԵՐ ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ
ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

(Շար. Գ. էջէն)

ժողովուրդը, որ ագիտաբար խաբուած է ղեկավարներէն) մինչեւ որ չեն մտածած արդարութիւնը գործադրել՝ հայութեան համար (որմէ դարերով օգտուած են) ու այդ ուղղութեամբ քայլեր չեն առած բարի դրացնութեան մը հիմը դնելու, մեր պայքարը ոչ միայն չպիտի տկարանայ, այլ եւ պիտի ուժեղանայ եւ պիտի ըլլայ իր կողը խրուող հաստ մէխ մը՝ զինք միշտ անհանգստացնող։

Թուրք ղեկավարները պէտք է լրջօրէն մտածեն այս մասին, առաւել իրենց օգտին համար եւ համոզուին, որ հակառակ իրենց դարերով գործած ոճիրներուն, հակառակ 1915 թուին իրենց հայասպանութեան ճիգերուն, հայութիւնը Թուրք ազգի գոյատեւման հակառակ չէ։

Թուրք ղեկավարները եթէ միայն այսքանը հասկնան, անոնք պիտի չնեղեն իրենց հողին վրայ ապրող ափ մը հայերը, այլ՝ արդարութիւն պիտի ընեն հայութեան։

Եթէ հասկնա՜ն...։

Կրկնակի յարգանք մեր երկու միլիոն նահատակներուն։

ՍԻՐՎԱՐԴ

ԿՈՉ՝ ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ

Ինչպէս գիտէք, համայն հայութիւնը որոշած է, ոգեկոչել ու յարգել մեր բիւրաւոր նահատակներուն յիշատակը՝ Մեծ Եղեռնի 60-ամեակին առթիւ։

Մեծապէս քաջալերուելով ու խրախուսուելով այս միասնական աշխատանքներէն, որոնք տեղի կ'ունենան բոլոր [illegible] գաղութներէ ներս, մենք Գահիրէաբնակ հայ երիտասարդներս, որոշած ենք մեր կարգին յարգանքի տուրք վճարել ու կազմակերպել երիտասարդական ոգեկոչման հանդիսութիւն մը, որ տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, 11 Մայիս 1975ի երեկոյեան, բացառիկ յայտագիրով մը, որ պիտի պատրաստուի ու գործադրուի զուտ երիտասարդական ուժերով։

Համոզուած ենք, թէ նորահաս սերունդիս պէտք է առիթ ընծայուի՝ միասնականութեամբ գործելու, զօրացնելու համար նախաձեռնութեան ոգին եւ հայկականութեան զգացումը, քանի որ ապագայ սիւները պիտի ըլլանք հայապահպանման նուիրական գործին։

Այս առթիւ կոչ կ'ուղղենք բոլոր գիտակից երիտասարդներուն, անխտիր, անոնց, որ կը փափաքին իրենց աջակցութիւնը բերել սոյն ձեռնարկին։

Կը խնդրուի հեռաձայնել Ազգային Առաջնորդարան, թիւ 901385։

Վստահ ենք թէ պիտի քաջալերէք մեզ եւ սիրով պիտի ընդառաջէք, բերելով ձեր հայրենասիրական մասնակցութիւնը։

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ
ԳԱՀԻՐԷԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԱՐՄԻՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ, ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ

ՇԱՄ ԷԼ ՆԵՍԻՄԻ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վարչութիւնը հաճոյքով կը տեղեկացնէ, թէ յառաջիկայ 5 Մայիս 1975, Երկուշաբթի օր, իր դալարագեղ ընդարձակ դաշտին վրայ, տեղի պիտի ունենայ իր աւանդական տօնախմբութիւնը՝ մասնակցութեամբ

MEERY DEVILS
ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻՆ

* ՀԱՄԵՂ ՃԱՇԵՐ ԵՒ ԱՂԱՆԴԵՐՆԵՐ
* ԱԾՈՒԽԻ ՎՐԱՅ ԽՈՐՈՎԱԾ ՔԵՊԱՊ
* ԱՌԱՏ ԵՒ ԱՅԼԱԶԱՆ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ
* ՃՈԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
«Auberge des Pyramides»ի մէջ
Շաբաթ, 7 Յունիս 1975
ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԺԸՆԵՒԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Նպաստ կարգադրութեան մը, այն հիմունքներուն վրայ՝ որ Իսրայէլէն դուրս գտնուող ամէն լրջախոհ քաղաքագէտի կողմէ այժմ ընդունուած է եւ որ գլխաւորաբար միակ ճիշդ ուղին կը հանդիսանայ։

Ահա թէ ինչպէս արաբական աղբիւրները կը գնահատեն Թէլ Աւիւի առաջարկութիւնները, ութամեայ համաձայնութեան մը՝ Սինայէն ետ քաշուելու, փոխան Եգիպտոսի կողմէ պատերազմական վիճակի ճխտումը։

Իսրայէլի ղեկավարները յայտնի կերպով յուսային՝ ոչ միայն ամերիկեան ամբողջական պաշտպանութիւնը, այլ եւ առիթ մը՝ շանթաժի ենթարկելու աշխարհը, ծխացող ռումբի մը գոյութիւնը զգացնելով։

Միջին Արեւելքի մէջ, մասնակի երկկողմանի միջոցառումներ՝ իրենց նախընթացը ունին, բայց այդպիսով տագնապները չեն նուազած, Միջին Արեւելքի ժողովուրդներուն հանգստութիւն չեն բերած, ոչ ալ նուազեցուցած են՝ այդ շրջանին երկիրներուն միջեւ վտանգաւոր զինարշաւը։ Ահա թէ ինչու Սովետ Միութիւնը, միշտ շեշտած է, որ ոչինչ կրնայ փոխարինել՝ իսկական եւ հաստատ խաղաղ կարգադրութիւնը

Սովետ քաղաքականութեան այն սկզբունքը, թէ՝ «խաղաղութիւնը անբաժանելի է», կրնայ ամբողջութեամբ պատշաճեցուիլ Միջին Արեւելքի կացութեան եւս։ Անգամ մը եւս յստակ եղաւ, որ անոր յապաղումը անընդունելի է։ Այդ սկզբունքէն շեղիլ՝ կը նշանակէ՝ Միջին Արեւելքի երկիրներուն եւ ժողովուրդներուն ճակատագիրներուն հանդէպ ամբողջական անտարբերութիւն ցոյց տալ, ինչպէս նաեւ աշխարհի ապագայ խաղաղութեան հանդէպ։

Երբեք չդադրելով կրկնելէ այս պարագան, Սովետ Միութիւնը կը ջատագովէ անմիջական վերսկսումը Ժընեւի Խաղաղութեան Խորհրդաժողովին, լուծելու համար հիմնական խնդիրները,- այսինքն՝ 1967ին գրաւեալ հողերէն Իսրայէլի ետ քաշուիլը, Պաղեստինի արաբ ժողովուրդին օրինական իրաւունքներուն գոհացումը՝ մէջն ըլլալով իրենց սեփական պետութեան հաստատումը, եւ զօրաւոր երաշխաւորութիւն՝ Միջին Արեւելքի բոլոր երկիրներուն, իրենց ապահովութեան, անկախութեան, ազատ գոյութեան եւ զարգացման։ Ն. Մ. Գ.

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز، السيدة عايدة سيدربيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Պատասխանատու խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 575 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՄԱՅԻՍ 1975

ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԻ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٥٧٥ — الخميس ٨ مايو ١٩٧٥

ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(★) ՅՈՒՇԱԳԻՐ՝ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

(★) ՅՈՒՇԱԳԻՐ՝ ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ

(★) ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ՄԷՋ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՆՇՈՒՄԸ՝ ՊԵՏԱԿԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՈՎ:

Հայկական Մեծ Եղեռնի 60-ամեակին առթիւ, աշխարհի վրայ ամէնուրեք, Սովետ Հայաստանէն սկսեալ մինչեւ սփիւռքի ամենահեռաւոր երկիրները, ուր հայեր բնակութիւն հաստատած են եւ համայնք կազմած, Ապրիլի ընթացքին եւ ի մասնաւորի Ապրիլի 24ին այլազան ձեռնարկներով՝ ցոյցերով, ձայնասփիւռի եւ պատկերասփիւռի յայտագիրներով, յիշատակի հանդիսութիւններով, ժողովրդական թափօրներով, մասնաւոր եւ հանդիսաւոր պատարագներով եւ հոգեհանգստեան պաշտամունքներով, ի նշան սուգի հաստատութիւնները փակ պահելով, ծաղկեպսակներու զետեղումով, բանախօսութիւններով, օտար լեզուներով եւ օտար մամուլի մէջ լուրերու եւ յօդուածներու հրատարակումով, մշակութային եւ մարզական ձեռնարկներով, հոգեհանգիստներով ճառերով եւ երգչախումբերով հայ ժողովուրդը ոտքի ելաւ ցոյց տալու աշխարհին, թէ՝ հակառակ իր վրայ իրագործուած 20րդ դարու Առաջին Մեծ Ցեղասպանութեան, ինքը կա՛յ եւ կ՛ապրի՛, ու իր մշակոյթով եւ իր գիտութեամբ կը ծառայէ մարդկութեան յառաջդիմութեան եւ աշխարհի խաղաղութեան:

Եւ այս բոլորին կողքին, հայը եկաւ բարձրաձայն աղաղակելու՝ իր անժամանցելի իրաւունքները, իր Արդար Դատը եւ պահանջելու ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ Հայ Ժողովուրդին, Արդարութիւն՝ վերադարձումովը իրմէ խլուած պապենական եւ պատմական հողամասերուն եւ հատուցումովը՝ իրմէ յափշտակուած ազգային թանկարժէք իրերուն, կործանուած տուներուն, եկեղեցիներուն, դպրոցներուն, պատմական թանկարժէք կառոյցներուն, սպաննուած քոյրերուն եւ եղբայրներուն, որպէսզի կարելիութիւն ստեղծուի աշխարհով մի ցիր ու ցան եղած հայութեան վերամիաւորուելու՝ իր սեփական եւ մայրենի հողին վրայ, առաւել եւս ծառայելու եւ սատարելու մարդկութեան եւ աշխարհին:

Երկար եւ շատ երկար էջեր ու հատորներ անհրաժեշտ են՝ մանրամասնօրէն նկարագրելու 60-ամեակի առթիւ կատարուած բոլոր ձեռնարկներն ու աշխատանքները, որոնցմէ գլխաւորագոյնները կը հանդիսանան այն երկու ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱԳԻՐՆԵՐԸ, մին՝ ուղղուած Թուրքիոյ Հանրապետութեան Նախագահին եւ միւսը՝ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Ընդհանուր Քարտուղար Քուրթ Ուալտհայմին:

Այս երկու յուշագիրները, ներկայացուած Եղեռնի 60-ամեակի Ոգեկոչման Համազգային կեդր. Մարմինի նախագահութեան կողմէ (Պէյրութ) անցեալ Ապրիլի 24ին, գլխաւորաբար կը պահանջեն ու կը յայտարարեն.

ա.- Թուրք ներկայ Կառավարութեան կողմէ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄԸ՝ Ցեղասպանութեան, գործադրուած «Իթթիհատ Վէ Թէրագգը» կառավարութեան կողմէ, 1915-1918ին, եւ հողային եւ նիւթական ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ Հայ Ժողովուրդին:

բ.- Հայութիւնը միաձայնօրէն եւ վճռակամութեամբ կը պահանջէ իր Արդար Դատին լուծումը, եւ թէ իր իրաւունքները օրինական են ու արդար:

Այստեղ կու զանք ըսելու, թէ անհրաժեշտ է անյապաղ սոյն երկու յուշագիրները թարգմանել օտար լեզուներու (ի մասնաւորի անգլերէն, ֆրանսերէն, արաբերէն, սպաներէն եւ գերմաներէն) եւ մեծ տպաքանակով հրատարակել ու ցրուել աշխարհի բոլոր երկիրներու մէջ, ի մասնաւորի պետական, պաշտօնական, ուսանողական շրջանակներու մէջ: Այս գործին համար մեծահարուստ հայերու կատարելիք նիւթական զոհողութիւնները ամենաթանկարժէքներէն պիտի ըլլան («Զ»):

Վաթսունամեակի ոգեկոչման գլխաւոր եւ իմաստալից իրադարձութիւնը այն է, որ Մայր Հայրենիքի՝ Սովետ Հայաստանի մէջ այդ նշումը եղած է ՊԵՏԱԿԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՈՎ, այսինքն պետական եւ կուսակցական պատասխանատու ղեկավարներ պաշտօնապէս մասնակցած են ժողովրդական ոգեկոչման, ու խօսք առած են՝ շեշտելով, որ ցեղասպանութիւնը անպատիժ մնացած է եւ թէ արդարութիւն պէտք է ըլլայ Հայ Ժողովուրդին:

Հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ առաջին անգամն է՝ որ հայրենիք եւ սփիւռք, համահայկական տարողութեամբ, միասնականութիւն ցոյց կուտան, եւ հրապարակօրէն ու բարձրաձայն կը պահանջեն իրենց արդար իրաւունքները:

Այս ուրախալի երեւոյթին առջեւ կը հաստատենք, որ եկած է այլեւս ժամանակը, որ սփիւռքահայութիւնը՝ միակամ եւ միասնական, իր բոլոր կուսակցութիւններով, միութիւններով եւ համայնքներով (կրօնական), պաշտօնապէս իր դատը յանձնէ Մայր Հայրենիքի կառավարութեան, ու առաջարկէ եւ խնդրէ որ Սովետ Միութեան Կեդր. Կառավարութիւնը, ինքը՝ յանուն բոլոր հայութեան, սփիւռքի թէ Ս. Հայաստանի մէջ բնակող-, ստանձնէ այս դատին պաշտպանութիւնը՝ յաջս Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան, առնր փոխարէն ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՕՐԷՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵԼՈՎ, որ ԱՆՎԵՐԱՊԱՀՕՐԷՆ կ՛ընդունի վերստացուելիք բոլոր հայկական հողամասերուն կցումը՝ Մայր Հայրենիք Սովետ Հայաստանի:

Այսպէս միայն, մենք սփիւռքահայերս, կրնանք վստահութիւն ներշնչել տալ Սովետ Միութեան կառավարութեան, թէ հայկական հողային հարցի կարգադրութեամբ՝ երկրորդ Հայաստան մը ստեղծելու նպատակ չունինք:

Սովետական Միութեան դիւանագիտական եւ քաղաքական ուժին կռթնելով է՝ որ միայն պիտի կարողանանք վերստանալ մեր իրաւունքները եւ մեր հողերը, ու Կարմիր Բանակին ապահովութեամբ է՝ որ այդ հողերու հայկականութիւնը պիտի երաշխաւորուի: Ս. Պ.

ՕՏԱՐ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1915Ի ԱՊՐԻԼ 24Ի ՀԱՅՈՑ ԵՂԵՌՆԻ ՄԱՍԻՆ

«Փրաւտա» թերթը, 1912 Յուլիս 27ին կը գրէր՝ ակնարկելով Իթթիհատի.

— Նրանք դրսեւորեցին լիպերալ պուրժուազիայի բոլոր արատները եւ թուլութիւնները, իսկ միւս կողմից իշխանութեան գլուխ անցած զինուորական վաշտայի ամբողջ վայրագութիւնը: Խօսքով ազատականներ, նրանք գործնականում տզորուած են եւ հարիւրակային ամենաթունդ ազգայնամոլութեամբ եւ մոլի պուրժուական էկսիգմով... Նրանց ձգտումն է բռնացնել օսմանեան կայսրութեան մեջ ապրող հայերը... կիրառելով էլ աւելի կոպիտ եւ սիստեմատիկ բնոյթի միջոցառումներ, քան կիրառւում էր Աբդուլ Համիդի ժամանակ:

«Փրաւտա» թերթի նոյն թիւին մէջ, այլ յօդուածով՝ «Փոքր Ասիան եւ Հայկական Հարցը» տպըւած է, Կոմկուսի Կենտկոմի վերաբերմունքը՝ հայկական հարցի եւ հայ ժողովուրդի բախտի նկատմամբ: Կենտկոմը անողոք քննադատութեան կ՛ենթարկէ Աբդուլ Համիտի եւ ապա Երիտ. Թուրքերի քաղաքականութիւնը՝ Արեւմտեան Հայաստանի մէջ, միաժամանակ կ՛ընդգծէ՝ որ կայսերապաշտական պետութիւնները կը հովանաւորեն թրքական ռէակցիոներները, եւ փաստօրէն կը խրախուսեն հայկական ջարդերու քաղաքականութիւնը:

«Փրաւտա»ն ցոյց կու տայ թրքական ռեժիմի արիւնոտ գործերը:

«Ներկայ (Իթթիհատի) ռեժիմի պայմաններուն մէջ, Ատանայի մէջ արդէն կազմակերպուած է 30 հազար հայերու կոտորածը»: Թերթը կը վկայէ, որ թուրք եւ քիւրտ աւատապետները, հայ գիւղացիները կը կողոպտեն եւ անոնց ունեցուածքը աճուրդի կը դնեն: «Փրաւտա» կը շեշտէ, որ հայկական նահանգներուն մէջ (Վան, Պիթլիս, Խարբերդ, Տիգրանակերտ, Էրզրում), նահանգապետներու պաշտօնները կը վարեն թուրք կամ քիւրտ պէկերը, որոնք կը չարագործեն կամ անջատման կ՛ընեն իրաւազուրկ, սովահար, եւ ցրտահար հայ գիւղացիութիւնը: «Փրաւտա»ն կոչ կ՛ուղղէ հայ ժողովրդի ազատագրական շարժման ղեկավարներուն՝ հասկնալու Երիտ. Թուրքերու նենգաւոր խաղերը, եւ մերձենալ՝ Պալքանեան ժողովուրդներու ազատագրական պայքարի մարտիկներուն եւ Փոքր Ասիոյ միւս ազգերու ազատագրական շարժման գործիչներու հետ, կազմել միասնական ճակատ, հակահարուած տալու թրքական պէկերու ազգայնամոլութեան եւ եւրոպական կապիտալիզմին... Ատոր մէջ է հայ գիւղացիութեան փրկութիւնը: Այս է հայ ժողովուրդի ազատագրութեան ուղին»: (Տես՝ «Հայ Ժողովրդի Ողբերգութիւն» Ա. Մնացականեան, 1965, Երեւան, էջ 75-76):

Նոյն թիւին մէջ անդրադառնալով հայ ժողովուրդի նկատմամբ

(Շար. տես էջ 3)

ՍՓԻՒՌՔԻ ՄԷՋ ՀԱՅ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վաթսունամեակի ոգեկոչումը եկաւ ցոյց տալու հայութեան, թէ սփիւռքի մէջ խիստ կենսական եւ անհրաժեշտ է հայ կուսակցութեանց գոյութիւնը (իբր կազմակերպեալ ուժեր) եւ նոյնքան կարեւոր՝ Հայ Մամուլին դերը: Հետեւաբար անհրաժեշտ է որ առաջնահերթ եւ անսահման օժանդակութիւն ցուցաբերուի բոլոր հայերուն կողմէ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻՆ, առանց որու ան՝ հայութիւնը պիտի մնանի կոյր, համր եւ խուլ հակի մը:

Մեծ Եղեռնի 60-ամեակին նուիրուած Գ. ձեռնարկը տեղի ունեցաւ Ապրիլ 21ին, Երկուշաբթի կ. ե. ժամը 7,30ին, քաղաքիս արուեստի Սրահներէն «Աթըլիէ»ի մէջ, ներկայութեամբ երեք յարանուանութեանց հոգեւոր պետերուն եւ Ազգային Իշխանութեանց անդամներու, ինչպէս նաեւ մեծ թիւով հայ եւ օտար ունկնդիրներու։

Պատկ. Թաղ. Ժողովի Ատենապետ Պր. Մուրատ Քէօշկէրեանի կողմէ ներկայացուելէ յետոյ, յարգելի բանախօսը՝ Ցովհ. Վրդ. Անմարանեան (Գահիրէէն) սկսաւ իր բանախօսութեան, մեկնելով 1840-ական թուականներու դէպքերէն եւ յանգելու համար 1915 Ապրիլ 24ի Մեծ Եղեռնին։ Յարգելի բանախօսը իր ընտրած նիւթը լաւ ուսումնասիրած էր եւ տուաւ բաւականին լաւ եւ յստակ բացատրութիւններ հայկական դատի ծագման ու այլ յարակից հարցերու մասին: Բանախօսութիւնը շատ հետաքրքրութեամբ ունկնդրուեցաւ ներկաներէն, եւ տեղի ունեցաւ Ֆրանսերէն լեզուով, նպատակ ունենալով օտարները հաղորդ պահելու մեր դատին։

Բոլոր այն օտարականները որ ներկայ էին, սկսելով Աւստրիոյ Ն. Վ. Հիւպատոսէն մինչեւ այլ անձնաւորութիւնները, շնորհաւորեցին զինքը:

***

Հինգշաբթի, Ապրիլ 24ի առաւօտեան, Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Պատարագ եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն՝ մեր բիւրաւոր նահատակաց հոգւոյն ի հանգիստ։

Պատարագիչն էր Արժ. Տ. Վարագ Քհնյ. Պէյլէրեան։ Ս. Սեղանոյն կ'սպասարկէր Մինաս Ա. Սրկ. Պանտոյեան: Իսկ դպրաց դասը, ղեկավարութեամբ Պր. Ղեւոնդ Պէզիրճեանի եւ մասնակցութեամբ վարժարանի տնօրէն Պր. Օննիկ Գալուստեանի, արարողութիւններուն փայլը աւելցուց։ Ներկայ էին Ազգային Իշխանութեան անդամներ եւ հոծ թիւով հաւատացեալներ, որոնք եկած էին յարգելու խնկելի յիշատակը իրենց նահատակ ծնողաց կամ ընտանիքի անդամներուն։

***

Կիրակի, 27 Ապրիլ 1975, ժամը 5էն սկսեալ տեղի ունեցաւ 6րդ եւ վերջին ձեռնարկը:

Ժամը 5ին, նախ Ազգային Առաջնորդարանի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը, քաղաքիս Ազգային վարժարանի, այլ վարժարաններու եւ պետական համալսարանի հայ ուսանողութեան ի պատիւ, որուն աւարտին բացումը կատարուեցաւ գծագրութեան եւ ձեռարուեստի ցուցահանդէսի մը՝ ղեկավարութեամբ վարժարանի գծագրութեան ուսուցիչ՝ Պր. Համբարի եւ ձեռագործի ուսուցչուհի Օր. Թապաքեանի։

Նախքան ցուցահանդէսին բացումը, հրաւիրեալները հիւրասիրուեցան թէյով եւ անուշեղէնով, որմէ յետոյ երիտասարդութեան խրատականներ խօսեցան եւ օրուան խորհուրդը բացատրեցին՝ Վեր. Եսայի Սալմազեան, ՊՊ. Օննիկ Գալուստեան, Նուպար Դաւիթեան եւ Մեթր Ստեփան Շահպազ: Լիբանանէն հրաւիրուած՝ Պր. Խաչիկ Արարատեան քանիցս ասմունքով ելոյթ ունեցաւ երիտասարդութեան: Հանդիսավարն էր Ազգ. Վրժ.ի հոգաբարձու Պր. Վահան Գաւուքճեան։ Թեմիս Առաջն. Տեղապահ Հոգշ. Յ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Փափուճեան իր հայրական խրատը տալէ յետոյ, օրհնութեամբ փակեց հանդիսութիւնը։

Ապա ցուցահանդէսին բացումը կատարեց՝ Պատկ. Թեմ. Ժողովի Ատենապետ Պր. Մարտիկ Զարպհանէլեան:

Ներկայացուած գծագրութիւնները եւ ձեռագործները կը փաստէին՝ նախ աշակերտութեան աշխատունակութիւնը եւ յետոյ ուսուցիչներուն ձեռնհասութիւնը։

***

Նոյն օրը, կ. ե. ժամը 7ին, Մելքոնեան Ազգ. Մանկապարտէզի «Կոմիտաս» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ՝ 6րդ եւ վերջին յուշահանդէսը (Ասմունքի եւ Երգի երեկոյթ մը), մասնակցութեամբ Պէյրութէն յատկապէս հրաւիրեալներ՝ համբաւաւոր ասմունքող Պր. Խաչիկ Արարատեանի եւ անուանի երգչուհի՝ Օր. Սօսի Մինասեանի: Ջերմապէս կը շնորհաւորենք զիրենք, մաղթելով անսպառ ձայն եւ կորով, կարենալ շարունակելու համար իրենց հայրենասիրական ելոյթները, որոնք կը ջերմացնեն հայրենակարօտ հայորդիներու սիրտն ու հոգին։

***

Ե. Գ.- 60-ամեակի Կեդրոնական Յանձնախումբի եւ անոր յարգելի Նախագահ Սրբազան Հօր ուշադրութեան կը յանձնենք, որ հանդիսութեանց առթիւ մնացի առնուին սամուլի ներկայացուցիչները եւ անոնց յատկացուին մասնաւոր տեղեր։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ

Աղեքս. 29 Ապրիլ 1975

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՒՌԻՆ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՅԱՅՏԱԳԻՐՆԵՐԷՆ

Պր. Ժէրար Սթէֆանեսքոյի ղեկավարութեամբ Ֆրանսական Պատկերասփիւռի՝ «Արեւելեան Քրիստոնեաներու Հաւատքը եւ Աւանդութիւնները» յայտագիրներու ընթացքին, հետեւեալ ծրագիրները պիտի գործադրուին, ինչ կը վերաբերի հայերուս.

ԿԻՐԱԿԻ, 18 ՄԱՅԻՍ 1975, ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

«ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ՊԱՏԻԱՐՔԸ», մասնակցութեամբ Արտաւազդ Պէրպէրեանի, Ալէն Գինիի եւ Հայր Ռաֆայէլի։

ԿԻՐԱԿԻ, 15 ՅՈՒՆԻՍ 1975, ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

«ՀԱՅԵՐԷՆԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ՝ ՓԱՐԻԶԻ ԿԱԹՈԼԻԿ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ», ելոյթ կ'ունենան Գերպ. Փուփար Հայր Մերսէլ եւ ճեմարանին աշակերտները։

ԿԻՐԱԿԻ, 13 ՅՈՒԼԻՍ 1975, ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

«ՄԷՆ ՀԱՄՈՆԻ ՀԱՅ ԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԸ ԵՒ ԹԱՏՐՈՆԸ»։ Ելոյթ կ'ունենայ քաղաքապետը, նախագահ Ա. Փինէ:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՆՈՐ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (Արմենփրես).- 45-ամեայ ճարտարագէտ Հրանդ Էնկիպարեանը ընտրուել է Երեւանի քաղաքապետ։ Նա աւարտել է Երեւանի Փոլիթեքնիք ինստիտուտը, մի քանի տարի աշխատել է Լենինկրատում եւ վերադառնալով իր հայրենի քաղաքը, Էնկիպարեանը նշանակուել է որպէս գլխաւոր մասնագէտ եւ յետոյ որպէս տնօրէն՝ լուսաթեքնիքական սարքեր արտադրող հսկայ ձեռնարկութեան։

1973 թ. Հրանդ Էնկիպարեանը նշանակուել է որպէս Հայաստանի փլանային կոմիտէի նախագահի տեղակալ:

ՆԿԱՐԻՉՆԵՐԸ՝ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, (Արմենփրես).- Աւետիք Իսահակեանի ծննդեան 100-ամեակի կապակցութեամբ, երեւանցի նկարիչ Արտաշէս Ունանեանը ստեղծել է նկարաշար՝ ձօնուած Իսահակեանի ստեղծագործութեանը։ Վերանկարազարդումները տեղ կը գտնեն «Աբու Ալա Մահարի» պոէմի յուշանուէրային հրատարակութեան մէջ:

ԳԱՆԱՏԱ

ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ Ի ՊԱՏԻՒ ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ

ԶԱՀՐԱՏԻ

Խմբագրութեանս ուղարկուած հրաւիրագիրէ մը, հաճոյքով կը տեղեկանանք, որ Կիրակի, 4 Մայիս 1975, կ. ե. ժամը 7.30ին, Պոլսահայ Միութեան Մ.Է.Կ. Մշակ. Կեդր. Մարմինին կողմէ կազմակերպուած է Յոբելինական հանդէս մը՝ ի պատիւ Պոլսահայ բանաստեղծ Զահրատի, Մոնթրէալի «Մարկըրիթ Պուրժուա» շքեղ սրահին մէջ, եւ ի ներկայութեան Յոբելեարին։

Այս հանդիսութեան ընթացքին պիտի տօնախմբուի նաեւ Մ.Է.Կ.ի հիմնադրութեան Բ. տարեդարձը:

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Երբ խնդիրը շահու վրայ է, հաւերն անգամ աքծիւ կը դառնան:

×

Ցիմարները ամէն բանի պատասխան մը ունին։

×

Քաղաքավարութիւնը դրամագլուխ մըն է, պէտք չէ գործածել հարստանալու համար։

×

Ցանցանք չունեցողը, երբ ներում կը խնդրէ, այնատեն յանցաւոր կ'ըլլայ։

×

Կիրքը՝ նախ օտարական մը, յետոյ հիւր, վերջը տանտէր է:

×

Փոխարինութեան ակնկալութեամբ բարիք ընելը բարեգործութիւն չէ, այլ առեւտուր:

«Ջահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ պատուակալ ներկայացուցիչն ու թղթակիցն է՝
Պր. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սաաս Զաղլուլ պող.
Հեռ. թիւ 802199

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը առժամաբար փոխադրուած է Հայկական Ընթերցասրահ (26 Յուլիս պողոտայ, թիւ 6) եւ կարելի է հեռախօսել թիւ 934908, ցնոր տնօրինութեան։

Աշխատանքի ժամերը՝ կ. ա. 10էն կ. ե. ժամը 6 (բացի Կիրակիէ)։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆՏՈՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ ՎԵՀԱՇՈՒՔ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Լոնտոնի ամենայն Սրբոց Եկեղեցւոյ մէջ՝ Մեծ Եղեռնի 60-ամեակը յիշատակուեցաւ Կիրակի, 27 Ապրիլ 1975, հանդիսաւոր Ս. Պատարագով եւ Հոգեհանգստով:

Օրեր առաջ, Պսակ Սրբազան անգլերէն եւ հայերէն յատուկ շրջաբերականով մը՝ հաւատացեալները եկեղեցի կը հրաւիրէր իրենց խունկն ու աղօթքը ընծայելու՝ մեր նահատակներու յիշատակի Ս. Խորանին:

Հաւատացեալներու մեծ թիւ մը փութացած էր եկեղեցի, իբրեւ գիտակից ազգայիններ երկիւղածօրէն խոնարհելու՝ անոնց անմեռ յիշատակին առջեւ։

Այս արարողութեան մասնաւոր հրաւէրով յատկապէս ներկայ եղան՝ Մոնս. Թոնուչչի (Պապական Նուիրակի փոխանորդը), Հայր Անթընի Կրանթ (Անկլիքան Եկեղեցիէն) եւ Պատկ. Ն. Հելվաճեան (Հայ Բողոքական Համայնքէն), որոնք եկան իրենց աղօթքներով մասնակից ըլլալու հայ ժողովուրդի մեծ սուգին։

Երգեցողութիւնները կատարուեցան դաշն կերպով, ղեկավարութեամբ Պր. Ստ. Յովհաննէսովի: Մեներգները գեղեցկօրէն կատարեց Տիկին Է. Քալեմքարեան, իսկ Ս. Սեղանին սպասարկեց Սուրէն Սրկ. Խորեան։

Նկատի ունենալով օտար հիւրերու ներկայութիւնը՝ Պսակ Սրբազան քարոզեց հայերէն եւ անգլերէն: Ըստ «Հայ ժողովուրդին պարտադրուած այս ահաւոր ողբերգութիւնը սկսաւ՝ 1915 տարւան 24 Ապրիլին, ու շարունակուեցաւ ամբողջ հինգ տարիներ՝ բնաջինջ ընելու համար Արեւմտեան Հայաստանի բովանդակ հայութիւնը։ Արդարեւ, թուրք կառավարութիւնը մանրամասնեալ եւ ծրագրեալ ցեղասպանութեամբ մը՝ գործադրութեան դրաւ իր այս նիւաղային դաւը, մէկ ու կէս միլիոն հայերու կոտորումով: Թէեւ ամբողջ սերունդ մը սպանդանոց տարուեցաւ, սակայն չմեռաւ հայը: Այսօր, որ երկիրն ալ գտնուինք, մեր կեանքը եւ ցեղային տաղանդը կը խառնենք մեզ հիւրընկալող ժողովուրդներու նկարագրին, ըլլալով օգտակար եւ աշխատասէր տարր մը՝ կեանքի բոլոր ասպարէզներուն մէջ: Այսօր, Մեծ Եղեռնէն 60 տարի ետք եկած ենք նորոգելու մեր ուխտը՝ հաւատարիմ մնալու անոնց հերոսական ոգիին, պայծառ երազին՝ ամբողջական Հայաստանի հողին վրայ Հայկայ բոլոր որդիները հաւաքուած տեսնելու: Իբրեւ ժողովուրդ պիտի չմեռնինք, որքան ատեն, որ կը յիշենք մեր նահատակները»:

Հոգեհանգստեան արարողութեան ընթացքին, Պսակ Սրբազան հրաւիրեց ներկայ հիւր եկեղեցականները, կարդալ իրենց աղօթքը ընելու բարձրաձայն՝ ի հանգիստ հոգւոց մեր մարտիրոսներուն։

Հաւատացեալները բաժնուեցան եկեղեցիէն՝ Ապրիլ 24ի խորհուրդը տանելով իրենց հետ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

28 Ապրիլ 1975

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մարտ 23ի Կիրակին, Մայրերու օրը, տեղւոյս Հ.Բ.Ը. Միութեան Վարչութիւնը, գեղեցիկ գաղափարը ունեցած էր հանդիսութեամբ մը պատուելու՝ Պր. Ա. Զամքէրթէնը եւ Մեթր Ռ. Սեւյօնքեանը, որոնք Լոնտոն եկած էին՝ աւելի մօտէն ճանչնալու եւ սերտ յարաբերութիւն մշակելու տեղական մասնաճիւղին հետ։

Հանդէսը տեղի ունեցաւ «Քենզինկթըն Փալաս» Պանդոկի շքեղ սրահներէն միոյն մէջ, ուր փութացած էին աւելի քան 300 ազգայիններ եւ Բարեգործականի համակիրներ:

Հանդէսին բացումը կատարեց Պր. Յ. Մութաֆեան, ատենապետը՝ Լոնտոնի տեղական մասնաճիւղին, որ ջերմ եւ պատշաճ խօսքերով բարիգալուստ մաղթեց հիւրերուն եւ ապա՝ հրաւիրեց Պր. Զամքէրթէնը ըսելու իր խօսքը: Պր. Զամքէրթէն՝ Եւրոպա մեծցած եւ դաստիարակուած հայ մը, շատ մաքուր եւ ինամեալ հայերէնով եւ մանաւանդ մաքուր առոգանութեամբ, շուրջ կէս ժամ խօսեցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան առաքելութեան մասին։ Ներկաները մեծապէս տպաւորուեցան Պր. Զամքէրթէնի խօսքերուն անկեղծութենէն, եւ այն համոզումը կազմեցին՝ որ կը գտնուէին լրջախոհ եւ իր պաշտօնին լի գիտակցութիւնը ունեցող ազնուական մարդու մը դիմաց։

Օրուան բուն բանախօսն էր սակայն Մեթր Ռ. Սեւյօնքեան, որ ժողովուրդին դիւրամատչելի ու հաճելի եւ մանաւանդ՝ իրաւաբանի ճարտար փաստարկութիւններով խօսեցաւ՝ Հ.Բ.Ը. Միութեան նպատակներուն եւ նուաճումներուն մասին, զայն նկատելով մեր ազգին ամենէն կարեւոր կազմակերպութիւններէն մին։

Հանդէսը ունէր նաեւ գեղարուեստական բաժին մը, որուն մէջ մաս առած էին Պր. Զ. Շամլեան (դաշնակ), յայտնի եւ սիրուած դերասան Պր. Գ. Մալիքեան (արտասանութիւն), յայտնի երգչուհի Տիկին Է. Քալեմքարեան (երկու երգերով, որոնց շնորհալիօրէն դաշնակի վրայ կ'ընկերակցէր Օր. Մ. Կորկոտեան): Գեղարուեստական յայտագրին մէջ մեծ տեղ գրաւած էր նաեւ Լոնտոնահայ Երգչախումբը՝ Պր Ե. Միսիրեանի ղեկավարութեան տակ։ Այստեղ գնահատանքով պէտք է արձանագրել Պր. Միսիրեանի տարիներու կատարած աշխատանքը՝ Լոնտոնահայ երաժշտական կեանքէն ներս:

Հանդիսութիւնը մինչեւ հոս իրապէս գովելի էր եւ լաւ կազմակերպուած: Սակայն արդար ըլլալու համար պէտք է ըսել՝ որ այս երեկոյթը իր լուրջ հանգամանքը սկսաւ կորսնցնել, երբ բեմ հրաւիրուեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի տեղական մասնաճիւղին Բ. ատենապետը՝ Պր. Կ. Գրիգորեան, որուն հայերէնի խեղճութիւնը, ափեղցփեղ խօսքերը եւ շուկայիկ արտայայտութիւնները խոտոր կը համեմատէին նման հանդէսի մը լրջութեան հետ:

Այս, այլապէս շատ կոկիկ եւ գնահատելի հանդէսը վերջ գտաւ՝ Գերշ. Տ. Պսակ Արք.ի «Պահպանիչ»ով եւ «Տէրունական» աղօթքով:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԵՍ Կ'ՈՒԶԷԻ…

ՄԿՐՏԻՉ ՆՈՒՐԵԱՆ

Ես կ'ուզէի տեսնել նորէն գիւղս հայրենի, քառանկն եկեղեցին մեր, ու կողքին լքուած կէսաւեր պատերը գիւղի դպրոցին։ Գետը իր հանդարտ վազքով, որ գիւղը երկուքի կը բաժնէր, Աշարանորը մեր, իր բարձրաբերձ լեռներով, Մոխրադաշտը, խաչով արտը, կարկաչահոս առուակները մեր…։

Ես կ'ուզէի տեսնել նորէն մեր խրճիթներէն բարձրացող ծո՛ւխը դէպի երկինք, մեր գիւղին փողոցները, տուներուն առջեւ խումբ խումբ հաւաքուած պարթեւահասա՛կ, թիկնեղ գիւղացիները մեր։

Ես կ'ուզէի լսել նորէն դեռատի աղջիկներու եւ ամչկոտ հարսերու ծիծա՛ղը՝ մեր տանիքներու կատարներէն։ Օ՜, ես կ'ուզէի տեսնել նորէն մեր կալերուն ոսկի դէզերը՝ ցորենի, ու լսել աստղազարդ գիշերներու լռութիւնը խռովող շուներու հաչոցը, եւ լուսաբացին արթնցող աքաղաղներու կանչը։

Ես կ'ուզէի լսել նորէն քաղցր ձայնը՝ հովիւի սրինգին։

Ես կ'ուզէի տեսնել նորէն Հրեշտակապետի վանքը մեր՝ վեհապանծ թագուհիի մը նման տիրականօրէն բազմած իրարու վրայ բարձրացող կանաչաշատ բլուրներու գագաթը, այնքա՜ն գրաւիչ, այնքա՜ն վեհափառ։

Օ՜, ինչպէս կ'ուզէի խմել նորէն զուլալ ջուրը մեր կարճաղբիւրին, ու հայրենի ջերմ արեւին տակ քալե՛լ մեր փոքրիկ ճամբաներէն, իջնել պարտէզներ, լսել ջրաղացքին ձայնը, ման գալ մեր ցորենի արտերը, պարարտ հասկերով։

Ես կ'ուզէի տեսնել նորէն մեր արքաձորը… Սուրբ Սարգիսը, Անապատի վանքը…։ Որքա՜ն կ'ուզէի լսել նորէն ձայնը՝ մեր նահատակ ուսուցիչներուն։ Ես կ'ուզէի տեսնել նորէն քաղաքի Մայր եկեղեցին՝ տօնական օրերուն…։ Լսել կոչնակին ղօղանջը, ու տաճարին հոյակապ գմբեթէն դպիրներուն «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն»ը, ծնծղաներու ձա՛յնը, անուշահոտ բուրվառներու խունկին…, առաքելատիպ Սրբազանին «Խաղաղութի՜ւն Ամենեցուն»ը եւ միւսին, վերացնո՛ղ, քաղցրահնչիւն մեղեդիները՝ մեր սուրբ պատարագին։

Ես կ'ուզէի ուխտի երթալ նորէն «ՍՈՒՐԲ ՆՇԱՆ» վանքը, ման գալ պարտէզը եւ այն բարձունքէն դիտել վա՛րը, աչքերուս առջեւ փռուած քաղաքը հանդա՜րտ…։ Օ՜, ես կ'ուզէի ողջունել նորէն խաւարը ճեղքող արտալո՛յս Աստուածային, եւ երկրպագել մեր լեռներու ետեւէն բարձրացող արեւին։

ԱԼԵԿՈԾ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Տագնապներու երկիրն է ան,- իր գոյութենէն ի վեր հանգիստ օր մը բոլորա՞ծ է։ Չի յիշուիր, հակառակ անոր, որ արտաքին քաղաքականութեան ղեկը յանձնած է ուրիշներուն, սակայն ներքնապէս Թուրքիա դժուար կացութեան մը մատնուած է։ Մէկը միւսը փոխարինող քանի մը ազգայնական եւ պահպանողական կուսակցութիւններուն ղեկավարները եկեղ, Դեմիրել, Պոզպեյլի, Փայար, Էրպաքան եւ ուրիշներ իրարու դէմ լարուած են։ Այնպիսի դժուար եւ անել կացութիւն մը ստեղծուած է, որ ոչ մէկ կուսակցութիւն կը համարձակի առանձինն պատասխանատուութիւն ստանձնել։

Երկրին տնտեսական վիճակը կը շարունակէ քայքայուիլ։ Ըստ պաշտօնական թիւերու անգործներուն թիւը երկու միլիոնի կը հասնի։ Մինչ մէկ կողմէն [illegible], միւս կողմէն ապրուստի սղութիւնը մեծ համեմատութիւններ ստացած է։

Երիտասարդ ուժերու արտագաղթը կը շարունակուի։ Անոնց թիւը միայն Եւրոպայի մէջ մէկ միլիոնը անցած է։ Ուրիշ հարիւր հազարներ կը պատրաստուին Լիպիա մեկնելու։ Երկիր մը, որ հարիւր միլիոն հոգիներու կրնայ ապրուստ հայթայթել, մարդ արտածելու ստիպուած կը փնտռէ։ Արտաքին պարտքը քառասուն միլիառ ոսկիի կը մօտենայ։ ՕԹԱՆին իր հաւատարմութիւնը ապացուցանելու եւ Խորհրդային Միութեան դէմ «պաշտպանութիւն» կանգնելու ծրագրով զօրակոչի ենթարկուած՝ հինգ հարիւր հազարի հասնող բանակը, անյագօրէն կը քամէ երկիրը, զայն ուժասպառ ընելու աստիճան։

Մոնղո՛ծ դարերէ ի վեր եւ մինչեւ այսօր, իրենց լուծին տակ հեծող ժողովուրդներու պահանջներուն դէմ ցցած խաքաղաններին, թուրք ղեկավարները սինիքօրէն Եգէական ծովուն մէջ «իրաւունքներ» կը փնտռեն, աւելի խրելով ստեղծուած լաբիրինթոսին մէջ։

Եւ սակայն, այս կացութեան պատճառով բան մը կը շարժի Թուրքիոյ մէջ։ Հակառակ հալածանքներու, բանտարկութիւններու, նոյնիսկ կախաղաններու, երիտասարդութիւն մը կայ, որ տիտանեան պայքարի սկսած է յետադիմութեան, չարաշահութեան, բազմատեսակ ապօրինութիւններուն, մէկ խօսքով, օտարին օժանդակութեամբ թուրք ժողովուրդը ստրկութեան կապանքներուն մէջ յաւիտեան պահել ուզողներուն դէմ։

Աչքերը սկսած են բացուիլ։ Այն թուրք գործաւորները, որոնք կ'աշխատին զանազան երկիրներու մէջ, կը տեսնեն, թէ ինչպէս իրենց օտար ընկերները կը պայքարին ու տէր կ'ըլլան որոշ իրաւունքներու։ Անոնք հետզհետէ կը գիտակցին եւ կը համոզուին, թէ իշխողները նուէր ընելու բնաւ սովորութիւն չունին։

Անոնցմէ բան մը փրցնելու համար հարկ է եղեր պայքարիլ։ Շատեր՝ այդ գիտակցութեամբ կը վերադառնան իրենց հայրենիքը եւ ուսանողներուն հետ միացած, ամէն ջանք կը թափեն, որպէսզի մարդավայել կեանք մը ստեղծուի երկրին մէջ։

Մինչ այդ, երկաթէ բռունցքը կը հասնի ամէն կողմ։ Ահաբեկումի քաղաքականութիւնը կը շարունակուի անողոք։ Մինչեւ ե՞րբ…։

ՀՈՒՐ-ԱՆԴ

ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ՝ ՄԱՏՐԻՏԻ ՄԷՋ «ԱՐԱՐԱՏ» ԱՆՈՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

Սպանիոյ մայրաքաղաք՝ Մատրիտի կեդրոնը, բանուկ փողոցի մը վրայ կը գործէ հայկական ճաշարանը, որ կը կոչուի «Արարատ»։

Ճաշարանի տեղացի եւ զբօսաշրջիկ յաճախորդներուն համար տնօրէնութիւնը հրապարակած է, որպէս յուշանուէր, լուցկիի տուփ մը։

Ահա անոր յատկանշական եւ եզական պարունակութիւնը։

Ճակատը՝ հայերէն մեծատառ ՃԱՇԱՐԱՆ ԱՐԱՐԱՏ։

Լուցկիի տուփին առաջին երեսին վրայ պատկերուած է ձիւնապատ գագաթով գունաւոր ԱՐԱՐԱՏ լեռը, արշալոյսին, թռչող երկու աղաւնիներով եւ շատ խորհրդաւոր։ Անոր տակ ճաշարանին հասցէն եւ հեռախօսին թիւը։

Ետեւի երեսին վրայ, 1920 Սեպտեմբերին խոստացուած Հայաստանի գունաւոր քարտէսը։ Ճերմակ մասը, այժմու Սովետ. Հայաստանը կը ներկայացնէ՝ Սեւանայ լճով։ Շուրջը՝ սրճագոյն, վերը՝ Ախալքալաքը վրացիներուն տրուած, Կարսը եւ Արտահանը Թուրքին, իսկ Նախիջեւանը եւ Ղարաբաղը՝ Ազերին։ Դեղնագոյն մասը՝ Սեւրի Դաշնագրով 10 Օգոստոս 1920ին, Սեւ Ծովէն մինչեւ Վանայ Լիճ, կը ներկայացնէ Միացեալ Նահանգաց նախագահ՝ Ուիլսընի գծագրութիւնը։ Քարտէսին վրայ ամբողջապէս հայերէն նշանակուած են գլխաւոր քաղաքները, խոշորացոյցով տեսանելի եւ ընթեռնելի։ Քսան հատ սեւ ակօթ կարմիր գոյնով լուցկիներու վերեւ նշանակուած է սպառարկուած Հայկական ճաշացուցակը՝ Սպաներէն լեզուով եւ լատին տառերով։

Առողջապահական

ՔՈԼԵՍԹԵՐՈԼԻՆ ՆՈՐ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Շիքակոյի համալսարանին եւ Լոնտոնի «Սենթ Մերիզ» հիւանդանոցին բժիշկները, երկար տարիներ քոլեսթերոլին ներգործութիւնը ուսումնասիրելէ ետք, հասած են այն եզրակացութեան՝ որ սերտ կապ մը կայ հաստ աղիքի խլիրդին եւ սրտի երակներուն խցման մէջ։

Այն երկիրներուն մէջ, ուր մեծ սպառում կայ քոլեսթերոլ պարունակող իւղերու, վերոյիշեալ երկու հիւանդութիւնները շատ տարածուած են։ Եթէ քոլեսթերոլին չմարսուած մասը չպատճառէ երակներու խցում եւ արեան լերդացում, կ'անցնի հաստ աղիքին մէջ, ուր ծնունդ կու տայ զանազան տեսակի մանրէներու, որոնք կը տարրալուծեն՝ իւղերը մարսելու համար անհրաժեշտ նկատուած մաղձային աղերը։ Այդ մանրէները կ'արտադրեն թթու (ասիտ) մը, որ ըստ մասնագէտներու զօրաւոր է։

ՃԱՏՐԱԿ

ԱՆԱՏՈԼԻ ՔԱՐՓՈՎ ԱՇԽԱՐՀԻ 12ՐԴ ԱԽՈՅԵԱՆՆ Է

ԱԼԵՔՍԷՅ ՍՐԵՊՆԻՑԻ (Ն. Մ. Գ.)

— «Մեծ Վարպե՛տ, աշխարհի ախոյեան պիտի դառնա՞ս օր մը»։

— «Կը խորհիմ որ այո», պատասխանեց Քարփով։

Այս տողերը կը վերյիշատակեն Քարփովի հետ ունեցած հարցազրոյցը, որ 1971 Դեկտեմբերին հրատարակուեցաւ։

Անցեալ Ապրիլի 3ին, Ճատրակի Միջազգային Դաշնակցութեան Նախագահ՝ Տոքթ. Մաքս Էօվէ, ճատրակի աշխարհի նոր ախոյեան հռչակեց Անաթոլի Քարփովը, նկատելով, որ ամերիկացի Մեծ Վարպետ Ռոպէր Ֆիշըր (Նախկին աշխարհի ախոյեան) իր համաձայնութիւնը չէր հաստատած՝ ախոյեանութեան յաւակնորդին դէմ մրցելու։

Աշխարհի Նոր Թագադիր ճատրակի Թագաւորը 24 տարեկան երիտասարդ մըն է, բայց ծանր կը գտնեմ իրեն համար ըսել՝ թէ «երիտասարդ ճատրակիստ մըն է», քանի որ ան վերջին չորս տարիներուն ընթացքին այնքան շատ պաշտօնական գաւաթի մրցումներ խաղացած է, որ որեւէ վեթերան խաղացող կը ցանկայ ունենալ անոր փորձառութիւնները։

Զանազան մրցաշարքերու ընթացքին՝ իր խաղացած 264 հանդիպումներուն, Քարփով 142 անգամ յաղթանակ արձանագրեց եւ միայն 7 պարտութիւն կրեց։ Ան ճատրակի օսկարներու արժանացաւ, աշխարհի լաւագոյն խաղացողը նկատուելով 1973ին եւ 1974ին։ Իր մասնակցած մրցաշարքերուն մէջ մեծ պատիւներու արժանացաւ։ Աշխարհի այս վերջին ախոյեանութեան մրցաշարքին, Քարփով այնպիսի մեծ վարպետներու յաղթեց, ինչպիսին են՝ Լեւ Փոլուկայեւսկի, աշխարհի նախկին ախոյեան Պորիս Սփասքին (որ ախոյեանութեան թագը փոխանցեց Պոպ Ֆիշըրին, 1972ին) եւ Վիքթոր Քորչնոյին։

Իր փոքր տարիքէն, Քարփով Մեծ Վարպետները ապշեցուցած է իր հաշուողական բնածին յատկութիւնով եւ խաղին բանական մօտեցումով, ինչ որ հասուն խաղացողի յատկանիշներ են։

Քարփով իսկապէս հրաշք-տղայ մըն էր։ Ճատրակին խաղի օրէնքները սորվեցաւ իր հօրմէն։ Իրեն համար ֆութպոլի կամ տղոց համար ժողովրդականութիւն վայելող այլ խաղեր չկային, այլ միայն ճատրակ, ճատրակ, ճատրակ։ Եւ 15 տարեկանին ան արդէն դարձաւ վարպետ։

Այդ օրերուն էր որ հետեւեալ զուարճալի դէպքը պատահեցաւ։

Երկու սովետ «վարպետ» ճատրակիստներ հրաւիրուած էին մասնակցելու՝ Չեխոսլովաքիոյ մէջ կայանալիք մրցաշարքի մը։ Շփոթութեան մը հետեւանքով, Ս.

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅՈՑ ԵՂԵՌՆԻ ՄԱՍԻՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Թրքական ոստիկանութեան գործադրած բռնութիւններուն, «Փրաւտա»ն կը գրէ. «Պրոլետարիատը բազմիցս իր բողոքը յայտնած է՝ ընդդէմ Թուրքերու գազանութիւններուն»։ «Առաջաւոր բանուորները կը գիտակցին եւ անհրաժեշտ կը համարեն Թրքահայերու վիճակի բարելաւումը՝ Թուրքիոյ մէջ իշխող կարգերը հիմնովին վերափոխելու միջոցով»։

«Փրաւտա» կը շեշտէ, թէ «Հայ ժողովուրդը ինք պէտք է տնօրինէ իր բախտը, որոշէ կառավարման ձեւը, այսինքն հայ ժողովուրդը պէտք է ստանայ լիակատար անկախութիւն եւ ազատութիւն»։

* * *

Սոցիալիստական Միջազգային համագումարը, 1912ին, Պալի մէջ (Զուիցերիա) գումարուած, ընդունելով Ռուսաստանի յեղափոխական Ս. Դեմոկրատներու առաջարկը, իր որոշման մէջ յատուկ կէտ ընդունեց՝ Թրքական կայսրութեան մէջ իշխող անտանելի՝ տնտեսական, ազգային եւ քաղաքական կարգերի եւ «Հայաստանի բաժանման» ռէակցիոն քաղաքականութեան մասին։ Այս բանաձեւը տպագրուած է Ռուս Ս. Դ. Կուսակցութեան Կենտկոմի օրկան «Կոմունիստ» ամսագրին մէջ։ Նոյն ամսագրին մէջ տպուած յօդուածով, Վ. Լենինը բացայայտած է ցարական եւ սուլթանական իշխանութիւններու կողմէ Հայաստանը ստրկացնելու քաղաքականութիւնը, դիմակազերծած է Թրքական ոստիկաններու եւ ցարական սեւ հարիւրակայիններու վայրագութիւնները՝ հայկական գիւղերու եւ քաղաքներու մէջ։

(Տես «Կոմունիստ» Թիւ 12, 1913, Ա. Մնացականեանի գիրքը, էջ 78)։

«Պատերազմը եւ Ռ. Ս. Դեմոկրատիան» մանիֆեսթին մէջ, դատապարտելով մէկ կողմէն Գերմանիան եւ միւս կողմէն դաշնակիցները՝ որպէս աւազակային պատերազմ մղողներ, «Թուրքիայի կառավարական քլիքը բնութագրեց՝ որպէս ժողովուրդներու սպանդ կազմակերպողներ»։

1915ի Ռ. Ս. Դ. Կ. Կովկասեան խորհրդակցութեան (որ տեղի ունեցաւ Պաքու) պատերազմի դէմ ընդունուած բանաձեւին մէջ, դատապարտուած է «Տարաբախտ թրքահայերու… համարեայ գլխովին գազանային բնաջնջումը»։ Տրուել է պատմութեան այդ սեւ գնահատականը, բացայայտուել հայ ժողովուրդի թշնամիների դէմքը։ Խորհրդակցութեան բանաձեւը կոչ կ'ընէ բանուորներուն եւ բոլոր աշխատաւորներուն, մասնակցութիւն ցոյց տալ՝ փախստականներուն եւ գաղթականներուն օգնելու գործին, հաշուի առնել, որ անոնք պատերազմող կառավարութիւններու ամբողջ քաղաքականութեան անմեղ զոհերն են։ Ասոնք «անարգանքի սիւնին են գամում թրքական ցեղամոլները, որոնք միլիոնաւոր բնակիչներ արտաքսում են իրենց վայրերից ոչնչացնելով նրանց դաշտերը, այգիները ու ամբողջ ունեցուածքը»։

Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

ՋԱՀԱԿԻՐ

8 ՄԱՅԻՍ 1975

Ս. Միութեան Ֆութպոլի Առաջնութեան մրցաշրջանը սկսաւ

ԵՐԵՒԱՆ, (Արմենփրէս).- Շաբաթ, 12 Ապրիլ 1975, Ս. Միութեան վեց քաղաքներում բարձրացուեցին՝ Սովետական Միութեան ֆութպոլի բարձրագոյն լիկայի առաջնութեան դրօշները։

Այդ օր «Արարատ» – «Տինամօ» (Քիեւ) մրցումը տեղի չունեցաւ, ուքրայինացիներուն ինդրանքին ընդառաջելով և տեղի կ՚ունենայ 7 Մայիս 1975։

Երեւանի «Արարատ»ը առաջնութիւնն սկսաւ Ապրիլ 16ին, «Հրազդան» մարզադաշտում. Երեւանցիները մրցեցան «Տնեփր»ի (Տնեփրոփեթրովսկ) խումբին դէմ և յաղթեցին՝ 3–0 արդիւնքով։

Կիրակի, 20 Ապրիլ 1975, Մոսկուայի մէջ, Երեւանի ԱՐԱՐԱՏը դաշտ իջաւ տեղւոյն Բանակայիններուն դէմ, Խորհրդային Միութեան ֆութպոլի ախոյեանութեան գ. չարքուան մրցումներուն շրջագծէն ներս։

Մոսկուայի Բանակայինները յաջորդական իններորդ անգամը ըլլալով պարտուեցան ԱՐԱՐԱՏէն, 1-0 արդիւնքով։ Հայրենի խումբին այս յաղթանակը կրկնակ կարեւորութիւն կը ստանայ, նկատի առած այն իրողութիւնը՝ որ ան իրագործուեցաւ մրցակիցի դաշտին վրայ։

Մրցումին առաջին իսկ վայրկեաններուն յարձակողականի անցած ըլլալով, ԱՐԱՐԱՏի յաղթանակի կոլը նշանակուեցաւ 9րդ վայրկեանին, խմբապետ Արգատի Անդրէասեանի կողմէ։

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔ «ԱՐԱՐԱՏ» ՔԱՌՈՐԴ ԱԽԱՐՏԱԿԱՆԻՆ

Սովետ Միութեան 1975 տարուան ֆութպոլի բաժակի մրցաշարքի 1/16ի գծով, Երեւանի «Հրազդան» մարզադաշտին վրայ, անցեալ 23 Մարտ 1975, Կիրակի, մրցեցան «Թոփլեաթ Սովետով»ի և «Արարատ»ի կազմերը, 28000 հանդիսականներու առջև։ Իրաւարարն էր Ս. Գելեայև (Մոսկուայէն)։

Խաղը վերջացաւ «Արարատ»ի յաղթանակով՝ 3-0 արդիւնքով։

Խորհրդային Միութեան Ֆութպոլի Բաժակի մրցաշարքի 1/8րդ աւարտական մրցումին Երեւանի «Արարատ»ը, «Հրազդան» Կեդրոնական Մարզադաշտին վրայ, Կիրակի, 6 Ապրիլին, ընդունեց՝ Լըվովի «Կարփաթներ» խումբը։

Արարատցիները ցուցադրեցին գեղեցիկ ֆութպոլ, անընդհատ յարձակումներ, ճիշդ փոխանցումներ, առանց գնդակի տեղաշարժներ. միայն վերջնական հարուածները նպատակին չէին հասներ։

Խաղին նախնական ժամանակը աւարտեցաւ ոչ ոչի։

Լրացուցիչ ժամանակի միայն վերջին վայրկեաններուն, «Արարատ»ը կրցաւ փենալթիով գրաւել հակառակորդի բերդը։ Ղազարեանը գնդակի հետ միասին մտաւ հակառակորդի բերդի հրապարակը։ Այնտեղ զինք կոպտօրէն ինկացուցին վար։ Դատաւորը նշանակեց փենալթի։ Իշտոյեանի հարուածէն ետք, բերդին ցանցը թփրտաց։ 1-0։ Այս արդիւնքով ալ վերջացաւ այդ չատ հետաքրքրական խաղը։

ԱՆԱՏՈԼԻ ԳԱՐՓՈՎ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Միութեան Ճատրակի Դաշնակցութիւնը՝ կարծելով թէ կրտսերներու մրցաշարք մըն է, Գարփովը ուղարկեց Զեխոսլովաքիա։ Երբ անհասկացողութիւնը փարատած էր, արդէն այնքան ուշ էր՝ որ այլ կերպ կարգադրութիւն մը կարելի չէր, և կը մնար միայն այն՝ որ դպրոցական աշակերտը մեծերու մրցաշարքին մաս կազմէ։ Գարփով իր արժէքը ցոյց տուաւ, շահելով 9 խաղեր, և ոչ ոքի 4 խաղեր ու գրաւեց առաջին տեղը։

Այդ օրերուն ան կ՚ապրէր Ուրալի մէջ, պողպատի արդիւնաբերութեան քաղաք՝ Զլաթուսթի մէջ։ Հոն, տեղւոյն պիոներական պալատին մէջ սորվեցաւ ճատրակ խաղալ։ Աւելի ուշ ընտանեօք Թուլա փոխադրուեցան, երբ իր հայրը՝ գործարանի ճարտարագէտ նշանակուեցաւ այդ քաղաքին մէջ։

Աշխարհի նախկին ախոյեաններէն Միխայիլ Պոթվինիք սկսաւ հետաքրքրուիլ Գարփովի յառաջդիմութիւններով։

Անատոլի Գարփով կ՚ըսէ. «իմ հանդիպումներս Պոթվինիքի հետ եւ անոր ցուցմունքները՝ ինծի համար անգին օժանդակութիւններ եղան։ Սկսայ ճատրակը լրջօրէն նկատի ունենալ, եւ զգացի այս խաղին գեղեցկութիւնը ու խորունկութիւնը»։

1970ի ամրան, երբ Անաթոլին կրտսերներու ճատրակի աշխարհի ախոյեանութեան տիրացաւ, սկսաւ նկատուիլ Ս. Միութեան ճատրակի մեծ յոյսերէն մին։

Ան Մեծ Վարպետի կոչումին արժանացաւ՝ Վենեցուելայի մէջ տեղի ունեցած միջազգային ներկայացուցչական մրցաշարքի մը ընթացքին։

Անաթոլի Գարփով իր տարիքէն աւելի փոքր ցոյց կու տայ։ Երկայնահասակ չէ, նիհարակազմ, տղայական երեւոյթ ունի։ Ճատրակէն զատ իր նախասիրութիւնն է դրոշմագիտութիւնը (նամականիշի սիրահար մըն է)։ Ան աւելի քան 15000 դրոշմաթուղթ հաւաքած է՝ Սփռքի, Անգլիոյ եւ Ս. Միութեան, սկսեալ 1918 թուականի հրատարակութիւններէն։ Այժմ ան տնտեսագիտութեան մասնագէտի կը պատրաստուի՝ Լենինկրատի համալսարանին մէջ։

Անաթոլիին մարզիչը՝ Մեծ Վարպետ Սէմյոն Ֆուրման, եւ մասնագէտներն շատեր կը հաւատան, որ, թէեւ աշխարհի այսօրուան ամենաուժեղ խաղացողն է, եւ սակայն ան տակաւին ցոյց չէ տուած իր ամբողջական կարողութիւնը։

Ն. Մ. Գ.

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Իրենց չատ սիրելի քրոջ՝ ողբ. Հայկուհի Ալթունեանի մահուան քառասունքին առթիւ, ինչպէս նաև իրենց չատ սիրելի մօր ողբ. Հայկանոյշ Մարկոսեանի մահուան 3րդ տարելիցին առթիւ, ԳԳ. Հրանդ, Երուանդ, Հայկ և Համբարձում Մարկոսեան եղբարք կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	1000
Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	1000
Ազգասիրական (Գահիրէ)	1000
Հայ Կարմիր Խաչին	1000
«Յուսաբեր»ին	500
«Արեւ»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

(Ստանալ «Արեւ»էն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տիկին Լիւսի Աշճեան (Փարիզ) 200 ե. դ. կը նուիրէ Օր. Հերմինէ Գալաեանի ընդ Պր. Վահէ Վարժապետեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ։

Իրենց սիրելի ամուսնոյն և հօր՝ ողբ. Հայկ Թիւյսիւզեանի մահուան քառասունքին առթիւ ու անոր քաղցր յիշատակին, Այրի Տիկին Վերժ Թիւյսիւզեան և զաւակները Արտա և Վիգէն կը նուիրեն 200 ե. դ.

Օր. Նորա Ալեքսանեանի ընդ Պր. Վահէ Սեդրակեանի (Պէյրութ) նշանախօսութեան բարեբաստիկ առթիւ վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Սարգիս Գալաեան	200
» » Արամ Մովսէսեան	100
» » Զաւէն Գալաեան	100

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

– Սաքանի աղջիկ, մահուան ժամս մօտ է,– ասում է Հանէսը,– կանչիր որդիներիս, թող գան ու լսեն իմ վերջին պատգամները։

Կինը կանչում է։

– Բալա ջան,– դիմում է Հանէսը աւագ որդուն,– գործիդ վերահասու կաց, խարջդ չատ է, էս տարի դեռ տուն չշինես։

– Զէ՛,– մէջ է ընկնում կինը,– ինչ ուզում է լինի՝ տունն էս տարի շինելու է։

– Դու էլ,– դառնում է Հանէսը միջնակ որդուն,– ուսումդ կ՚աւարտես, յետոյ կ՚ամուսնանաս։

– Զէ՛ որ չէ,– թրի նման կտրում է կինը,– եկող ամիս կ՚ամուսնացնեմ։

– Սաքանի աղջիկ,– տնքալով ասում է Հանէսը – թէ մեռնողը դու ես՝ արի իմ տեղը խօսիր, ես լսեմ։

* * *

Մարթա Գորոյին համար ցաւ յայտնեցին, թէ առանց ամուսինի միայնակ կ՚ապրի, ան պատասխանեց.

— Շուն մը ունիմ՝ որ կը հաչէ, թութակ մը ունիմ՝ որ կը հայհոյէ, օճախ մը ունիմ՝ որ կը մխայ, կատու մը ունիմ՝ որ գիշերները միշտ դուրս կը մնայ, ա՛լ ինչո՞ւ ամուսին։

* * *

—Արուսեա՛կ, սիրելիս, եկո՛ւր մեր նոր սպասուհիին պաչիկ մը տուր։

— Ոչ, չեմ ուզեր, ես կը վախնամ, — կ՚ըսէ Արուսեակ։

— Ինչո՞ւ, սիրելիս։

— Երէկ հայրիկը համբուրեց զինք և աղուոր ապտակ մը կերաւ։

ՍՂԵՔՄԱՆԴՐԻԱ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Տիգրանուհի Սէֆէրեան եւ որդին՝ Վրէժ Սէֆէրեան, ինչպէս նաեւ համայն ազգակից պարագաները կը ծանուցանեն թէ Կիրակի, 11 Մայիս 1975, կէսօրէ առաջ ժամը 10ին, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց սիրեցեալ քրոջ, մօրաքրոջ եւ ազգականին՝ բազմավաստակ դաստիարակ – ուսուցչուհի՝

ՈՂԲ. ԶԱՐՈՒՀԻ ՍԷՖԷՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողները, իրենց ներկայութեամբ յարգանքի տուրք մատուցած պիտի ըլլան՝ բազմավաստակ ուսուցչուհիին յիշատակին։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Նշան Պէնսեան եւ զաւակը Տէր եւ Տիկին Կարօ Մազըճեան եւ զաւակունք (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Բարսեղ Մուրատեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Արա Պարունմեան, ինչպէս նաեւ համայն պարագաները կը ծանուցանեն, թէ Կիրակի, 11 Մայիս 1975, կէսօրէ առաջ ժամը 10ին, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց սիրեցեալ հօր, մեծ հօր եւ ազգականին՝

ՈՂԲ. ՎԱՀԱՆ ՊԷՆՍԵԱՆԻ

մահուան 3րդ տարելիցին առթիւ։

Ողբացեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն, դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանտա-փոստ գրել «Sarkis Balayan»ի անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, Եգիպտոս։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Տնօրէն պատասխանատու խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԸԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 576 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՄԱՅԻՍ 1975 | ՀԱՏԸ ՋՆՈՒՔԷ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիր. Դհկ. | ١٩٧٥ الخميس ١٥ مايو — ٥٧٦ عدد رقم

Ապրիլեան Ցնցիչ եւ Մեծատարած Ցոյցերը՝

ԹՈՒՐՔ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Չահակիր»ի)

Վաթսուն տարի առաջ Թուրք հրէշային կառավարութեան եւ պանթուրքիզմի կողմէ գործադրուած 2.000.000 հայերու ցեղասպանութեան 60ամեակն է Ապրիլ 24ը։

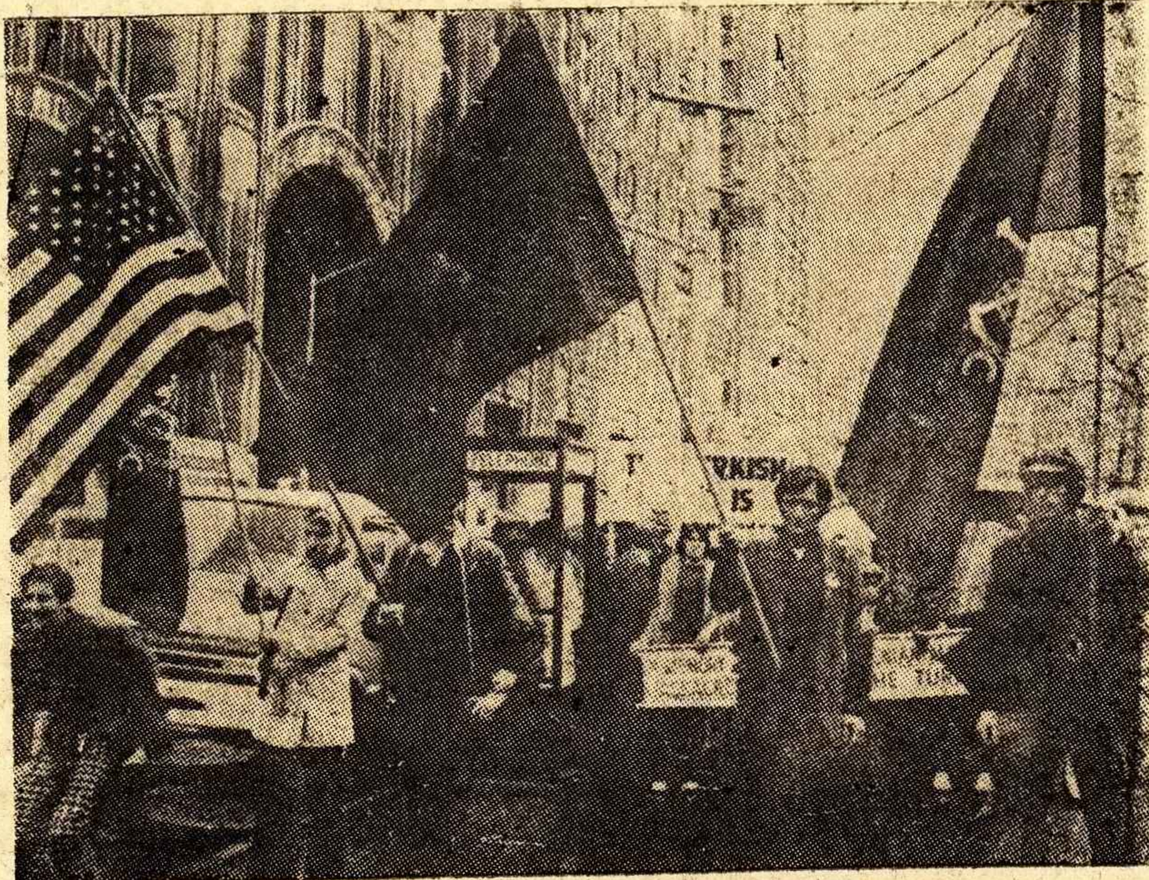
Այս ճիւաղային ոճիրները յառաջ տարուեցան անխափան կերպով շուրջ երեք տարուայ ընթացքին՝ սարսափելի տանջանքներով, արիւնով ու գազանային անմարդկային խոշտանգումներով, որպէսզի այս ձեւով Հայկական Դատը լուծուած նկատէին Թուրք բարբարոսները։

Ապրիլ 24 Թուականը վերջին անգամ՝ ամէն վերապրող հայու սիրտը կ'արիւնէ անողոքաբար եւ կը մղէ զինք անդիմադրելի ցասումով, յորդորէ եւ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ պահանջի՝ ոչ միայն հայ ազգին իրաւունքներուն համար, այլեւ աշխարհի բոլոր այն ժողովուրդներու օգտին, որոնք կը տառապին նոյն արիւնահեղութեան մէջ։

Անհրաժեշտ է միանգամայն գործնական էր փողոց դուրս գալ եւ ընդհանուրին առաջ յարգել յիշատակը՝ մեր սուրբ նահատակներուն, որոնք ողջակիզուեցան Հայ Ազգին պայծառ անուան ու պատուին համար։

Ցոյցերու առաջին ազդանշանը տրուեցաւ Ապրիլ 23ի երեկոյեան Նիւ Եորքի Առաջնորդարանի Ս. Վարդան Մայր Տաճարէն, ուր մատաղի բաժանումէն վերջ, ամէն կողմէ հաւաքուած բազմութեան առջեւ՝ Տ. Մամբրէ Քհնյ. Գալուստեան յայտարարեց խաղաղ երթի մասին, ղեկավարութեամբ քաղաքապետական պաշտօնեայ Սամուէլ Ազատեանի, որ Անգլերէն լեզուով բացատրութիւն տուաւ ցոյցի շարժման ուղղութեան մասին այն պողոտաներէն եւ փողոցներէն, ուրկէ պիտի անցնէր ժողովրդեան թափօրը։

Ժամը 6.30ին հսկայ բազմութիւն մը շարքի կանգնեցաւ՝ վառած մոմերը ձեռքին եւ յամրաքայլ յառաջ ընթացաւ՝ դէպի Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան շէնքը, ուրկէ շրջում մը կատարեց, շարունակելու իր երթը՝ մինչեւ «Սէյնթ Փաթրիք» տաճարը՝ բարձր ամբոն եւ փառաշուք եկեղեցին ուր պիտի կատարուէր միլիոնաւոր հայ նահատակներուն նուիրուած՝ սրտառուչ հանդիսաւոր ժամ մը։

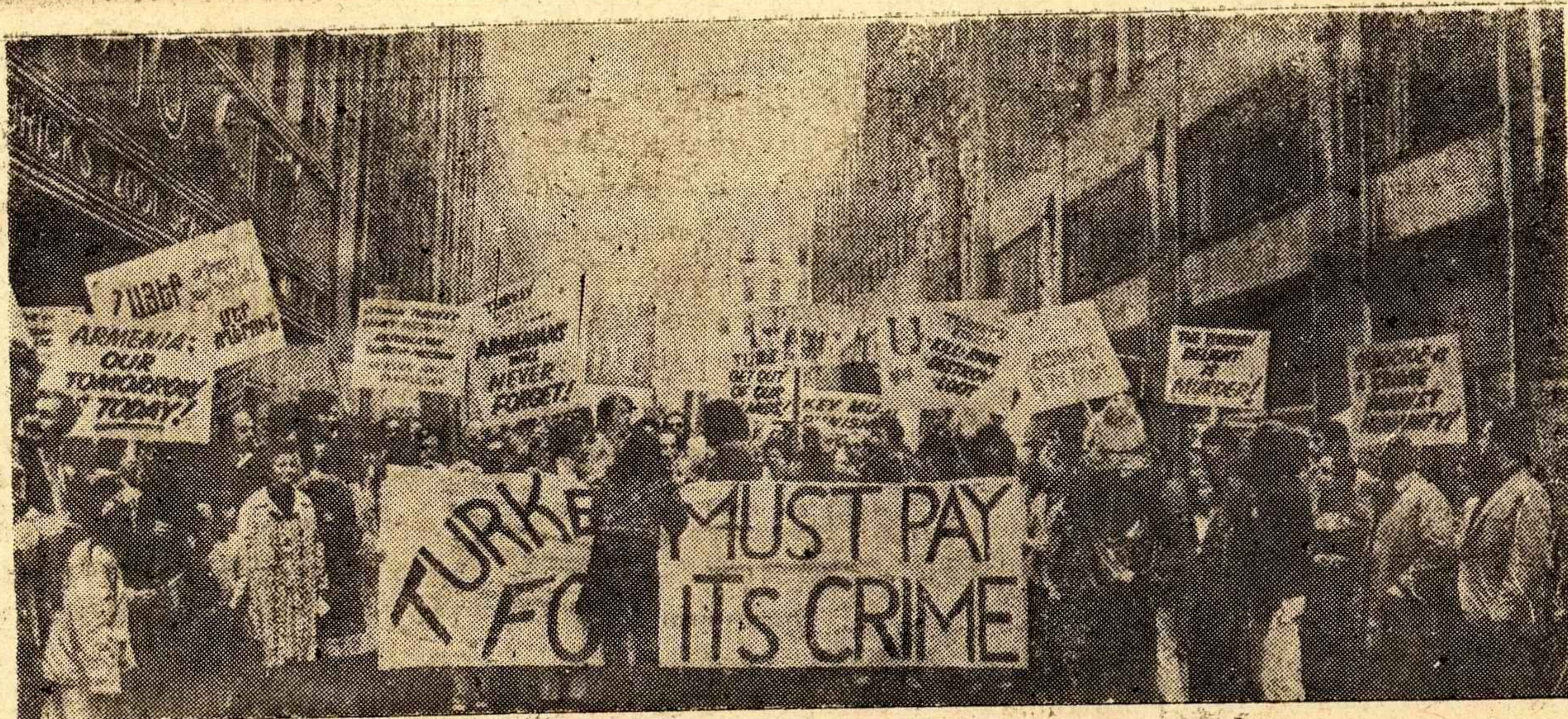

Նիւ Եորքի մէջ՝ Եղեռնի վաթսունամեակին առթիւ կազմակերպուած ժողովրդական մեծ տողանցքը, առաջնորդութեամբ հայ երեք կուսակցութեանց դրօշներով

Թափորին առջեւէն կ'ընթանար բազմաթիւ եկեղեցականներու չթախումբը՝ ծաղկեպսակներով եւ կրօնական խաչադրօշներով։ Սրտառուչ էր այն պարագան, որ երիտասարդներու շարքին կային անկար ծերունիներ, որոնք մերժած էին պատով երթալ, որովհետեւ անոնք Մեծ Եղեռնի դիակներուն մէջէն քալած եւ ջարդի զարհուրանքները տեսած՝ չէին ուզեր այժմ հանգստութիւն փնտռել։ Խորհրդանշական էր նաեւ մոմավառութեան երեւոյթը։ Որքան ալ պահպանուած ըլլային լոյսերը՝ ամէն կողմէ փչող հովը զանոնք կը մարէր։ Տասնապատիկ անգամ կը վառուէին ջահերը՝ իրարու օգնելով։

«Սէյնթ Փաթրիք» Մայր Տաճարը սեղմուած էր ժողովուրդով։

(Շար. տես էջ 2)

Նիւ Եորքի ժողովրդական տողանցքին, հազարաւոր հայեր կը քալեն՝ հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով լոզունգներու պաստառներ վեր բռնած։ (Լուսանկարները՝ ԿԱՐՊԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆի)

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ

ՎԱՐԴԳԷՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ
(Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահ)

Այս օրերին, երբ առաջադէմ մարդկութիւնը պատրաստւում է նշելու ֆաշիզմի դէմ տարած յաղթանակի 30րդ տարեդարձը, լրանում է նաեւ Հայ Ժողովրդի Ազգային ողբերգութեան՝ 1915 թըւականի Ապրիլեան Եղեռնի 60 ամեակը։

Վաթսուն տարի առաջ, Երիտ-Թուրքական կառավարութիւնը, տխրահռչակ Թալէաթ եւ Էնվէր փաշաների գլխաւորութեամբ, իր դաշնակից կայզերական Գերմանիայի գիտութեամբ ու հաւանութեամբ, կազմակերպեց ու սառնասրտօրէն իրականացրեց Հայկական մեծ Եղեռնը։ Դա նոր ժամանակների առաջին զանգուածային ցեղասպանութիւնն էր։ Այդ մեծ ոճիրն իրագործուեց հնարքօրէն ու մեթոդիկ, աննախադէպ, գազանային միջոցներով։ Սկզբում մեկուսացուեցին Թուրքական բանակում ծառայող աւելի քան 140 հազար հայ զինուորներ ու սպաներ, որոնց որպէս անհաւատարիմ տարրեր ուղարկեցին երկրի խորքը՝ ծանր աշխատանքների, իսկ յետոյ կոտորեցին՝ տմարդի ու ստոր եղանակով։

Այնուհետեւ, 1915 Թուականի Ապրիլի լոյս 24ի գիշերը Պոլսում ձերբակալուեցին հայ մտաւորականութեան ականաւոր ներկայացուցիչներ՝ Կոմիտասը, Գրիգոր Զօհրապը, Դանիէլ Վարուժանը, Սիամանթօն, Ռուբէն Սեւակը եւ հարիւրաւոր ուրիշ գործիչներ, Թուրքական մէճլիսի պատգամաւորներ, գիտնականներ, գրողներ, արուեստագէտներ եւ այլն։ Զրկելով ժողովրդին զինական եւ մտաւոր ուժից, Իթթիհատականներն այնուհետեւ ձեռնամուխ եղան Արեւմտեան Հայաստանի եւ ընդհանրապէս Օսմանեան Կայսրութեան հայ ազգաբնակչութեան զանգուածային տեղահանութեան ու բռնագաղթին։

Հարիւր հազարաւոր անզէն տղամարդիկ ու կանայք, ծերունիներ ու մանուկներ, բռնութեամբ հանուեցին իրենց օճախներից, քշուեցին դէպի անյայտ հեռուները, որտեղ Թուրքական ոստիկանութիւնը եւ կանոնաւոր զօրքը տեսնում էր իր սեւ գործը, ոչնչացնելով դժբախտ զոհերին։ Բռնագաղթի միջոցով Արեւմտեան Հայաստանից հեռացուած բնակչութեան մի ամբողջ զանգուած ուղարկուեց՝ դէպի Տէր Զօրի անապատները, ուր հարիւր հազարաւոր դժբախտներ զոհ դարձան սովին ու համաճարակին։

Հայերի ցեղասպանութիւնը շարունակուեց նաեւ հետագայ տարիներին, (ինչպէս նաեւ 1920 Թըւականին) երբ Թուրքական զօրքերը ներխուժեցին Արեւելեան Հայաստան եւ հասան մինչեւ Պաքու։ Հետազօտողների եւ Միջազգային Դիւանագիտական փաստաթղթերի տուեալներով, 1800-ական Թուականներից սկսած մինչեւ 1920 Թուականը, ցեղասպանութեան զոհ դարձան աւելի քան 2 միլիոն հայեր։

Անմեղ ու անօգնական մարդկանց ֆիզիքական բնաջնջմանը զուգահեռ՝ կիրառւում էր հայ բընակչութեան եւ Հայ Ազգային, Կրօնական, հասարակական կազմակերպութիւնների ունեցուածքի բացարձակ կողոպուտ, հայ մշակութային արժէքների ու յուշարձանների այրում ու ոչնչացում։

1919 Թուականի Փարիզի հաշտութեան քոնֆերանսի նիւթերով հաստատուած է, որ Թուրքիայի հայ ազգաբնակչութիւնից յափշտակուած հարստութիւնը կազմել է մինչեւ 19 միլիառ ֆրանք, այն ժամանակուայ Ֆրանսական դրամի արժէքով։

Հայ ժողովուրդը, ենթարկուելով եղեռնի արհաւիրքին, հլու հնազանդ չգնաց դէպի ըսպանդանոց։ Հազար տեղից խոցուած, վիրաւոր ու արիւնաքամ, նա չկորցրեց հաւատը՝ դէպի իր ուժն ու կարողութիւնը, դիմեց ինքնապաշտպանութեան, գոյատեւման հերոսական մարտերի։ Վանում ու Շատախում, Շապին Գարահիսարում ու Ուրֆայում, Սասունում ու Մուսա Լեռան բարձունքներում, Աղ Դաղի լեռներում տասնեակ ու տասնեակ հազարաւոր հայեր զէնքը ձեռքերին, դիմադրեցին Թուրքական արիւնարբու ուժերին հակահարուածներ հասցնելով դաժան թշնամուն։

Հայ ժողովրդի հերոսական ինքնապաշտպանութեան ամենափառաւոր դրուագը հանդիսացաւ Սարտարապատի հերոսամարտը, որի ընթացքում հայրենիքի քաջ զաւակները, հայ աշխատաւոր գիւղացութիւնը մտաւորականները, հոգեւորականները, կին թէ տղամարդ, նետուեցին անձնազոհ կռուի՝ Թուրք ցեղասպանների դէմ, վերստին հաստատելով, որ ահաւոր ոճիրն անզօր է ընկճելու Հայ Ժողովրդի կամքը, նրա կենսունակութիւնն ու զարմանալի կարողութիւնը։

Աշխարհի վերաբաժանման նպատակով պատերազմ հրահրած,

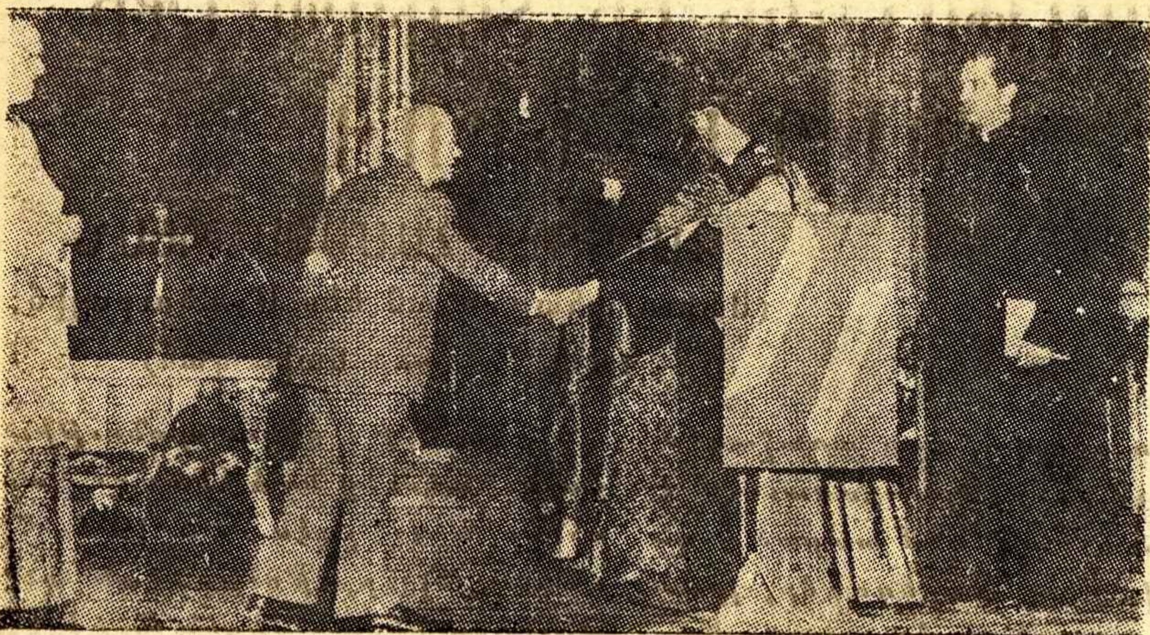
(Շար. տես էջ 4)

Ապրիլեան Ցնցիչ եւ Մեծատարած Ցոյցերը՝ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Հայկ Մարտիրոսեանի երգեհոնի մենանուագէն ետք՝ Կարտինալ Թերենս Քուքի ողջոյնի խօսքերն էին՝ որ կ'արտասանուէին Մոնսենեօր Ճէյմս Ռիկնիի կողմէ, որ յուզումով վերյիշեց 60 տարի առաջ հայոց դէմ կատարուած ցեղասպանութիւնը, որ երբե՛ք կարելի չէ մոռնալ։

Ամերիկահայոց Առաջնորդ՝ Գերշ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան, սրտագնդիչ պատգամով մը հանդէս գալով, յայտարարեց՝ թէ «Թշնամին այն նպատակը, որով կ'ուզէր հայ ազգն աշխարհի վրայէն անհետացնել ամենավայ-

Նիւ Եորքի քաղաքապետը՝ Պր. Աբրահամ Բիմ, «Սէյթ Փաթրիքս» Մայր Տաճարին մէջ ցաւակցութիւն կը յայտնէ ամերիկահայոց Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի. աջին՝ Տ. Մամբրէ Քհնյ. Գուզուեան

(Լուսանկարը՝ ԿԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ)

րագ եղեռնագործութեամբ, չխնայելով նոյնիսկ մանուկներուն, կիներուն ու ծերերուն, հիմնականին մէջ ձախողած է։ Հայ ժողովուրդն այսօր կը բազմանայ ամէն տեղ, կը վերածնի ապրելու ոյժով և ասիկա մեծ երաշխիք մըն է՝ արդարութեան շաւիղները պատրաստելու համար»։

Անձամբ հրապարակ եկաւ Նիւ Եորքի քաղաքապետ Աբրահամ Բիմ, որ Պետական յայտարարութեամբ Ապրիլ 24ը հռչակեց՝ «Ցեղասպանութեան Օր Հայ Մարտիրոսներու եւ Մարդկային Իրաւունքներու Նուիրման Օր»։ Աբրահամ Բիմ իր խորին համակրանքը յայտնեց հայ ժողովուրդին։

Այնուհետեւ խօսեցան Հ.Բ.Ը. Միութեան Նախագահ՝ Պր. Ալեքս Մանուկեան, Յունական Ուղղափառ Եկեղեցւոյ Հիւսիսային և Հարաւային Ամերիկայի Առաջնորդ՝ Գերշ. Եակոբոս Արք. Իկաքոս, ՄԱԿի մօտ Կիպրոսի Լիազօր Ներկայացուցիչ՝ Զենոն Ռոսիտիս, որ խիստ կերպով ձաղկեց Թրքական յարձակումն ու ցեղասպանութիւնը Կիպրոսի մէջ, ինչպէս նաև Թուրքիան ուժաւորողները։

Հանրածանօթ երգիչ Մայքլ Քրմոյեան կարդաց Մեծ Եղեռնի զարհուրելի նկարագրութիւն մը՝ վերապրողի մը պատմածէն։ Երիտասարդ երգիչ Արա Պէրպէրեան հանդէսին մասնակցեցաւ շարականներով, իսկ «Կոմիտաս» երգչախումբը՝ հոգեհանգստեան երգերով, առաջնորդութեամբ Տոքթ. Արթուր Միսքեանի։

* *

Ապրիլ 24ի բուն օրուան ցոյցը զոր կազմակերպած էր Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան և Ռամկ. Ազատական կուսակցութիւններու Միացեալ Յանձնախումբը, դարձաւ միահամուռ և միանգամայն մարտական, այն նշանաբանով, որ «Մեր նահատակները մեր մէջ կ'ապրին ու կը դառնան անընկճելի ոյժ, երբ մենք կը գիտակցինք անոնց նահատակութեան իմաստին եւ վրէ-

ռակամ կը քալենք ազգային իրաւունքներու ճամբէն»։

Այսպէս ալ տեղի ունեցաւ շարժումը։

Ժամը 12էն առաջ, արդէն ժողովուրդն սկսած էր հաւաքուիլ Մետիսըն Պողոտայի հրապարակը։ Օդն ամպոտ էր, սակայն նորեկները կը խուժէին՝ նոյնիսկ մանուկներ, ծերեր և ամէն հասակի և գաղափարի մարդիկ։ Անսպասելի տեղատարափը, կարծես իր թափած յորդահոս արցունքով, ցոյց կու տար իր զայրոյթը՝ Մեծ Եղեռնի ջարդարարներուն և միաժամանակ կը փորձէր Հայ Ժողո-

վուրդի պայքարի հաւաքական կամքը։ Բայց ոչինչ փոխուեցաւ։ Երկինքէն թափուած ջուրն անկարող եղաւ մարել հայութեան սրտին մէջ բորբոքած հրակը։ Ոչ ոք հեռացաւ հրապարակէն, ընդհակառակն, նոր խումբեր կը միանային, ի՛նչ փոյթ թէ կարկուտ ալ տեղար։

Ժամը մէկին, երեք կուսակցութիւնները խորհրդանշող դրօշներով գլխաւորուող շարքերը, յառաջ անցան և թմբկահարները կ'առաջնորդէին քայլերը։ Հսկայ բազմութիւնը երկար տողանցքով իր ընթացքը կ'առնէր։ Պարզուած հարիւրաւոր ցուցատախտակները կը դատապարտէին Թուրքիոյ սարքած անլսելի եղեռնագործութիւնը։ Կը պահանջէին հայութենէ յափշտակուած [illegible] ու Արեւմտեան Հայաստանը, ինչպէս նաև Թուրք ջարդարարներու պատժումը։ Կրակոտ տղաք ու աղջիկներ կը վանկարկէին բարձրօրէն - «Ո՞ւր ունենք երկիրս», «Թուրքի մրսի փէյ» և այլ խարանիչ պահանջներ։ Տողանցքի շարքերը կ'արձագանգէին սրտառուչ բարձրութեամբ։ Բազում թռուցիկներ կը ցրուէին տեղացի դիտորդներուն և անցորդներուն, թռուցիկներ՝ կարմիր արեամբ ներկուած ջարդերու բացատրութեամբ և «Սասունցի Դաւիթ»ի մարտական կերպարով դրոշմուած։

Թափօրը Նիւ Եորքի մեծ պողոտաներէն և փողոցներէն քալեց շուրջ երեք ժամ և դիմադրելով անձրեւին՝ աւելի՛ ու աւելի՛ աշխոյժ դարձաւ։ Նշմարեցինք հաշմուած ծերունի մը, թրջած, գլուխը հակ մինչև սրունքը, գաւազանի օգնութեամբ, շարքերուն հետ քայլ կը պահէր մեծ ճիգով։ Հարկ չկար հարցնելու անունը։ Կամքով յամառ Հայ մըն էր՝ առիւծի սիրտ կրող։

Ցուցարարներու վերջին կայանն էր Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան հրապարակը ուր պատրաստուած էին բեմ ու բարձրախօսի սարքաւորումներ։

Իրար սեղմուած բազմութեան առջև բացման խօսքն արտասանեց Միացեալ Յանձնախումբի ատենապետ Գէորգ Տօնապետեան։ Հրապարակ եկան շարք մը հռետորներ։ Քաղաքապետ Աբրահամ Բիմի Ներկայացուցիչ՝ Սամուէլ Ագատեան, պատշաճօրէն ներկայացուց մեծաւորին ջերմ զգացումները՝ Թուրք ջարդարարներուն դէմ Հայոց հանդէպ։ Խօսեցան Լիտ Սարգիսեան, Ասպետեան և Հայուհի Պօյաճեան, ինչպէս նաև ուրիշ անձնաւորութիւններ և պաշտօնական ներկայացուցիչներ (*), որոնց անունները թէև վրիպեցան մեր ուշադրութենէն, բայց խիստ թոնով դատապարտեցին Թուրքիոյ սարքած ցեղասպանութիւնները։ Կարդացուեցաւ ծերակուտական Էտուըրտ Քենետիէն հեռագիր մը։

Հանդէս եկաւ Պոսթոնի «Պայքար» թերթի խմբագիր՝ Տոքթ. Նուպար Պէրպէրեան, որ հայերէն լեզուով իր հիացումն յայտնելով՝ հաւաքուած բազմութեան, բացագանչեց. «Աշխարհը ցնցելու համար՝ ամէն ոք նախ ինք պէտք է ցնցուի»։ Ան հաւաստեց, որ Մեծ Եղեռնի 60-ամեակի այս ցոյցերէն ետք, միտոնակութիւնը վերջ պիտի չգտնէ։ Միացեալ Յանձնախումբը յարատեւօրէն պիտի աշխատի ծանօթացնել Հայկական Դատը՝ մարդկային գիտակցութեան և պայքար պիտի մղէ մինչև վերջնական յաղթանակ։ Ուժգնօրէն թելադրեց բոլորին, որ հայերէն սորվին՝ շատ աւելի ոգեւորուելու համար հայկական բարեմասնութեամբ և գեղեցիկ մշակոյթով։

Կիպրացիներու Ներկայացուցիչը յայտարարեց, որ մենք կ'ապրինք ռամկավարական երկրի մը՝ գեղեցիկ Ամերիկայի մէջ, սակայն անոր անունը վարկաբեկուած է ամէն տեղ, իր կարգ մը անփոյթ ղեկավարներու գործունէութեամբ։ Մասնաւորապէս շեշտ դրաւ Նախագահ Ֆորտին և Արտ. Գործոց Նախարար Քիսինճըրին վրայ, որոնք կը ճգնին Թուրք արիւնարբու բորենիներուն օժանդակել։

Յոյն գաղութի ներկայացուցիչը մեծ ցաւով նշեց, որ Հայ և Յոյն ժողովուրդը դարերով կրեցին Թուրք ցեղասպաններու արիւնոտ լուծը։ Դատապարտելով Թրքական վայրագ կառավարութիւնը՝ խոր համակրութիւն ցոյց տուաւ Հայկական Դատի պայքարին։

Ժողովուրդը ցրուեցաւ հրապարակէն՝ իր աչքերն յառելով ապագայի շարժման ու յաղթանակին։

Նոյն երեկոյ Հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Ս. Վարդան Մայր Տաճարին մէջ, ուր բազմաթիւ ծաղկեպսակներ բերուած էին Հայրենակցականներուն կողմէ՝ ի յարգանս մեր նահատակներու սրբազան յիշատակին։ Իսկ Անթիլիասական թեմը սարքած էր յուշահանդէս՝ «Մեթիսըն Սքուէր Կարտընզ»ի մեծատարած սրահին մէջ՝ աւելի քան 5.000 ժողովուրդի ներկայութեամբ, ուր Գերշ. Գարեգին Արք. Սարգիսեան ջատագոված էր միասնականութիւնը։

* *

ՄԵՐ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.- Նախ, անհրաժեշտ կը համարենք Հայց Առաքելական Եկեղեցւոյ միաձուլումը՝ անվարան եւ օրինաւոր կերպով, ի շահ Հայ ազգային ձեռնարկներու յաջողութեան։ Երկրորդ՝ Միացեալ Յանձնախումբի կազմակերպած այս ցոյցը, որպէս առաջին փորձ, նշանակելի է, սակայն յաջող ձեռնարկով, որպէս Ամերիկայի հարազատ քաղաքացիներ, անհրաժեշտ է պահանջել կառավարութենէն, որ տրամադրուի նուագախումբ եւ լայն անցք բացուի պողոտաներուն մէջ, ուրկէ սպանուած ազգի մը վերապրող զաւակները անցնին փառքի սզով մեղեդիներու եւ մարտական երգերու ռիթմով։

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
Նիւ Եորք, Ն. Ե.

(*) Այս առթիւ «Տհը Արմինիըն Ռիփորթըր» կը գրէ, թէ գլխաւոր բանախօսը եղաւ քոնկրէսմէն Էտուարտ Քոչ, որ կրքոտ ճառ մը խօսեցաւ, վեր առնելով հայ ժողովուրդին իրաւունքները եւ միաժամանակ քննադատելով ԱՄՆի կառավարութեան՝ Թուրքիոյ ի նպաստ կեցուածքը։ «Անկարելի է պատմութիւնը խեղաթիւրել եւ ծածկել թուրքերու կողմէ կատարուած ցեղասպանութիւնը՝ հայերու վրայ, 1915ին,- ըսաւ երեսփոխանը, -հակառակ կառավարութեան կողմէ եղած ամէն ճնշումի»։ Ան կոչ ըրաւ հայ ժողովուրդին, շարունակելու իրենց պայքարը՝ վասն արդարութեան։

Խօսք առաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչը՝ Պր. Սթաւրոս Հարթոֆիլիս, եւ յոյն ժողովուրդին միասնականութիւնն ու օժանդակութիւնը առաջարկեց հայութեան, անիրին պատժումին եւ արդարութեան ստացման համար։ «Զ.»

Գահիրէ, 9 Մայիս 1975

Պատուարժան խմբագրութիւն,
«ՋԱՀԱԿԻՐ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ
Աստ

Եգիպտահայ մամուլին օրկաններէն՝ «Յուսաբեր»ին, «Արեւ»ին և Ձեր շաբաթաթերթին 10 Ապրիլ 1975ի թիւերուն մէջ հրատարակուեցաւ՝ ստորագրեալներուս ԲԱՑ ՆԱՄԱԿը յանուն անկողմնակալութեան և ճշմարտութեան, և որուն համար շնորհակալ ենք։

Մեր այդ Բաց Նամակ-ով պահանջած էինք՝ «Կը Դատապարտենք» խորագրով և 21 Մարտ 1975 թուակիր թիւ 30 շրջաբերականով վերջացող՝ զոյգ գրութեանց հեղինակներէն, որ ամենաուշը մինչև 20 Ապրիլ 1975, մեզ, ստորագրեալներուս հասցնէին և մեր տրամադրութեան տակ դնէին՝ երկու անջատ նամակներ, որոնք կրէին «Կը Դատապարտենք» և «Թիւ 30 շրջաբերական»ին համապատասխանող հեղինակներուն՝ անհատական և ձեռագիր ստորագրութիւնները։ Միաժամանակ կը պահանջէինք, որ այդ զոյգ նամակները ստորագրողները, յստակօրէն ընդունէին՝ իրենց նամակով, թէ իրենք են միակ հեղինակները և լիակատար պատասխանատուները այդ զոյգ գրութեանց, ինչպէս որ մեր Բաց Նամակ-ին ներքև, յստակ և անվիճելի, կար՝ մեզմէ իւրաքանչիւրին անհատական և ձեռագիր ստորագրութիւնը։

Մեր վերոյիշեալ հրատարակուած Բաց Նամակ-ով, յանձն կ'առնէինք, անմիջապէս որ ստանայինք պահանջուած զոյգ նամակները, վերոյիշեալ ձևով, փութով և հրապարակաւ պատասխանել՝ խնդրոյ առարկայ զոյգ զրպարտագիրներուն ամէն մէկ կէտին, տալով փաստօրէն, ամբողջական և անժխտելի հերքումը՝ իւրաքանչիւր ամբաստանութեան։

Անցաւ 20 Ապրիլ 1975ի որոշուած թուականը։ Ստացանք ցարդ ոչ մէկ նամակ՝ այս ուղղութեամբ։ Զոյգ զրպարտագիրները մնացին առանց կնիքի և առանց անհատական ստորագրութեանց։

Եզրակացութիւնը, այս պայմաններուն տակ, պարզ է և անխուսափելի։ Քանի որ «Կը Դատապարտենք» և 21 Մարտ 1975 թուակիր «Շրջաբերական»ին հեղինակները քաջութիւնը չունեցան յայտնելու իւրաքանչիւրը՝ իր ինքնութիւնը, հետևաբար զոյգ գրութիւնները, որոնք ընդհանուր բողոք, ընդվզում և նողկանք յառաջացուցին մեր գաղութէն ներս, փաստօրէն զազրելի զրպարտագիրներ են՝ անուանարկումի սև և անարդարանալի նպատակաւ և միտքերը պղտորելու և մոլորեցնելու չար դիտաւորութեամբ։

Այսպիսի գործելակերպով չէ որ կարելի է շահիլ գաղութի մը վստահութիւնը, ովքեր որ ալ ըլլան այդ անձերը։

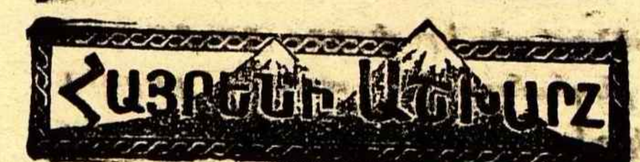
Մենք մեզ կը վերապահենք ամէն իրաւունք այս խնդրին առընչութեամբ։

Ստորագրութիւններ

ՍՐԹՕ ՊԸԼԸՔՃԵԱՆ	ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՔԷՇԻՇԵԱՆ
ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ	ՕՆՆԻԿ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ
ՋԱՒԷՆ ՊԱԼԱԵԱՆ	ՆՈՐԱՅՐ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ

ՅԱԿՈԲ ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ

Յ. Գ.- Այս մեր ներկայ գրութենէն ղրկած ենք նաեւ բնագիր, ձեռագիր ստորագրուած օրինակներ՝ «Յուսաբեր» եւ «Արեւ» օրաթերթերուն պատուարժան խմբագրութեանց, խնդրելով իրենցմէ՝ որ բարեհաճին մեր սոյն գրութիւնը հրատարակել, մեր կանխայայտ շնորհակալիքով՝ իրենց Հինգշաբթի, 15 Մայիս 1975ի թիւին մէջ, ցրուած ըլլալով որ ներկայ գրութիւնը՝ հրատարակուած մեր ԲԱՑ ՆԱՄԱԿին հետեւողական եւ եզրակացնող պատասխանն է։

ՄԵԾ ՇԵՔՍՓԻՐԱԳԷՏ ԵՒ ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ՝ ՎԻԳԷՆ ԽԵՉՈՒՄԵԱՆ ՄԱՀԱՑԱԾ

Հայ գրականութիւնը ծանր կորուստ կրեց։ Արդարև, Երեւանի մէջ, 58 տարեկանին իր մահկանացուն կնքեց սովետահայ անուանի գրող և շեքսպիրագէտ՝ Վիգէն Խեչումեանը, Ապրիլի 18ին։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան հրաւէրով, Պէյրութէն հրաւիրուած՝ հանրածանօթ մանրանկարիչ Պր. Աբրահամ Գուրգէնեան, Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդարանի սրահին մէջ, Ուրբաթ, 16 Մայիս 1975, կ. ե. ժամը 6ին, պիտի ցուցադրէ 34 մանրանկարներ, առնուած Հայկական գրական, գեղարուեստական և ֆոլքլորային նիւթերէ։

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Մեծ Եղեռնի 60-ամեակի ճանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանի «Իուարթ Մեմորիըլ» սրահին մէջ, Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 8.30ին:

Սոյն ճանդիսութեան ընթացքին Կիպրոսի դեսպան՝ Ն. Վ. Անթիս Սօթիրիատիս, յեմ բարձրանալով, արտասանեց ճառ մը, անդրադառնալով օրուան յիշատակի ճանդիսութեան խորհուրդին. Ըսելով թէ ինչպէս հայ և յոյն ժողովուրդները անցած են նոյն ճակատագիրէն, 1915 եւ 1922, մին՝ Ապրիլեան եղեռնը եւ միւսը՝ Իզմիրի զուրցի ջարդը, որոնց համար պատասխանատու են Թուրք կառավարութիւնները... Վերջացնելով, Ն. Վ. Դեսպանը յայտնեց թէ կիպրոսի յոյն ժողովուրդը կը բաժնէ հայութեան վիշտը, մանաւանդ այս օրերուն, երբ ինքն ալ կը դիմագրաւէ նոյն թշնամին վայրագ յարձակումը։

Կիպրոսի Դեսպանը Ն. Վ. ԱՆԹԻՍ ՍՕԹԻՐԻԱՏԻՍ իր խօսքը ըսած պահուն

Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանի ճանդիսասրահին մէջ, 24 Ապրիլ 1975, Եղեռնի 60 ամեակի ճանդիսութեան, կրօնական յարանուանութեանց պետերն ու պաշտօնական հիւրերը

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԳԱՌՆԻԿ ԱԴԴԱՐԵԱՆԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի, 4 Մայիս 1975, կ. ե. ժամը 8ին, «Տիգրան Երկաթ»ի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ բանախօսական երեկոյ մը՝ նուիրուած Մեծ Եղեռնի 60-ամեակին։ Օրուան բանախօսն էր՝ Պէյրութէն ժամանած, բանաստեղծ, հասարակական գործիչ և «Կանչ» շաբաթաթերթի խմբագիրներէն՝ Պր. Գառնիկ Ադդարեանը:

Ներկայ էին Ազգային Երեսփոխաններ, ինչպէս նաև միութեանց վարչականներ, մամլոյ ներկայացուցիչներ և մեծ թիւով ունկնդիրներ։

Յարգելի բանախօսը՝ որ հանրութեան ներկայացուեցաւ ատենապետ՝ Պր. Հայկ Կարինեանի կողմէ, մօտ մէկ ժամ տեւած իր բանախօսութեան ընթացքին, ծանրացաւ սփիւռքահայութեան ունեցած պարտականութիւններուն վրայ, շեշտը դնելով Մայր Հայրենիքի հետ անվերապահ գործակցութեան գաղափարին վրայ, «Առանց այդ համագործակցութեան, չէ կարելի – ըսաւ յարգելի բանախօսը –, ակնկալել ոեւէ կերպ լուծում մեր Արդար Դատին»:

Բանախօսը՝ որ լաւ ունկնդրուեցաւ, իր խօսքը աւարտեց սիրոյ և համերաշխութեան կոչով։

Ներկայ հասարակութիւնը մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցաւ բանախօսին, անոր զերմ կոչերուն ու մտածումներուն, պատմական փաստերով ու տուեալներով հարստացած, որոնք յատկանշական էին ազգային հաւատքի, մարտախօսութեան եւ հայրենասիրութեան համար:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ

Աղեքս. 5 Մայիս 1975

ԿՐԿԻՆ ՀԱՅՐԵՆԻ ԲԵՄՈՒՄ

Արփինէ Փեհլիվանեանը այն երգչուհիներից է, որին լսելը մարդու մէջ արթնացնում է սէր արուեստի, կեանքի և հենց իր՝ երգչուհու նկատմամբ: Այն երգչուհիներից է, որ իրենով, իր կատարած դերերգով լցնում է բեմը, դահլիճը. ամէն մի հանդիպումից յետոյ, ունկնդիրն սպասում է յաջորդ հանդիպմանը...

Սփիւռքահայ երգչուհի, Պէյրութի քոնսերվաթորիայի դասախօս Արփինէ Փեհլիվանեանը, երրորդ անգամ է հանդէս գալիս հայրենի բեմում։ Այս անգամ նա իր մասնակցութիւնը բերեց «Դաւիթ Բէկ» ներկայացմանը և դարձաւ սփիւռքահայ մեր առաջին Շուշանը: Մինչ այդ, մենք նրան ճանաչում էինք նաև որպէս ըսփիւռքահայ առաջին Անուշ: 1965 թուականին երբ առաջին անգամ նա մայր հայրենիքում հանդէս եկաւ համերգներով, երբ երգչուհու արուեստի մասին չէին խօսքեր էին ասում ու գրում, ՍՍՀՄ ժողովրդական արթիստուհի Գոհար Գասպարեանը նրա մէջ տեսաւ օփերային երգչուհուն, նախ տեսաւ Անուշին: Եւ նրա խորհրդով, օգնութեամբ ու ղեկավարութեամբ, Արփինէն պատրաստեց Անուշի դերերգը, որով և հանդէս եկաւ թէ՛ այդ տարի, թէ՛ Երեւանի հիմնադրման 2750-ամեակի տօնակատարութեան օրերին՝ 1968ին:

Անուշի դերերգի յաջող մեկնաբանումից յետոյ, Գոհար Գասպարեանը սիրով շարունակեց իր աշխատանքը երգչուհու հետ, և այս անգամ պատրաստուեց Շուշանի դերերգը: Ի հարկէ, միայն Շուշանի դերերգում չհանդիպեց ունկնդիրը՝ ճանաչուած երգչուհուն:

— Արդէն տասնութ տարի է, ինչ կը դասախօսեմ Պէյրութի երաժշտանոցին մէջ, շատ բեմերու վրայ հանդէս եկած եմ, բայց ինծի աշակերտ կ'զգամ հայրենի բեմի ճանաչուած վարպետներու մօտ և իմ յաջող ելոյթներիս համար, առաջին հերթին պարտական եմ Գոհար Գասպարեանին:

Արփինէ Փեհլիվանեան Սպենդիարեանի անուան Օփերայի բեմին վրայ՝ «Շուշան»ի դերով («Դաւիթ Բէկ»ի մէջ).

Արուեստին մէջ կատարելութեան ձգտումը երբեք վախճան չունի։ Թէև մասնագիտացած եմ Իտալիայի մէջ, բայց հայրենի բեմարուեստի մարդկանց հետ ես ինձ շատ լաւ կ'զգամ, և գիտեմ, որ դեռ շատ բան ունիմ սովորելու հայրենիքէն,– զրոյցի ժամանակ ասաց Արփինէ Փեհլիվանեանը։

Բեղուն են եղել երգչուհու հայաստանեան հանդիպումները, և թող յառաջիկայում ես լինեն նոր, ջերմ հանդիպումներ:

Վ. ՀՐԱՉԵԱՆ

ԷԼԻԶ ՓԱՐԹԱՄԵԱՆ ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐԷ «ԿԷՕԹԷ» ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Եգիպտահայ նկարչուհի՝ Տիկին Էլիզ Փարթամեանի անհատական առաջին ցուցահանդէսին բացումը կատարուեցաւ՝ անցեալ Ապրիլ 28ին, Երկուշաբթի, Գերմանական Մշակութային Կեդրոնի «Կէօթէ» սրահին մէջ:

Էլիզ Փարթամեան «Մօր մը Սէրը» Նկարը

Էլիզ Փարթամեանի գործին արդէն ծանօթ են արուեստասէրները, նկատելով որ ան նախապէս մասնակցած է խմբային կարգ մը ցուցահանդէսներու, ըլլայ հայկական, ըլլայ միջազգային շրջանակէ ներս։

Այս անգամ ան կը ցուցադրէ աւելի քան 35 պաստառներ՝ այլազան նիւթեր ներկայացնող, որոնց մաս կը կազմեն նաև իր արտասահմանեան շրջապտոյտներու առթիւ յղացած պաստառներ:

Առաջին հերթին դիտողը կը նկատէ գոյներու ներդաշնակութիւնը։ Կրնամ հաստատել՝ որ Փարթամեան լաւ սերտած է գոյներու բեմերը։ Իր վրձինի հարուածները ինքնավստահ և բուռն են: Նկարչուհիին կարգ մը պաստառները ճարտարապետութեամբ գծուած են, որոնց մէջ փերսփեքթիւի խաղեր ալ կան։ Ան մեզի յայտարարեց, որ մտադիր է հետագային աւելի մասնագիտանալ ճարտարապետական գծանկարներով:

Տիկին Էլիզ Փարթամեան եղած է Աշոտ Զօրեանի աշակերտուհիներէն և շատ ներշնչուած է անկէ։

Ցուցադրուած նկարներուն մէջ ամենայաջողները նկատեցի մասնաւորաբար հետեւեալները. «Զոյգը» (թիւ 2), «Կանանց Մենակութիւն» (թիւ 5), «Վայրենի Բնութիւն» (թիւ 6), «Առանձնութիւն» (թիւ 11) եւ «Գորով» (թիւ 26)։

Գովելի է եւ մանաւանդ քաջալերանքի արժանի՝ Տիկին Էլիզ Փարթամեանը, իր կատարած լուրջ աշխատանքին համար: Սրտանց յաջողութիւն կը մաղթեմ իրեն:

ՎԱՀԷ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Գահիրէ, 3 Մայիս 1975

ՍՆԱՆԿ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Լ. ԹԱԼԱՆՈՎ

Կոնկրեսին մէջ յաւակնոտ փութիւն եւ արժեքուղբերու զօրաւոր անկում մը՝ Նիւ Եորքի սակարանին մէջ,– այս եղաւ հակազդեցութիւնը՝ Միացեալ Նահանգներու քաղաքական եւ զօրծառնութեանց շրջանակներու մէջ, ուղղելու համար՝ Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ նոր մասնակի համաձայնութիւն մը կարգադրելու համար՝ Տոքթ. Հենրի Քիսինճըրի կողմէ անյաջող փորձին։

Ըստ ամերիկեան մամուլի վարձիքին, ԱՄՆի նախագահին հռահանգը, ինչ կը վերաբերի Միջին Արեւելքի մէջ ԱՄՆի քաղաքականութեան վերագնահատման, ուղղակի արդիւնք է Քիսինճըրի առաքելութեան ձախողութեան։ Ուաշինկթըն Փոսթ» կ'արտայայտուի ըսելով, թէ դիւանագիտական երեւոյթի կողքին, այս պիտի ենդրկէ նաեւ քաղաքական եւ տնտեսական վերագնահատում՝ Միացեալ Նահանգներու երկկողմանի յարաբերութեանց, այդ շրջանի երկիրներէն իւրաքանչիւրին հետ։

Բնականաբար, եթէ հարցը կը վերաբերի Ուաշինկթընի ջանքերուն՝ Միջին Արեւելքի մէջ իր քաղաքականութեան տեսակ մը փոփոխութեան, նպատակակէտ ունենալով այդ շրջանին մէջ խաղաղ կարգադրութեան մը հասնելու, այն ատեն Ըման վերանայում մը՝ ԱՄՆի քաղաքականութեան, կրնայ ողջունելի ըլլալ, մէկ պայմանով միայն, որ ԱՄՆի այս նոր մօտեցումը՝ միջին արեւելեան խնդիրներուն, մանաւանդ գլխաւոր խնդիրին լուծման, այսինքն, Իսրայէլի հեռացումը՝ իր գրաւած բոլոր արաբ հողամասերէն եւ Պաղեստինցի արաբ ժողովուրդին ազգային օրինական իրաւունքներուն զոհացումը ըլլայ:

Բոլորին կողմէ ծանօթ է, որ ԱՄՆը, ջերմօրէն տագնապի ազդեցութեան տակ, արդէն կարգ մը փորձեր կատարած է, կերպով մը բնականոն դարձնելու իր յարաբերութիւնները՝ արաբ երկիրներուն հետ։ Նաեւ ամէնուն կողմէ գիտցուած է՝ այս փորձերու կապակցութեամբ արտայայտուած կասկածները՝ արեւմտաեւրոպական եւ Միացեալ Նահանգներու բազմաթիւ մեկնաբաններու կողմէ։

Մեկնաբաններու միջեւ ուրիշ օրինական հարց մը ծագում առած է, թէ՝ ինչպէ՞ս կարելի է միաժամանակ սերտ յարաբերութիւններ ունենալ Նախայարձակի մը եւ անոր զոհին հետ:

Այս հարցումին պատասխանը տրուած է՝ Միջին Արեւելեան երկիրներու հետ ԱՄՆի յարաբերութեանց քաղաքական մարզերով: Եթէ ԱՄՆը իրապէս կ'ուզէր վերջ մը տալ Իսրայէլի ծաւալողական թեան, պէտք էր որ շատ առաջուց ըրած ըլլար արդէն: Իսրայէլի կառավարութիւնը ամբողջութեամբ կախեալ է ԱՄՆէն. առանց ամերիկեան տոլարին, առանց ամերիկեան զէնքերուն եւ քաղաքական թիկունքին, Իսրայէլի պահանջները անըմբռնելի եղած պիտի ըլլային։

ԱՄՆի մէջ պաշտօնական շրջանակները այժմ կը յայտարարեն, որ վերջական սկզբունքները՝ որոնցմով Ուաշինկթըն պիտի առաջնորդուի իր միջին-արեւելեան քաղաքականութիւնը վերագնահատելու առթիւ, տակաւին չեն ուսումնասիրուած։ Այսուհանդերձ կարգ մը մեկնաբաններ կը հաւատան, որ կարելիութիւն կայ ԱՄՆի՝ Իսրայէլի հանդէպ յարաբերութեանց քաղաքականութեան վերագնահատումի: Այս, նոյնիսկ կը մեկնաբանուի ձգտում մը, դէպի սահմանափակում, նախայարձակին տրուող ԱՄՆի օժանդակութեան, պարտադրելու անոր, որ ընդունի արաբներուն հետ իսկական խաղաղութիւն մը հաստատել։ Թէեւ Ուաշինկթըն այս հարցին մասին յըստակօրէն արտայայտուած է։ Մարտի վերջերուն, մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին, ԱՄՆի Արտաքին Գործոց Նախարարը՝ Հենրի Քիսինճըր յայտարարեց, որ ԱՄՆի քաղաքականութեան վերագնահատումը՝ Իսրայէլի դէմ ուղղուած չէր, եւ թէ այդ չէր եղած, որպէսզի Իսրայէլը մղուի իր քաղաքականութեան կարգ մը յստակ երեւոյթներ փոփոխութեան ենթարկելու։

Եթէ հարցը այսպէս է, ուրեմն ինչո՞վ ԱՄՆի նոր մօտեցումը կրնայ արտայայտուիլ Միջին Արեւելքի կացութեան մէջ։

Ն. Մ. Գ.

ՋԱՀԱԿԻՐ
15 ՄԱՅԻՍ 1975

ՊՐ. ՎԱՀԷ ՀՄԱՅԵԱԿ ՍԵԴՐԱԿԵԱՆ
ՕՐ. ՆՈՐԱ ՕՆՆԻԿ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ
ԽՕՍԵՑԵԱԼՔ

Պէյրութ-Մոնթրէալ — 29 Ապրիլ 1975

Մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները.

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
«ՕՊԷՐԺ ՏԸ ՓԻՐԱՄԻՏ»Ի ՄԷՋ

ՇԱԲԱԹ, 7 ՅՈՒՆԻՍ 1975, Կ. Ե. ԺԱՄԸ 9·30ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԷՍՏՐԱՏԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐՈՎ ԻՐ ԲԱԺԻՆԸ ՊԻՏԻ ԲԵՐԷ

ՀԱԼԷՊԱՀԱՅ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻ

ՕՐ. ԵՐԱՆ ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ «ՕՊԷՐՃ»ԻՆ ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՐԺԷՔԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ

ՄՈՒՏՔ Ե. Դ. 200, ՃԱՇԸ՝ ԸՍՏ ՆԱԽԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Տոմսեր և սեղան ապահովելու համար դիմել Հայկական Ընթերցասրահ, ամէն երեկոյ ժամը 8-10, բացի կիրակի օրերէն: Կարելի է նաև հեռաձայնել 934908, 59706, 933296 և 55173 թիւերուն:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՊԱՍՔԵԹ-ՊՈԼԻՍՏՆԵՐԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՍՔԵԹ ՊՈԼԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԼԻԿԱՅԻՆ ՄԷՋ

Հայրենի պասքեթպոլիստները մեծ նուաճում արձանագրեցին: Արդարեւ, 1975ի Խ. Միութեան պասքեթպոլի ախոյեանութեան բարձրագոյն լիկայի խումբերու կարգին՝ հանդէս պիտի գայ նաեւ Երեւանի Ֆիզկուլտուրայի Ինստիտուտի կազմը (ՖԻՍԱ):

Երեւանցի պասքեթպոլիստները ցարդ հանդէս կու գային առաջին լիկայի ախոյեանութեան մէջ: Անոնք միշտ ալ լաւ դիրքերու վրայ գտնուած էին, յաճախ վերջին 4 տարիներու ընթացքին: Սակայն, Բարձրագոյն Լիկայ անցնելու իրենց ցանկութիւնը չէր իրականացած:

Այս տարուան ախոյեանական խաղերուն, հայ պասքեթպոլիստները գերազանց խաղարկութիւն ցուցաբերեցին: Անոնք նախնական խաղերու ընթացքին գրաւեցին առաջին դիրքը, 24ի վրայ 19 կէտ շահելով:

Ապա, երեք ենթախումբերու առաջին երկու տեղերը գրաւողները մասնակցեցան յատուկ մրցաշարքի մը: Այս մրցաշարքի երթի մրցումները տեղի ունեցան Ռիկայի մէջ, իսկ դարձի մրցումները՝ Երեւանի մէջ, եւ աւարտեցան Ապրիլի 8ին: Հայրենի խումբը երթի մրցումներուն 2 կէտ ստանալով գրաւեց 4րդ տեղը, իսկ Երեւանի մէջ կարելի եղաւ այդ «բաց»ը գոցել, եւ ընդհանուր դասաւորման մէջ, Ռիկայի բանակայիններէն ետք՝ գրաւել 2րդ տեղը: Հայրենի կազմի մնացեալ մրցակիցներն էին Ռիկայի «ՎԷՖ»ը, Քիեւի «Բանակայիններ»ը, Ալմա Աթայի «Լոքոմոթիւ»ը եւ Քրասնոտարի «Դրուժ»ը: Վերոյիշեալ կազմերը դիւրին պատառներ չէին. արդարեւ անոնց մէջ կան կազմեր, որոնք տարբեր տարիներու հանդէս եկած են Խ. Միութեան Բարձրագոյն Լիկայի ախոյեանութեան մրցաշարքերու:

Ռիկայի Բանակայինները նոյնիսկ քանի մը տարի յաջորդաբար, հանդիսացած են Խ. Միութեան ախոյեան եւ տիրացած՝ Եւրոպայի ախոյեան խումբերու Բաժակին:

Հայրենի խումբին այս նուաճումը աւելի պերճախօս կը դառնայ, երբ նկատի ունենանք Խ. Միութեան պասքեթպոլի ներկայի փառաւոր վիճակը. արդարեւ, Խ. Միութիւնը աշխարհի եւ Ողիմպիականի ախոյեան է:

ԵԳԻՊՏՈՍ - Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ՝ ՍՓՈՐԹ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒՄԻ ԵՒ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԳԾՈՎ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ԳԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍ, 1975Ի ԸՆԹԱՑՔԻՆ

Անցեալ, 29 Ապրիլ 1975, Եգիպտոսի եւ Ս. Միութեան միջեւ համաձայնագիր մը ստորագրեցին Պ.Պ. Ապտել Համիտ Հասան (Երիտ. եւ սփորթի գերագոյն խորհուրդի նախագահը) եւ Անատոլի Քոլիգով (Ս. Միութեան Ոլիմպ. կոմիտէի փոխ-նախագահը), երկու երկիրներուն միջեւ սփորթի փոխանակութեան եւ համագործակցութեան համար:

Այս համաձայնագրով, 1975 տարուան ընթացքին (Նոյեմբեր եւ Դեկտեմբեր) Եգիպտոս պիտի ընդունի Հայաստանի մարզիկներուն (Աթլէթիզմ) պատուիրակութիւնը, իսկ 16էն 18 Մայիսին ալ Հայաստանի Ըմբշամարտի Ազգային կազմը:

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԾՈՎ՝ «ԱՐԱՐԱՏ» ՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ ՔԻԵՒԻ «ՏԻՆԱՄՕ»ԷՆ՝ 3-2

Մայիսի 7ին, Ս. Միութեան ֆութպոլի ախոյեանութեան գծով մրցեցան Երեւանի «Արարատ»ը եւ Քիեւի «Տինամօ»ն.

Այս մրցումը, որ տեղի պէտք էր ունենար 12 Ապրիլ 1975, յետաձգուած էր «Տինամօ»ին խնդրանքով:

Քիեւի ախոյեանները այս մրցումին յաղթանակ տարին 3-2 արդիւնքով:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը առժամաբար փոխադրուած է Հայկական Ընթերցասրահ (26 Շերիֆ փողոց, թիւ 6) եւ կարելի է հեռաձայնել թիւ 934908, ցնոր անորոշելին,

Աշխատանքի ժամերը կ. ա. 10էն կ. ե. ժամը 6 (բացի կիրակի):

ԽՄԲ. ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Պր. Արմենակ Պետրոսեան, իր ողբացեալ կողակիցին՝ Արշալոյս (Սիրվարդ) Պետրոսեանի մահուան քառասունքին առթիւ, եւ իր դստեր՝ ողբ. Նորա Պետրոսեանի մահուան ը. տարելիցին առթիւ ու անոնց քաղցր և անմոռանալի յիշատակին, փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ.

Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	2000
Ազգատախնամին (Գահիրէ)	1000
Հայ Կարմիր Խաչին	1000
Նուպարեան ճաշի սեղանին	1000
Հ.Բ.Ը. Միութեան	1000
Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	1000
Ամենայն Սրբոց Գերեզմանատան	1000
«Յուսաբեր»ին	1000
«Արեւ»ին	1000
«Ջահակիր»ին	1000

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

Այրի Տիկին Տիգրանուհի Սէֆէրեան և զաւակը՝ Պր. Վրէժ Սէֆէրեան (Աղեքս.), իրենց յոյժ սիրելի քրոջ և մօրաքրոջ՝ վաստակաւոր ուսուցչուհի ողբացեալ Զարուհի Սէֆէրեանի մահուան կսկծալի առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրեն.

Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպար (Աղեքս.)	1000
«Այծեմնիկ»ին	500
Ազգատախնամին (Աղեքս.)	500
Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին	500
Պօղոսեանի ճաշի սեղանին	500
Հայկական Ընթերցասրահին (Գահիրէ)	500
«Տիգրան Երկաթ»ի ուսանող. ֆոնտին	500
«Յառաջդիմասէր»ի ուսանող. ֆոնտին	500
Հ.Բ.Ը.Մ. (Աղեքս.)	500
«Յուսաբեր»ին	500
«Արեւ»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

(Ստանալ «Էլփար» Հաստատութենէն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Օր. Նորա Օ. Ալիքսանեանի ընդ Պր. Վահէ Հմայեակ Սեդրակեանի (Պէյրութ) նշանախօսութեան բարեբաստիկ առթիւ, վասն խընդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Վահան Խաչերեան	100
Տոքթ. և Տիկին Նուպար Սուլթանեան	100

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ (ԱՂԵՔՍ.)

Տէր և Տիկին Նազարէթ Ջամպազեան 200 ե. դ. կը նուիրեն, վաստակաւոր ուսուցչուհի ողբ. Զարուհի Սէֆէրեանի մահուան քառասունքին առթիւ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

«ԱՐԺԷՔՆԵՐՈՒ ՈՐՈՆՈՒՄ»

Գրադատականներ Հ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

Ա. ԵՒ Բ. ՀԱՏՈՐ

Սիմոն Սիմոնեանի Յառաջաբանով

337 ԷՋ - 5 ՏՈԼԱՐ ԿԱՄ 2 Ե. Ո.

դիմել՝ Փոստարկղ 327, Գահիրէ, Ե. Ա. Հ.

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ
(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ազգութիւնների և ժողովուրդների միջև թշնամանք ու ատելութիւն սերմանող իմպերիալիստական պետութիւնները, ոչ միայն չընդդիմացան Արևմտահայերի տեղահանութեան ու բնաջնջման՝ Երիտթուրքական ազգայնամոլ քաղաքականութեանը, այլև օբյեկտիւօրէն նպաստեցին հայերի ցեղասպանութեանը:

Արևմտահայութեան պաշտպանութեամբ հանդէս էկան առաջաւոր երկրների առաջադէմ հասարակայնութեան ներկայացուցիչները, աշխարհի ազնիւ մարդիկ՝ դատապարտելով Երիտթուրքական կառավարութեան յանցաւոր քաղաքականութիւնը:

Գերմանական պրոլետարիատի առաջնորդ Կարլ Լիբկնեխտը, հայկական կոտորածների առթիւ հանդէս եկաւ հարցապնդումով, իսկ «Սպարտակ» կոմունիստական կազմակերպութեանը հասցէագրած նամակում, նա ուղղակի մատնանշեց՝ որ «Թուրքական կառավարութիւնը կազմակերպեց հայերի սարսափելի կոտորածները: Ամբողջ աշխարհը գիտէ այդ մասին, ամբողջ աշխարհը դրա համար պատասխանատու է համարում նաև գերմանական կառավարութիւնը»:

Վ. Ի. Լենինը և նրա զինակիցները՝ Սերկէյ Քիրովը, Ստեփան Շահումեանը, Սերգօ Օրջոնիկիձէն, Ալեքսանդր Միասնիկեանը, Սուրէն Սպանդարեանը և ուրիշ յեղափոխական գործիչներ, դատապարտեցին Երիտթուրքական չարագործութիւնները: Ս. Քիրովը, 1915-1916 թուականներին ռուսական մամուլում հրապարակուած իր յօդուածներում, անարգանքի սիւնին էր գամում թուրք բարբարոսներին՝ Հայ ռամկավար ժողովրդին» նոր ցաւեր պատճառելու համար:

«Սիրտս կսկծում, արիւնոտւում է», գրում էր այդ ժամանակ Սիպիրի աքսորում գտնուող Սուրէն Սպանդարեանը:

Երիտասարդ թուրքերի գազանութիւնների դէմ իրենց բողոքի ձայնը բարձրացրին ռուս նշանաւոր գրողներ ու մտաւորականներ՝ Մաքսիմ Կորքին, Վալերի Բրիւսովը, Եուրի Վեսելովսկին, Նիկողայոս Մառը և ուրիշներ, Ֆրանսիայի մեծ զաւակ Անատոլ Ֆրանսը, հայ ժողովրդի բարեկամ, Նորվեկիացի ականաւոր գիտնական ու մարդասէր Ֆրիտիոֆ Նանսէնը, արաբական, աւստրիական հասարակական, քաղաքական ու գրական գործիչներ, որոնք հայկական կոտորածները համարեցին «Նորագոյն պատմութեան ամենասև էջը»:

Բուլղարական գրողների «Պոլտոր» թերթը, ջարդերին նուիրուած առաջնորդողում գրեց. «Հայաստանը կարծես դարձել է բոլոր առաջադէմ մարդկանց համակրանքի կիզակէտը»:

Ի պատասխան Երիտթուրքական ղեկավարների կեղծ յայտարարութիւնների, որ «Հայկական հարց այլևս գոյութիւն չունի, որովհետև այլևս հայեր գոյութիւն չունեն», ռուս նշանաւոր գրողներ ձեռնամուխ եղան հայ մշակոյթի արժէքների թարգմանութեան ու պրոպականտմանը: 1916 թուականին, ռուս ժողովրդի մեծ զաւակ՝ պրոլետարական գրականութեան հիմնադիր Մաքսիմ Կորքու խմբագրութեամբ, Մոսկուայում ռուսերէն լոյս տեսաւ «Հայ Գրականութեան Ժողովածու»: Նոյն թուականին հրատարակուեցին Վալերի Բրիւսովի կազմած «Հայաստանի Պոէզիան» անթոլոկիան, որպէս մեծագոյն յարգանքի արտայայտութիւն դէպի հայ ժողովուրդն ու նրա գրական ժառանգութիւնը, իսկ 1918 թուականին՝ նրա «Հայ ժողովրդի պատմական ճակատագրի տարեգրութիւն» հիանալի գիրքը:

«Ինչ էլ ասեն թուրքերի պաշտպանները-գրում էր Բրիւսովը-, ինչպէս էլ նրանք վկայակոչեն «Պետական անհրաժեշտութեան» փաստարկները, ոչինչ չի կարող արդարացնել զանգուածային ջարդերը, ամբողջ նահանգների ամայացումը, գիւղերից ու քաղաքներից քշուած բնակչութիւնը»:

ՎԱՐԴԳԷՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ

(Վերջը յաջորդով)

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅԴԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Տնօրէն-Պատասխանատու խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 577 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՄԱՅԻՍ 1975 | ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒՔԷ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | ١٩٧٥ عدد رقم ٥٧٧ – الخميس ٢٢ مايو

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ստորեւ կը հրատարակենք թերթիս խմբագիրին ելոյթը, Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ 1975, երեկոյեան, Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանի «Իուըրթ Մեմորիըլ Հոլ»ի մէջ կազմակերպուած՝ Եղեռնի 60-ամեակին նուիրուած համահայկական հանդիսութեան յայտագիրին ընթացքին:

Գերապատիւ Հոգեւոր Հայրեր,
Յարգելի հայրենակիցներ,

Այսօր, Ապրիլի 24ի այս տխրահռչակ օրը, աշխարհի վրայ ամենուրեք, ուր որ հայեր կ'ապրին, Մայր Հայրենիքէն մինչեւ հեռաւոր Ամերիկաներն ու Աւստրալիա, հայութիւնը միահամուռ եւ միասնակամ կը նշէ 60րդ տարելիցը՝ քսաներորդ դարու առաջին մեծ ցեղասպանութեան, որուն զոհը եղան մեր հայրերն ու պապերը եւ որուն միջոցաւ հայ ժողովուրդի դարաւոր թշնամին, փորձեց բնաջնջել ու միանգամընդմիշտ այս երկրագունդին վրայէն անհետացնել ժողովուրդ մը՝ որ մարդկային պատմութեան ամենահին շրջաններէն, եղած էր շինարար, մարդասէր, մշակութասէր եւ խաղաղասէր, ու իր մեծ օժանդակութիւնը բերած էր մարդկային քաղաքակրթութեան։

Բարբարոս բանակներ, որոնք եկած էին հուրով եւ սուրով աւերելու մեր երկիրը, եւ բռնութեամբ, կրօնափոխութեամբ կամ այլ միջոցներով ու հնարամտութիւններով, աւելի քան վեց դարեր փորձած էին մեր ժողովուրդը ձուլել՝ իրենց ցեղի անուս, յետամնաց եւ տգէտ խմբաւորումներուն մէջ, անկարող եղած էին հասնիլ իրենց ծրագիրի ամբողջական իրականացմանը, ու թէեւ հայը, դարերով կը կրէր ծանր լուծը՝ այդ վայրենի իշխանաւորներուն, այդ բարբարոս ներխուժողներուն, եւ սակայն իր կարելի ամէն միջոցներով կը յաջողէր՝ ոչ միայն պահել իր ազգային դիմագիծը, այլ եւ կը յառաջդիմէր մշակոյթի ու քաղաքակրթութեան գծով, հակառակ ամէն կարգի հարստահարումներու եւ ոճիրներու:

Եւ սակայն ապրելակերպի այս դրութիւնը, որ նման էր գերութեան, կարելի չէր յաւիտեան տեւել: Ու ԺԸ դարու վերջերուն եւ մանաւանդ ԺԹ դարու կէսերուն, հայ ժողովուրդի անվեհեր զաւակներ, քաջութիւնը ունեցան ազատագրական պայքարի դրօշը բարձրացնելու, զոհուելու եւ հերոսանալու այն սրբազան նպատակակէտով, որ այդ մեծագոյն զոհողութեանց իբր փրկարար արդիւնք՝ ազատութիւնը պիտի սաւառնէր Հայաստանի վրայ, ու ժողովուրդը պիտի տիրանար ինքնավարութեան իր արդար իրաւունքին։

Բարձրացուցի՛նք ազատագրական պայքարի դրօշը, եւ պայքարեցա՛նք բռնակալին դէմ։ Ու մեր պայքարը կրնար շատ փայլուն արդիւնքներու հասնիլ, եթէ՝ եզի բարեկամ եւ պաշտպան կարծեցեալ մեծ պետութիւնները, իրենց քաղաքական շլլ հաշիւներէ առաջնորդուած չդաւաճանէին մեզի, չզոհէին մեզ, փոխան իրենց տնտեսական շահերուն:

Հայ ժողովուրդին ազատագրական պայքարը եղաւ հսկայ, եղաւ անողոք: Հազարաւոր հայրենասէրներ իրենց կեանքը նուիրաբերեցին՝ վասն ազատութեան, եւ հերոսացան։ Կենաց ու մահու այդ պայքարը՝ կրնար իրմէ յուսացուած արդիւնքին մասը մը հասնիլ, եթէ, 1914 թուականին, Եւրոպան չմխրճուէր Ա. Համաշխարհային պատերազմի մը որուն մէջ կը մտնէին բոլոր մեծ ազգերը, եւ իրենց ամբողջական ուժերն ու ուշադրութիւնը կը կեդրոնացընէին միայն՝ իրենց ժողովուրդներուն հասար կենաց ու մահու այդ պայքարին վրայ։

Ու Հայ ժողովուրդը այս անգամ եւս լքուած մնաց, լքուած իր բաղդին, ու ճիւաղի մը ճիրաններուն ներքեւ։ Թուրքը, բռնակա՛լը, որ տասնեակ տարիներ առաջ իսկ ծրագրած էր միանգամ ընդ միշտ բնաջնջել՝ ազատագրութիւն ո՛չ միայն երազող ու երգող, այլ եւ այդ ազատագրութեան համար պայքարող հայ ժողովուրդը, ու այդպիսով պատմութենէն սրբել՝ ինչ որ հայ ժողովուրդի ինքնավարութիւն եւ ազատութիւն կը կոչուէր, եւ հայկական իրաւունքներու կամ հայկական դատի հարցի գոյութիւնը ի սպառ վերացնել. ամենապատեհ առիթը ունեցաւ իր ոճրային ծրագիրը գործադրելու, ու, 1915 թուի 24 Ապրիլի այդ տխրահռչակ օրէն սկսաւ՝ իր սիստեմաթիկ բնաջնջման ծրագիրի գործադրութեան:

Հազարաւորներ, հարիւր հազարաւորներ, միլիոնաւոր անմեղ հայեր՝ մտաւորականներ, հոգեւորականներ, դաստիարակներ, կիներ, հարսներ ու երեխաներ, իրենց իրենց սուրբ սուններէն, բռնեցան գէպի անծայրածիր անապատներ, խողխողուեցան ու մորթոտուեցան, ու այս բոլորը՝ ի լուր եւ ի տես այսպէս կոչեցեալ եւ կարծեցեալ քաղաքակիրթ եւ մարդասէր պետութեանց, որոնք ո՛չ միայն օգնութեան չհասան՝ կանխելու կամ գոնէ կասեցնելու

(Շարունակութիւնը տես էջ 3)

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՆՇՈՒՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԵՒ ՍՓԻՒՌՔԻ ՄԷՋ

Մեծ եղեռնի 60-ամեակի նշումը՝ աննախընթաց տարողութիւն եւ բացառիկ շուք զգեցաւ։ Համայն Խորհրդային Հայրենիքին մէջ, Սփիւռքի սփիւռ, միակամութեան չտեսնուած, գեղեցիկ ու հոգեպարար երեւոյթ մը պարզեց, ինչ որ կը զօրացնէ հայը՝ իր պայքարին ու արդար ակնկալութեանց մէջ:

60-ամեակի նշումը արտակարգ համեմատութիւն ստացաւ նախ պետական ու ժողովրդական՝ Հայաստանի պաշտօնական մասնակցութեամբ, ինչ որ դուրս կու գայ Խ. Հայաստանի սահմաններէն եւ կը ստանայ համամարդկային տարողութիւն:

Յանձին Հայկական Հանրապետութեան Կոմունիստ Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի Ա. Քարտուղար՝ Կարէն Տէմիրճեանի, Խ. Միութեան Կեդրոնական կառավարութիւնն է, որ խոնարհած կ'ըլլայ դարուս առաջին ցեղասպանութեան զոհերուն առջեւ, որոնք կոտորուեցան եւ հայրենազրկուեցան թուրք պետութեան կողմէ եւ նախագծուած ծրագիր մը համաձայն, որուն գործադրութեան հովանաւոր եղան Քայզերական Գերմանիան եւ, հուսկ ապա՝ եւրոպական որոշ տէրութիւններ։

Եղեռնի 60-ամեակի նշման առած այս կերպը՝ քաղաքական ու պատմական բացառիկ նշանակութիւն կը ստանայ, ոգեւորելով հայը եւ զինք դարձնելով առաւել յուսալից ապագային նկատմամբ։

«ԱՐԱՐԱՏ»

Խ. Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած են հանդիսաւոր նիստեր, հաւաքներ, դասախօսութիւններ ու խաղաղ ցոյցեր։

Պաշտօնական հանդիսութիւնները հովանաւորած է Հայաստանի Կոմունիստ Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէն եւ կառավարութիւնը։

Ապրիլ 24ի օրը հարիւր հազարաւոր հայեր այցելած են Ծիծեռնակաբերդի Նահատակաց Յուշարձանը։

Կրօնական յատուկ արարողութիւն եւ հոգեհանգիստ տեղի ունեցած է Ս. Էջմիածնի մէջ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հովանաւորութեամբ։

Ամբողջ հայկական հանրապետութեան սահմաններէն ներս մէկ վայրկեան լռութիւն պահուած է՝ Մեծ Եղեռնի նահատակներուն յիշատակին, եւ պետական ու ժողովրդական Հայաստանը վերանորոգած է հաւատարմութեան իր ուխտը՝ հանդէպ զոհերու կտակին:

Խ. Հայաստանի Կոմկուսի Ա. Քարտուղար Կարէն Տէմիրճեան արտասանած է խիստ ուշագրաւ ճառ՝ դատապարտելով Թրքական ցեղասպանութիւնը եւ Արեւմտահայութեան հայրենազրկումը։

Երեւանի ռատիօն յատուկ յայտագիր յղացած է Եղեռնի 60 ամեակի առթիւ։ Խ. Միութեան Կոմունիստ Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի օրկան «Փրաւտա»յի մէջ՝ լոյս տեսած է համապարփակ յօդուած, ակադեմիկոս Վիկտոր Համբարձումեանի ստորագրութեամբ, ուր կը նկարագրուի եւ կը դատապարտուի հայ ժողովուրդի ջարդը, տարագրութիւնը, իրաւազուրկ թալլ մինչեւ այսօր Ցոցուած/ն մէջ տեղ գրաւած են վկայութիւններ՝ օտար պետական, հասարակական ու կրօնական դէմքերէ։

Հայրենի մամուլը Եղեռնի 60 ամեակի առթիւ լոյս ընծայած է բացառիկ թիւեր: Աշխատակցութիւններ ունին հայրենի մտաւորականներ, գրողներ, գիտնականներ ու պատմաբաններ։

Ա-մենփրէր (Հայաստ Նի Հետազօտական Գործակալութիւնը) Եղեռնի 60 ամեակի նախօրեակէն սկսեալ սփիւռքահայ մամուլին կը հայթայթէ հարուստ նիւթ, որոնք կ'օգտագործուին արդէն հայ թերթերու կողմէ։

ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՆՇՈՒՄԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Երեքշաբթի, 6 Մայիս 1975, լիբանանահայութիւնը պատմական օրեր ապրեցաւ։

Ապրիլեան Եղեռնի 60 ամեակի առթիւ տեղի ունենալիք ձեռնարկները, 24 Ապրիլի օրերուն տեղւոյն ներքին խառնակութեանց պատճառով յետաձգուած ըլլալով, Մայիս 6ին միայն հնարաւոր եղաւ կազմակերպել։

Այդ օրը, լիբանանահայութիւնը, նախընթացը չունեցող երթով մը՝ կարգապահօրէն տողանցեց Պուրճ Համուտէն մինչեւ Պուրճի հրապարակը, եւ գնաց ծաղկեպսակ զետեղելու Լիբանանի ազատագրութեան համար մարտիրոսացած արաբ հերոսներու յուշարձանին առջեւ։ Հարիւր հազարի հասնող հայերու այս հաւատարմական եւ յարգանքի ցոյցը՝ մեծ տպաւորութիւն ձգեց Պէյրութի մէջ, ուր բոլոր օրաթերթերը երկար ու բազմաթիւ սիւնակներ տրամադրեցին եղեռնի կապակցութեամբ ու լուսանկարներ հրատարակեցին։

Պուրճ Համուտի քաղաքապետարանի մարզարանին մէջ համախմբուած էին աւելի քան յիսուն հազար հայեր։ Լիբանանի կառավարութիւնը, յանձինս վարչապետ Ռաշիտ էլ Սոլհի (որ նշանակուեց եւ յետ

(Շար. տես էջ 2)

Պուրճ Համուտի քաղաքապետարանի մարզարանին մէջ, պատուոյ հիւրերու բեմին վրայ, որուն մէջտեղը տեղ գրաւած է վարչապետ (այժմ հրաժարած) Ռաշիտ էլ Սոլհ:

ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՆՇՈՒՄԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ունեցաւ) և բազմաթիւ երեսփոխաններու, մասնակցեցաւ ոգեկոչման այս մեծ հանդիսութեան։ Նոյն օրը տեղի ունեցաւ նաև «Արմենիա» պողոտա-

ցութեանց այս առիթով ճառեր խօսեցան՝ ընկեր Վահրիճ Ճէրճեան (Ս. Դ. Հնչ. Կուս.), Պր. Օննիկ Սարգիսեան (Ռ. Ազ. Կուս.) և Փրոֆ. Շաւարշ Թո-

Լիբանանահայութիւնը, Պէյրութի մէջ՝ Պուրճի հրապարակին վրայ, Մեծ Եղեռնի վաթսունամեակին առիթով խաղաղ ցոյց կը կատարէ

յին բացումը։ Հանդիսութեան ընթացքին տեղի ունեցան դըշունչ բանախօսութիւններ՝ ի յարգանս Մեծ Եղեռնի զոհերուն։ Ցանուած երեք հայ կուսակ-

րըլեան (Հ. Յ. Դ.)։ Բոլոր ելոյթներուն մէջ շեշտը դրուած էր հայ ժողովուրդի Արդար Դատին և անոր անժամանցելի լուծման հարցին վրայ։

Լիբանանի մէջ, Մեծ Եղեռնի վաթսունամեակին առթիւ տեղի ունեցած պաշտօնական ժողովրդական հանդիսութեանց առիթով, Պէյրութի մեր պաշտօնակիցը «Ազդակ»՝ կը գրէ.

Լիբանանահայութիւնը, Հինգշաբթի Ապրիլ 24ին, Մեծ Եղեռնի մեր նահատակներուն 60 ամեակը ոգեկոչեց խորհրդանշական արտայայտութիւններով, ընդհանրապէս համախմբուելով եկեղեցիներու մէջ, ուր տեղի ունեցան հոգեհանգստի պատարագներ։ Փակ էին բոլոր հայկական հաստատութիւնները, խանութները, վաճառատուները ի յարգանք մեր բիւրաւոր նահատակներուն։ Փակուած խանութներուն և պատերուն վրայ դրուած էին փոսթըրներ՝ Թրքական ցեղասպանութիւնը դատապարտող, մեր իրաւունքները բանաձևող լոզունգներով։ Հայկական թաղամասերու և եկեղեցւոյ շրջափակերէն ներս, ԱՊՐԻԼ 24 մակագրութեամբ չապիկ հագած երիտասարդ-երիտասարդուհիներ, կը զգացնէին իրապէս թէ՝ «Սոռահաս սերունդը տէր կը կանգնի իր հայրերուն իրաւունքներուն» և երիտասարդութիւնը՝ իր ժողովուրդին դէմ գործուած Մեծ Ոճիրը չէ մոռցած, ու պիտի չմոռնայ երբեք, մինչև հատուցման թուականը։

Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի Ոգեկոչման Լիբանանի Համազգային Մարմնի ծրագրած՝ Ապրիլ 24ի օրուան ձեռնարկները, Լիբանանի վերջին ցաւալի դէպքերուն հետևանքով առժամապէս առկախուած էին։ Բայց հակառակ տիրող պայմաններուն, կարելի չէր անտարբեր անցնիլ։ Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի ոգեկոչման Լիբանանի Համազգային Մարմինը, իրեն կից յանձնախումբերով, պատկառելի պատուիրակութիւն մը կազմած ու ցնելով և ծաղկեպսակներ տեղաւորեց Էշրէֆիէի Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի եկեղեցւոյ շրջափակը գտնուող Նահատակաց յուշարձանին, Անթիլիասի Նահատակաց Մատուռին, և Պիքֆայեայի յուշակոթողին։

ՅՈՒՇԱԳՐԻ ՅԱՆՁՆՈՒՄ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ

Առնուած յատուկ ժամադրութեամբ մը, Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի Ոգեկոչման Համազգային Կեդրոնական Մարմնի Նախագահութենէն, և Լիբանանի Մարմնէն կազմուած պատուիրակութիւն մը՝ ընկերակցութեամբ հայ երեք պետական երեսփոխաններու, Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ, կ. ա. ժամը 11ին, ներկայացաւ Լիբանանի Վարչապետ Ռաշիտ Սոլհին և յատուկ նամակով մը յանձնեց Համազգային Մարմնի կողմէ խմբագրուած յուշագիր մը, Լիբանանի կառավարութեան։ Յուշագիրէն օրինակներ ղրկուեցան նաև նախարարներուն, և երեսփոխաններուն։ Այս առիթով տեղւոյս «Լ'Օրիան-Լը Ժուր» ֆրանսատառ օրաթերթը գրեց - «Լիբանանի հայ համայնքը երէկ ոգեկոչեց 60րդ տարեդարձը՝ մէկուկէս միլիոն իր նահատակներուն՝ ջարդուած օսմանեան թուրքերու կողմէ։ Բոլոր դպրոցները, վաճառատուները և գործարանները փակ էին այս առիթով։ Պետական պաշտօնեայ հայերը արձակուրդի մէջ էին՝ որպէսզի կատարեն իրենց ազգ. պարտականութիւնը, մասնակցելով հայկական եկեղեցիներու մէջ տեղի ունեցող հոգեհանգստեան պատարագներուն»։ «Լ'Օրիան-Լը Ժուր» իր 60 ամեակի ոգեկոչման արձագանգին կցած է նաև երկու լուսապատկերներ, մին՝ Վարչապետին ներկայացող պատուիրակութենէն, իսկ միւսը՝ Պիքֆայեայի յուշակոթողին ծաղկեպսակի տեղաւորման պահէն։

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՄԱՄԼՈՅ ՕՏԱՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի ոգեկոչման Լիբանանի Համազգային Մարմնի Մամլոյ յանձնախումբին կազմակերպած հանդիպումը՝ օտար գործակալութիւններու թղթակիցներու հետ, տեղի ունեցաւ 24 Ապրիլ, Հինգշաբթի, կէսօրէ ետք ժամը 1-3, Սէն Ժորժ պանդոկի սրահին մէջ։ Մեծ թիւով օտար թղթակիցներ ընդառաջած էին հրաւէրին։

Մամլոյ յանձնախումբի կողմէ կարդացուեցաւ Վարչապետին ուղղուած յուշագիրին անգլերէն թարգմանութիւնը, որոնցմէ մէկ մէկ օրինակ բաժնուեցաւ ներկաներուն։

Յուշագիրի ընթերցումէն ետք տեղի ունեցաւ հարցազրոյց։ Մամլոյ յանձնախումբի անդամներ, լրագրողներու բացատրութիւններ և լուսաբանութիւններ տուին եղած հարցումներուն։ Հանդիպումի վերջաւորութեան, օտար գործակալութիւններու թղթակիցներուն յանձնուեցաւ նաև ՄԱԿին ուղղուած յուշագրէն օրինակներ։

Եղեռնի 60 ամեակի ոգեկոչման արտայայտութիւններուն մէջ յատկանշական էր նաև՝ հայկական օրաթերթերու բացառիկները, որ տեղ գրուած էին ՄԱԿին և Թուրքիոյ Հանրապետութեան Նախագահին ուղղուած յուշագիրներուն հայերէն թարգմանութիւնները։

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԵՐԳՉՈՒՀԻ ՕՐ. ՍՕՍԻ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ ՄԵՆԱՀԱՄԵՐԳԸ՝ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Լիբանանահայ ծանօթ երգչուհի, մեցցօ-սոփրանօ Օր. Սօսի Մինասեան, երկու շաբաթ գտնուեցաւ Եգիպտոս, ու, նախ Աղեքսանդրիոյ մէջ եւ ապա Գահիրէի մէջ ելոյթներ ունեցաւ հանրութեան առջեւ։

Գահիրէի մէջ Օր. Մինասեանի մենահամերգը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի, 8 Մայիս 1975, Սովետական Մշակութային Կեդրոնի «Չայքովսկի»ի անուան հանդիսասրահին մէջ, հոծ թիւով ունկնդիրներու ներկայութեան։

Օր. Սօսի Մինասեանի գործադրած յայտագիրը էր բաղկանար հայ եւ օտար բազմաթիւ գոմիտասիքերթներու գործերէն։ Դաշնամուրի վրայ նարտար նուագածութեամբ, երգչուհիին ընկերացաւ՝ սովետ դաշնակահարուհի Տիկին Օլկա Դանիէլ-Բէկ։

Լիբանանահայ շնորհալի երգչուհին, որ Պէյրութի երաժշտանոցէն վկայուած է, ընդհանուր առմամբ կարողացաւ յաջող ելոյթներ ունենալ ու արժանանալ ներկաներուն ծափողջոյններուն։

Նեենք սակայն, որ Օր. Սօսի Մինասեան դեռ կը կարօտի կատարելագործման դասընթացքի եւ վստահ ենք, որ եթէ ցանկանայ ընթանալ երգարուեստի նուրբ եւ դժուար ուղիէն, ամէն կարելիութիւններ ունի օր մը սիրանալու արուեստագիտութիւնի կոչման։

Սրտանց կը ցանկանք Օր. Մինասեանին յաջողութիւն եւ յառաջդիմութիւն։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Անուշ Պալաեան եւ որդին՝ Մարտիրոս, Տէր եւ Տիկին Թագւոր Արապեան (Լոս Անճելըս), Տէր եւ Տիկին Վահէ Վարժապետեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Պալաեան, Տէր եւ Տիկին Զաւէն Պալաեան, եւ որդին՝ Վահէ, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Ածիկեան եւ զաւակները՝ Օհան եւ Հայկ (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Շանթ Պալաեան եւ զաւակը (Մոնրէալ), Տէր եւ Տիկին Սեզար Ռուբէնի եւ զաւակը (Թորոնթօ), Տէր եւ Տիկին Դանիէլ Ճոնեան եւ զաւակը (Աղեքս.) եւ համայն ազգակից պարագաները կը ծանուցանեն՝ թէ յառաջիկայ Կիրակի, 25 Մայիս 1975, կ. ա. ժամը 10ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, յետ աւարտման Ս. Պատարագի, Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, եղբօր, տագրոջ, քեռայրին, հօրեղբօր եւ ազգականին՝

ՈՂԲ. ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ

մահուան Գ. տարելիցին առթիւ։

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողները կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

Կիրակի, 11 Մայիս 1975, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ պատարագեց Արժ. Տ. Վարագ Քհնյ. Պէյլէրեան։ Տօնին առթիւ իմաստալից քարոզ մը խօսեցաւ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան։ Արարողութեանց ներկայ էր նաև Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ՝ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան։

Ս. Խորանին վրայ Վերաբերումը կատարեց բարեջնորհ Նազարէթ ա. սրկ. Թարթալեան։

Պատարագի աւարտին կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն՝ նորոգ հանգուցեալ երկարամեայ դաստիարակ ուսուցչուհի՝ Օրդ. Զարուհի Սէֆէրեանի մահուան քառասունքին առթիւ։ Նաև հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Թերթիս նախկին գործակալ Օրդ. Վահան Պէնտեանի մահուան գ. տարելիցին առթիւ։

Զաւէն Սրբազան հոգեհանգիստէն առաջ դրուատիքը ըրաւ ողբացեալ ուսուցչուհի Օր. Զարուհի Սէֆէրեանի, անոր կրթական բոլորանուէր երկարամեայ գործունէութեան համար։

Ապա սգակիր պարագաները, Սրբազան Հօր ընկերակցեցան մինչև Շաթպիի Ազգ. գերեզմանատունը, ուր տեղի ունեցաւ չիրիմօրհնէք ու ապա ցաւակցութեանց յայտնում՝ ողբացեալներուն պարագաներուն։

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԵՌՒ. ՔԱՇԱՅԵԻ

1941 Յունիսի 22ի առաւօտեան քանի մը ամիսներ առաջ, սահմանին վրայ կեանքը շատ վրդովիչ դարձած էր։ Ֆաշիստ հրամանատարութիւնը իր զօրաբանակները շարժման մէջ դրած էր սովետական սահմանագծին վրայ։ Սովետ կառավարութիւնը սահմանը զօրացուց եւ առաւել զօրաբաժիններ բերաւ։ Եւ սակայն ժամանակ չկար շատ բան ընելու։ 1941 թ Յունիսի 22ին, դաւաճանօրէն եւ առանց պատերազմ յայտարարելու, Ֆաշիստ Գերմանիան յարձակեցաւ Սովետ Միութեան վրայ։ Անմիջապէս եւ առաւօտեան նոյն ժամուն, թշնամի զօրաբանակներ ներխուժեցին սովետական հողամաս, արեւմտեան լայնածաւալ սահմանին վրայ, որ կ'երկարի Պալթիք Ծովէն մինչեւ Սեւ Ծով։

Հայրենական Մեծ Պատերազմը սկսած էր։

Սովետական Միութեան վրայ յարձակելով, Ֆաշիստները նպատակ ունէին բնաջնջելու Սովետ. Միութիւնը, աշխարհի առաջին երկիրը՝ բանուորներու եւ գիւղացիներու։

Ֆաշիստներուն յանկարծակի յարձակումը՝ Սովետ. Միութիւնը դրաւ դժուարին դիրքի մը վրայ։ Բայց սովետ ժողովուրդը հաւատաց յաղթանակին եւ քաջաբար կռուեցաւ թշնամիին դէմ։

Լաւ զինուած թշնամիին յարձակումին վրայ, Կարմիր Բանակը նահանջեց անհաւոր նակատամարտներ մղելով։ Երբ հազար քիլոմեթր երկարութեամբ ճակատագծին ամբողջ երկայնքին, սովետ ժողովուրդը հերոսաբար կռուեցաւ թշնամիին դէմ։

Սովետական բանակը խորտակելու եւ կարճ ժամանակի մէջ պատերազմը վերջացնելու նազիական ծրագիրը ի դերեւ ելաւ։

Գերման Ֆաշիստները ջանացին ամէն գնով գրաւել Մոսկուան՝ Սովետ. Միութեան մայրաքաղաքը։ 1941ի աշնան վերջերուն, հակառակ ծանր կորուստներու, թշնամին մօտեցաւ Մոսկուայի։

Հիթլէր, Ֆաշիստներուն պարագլուխը, աշխարհին յայտարարեց՝ թէ կ'ուզէր Մոսկուայի Կարմիր հրապարակին վրայ՝ իր բանակներուն տողանցքը տեսնել, 1941ի Նոյեմբերի 7ին։

Արդարեւ, Կարմիր հրապարակին վրայ տողանցք մը կատարուեցաւ եւ սակայն սովետական զօրախումբերու տողանցք մըն էր այդ եւ ոչ գերմանական։

Ամբողջ երկիրը մասնակցեցաւ Մոսկուայի պաշտպանութեան։ Սովետ մայրաքաղաքը պաշտպանողները շատ մը հերոսական քաջագործութիւններ ցոյց տուին, ճակատին վրայ սովետ զինուորներուն եւ սպաներուն, իսկ ճակատի ետին փարթիզաններուն ինչպէս նաեւ ամբողջ սովետ ժողովուրդին հերոսական աշխատանքը, Ֆաշիստ ներխուժողները կեցուցին տուին Մոսկուայի մերձակայքը։

1941ի Սեպտեմբերին, Ֆաշիստները հեղինեցին դէպի Լենինկրատ։ Անոնք ջանացին խոյանքով մը քաղաքը գրաւել, բայց խիստ զօրաւոր դիմադրութեան հանդիպեցան։ Ապա Ֆաշիստ բանակները քաղաքը շրջապատեցին եւ պաշարեցին։ Պաշարման սաստիկ օրերը սկսան եւ տեւեցին 900 օրեր։

Դիմադրական լենինկրատցիները իրենց քաղաքին ազատութիւնը պաշտպանեցին եւ 1944 թուի Յունուարին, սովետ բանակները յարձակողականի անցան Լենինկրատի ճակատին վրայ։ Պաշարումը վերցուած էր եւ յառաջացող սովետ զօրաբանակները Ֆաշիստները Լենինկրատէն հեռու քշեցին։

1942ի ամրան, Ֆաշիստ բանակները յարձակում մը շղթայազերծեցին հարաւային Վոլկայի եւ Կովկասի վրայ։ Անոնք ուզեցին գրաւել մեր երկրին հարաւը՝ որ հարուստ է արմտիքով եւ քարիւղով, ու օդային յարձակումներով խորտակել՝ Ուրալի մէջ հաստատուած պատերազմական գործարանները։

Նազիները խորհեցան, որ անկէ յետոյ պիտի յաջողէին արագօրէն խորտակել Կարմիր Բանակը, գրաւել Մոսկուան եւ պատերազմը յաղթականօրէն վերջացնել 1942ին։ Այս իսկ պատճառով, անոնք իրենց լաւագոյն զօրաբանակները ղրկեցին՝ Ստալինկրատի ճակատը։

(Շար. տես էջ 4)

Կ 0 0 0 0 0 0 0 0 ՛Լ...

ՊԱՐՈՅՐ ՄԱՍԻԿԵԱՆ

— Երկու խօսքով - եթէ ներողամիտ գտնուիք... կամ նոյնիսկ եթէ չգտնուիք - ներկայացնեմ կեանքս...

18 տարեկանիս աւարտեցի գիշերօթիկ վարժարանը:

Գիշերօթիկ, այո...

Որբ մըն էի. հօրեղբայրս գիշերօթիկ դրած էր. դպրոցին բակէն դուրս, իրեն յանձնուած էր, իբր խնամակալ՝ հօրմէս մնացած ժառանգութիւնը։

Դպրոցէն վերջ անմիջապէս պաշտօն գտայ կառավարութեան մէջ, ոչ թէ վկայականիս, այլ՝ ոտքերուս պատճառաւ...։

Բացատրեմ...

Մանուկ, երբ փողոցներէն կը քալէի, կը սիրէի կօշիկիս կլոր գլուխովը՝ քարերը թռցնել:

... Քարերը կը թռչէին, կարծես կախարդուած՝ կօշիկիս հարուածներէն... այնքա՜ն կախարդուած, որ օրին մէկը, քարին մէկը գնաց առուակին մը բացաւ կաթնավաճառ Կարապետ աղային գլխուն վրայ՝ երբ այս վերջինը «Եարօ ջան» կ'երգէր խանութին առաջ։

Քարերէն անցայ՝ «ֆութպոլ»ի։

Լաւ խաղցող մըն էի:

Օ՜ մը, գնդակը ու շիշկօ Պաղտիկը, մէկ հարուածով, երկուքը մէկ՝ դպրոցի պարտէզին կոլէն ներս խոթեցի:

Քաշած գնդակներս — ականջը և գլուխը խօսի Կարապետ աղային - պատճառ դարձան որ դառնամ կառավարական յարգելի պաշտօնեայ:

Թէ ի՞նչ էր գործս...

... Կիրակի օրերը՝ դաշտ կ'իջնէի. և «կօլ»երուն հետ, պաշտօնս և ամսականս կը բարձրանային:

Երբ ունիս առողջ ոտքեր, երբ աղուոր կը վազես, երբ ունիս լաւ պաշտօն մը - հօ՛բ, հաբբըտա՛ թըմպա՛ - անպատճառ կը ջանան որ կեանքիդ «կօլ»ին մէջ՝ գնդակ մը խոթեն...

Հասկցա՞ք... չէ՞... այսինքն... կարգե՜ն:

Եւ պատահեցաւ այդ։

Աղջէկտեսի տարին։

Ահա Նորան, հայրը, մայրը։

Նորային աչքերը՝ կապոյտի զարնող նայուածքով մը՝ փեճալքի մը քաշեցին հոգւոյս...

... Հօրը, մօրը աչքերը՝ «գորնըր»ներ կը քաշէին, երկու կողմերէն...։

Եղա՜ւ, եղա՜ւ:

Նշանուեցանք...

Նշանտուքէս երկու օր վերջ, Նորան՝

— Չեմ ուզեր որ դաշտ իջնես...

... Կարծես կարկուտ տեղաց դաշտին վրայ։

Նորային մայրը՝

— Վայրենիներ են...

— Բայց ես ալ մէջերնին եմ...

— Պիտի ընտելացնենք քեզ...

Ապուշցայ։

Ես որ դաշտին մէջ, հերոսներու հերոսն էի... ես որ երբ կը վազէի, հազարաւոր հուռռաներ, ծափեր եւ երգեր կը վազէին ետեւէս ու հովին եւ գնդակին հետ՝ անունս կը վազէր օդին մէջ, ավկիանոսի մը ալիքներուն նման, բարձրաղաղա՜կ, յաղթակա՜ն՝

— Օ՛-շի՜ն, Օ՛-շիին, Օ՝-շիի՜ն («շ» գիրը, իր կեանքին մէջ, ծնած օրէն ի վեր, ատանկ երբեք չէր տեսած)...

... Այո, ես, այդ Օշինը, շուարած բան մը դարձած էի, տեսակ մը գուլպայէ գնդակ...

Տեսե՞ր էք բերդապահի մը դէմքը, երբ կակուղ, «զավալլը» գնդակ մը, սահելով ձեռքերէն, փորին տակէն եւ սրունքներուն մէջտեղէն կոլ մտնէ...։

... Այդ բերդապահը դարձայ, ես, Օշինը...:

Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ, չեմ կրնար ես շարունակել այս խաղը, դաշտէն դուրս պէտք է ելլեմ, պէտք է ձգեմ Նորան:

Նորան՝

— Տըռ-տըռ, տըռ-տըռ, տըռ-տըռ...

... Այս «տըռ-տըռ»ները՝ պայմաններ էին գրուած վրան՝ որ քաշուիմ ֆութպոլէն։

Ալ յոգնած եմ Նորային սուլիչներէն, ամէն խաղի, ամէն մրցումի, սուլի՛չ, սուլի՛չ, սուլի՛չ, փա՛ուլ, փա՛ուլ, փա՛ուլ, օֆսայտ, օֆսայտ, «ֆւայ»...

... Ես ասանկ խաղ չեմ խաղար...

Ես իմ դաշտիս խաղը կ'ուզեմ։

Պէտք է ձգեմ Նորան:

Ի՞նչպէս ձգեմ...

Ի՞նչպէս դառնամ...

Ո՞ւր դառնամ..

... Բաներ մը դարձան, շատ ծանրակշիռ և առիթ տուին որ արտայայտուիմ Նորային...

Ի՞նչ պատահեցաւ... ահա՛...

Հօրեղբայրս, խնամակալս, հինգերորդ յարկէն վար նետեց ինքզինքը...

... Գնդա՞կ կը խաղար...

... Ո՛չ, դրամներուն հետ խաղցած էր... 5րդ յարկի վրայ, յարկաբաժին մը բռնած էր, ուր պզտիկ կլորիկ կնիկի մը հետ (այս լուրերը առած եմ ճակատամարտէն վերջ) համբոյրներու «օյին»ը խաղցած էր՝ հօրս ժառանգութեան դաշտին վրայ...

... Ու երբ եկած էր պահը որ հաշիւ տայ ինծի, կ'երեւի աւելի յարմար դատեց տալ հաշիւ Աստուծոյ, ուր օրէնքները աւելի երկնային են, աւելի կակուղ, բանտերը աւելի օդային, և նետեց ինքզինքը 5րդ յարկէն օդին մէջ, և օդը հանեց իմ ունեցածս-չունեցածս։

Առիթը եկած էր:

Նոյն գիշերը, գացի գտայ Նորան։

— Նորա, կործանած եմ, խօսքս ետ կու տամ...

... Ալ չեմ գիտեր, «ե՞տ կու տամ» կ'ըսեն, «ե՞տ առի» կ'ըսեն, ի՛նչ կ'ըսեն չեմ գիտեր, բայց ինչ որ գիտեմ սա է թէ մէկ նախադասութեամբ Նորային հասկցուցի թէ նշանտուքս կոտրած էր՝ ինչպէս գիտեն կ'իյնայ ու կը կոտրի հարսանիքի «չէքեր»ներու տուփ մը։

Նորան՝

— Աստուած միայն կրնայ բաժնել մեզ երկուքս...

(«Եւ ֆութպոլը» ըսի միտքէս)։

Նորային մայրը՝ արցունքի կաթիլիկ մը սրբելով (զերթ «una furtiva lacrima»)՝

— Օշինը ոսկի է, ոսկի։

Ինչ ընէի... ծրագիրներս ջուրը ինկան... երանի հօրեղբայրս գետնայարկ բնակած ըլլար...

Յաջորդ օրը, Նորան և մայրը՝ սեւեր հագած, եկեղեցի եկած էին...:

Նորային հայրը հետս էկաւ մինչև գերեզմանատուն:

Ի՞նչ աղուոր բան է, մէկը դրամդ ուտէ, դուն ալ քալես ետեւէն մինչև գերեզմանատուն ու հող դնես անոր վրայ՝ որ հող դրած է ունեցածիդ վրայ...:

Անցնինք։

Ես ֆութպոլիստ Օշինն եմ։

Խորհրդածութիւններու պահը չէ։

Երբ տուն դարձանք, Նորային հայրը՝

— Ե՛կուր համբուրեմ քեզ, զաւակս..

Խնդիրը աւելի կնճռոտեցաւ. գիտեմ, զաւակը չեմ...

Գիտեմ, ո՛չ ալ փեսան պիտի ըլլամ...

Ես սուլիչ ունեցող կնիկ չեմ կրնար առնել, որ սուլէ և զիս դաշտէն դուրս հանէ...։

Ի՞նչ ընելու եմ, Աստուած իմ...:

Օր մը, «խըռօ»էս (կոխւ եղած էր նախորդ գիշերը, իմ և Նորայի միջև՝ «պիտի խաղամ, չպիտի խաղաս»ով) 8 կօլ խոթեցի հակառակորդ խումբին կօլին մէջ..

Ամէն կողմէ՝

— Օ՛-շի՜ն, Օ՛-շի՜ն, Օ՛-շի՜ն...

Երբ մրցումը վերջացաւ, դաշտէն դուրս ելած ժամանակս, անծանօթ անուշիկ կնիկ մը, բազմութիւնը ճեղքելով, փաթթըւեցաւ ինծի և համբուրեց՝

— Պաշտուելիք ես..

... Մեղքս ի՞նչ պահեմ...

... «Ճըզզ» ըրաւ... սիրտս ճզմուեցաւ, սանկ սեղմուեցաւ, ինչպէս կը սեղմուի ոտքդ՝ երբ առաջին անգամ «ֆութպոլ»ի նոր կօշիկ մը կը հագնիս...

Այդ կինը, նոր կօշիկ մը հագցուց հոգիիս...։

Գաղտնիքներ չեմ սիրեր տալ...:

Պիտի անցնիմ անունին վըրայէն... եթէ շատ հետաքրքիր էք, էհ՝ լաւ, գիտցէք թէ Օշինը սիրուհի մը ունեցաւ...

Ֆրանսուհի մըն էր, ամուսինը Պելճիքացի։

Ո՜հ, որքա՜ն անոյշ էր երբ կը հնչէր՝

— Օ...շին (O'...chine)։

Այդ ձայնին մէջ, ամբողջ հին Զինաստանի հաշիշներուն համը կար..

Շաբաթ գիշերները, ամուսինը, «գամբըման»ի կ'երթար բարեկամուհիի մը հետ...:

Ամէն Կիրակի մրցում ունէի, դաշտը, հազարաւորներու ներկայութեան...

Ամէն շաբաթ գիշեր մրցում ունէի, սրտիս դաշտին մէջ... երկու հոգի էինք, ան և ես, և ի՜նչ անոյշ խաղ, և ի՛նչ «կօլ»եր, ես և ան։

Գիշեր մը, ես՝

— Ֆրանսուհի՛ս...

— Այո, հոգիս...

... Ես հայերէն կու տամ խօսակցութիւնը. ֆրանսերէնը քիչ մը տարբեր է... անոնք «հոգիս» չունին... «հոգիս»ին տեղ, անունս դրած էր՝

— Թrkqnr ամուա...

Ո՛հ, արժանթինեան անուն մը չկարծէք՝ հնչեցէ՛ք ֆրանսերէն և կ'ունենաք՝

— Trésor a moi...

(Ես եմ, Օշինը)

Շարունակեցինք խօսակցութիւնը։

Ես՝

— Քեզի լուր մը պիտի տամ, ցաւ պիտի պատճառէ քեզի...

— Խօսէ, Թrkqor ամուա, խօսէ՛...

— Պիտի չնեղուիս...

— Oh, non, non, non, je te jure...

(Այս վերջին բառերը ֆըրանսերէն կը դնեմ, couleur localeը չփոխելու համար։

(Շար. սես կջ 4)

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

համար այս դարու առաջին մեծ ցեղասպանութիւնը, այլ երբեմն նոյնիսկ քաջալերեցի՛ն ոճրագործը, խրախուսեցի՛ն ցեղասպանը, ու ի վերջոյ պատառ մը չոր հաց երկարելով հայու սովահար մնացորդացին, ուզեցին ցոյց տալ՝ իբր թէ մարդասէր են, իբր թէ բարեկամ են։

Վաթսուն տարի առաջ թշնամին հպարտօրէն յայտարարեց աշխարհին՝ որ ամբողջութեամբ պիտի բնաջնջէ հայ ժողովուրդը, եւ միայն անկէ մէկ հատ պիտի պահէ՝ իբր թանգարանի նմոյշ։

Հայը զոհուեցաւ միլիոնով, հայը չարդուեցաւ միլիոնով, բայց հա՛յը՝ չբնաջնջուեցաւ: Հայը ապրեցա՛ւ ու կ'ապրի՛ այսօր՝ ոչ թէ մէկ հատիկ իբր նմոյշ թանգարանի, այլ հայը՝ այսօ՛ր, հինգ միլիոնէ աւելի իր զաւակներով՝ կանգնա՛ծ է համայն մարդկութեան առջև, կանգնա՛ծ է հպարտ իր հայրենի հողերուն մէկ մասին վըրայ հաստատուած հայրենիքով, գիտութեան, մշակոյթի և քաղաքակրթութեան իր բազմահազար գործիչներո՛վ՝ ի սփիւռս աշխարհի։ Հայը՝ «մահուամբ զմահ կոխեաց», հայը՝ «մի անգամ ալ մեռաւ, որ հայը ապրի»։ Եւ հայ ժողովուրդը ապրեցա՛ւ: Հայ ժողովուրդը յարութիւն առաւ, ու միջազգային երկնակամարին վրայ կը փայլի. կը փայլի՛ իր մշակոյթով ու գիտութեամբ, կը փայլի՝ մարդկութեան իր տուած բարիքներով։

Հայ ժողովուրդի գիտնականները այսօր կը հետախուզեն տիեզերքը ու կը թափանցեն անոր գաղտնիքներուն: Հայ փիլիսոփաներու հսկայական բանակ մը կը լիսնայ և կ'ուսուցանէ՝ աշխարհի շատ մը մեծ ու փոքր երկիրներու համալսարաններու մէջ: Հայ մասնագէտներ ու գիտնականներ, ո՛չ միայն Մայր Հայրենիքը կը ներկայացնեն միջազգային գիտական համաժողովներու մէջ, այլ և նոյնիսկ ներկայացուցիչներ կը հանդիսանան՝ օտար մեծ պետութեանց, և յաճախ՝ անոնց պատուիրակութիւնները կը գլխաւորեն: Հայը այսօր աշխարհի բազում համալսարաններու մէջ՝ ամպիոններ հաստատած է՝ հայոց լեզուի, պատմութեան և գրականութեան, ուր, ո՛չ միայն հայեր այլ և բազմաթիւ օտարներ կը սորվին, կը գրեն ու կարդան Մեսրոպեան գիրերն ու Հայկազնեան լեզուն: Հայը շինարար եղած է, և ուր որ ալ ան կ'ապրի, անպայման կ'ստեղծագործէ, կը շինէ ու կը կառուցանէ իր հանճարով, իր աշխատասիրութեամբ և իր բազուկներով։

Հայրենակիցնե՛ր,

60-ամեակը այլևս լացի և սուգի տօն մը չէ մեզի համար։

60-ամեակը ուրախութեան տօն մըն ալ չէ.

Եւ սակայն 60-ամեակը պարտի ըլլալ բոլորին համար, բոլոր անոնց համար՝ որոնք ինքզինքնին հայ կը դաւանին, որոնք կը զգան՝ թէ իրենց երակներուն մէջ կը շրջի հայու արիւնը, այ՛ո, 60-ամեակը պէտք է ըլլայ հայ ժողովուրդի ՎՃՌԱԿԱՄՈՒԹԵԱՆ տօնը, վճռակամութի՛ւն՝ իբր հայ գոյատեւելու, վճռակամութիւն՝ հայուն իրաւունքը պաշտպանելու, և վճռակամութիւն միասնական ոգիով և ջանքերով սրբագրել տալու՝ հայ ժողովուրդին եղած մեծ անիրաւութիւնները, այսինքն վերադարձումը հայ ժողովուրդէն խլուած հողերուն և ինչքերուն, որպէսզի, սփիւռքի տարածքին վրայ ցիր ու ցան եղած և վաթսուն տարիներէ ի վեր օտար երկիրներու մէջ կայք հաստատած հայութեան սերունդները՝ կարենա՛ն վերադառնալ իրենց պապենական հողերուն վրայ, ու կառուցանել իրենց աւերակուած քաղաքներն ու գիւղերը, վանքերն ու եկեղեցիները, դպրոցներն ու հայ օճախը, որպէսզի հայու երդիքէն ծխայ կեանքի և երջանկութեան հուրը։

Ամէն հայ ազա՛տ է իր ուրոյն գաղափարականը ծառայելու, ազա՛տ է իր ուզած ձեւով մտածելու, և սակայն, եթէ ժողովուրդին զաւակները ազատ չե՛ն, չե՛ն կրնար և չպէտ՛ք է որ նոյնանըման չմտածեն ու չգործեն՝ կարգ մը կենսական և կարեւոր հարցերու մասին։

Հայը չի՛ կրնար երկու տեսակ սիրել իր հայրենիքը և ծառայել անոր.

Հայը չի՛ կրնար միասնականութեամբ չբոլորուիլ իր ազգային եկեղեցիին շուրջը, այն եկեղեցիին՝ որ իր գոյութեան և պաշտպանութեան ամրոցն ու պարիսպը եղած է՝ իր դժնդակ պատմութեան դարերու ընթացքին։

Հայը չի՛ կրնար և իրաւունք չունի՛ անջատողաբար և անմիասնականօրէն հետապնդելու իր արդար դատը.

60-ամեակի առիթով, մենք բոլորս հաւաքուած ենք, ցոյց տալու աշխարհին, որ հայը մի՛ է և անբաժանելի, հայը մէ՛կ հայրենիք և մէ՛կ ժողովուրդ է. ու այս տարելիցի պատեհ առիթով, մենք բոլորս պարտինք ըմբռնել և երդնուլ որ պիտի շարունակենք գործել, ձեռք ձեռքի, միասնաբա՛ր գործել, որպէսզի աւելի՛ արագ և աւելի՛ ամբողջական ըլլայ իրագործումը՝ մեր իտէալներուն, որպէսզի աւելի՛ արագ ըլլայ արդարութիւնը՝ հայ ժողովուրդին, որպէսզի, հայութեան ի սփիւռս ցրուած զաւակները, - նախքան իրենց վերջնական ձուլումը՝ օտար ժողովուրդներու և ազգերու մէջ, - կարենան միաւորուիլ ու միախմբուիլ մայր հողի վրայ, ապագայ հզօր և փառաւոր Մեծ Հայաստանի սահմաններէն ներս։

60-ամեակով մենք այսօր կ'ուզենք եւ ներկայ և ապագայ սերունդներուն հոգիներէն ներս հրահրել, գիտակցութիւնը և իմաստը՝ իրենց հայու արժանապատուութեան, իրենց ժողովուրդի արդար իրաւունքներուն եւ հայութեան կատարելիք դերին մասին՝ հանդէպ մարդկութեան, հանդէպ աշխարհի խաղաղութեան եւ յառաջդիմութեան։

Հայը ապերախտ չէ՛. մէկի տեղ տասնով հատուցած է՝ իրեն եղած որեւէ օժանդակութեան ու լաւիքի, եւ սակայն, հայը չի՛ կրնար հանդուրժել եւ ընդունիլ՝ որ մարդիկ ապերախտ գտնուին իրեն հանդէպ։

«Մի աղերսե՛ր այլ պահանջէ՛» ըսած է մեծ յեղափոխականը: Հայ ժողովուրդը այսօր այլեւս չի՛ աղերսեր, չի՛ լար, չի՛ խնդրեր, այլ հպարտօրէն կը պահանջէ՛ իր իրաւունքները. իր արդա՛ր իրաւունքները, իր անկողոպտելի՛ իրաւունքները. իր հողե՛րը, իր հողերը, իր հողե՛րը, իր հողե՜րը։

Եւ Հա՛յը՝ պիտի տիրանայ իր արդա՛ր իրաւունքներուն։

Գահիրէ, 24 Ապրիլ 1975

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
22 ՄԱՅԻՍ 1975

ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ԿԱՐԳԻՆ ՈԳԵԿՈՉԵՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԸ

Հովանաւորութեամբ և Ներկայութեամբ Թեմիս Առաջն. Տեղապահ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բաղտճեանի, Կիրակի, 11 Մայիս 1975, կ. ե. ժամը 8.30ին, Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի Երիտասարդաց Մարմինը Հելիոպոլսոյ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի «Պըլըքտանեան» Սրահին մէջ, ճոխ յայտագիրով հանդիսութեամբ մը ոգեկոչեց Մեծ Եղեռնի վաթսունամեակը։

Հոծ թիւով հայեր անգամ մը եւս եկած էին իրենց ներկայութեամբը յարգելու Մեծ Եղեռնի զոհերուն յիշատակը, միաժամանակ քաջալերելու մեր Նոր սերունդի այն անդամները, որոնք ազգային գիտակցութեամբ տոգորուած, միասնական և համագործակցական աշխատանքի լծուած են խանդավառութեամբ։

Եգիպտական պետական քայլերգի նուագածութենէն ետք, Օր. Սիրան Կորկիսեան բացման խօսքը կատարեց և բացատրեց հանդիսութեան իմաստն ու նպատակը։

Ապա «Կենդանի պատկեր»էն ետք, յաջորդաբար և բաւական ին յաջող ելոյթներ ունեցան Օր. Վիվիան Ոսկեան (դաշնամուր), Պր. Վարուժան Գազանճեան (արտասանութիւն՝ Խ. Աբովեանի «Վէրք Հայաստանի»ն), Պր. Վազգէն Բրուտեան (Մելոտիքա), «Սարտարապատ» պարախումբի մենակատարուհի՝ Օր. Թերէզ Յուսուֆ (մենապար) Օր. Մարօ Սագայեան (մեներգ, նուագակցութեամբ Պր. Արա Շամլեանի), ապա խօսք՝ յանուն երիտասարդութեան, Պր. Վարուժան Վալժապետեանի կողմէ։

Դադարէն ետք, յայտագիրի բ. բաժինին իրենց յաջող մասնակցութիւնը բերին՝ Պր. Աշոտ Փափազեան (դաշնամուր), Օր. Ժիզէլ Նալպանտեան (արտաս. Մ. Իշխանի «Հայ Հոգին»), պատանի Արմէն Մազլումեան (դաշնամուր), խմբերգ՝ Երիտ. Մարմինի երգչախումբի կողմէ, ղեկավարութեամբ՝ Մօ. Եդ. Յակոբեանի և դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Տիկին Շամիրամ Դարմանեանի։

Վերջին խմբերգէն առաջ Պր. Պերճ Գոգորեան արտասանեց Ժագ Յակոբեանի «Ակռայի դէմ Ակռայ» քերթուածը։

Հուսկ ուրեմն Տեղապահ Հայր Սուրբը նախ իր խրատականը ըրաւ հայ երիտասարդութեան և ապա «Պահպանիչ»ով փակեց սոյն հանդիսութիւնը։

Վստահ ենք, որ այս առաջին և յաջող ձեռնարկէն խանդավառուած, մեր գիտակից և գործունեայ երիտասարդութիւնը, սիրով և հոգւով պիտի շարունակէ ձեռք ձեռքի աշխատիլ՝ յօ ուտ հայապահպանման նուիրական գործին։

Զ. Գ.

ԿՕՕՕՕՕՕՕՕ՛Լ...

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

— Գիտե՞ս թէ նշանուած եմ...

... Երանի, երանի ըսած չըլլայի... գիտե՞ք ինչ ըրաւ... ապտակե՞ց... ո՛չ..., ամուսի՞նը բերաւ որ զիս ծեծէ... ո՛չ..., դաշտին մէջ զիս խայտառակե՞ց... ո՛չ..., հապա .. ըսէք... գտէք...

... Մէկ շունչով Նորային տունը վազեց...

Հաւաքեց Նորան, հայրը, մայրը եւ՝

— Ա՛ս իմինս է...

(«Ասիկա ես եմ»)։

Նորայի հայրը՝

— Պանապագ... (Ինծի նայէ)։

(Նորայի հայրը երբ «իրա» կ'ելլէ, Թրքերէն կը պոռայ...)

Ֆրանսուհին, «պանապագ»ը գերմաներէն կարծեց, աղաղակեց՝

— Իմինս է...

... Իմ վինա՛կս. քուք տեսա՞ծ էք ֆութպոլիստ մը, որ փոխանակ գնդակին զարնելու, ամբողջ ուժովը՝ հաւու կօշիկովը դիմացինին ոտքին ոսկորին կը զարնէ, դիմացինին ոտքը օդը հանելով գնդակին տեղ...

... Այդ դիմացինը՝ ես եմ... այ... այ... այ...։

Նորայի հայրը՝

— Պանապագ... (Ինծի նայէ)։

Ֆրանսուհին՝

— Մի խօսիր գերմաներէն...

— Կը՛զզ... (աղջիկ)։

— Assez de gaz...

Յանկարծ գաղափար մը ժայթքեց միտքէս՝

Օ՜խ, օ՜խ, օ՜խ, ազատեցա՜յ, ազատեցա՜յ, նշանտուքէն ազատեցա՜յ...։

Ֆրանսուհին դարձաւ Ֆրանսայի լայն գետը ու պարպեց ինչ որ կար մէջը (L'amour, l'amour chante, tu m'aimes?...)։

— Իմինս է, իմինս է...
Սէ լը միէն .. Սէ լը միէն...

(Գետի անուն չկարծէք, ոչ ալ շփոթէք «Սէն»ին հետ «Սէ լը միէն»ը ..)։

Նորա, շատ մաքուր ֆրանսերէնով (Ֆրանսական «գոնսիւլ»ը ստորագրած է իր վկայագիրը), շատ զուտ ֆրանսերէնով յայտարարեց՝

— Թէ նշանածս կ'առնէր, ո՞հ, առէք, այդ զիս չի բարկացըներ...

— Մեղսի... մեղսի... մեղսի...

— Ինչ որ զիս կը զարմացընէ այն է՝ որ ծեգի պէս մէկու մը ինկած է...

Ֆրանսուհին յանկարծ դարձաւ աւելի Պանապագ քան Նորայի հօր Պանապագները...

Կոտրտուած բաներու ձայներ առի...

... Նշանտուքս ալ մէջը..

... Եւ ես դարձայ ֆութպոլի դաշտին...

Ամէն Կիրակի մրցում ունիմ, դաշտը, հազարաւորներու առաջ...

Ամէն Շաբաթ գիշեր, մրցում ունիմ, իմ դաշտիս մէջ.. երկու հոգի, ան և ես, և ինչ անոյշ խաղ, ան և ես, ինչ անոյշ կօլեր, ան և ես։

Չկայ աշխարհի վրայ աւելի խնեթենալիք բան քան աղաղակել (կամ մրմռալ)՝

— Կօօօօօօօօ՛լ...։

ՊԱՐՈՅՐ ՄԱՍԻԿԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
«ՕՊԷՐԺ ՏԷ ՓԻՐԱՄԻՏ»Ի ՄԷՋ

ՇԱԲԱԹ, 7 ՅՈՒՆԻՍ 1975, Կ. Ե. ԺԱՄԸ 9.30ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԷՍԴՐԱՏԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐՈՎ ԻՐ ԲԱԺԻՆԸ ՊԻՏԻ ԲԵՐԷ
ՀԱԼԷՊԱՀԱՅ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻ
ՕՐ. ԵՐԱՆ ՔԷՉԷՃԵԱՆ
ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ «ՕՊԷՐԺ»ԻՆ ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՐԺԷՔԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ
ՄՈՒՏՔ Ե. Դ. 200, ՃԱՇԸ՝ ԸՍՏ ՆԱԽԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Տոմսեր և սեղան ապահովելու համար դիմել Հայկական Ընթերցասրահ, ամէն երեկոյ ժամը 8-10, բացի Կիրակի օրերէն։ Կարելի է նաև հեռաձայնել 934908, 59706, 933296 և 55173 թիւերուն

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբ. Արմենուհի Արթինեանի մահուան կսկծալի առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին՝ Սիտնէյէն կը նուիրեն. Տոլար

Տէր և Տիկ. Գարեգին Պայրամեան	5
» » Մարսէլ Սօլ	5
» » Նուպար Սողոմոնեան	5
» » Ժորժ Պայրամեան	5

Ողբ. Զուարթ Ծղալեանի դառնակսկիծ մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Կարօ Վալժապետեան կը նուիրեն 200 ե. դ.։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Նկարչական ցուցահանդէսին գտած փայլուն յաջողութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Գրիգոր և Էլիզ Փարթամեան կը նուիրեն.

«Արեւ»ին	1000
Հայ Գեղ. Միութեան	500
Ազգ. Աղքատախնամին	500
«Այծեմնիկ»ին	500
Հայ Կարմիր Խաչին	500
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	500
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	500
«Յուսաբեր»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

(Ստանալ «Արեւ»էն)

Իր շատ սիրելի ամուսնոյն՝ ողբ. Գէորգ Գալայճեանի մահուան քառասունքին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին, Այրի Տիկին Ալիս Գալայճեան կը նուիրէ.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	200
Աղքատախնամին (Գահիրէ)	200
Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	200
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	200
«Նիբր Իսթ»ին	200
Հայկական Ընթերցասրահին	200
Հ. Գ. Միութեան	100
Կոկանեան որբանոցին	100
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին (Հելիոպոլիս)	100
«Յուսաբեր»ին	100
«Արեւ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Նոյն տխուր առթիւ, Մարկոսեան եղբարք՝ Հրանդ, Երուանդ, Հայկ և Համբարձում կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	300
Գահիրէի Աղքատախնամին	300
Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	300
Հայ Կարմիր Խաչին	300
«Յուսաբեր»ին	100
«Արեւ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Նոյն տխուր առթիւ, Տէր և Տիկին Զարեհ Ալթունեան (Մ. Ն.), Տէր և Տիկին Զաւէն Ալթունեան (Գանատա), կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	200
Գահիրէի Աղքատախնամին	200
Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	200
Հայ Կարմիր Խաչին	200
«Յուսաբեր»ին	100
«Արեւ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Բոլոր նուիրատուութիւնները ստանալ «Արեւ»էն)

Հ.Մ.Ը.Մ. ՆՈՒՊԱՐ - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Պատրաստուեցէ՛ք Տարեկան Պարահանդէսին եւ Համահայկական Մրցաշարքին

25, 26 ԵՒ 27 ՅՈՒԼԻՍ 1975

Կը խնդրուի չխաչաձեւել

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Սովետ զինուորները եւ սպաները ունեցին կռուիլ մինչեւ վերջին զինուորը։ Ստալինկրատի ամեն մէկ փողոցն ու տունը վերածուեցաւ ամրոցի։ Երեք ամիս անդադար, ռումբեր եւ ականներ պայթեցան քաղաքին մէջ, ինքնագործ հրացաններ եւ արագահարուածներ բնաւ չդադրեցան կրակելէ։ Օրեր եղան, որ մեր զօրքերին մէկ օրուան մէջ թշնամիի 20-25 յարձակումներ ետ մղեցին։ 1943ի Փետրուարի 2ին, զօրեղ պայքարէ ետք, թշնամի բանակին մնացորդացք անձնատուր եղաւ։ Վոլկայի մեծ ճակատամարտը վերջացած էր։ Թշնամիին ուժը հիմնահատակ եղած էր եւ սովետ բանակը սկսաւ թշնամի զօրաբանակները սովետ հողամասէն դուրս քշել։ Հայրենական Մեծ Պատերազմին եւ Համաշխարհային Բ. Պատերազմին ընթացքը արմատական փոփոխութիւն կրեց։

1944ին սովետական ամբողջ հողամասը ազատագրուեցաւ Ֆաշիստներէն։

Կարմիր բանակը սովետական սահմանը անցաւ եւ ազատագրեց Ռումանիան, Բուլղարիան, Պուլկարեան, Եուկոսլաւիան, Ֆինլանտեան, Նորվեկեան, Հունգարիան, Չեխոսլովաքիան եւ Աւստրիան, որոնք գերմաններու կողմէ աստակուած էին։

Պեռլինի հնամենի պարտէզի մը մէջ, սովետ հերոսներ յաղթանակին նշանով կը հանգչին ներքեւ՝ բարձր պատուանդանի մը, որուն վրայ կանգնեցուած է սովետ զինուորի մը պրոնզէ յաղթական արձանը, մէկ ձեռքին բռնած՝ սուրը, մինչ միւս ձեռքով գուրգուրալից գրկած է փոքր մանուկ մը։ Աղջնակը իր գլուխը լիավստահ հակած է իր ազատարարի զօրեղ ուսին։

Այսպէս, Ֆաշիստ Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ, սովետ զինուորները եկան Եւրոպայի ժողովուրդները ազատագրելու՝ արիւնոտ Ֆաշիզմի արհաւիրքներէն։

Ե. ՔԱՇԱՅԵԻ

Իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն և քեռայրին՝ ողբ. Վարդան Մուշեղեանի մահուան Ա. տարելիցին առթիւ և անոր քաղցր ու խնկելի յիշատակին, Այրի Տիկին Անահիտ Մուշեղեան և եղբայրը՝ Պր. Յարութիւն Նազարէթեան, կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Ս. Պօղոս-Պետրոս

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	500
Աղքատախնամին (Աղեքս.)	500
Գահիրէի Նիըր-Իսթ Ակումբին	500
«Տիգրան Երկաթ»ի Ուսանողական ֆոնտին	500
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպար (Աղեքս.)	500
«Յառաջդիմասէր» Մշակ. Միութեան	500
«Յուսաբեր»ին	500
«Արեւ»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

(Ստանալ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Առաջնորդարանէն)

Պր. Վահէ Արթինեան (Սիտնէյ) իր սիրեցեալ մեծմօր՝ ողբ. Արմենուհի Արթինեանի կսկծալի մահուան առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրէ. Տոլար

«Արեւ»ին	5
«Ջահակիր»ին	5

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Զուարթ Ծղալեանի դառնակսկիծ մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Արամ Մովսէսեան	100
» » Զաւէն Պալաեան	100

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ (ԱՂԵՔՍ.)

Ողբ. Անդրանիկ Պասմաճեանի կսկծալի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրեն.

ՊՊ. Ն. և Ե. Դաւիթեան եղբ.	200
Տէր և Տիկին Կարապետ Տէր Արթինեան	200
Պր. Վրէժ Սէֆէրեան	200
Տէր և Տիկ. Հայկազ Տէտէեան	200

Ողբ. Վարդան Մուշեղեանի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, Տէր և Տիկին Կարապետ Տէր Արթինեան կը նուիրեն 300 ե. դ.։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص ب ٢١١١ بالقاهرة ج ع م · ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز، السيدة عايدة سيدريان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԷՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 578 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՄԱՅԻՍ 1975

ՀԱՏԸ ՋԵՌՔԷ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٥٧٨ — الخميس ٢٩ مايـو ١٩٧٥

ԵՂԵՌՆԻ 60 ԱՄԵԱԿԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Թէպէտ Վիեննայի համայնքը կը ներկայացնէ շատ փոքր թիւ մը, բայց նման ուրիշ մեծ հայ գաղութներու, կրցաւ լաւագոյն ձեւով ոգեկոչել յիշատակը մեր նահատակներուն։

Համայնքիս մէջ կազմուեցաւ Ապրիլեան Եղեռնի 60 ամեակի յանձնախումբ մը՝ Եկեղեցւոյ վարչութեան, Բարեգործական Միութեան, Հայ Միջազգային Ֆիլմարուեստի Միութեան, Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութեան անդամներէ, ինչպէս նաև հայագէտ Տիկին Էլիզապէթ Բաուէրէ, որ վերջին տարիներուն Աւստրիոյ բոլոր լրագիրներուն մէջ հայ ազգի, հայ մշակոյթի և հայ դատի շուրջ յօդուածներ կը գրէ։

Որոշուեցաւ.

— Աւստրիոյ Կարմիր Խաչին արիւն նուիրել:

— Աւստրիոյ Մարդասիրական Ընկերութեան (ՔԱՐԻԹԱՍ) 20.000 շիլինկ նուիրել:

Կանգնել յուշարձան մը՝ եկեղեցւոյ բակին մէջ։

— Ս. Պատարագ մը՝ Մխիթարեան Հայրերու կողմէ, Աւստրիական մեծ տաճարի մը մէջ:

— Կոմիտասեան համերգ՝ երգչուհի Օր. Անժէլ Կարապետեանի կողմէ։

— Սգահանդէս՝ մեծ սրահի մը մէջ։

Գլխաւոր գործունէութիւնը ստանձնած էին՝ Տիկին Էլիզապէթ Բաուէր, որ Աւստրիոյ թերթերու պիտի տար յօդուածներ, Ֆիլմարուեստի Միութեան ատենապետ՝ ռեժիսէօր Պր. Ա. Օհանջանեան, որ նկարահանումներ պիտի ընէր Աւստրիական Հեռատեսիլի համար, և Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութիւնը։

60 ամեակի յուշակատարումի շաբաթը սկսաւ 19 Ապրիլին, Տիկ. Բաուէրի մէկ յօդուածով՝ «Մոռցուած Ցեղասպանութիւնը» խորագրով, որ լոյս տեսաւ «Արպայթըր Ցայթունկ» թերթին մէջ, և որ խորապէս գնահատուեցաւ:

Կիրակի, 20 Ապրիլ, առաւօտեան, Հայ Առաքելական Ս. Հռիփսիմէ Եկեղեցւոյ մէջ մատուցուեցաւ Ս. Պատարագ, տեղւոյս Առաջնորդ Հոգշ. Տ. Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեանի կողմէ: Ցետ պատարագի, հայեր և օտարներ հաւաքուեցան մեր Մշակութային Սրահին մէջ, ուր լսեցինք ձայնապնակի վրայ, կոմպոզիտոր Պր. Աւետիս Զամպագեանի մէկ ստեղծագործութիւնը, նուիրուած 24 Ապրիլի խորհուրդին։ Ձայնապնակի առաջին երեսը կը ներկայացնէ սենֆոնիք մասը, իսկ միւս երեսին վրայ կը լսէք 24 Ապրիլի քայլերգը ուր կ'երգուին հետևեալ տողերը.

Ազատութեան հայ քաջ մարտիկներ
Մի թողէք մեր ազգը մնայ անտէր,
Պաղպաջ շուրթեր ոսկի կանչէք
Մեր հայ երկիր յետ պահանջէք
Որբ զաւակներին իր մօրը յանձնէք:

Դուք մեր կանայք, հայ մայրիկներ
Մեր ազնիւ եւ մեր զեղադէմ քոյրեր
Մեր հայ լեզուն չմոռացնէք
Մեր պապական օջախ միշտ վառ պահէք.
Մեր սուրբ հաւատք անմահ մնայ.
Որ մեծ ազգը մեր անխախտ դառնայ:

Նոյն օրը կէսօրէ ետք, Մխիթարեան Միաբանութեան ընդհ. Աբբահայր՝ Գերպ. Հ. Գրիգորիս Վրդ. Մանեան, հանդիսաւոր ձայնաւոր պատարագ մատոյց քաղաքին հոյակապ տաճարներէն Ս. Պետրոսի մէջ։ Լսեցինք Մխիթարեան Երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Հայր Միքայէլ Ագեանի, և որ կազմուած էր վիեննացի և հայ երգչուհիներէ, յատկապէս Տիկին Էդնա Գավալէեանէ, Օր. Այդա Բողըսեանէ և Օր. Անժէլ Կարապետեանէ։ Հոգեհանգստեան պաշտօնը կատարեց տեղւոյս հայ հոգեւոր հովիւը:

Երկուշաբթի, 21 Ապրիլ, առաւօտուն, պատուիրակութիւն մը՝ կազմուած Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութեան կողմէ, գնաց Մարդասիրական Ընկերութեան կեդրոնը (ՔԱՐԻԹԱՍ) ու Մոնսենեօր Ունկարի յանձնեց 20.000 շիլինկի չէք մը, ի յիշատակ նահատակներուն և ի նպաստ պատերազմի աղէտեալներուն։ Աւստրիոյ հեռատեսիլը նկարահանում ըրաւ:

Երեկոյեան տեղի ունեցաւ Օր. Անժէլ Կարապետեանի ելոյթը, նուիրուած Կոմիտաս Վարդապետին, «Փալէ Փալֆի» Մշակութային կեդրոնի «Պեթոֆըն» սրահին մէջ։ Ան իր անուշ ձայնով մեզ մէկ ժամ առաջնորդեց Կոմիտասի աշխարհին մէջ. Գնահատելի էր Օր. Անժէլ Կարապետեանի գեղեցիկ գաղափարը. ան թարգմանած էր գերմաներէն լեզուի՝ Կոմիտաս Վրդ.ի ստեղծագործութիւններէն:

Չորեքշաբթի, 23 Ապրիլ, Հայ ուսանողներն ու երիտասարդներ փութացին Աւստրիական Կարմիր Խաչ, նուիրելու արիւն՝ ի յարգանս Ապրիլեան Եղեռնի զոհերուն։ Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութիւնը, իր՝ մօտ 75 անդամ և անդամուհիներուն ուղղած էր կոչ մը, որուն մէջ կը շեշտէր իւրաքանչիւր հայու անխտիր պարտականութիւնը՝ հանդէպ հայուն: Եկան շատեր .. նոյնիսկ աւստրիացիներ։ Նկարահանումներ ըրաւ Պր. Օհանջանեան՝ հեռատեսիլի համար։ Կարմիր Խաչի պաշտօնատեղւոյն մէջ, հայրենասէր Պր

(Շար. տես էջ 2)

ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՆՇՈՒՄԸ՝ ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Մեծն Պոսթոնի և շրջակայքի հայութեան համար, Մեծ Եղեռնի վաթսունամեակի ոգեկոչումի տօնակատարութիւններուն մեծագոյնը – աննախընթացն ու անմոռանալին – տեղի ունեցաւ ժողովրդային խաղաղ ցոյցին վաղորդայնին՝ Ապրիլ 13, Կիրակի օր, կէսօրէ ետք, ժամը 2.45ին, Պոսթոնի Սթեթլըր Հիլթըն մեծ պանդոկին «Կրենտ Պոլրում» անուն ընդարձակ և շքեղազարդ սրահին մէջ, որ ամբողջութեամբ լեցուած էր Մեծ Եղեռնի յիշատակը յարգող և ազգային միասնականութիւնը գնահատող բազմահարիւր ազգասէր հայերով:

Հանդիսութիւնը սկսաւ ամերիկեան ազգային երգին և ռազմաշունչ «Յաւերժական»ի կատարումով՝ Արմէն Կիրակի Լուղմէ և զօր ժողովուրդը ունկնդրեց յոտնկայս:

Առաջին հերթին խօսք առաւ յօյնաամերիկեան մեծագոյն մշակութային միութեան՝ «Ահեփա»ի ներկայացուցիչը՝ Պր. Փիթըր Սթէյմընս, որ գտաւ սիրտէ սիրտ թափանցող բառերը՝ յոյն ժողովուրդին յարգալիր համակրական զգացումները արտայայտող՝ հայոց և Հայ դատին հանդէպ. ան միաժամանակ ուժեղ բառերով դատապարտեց Թուրքերու հին ու նոր հարստահարութիւնները, կոչ ընելով ամերիկեան կառավարութեան՝ արդար կեցուածք որդեգրել Թուրքիոյ դէմ։

Հանդիսութիւնը ունէր գեղարուեստական ընտիր բաժին, որ գործադրուեցաւ յաջողութեամբ։

Այս հանդիսաւոր առիթով, որոշուած էր որ երեք կուսակցութեանց ներկայացուցիչները արտայայտուէին: Այսպէս, Հ.Յ. Դաշնակցութեան կողմէ, այդ կազմակերպութեան Ամերիկայի շրջանային վարիչ քարտուղարը՝ Տոքթ. Գէորգ Տօնապետեան կարդաց իր պատրաստած խըմբագրուած խօսքը, որով ողջունեց այս առթիւ թափուած միացեալ ճիգերը, գնահատեց երիտասարդութեան մասնակցութիւնը այդ ճիգերուն և ի միջի այլոց ըսաւ. «Ազգերը մարդկութեան կը բերեն ա՛յն, ինչ որ կը յատկանշէ զիրենք. Թուրք պատմութիւնը ջարդերու վկայարան մըն է»։ Այնուհետև, Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան կողմէ, Ամերիկայի Շրջ. Վարչութեան ատենապետ ընկեր Արսէն Ծերենեան կարդաց իր պատրաստած երկարաշունչ խօսքը, մանրամասնեալ պատմական տուեալներով և Թրքական բարբարոսութիւնները դատապարտող եզրակացութեամբ:

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան կողմէ խօսեցաւ, «Պայքար»ի խմբագրապետ Տոքթ. Նուպար Պէրպէրեան, որ շեշտեց Մեծ Եղեռնի բացառիկ կարևորութիւնը՝ հայ ժողովուրդին համար. ապա՝ վեր առաւ միջ-կուսակցական համաձայնութեամբ գոյացած ազգային միասնականութեան ուժին և զայն յաւերժացնելու անհրաժեշտութեան բախտորոշ դերը՝ ակէ

(Շար. տես էջ 3)

ՀԵՌԱԳԻՐ ՄԵԾ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Մեծ Եղեռնի Ոգեկոչման Համազգային Կեդրոնական Մարմինը, Ապրիլ 24ին, յատուկ հեռագիրներ յղեց մեծ տէրութեանց և Միջազգային մարմիններուն, պահանջելով ցեղասպանին դատապարտումը և հատուցում հայ ժողովուրդին։ Այսպիսի հեռագիրներ ղրկուեցան յատկապէս Ալ. Խորհուրդի Միայուն 5 անդամներուն,– Խ. Միութիւն, Մ. Նահանգներ, Մ. Բրիտանիա, Ֆրանսա և Ժող. Չինաստան, ինչպէս նաև Սբ. Պապին, Մարդկային Իրաւանց Ցանձնախումբին, Եւրոպական Խորհուրդին, Ամերիկեան Ազգերու Կազմակերպութեան, Արաբական Լիկային, Ափրիկեան Միութեան Կազմակերպութեան, Հարաւ Ասիական Ազգերու Կազմակերպութեան, Եկեղեցիներու Համաշխ. Խորհուրդին, Հելսինքիի Համաշխ. Խաղաղութեան Ժողովին և Իրաւագէտներու Միջազգային Ցանձնախումբին։

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՌԱՇԻՏ ՍՈԼՀԻ ԵԼՈՅԹԸ

24 Ապրիլ 1975, Հինգշաբթի, կէսօրէ առաջ ժամը 11ին, Վարչապետ Սոլհ կառավարական Տան իր գրասենեակին մէջ ընդունեց՝ Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի Ոգեկոչման Լիբանանի Համազգային Մարմինի պատուիրակութիւնը։

Այս առթիւ Վարչապետին ներկայացուեցաւ յուշագիր ու անոր կցեալ բացատրական նամակ։

Այժմ կը ներկայացնենք Լիբանանի Վարչապետին այս առթիւ ունեցած ելոյթը։

Այսօրուան խորհուրդը մեզի համար ալ նուիրական է, եւ մեր սրտին մօտ է ձեր պահանջը, քանի մենք ալ ճաշակեցինք բռնական խժդժութիւնները եւ վայրագութիւնները:

Ես շնորհակալ եմ այն զգացումներուն համար, զորս յայտնած էք ձեր Յուշագրին կցուած նամակին մէջ։ Ես զանոնք ուղղուած կը նկատեմ ո՛չ միայն իմ անձիս իբր վարչապետ, այլ ամբողջ կառավարութեան եւ Լիբանանին, որ ձերն ալ է այսօր։

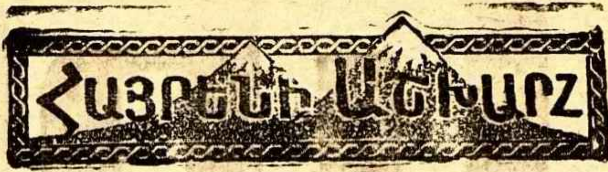
Իբրեւ հպատակներ եւկի Օսմանեան Կայսրութեան, մենք ենթարկուած ենք միեւնոյն ճակատագրին։ Ցաւալի է որ օսմանեան իշխանութիւնները ծայրայեղօրէն շեշտեցին իրենց բռնութիւնը, այնպէս օսմանեան պետութիւնը կրնար այլ ուղիով լծել, եւ ասկէ կը տառապէր նոյնինքն թուրք ժողովուրդը։ Բռնազաւթեց ի վեր, նոյնիսկ Պոլսոյ մէջ, մեծ զարգացում չենք նկատեր այսօ։

Մեր ցանկութիւնն է, որ մինչեւ Մայիս 6ը, երկրին նեւ[illegible] կացութիւնը հանդարտած կ'ըլլայ, եւ մենք հնարաւորութիւնը կ'ունենանք արժանավայել կերպով նշելու զոյգ տարեթիւերը։ Ես պատրաստ եմ ոչ միայն իբրեւ վարչապետ, այլ նաեւ իբր պարզ քաղաքացի իմ ծիծեկած բաժին-պարտականութիւնը կատարել այս առիթով:

Բոլոր ժողովուրդներուն տանհրը կը պահանջէ – արաբներու եւ մասնաւորաբար պաղեստինցիներու – որ աշխարհ զգայ եւ հասկնայ թէ չկայ յանցագործութիւն, որ կրնայ զերծ մնալ համապատասխան պատիժէ:

Լիբանանի պարտականութիւնն է զօրավիգ կանգնիլ ձեր դատին։ Ձեր պատուիրակութիւնը ինծմէ կը խնդրէ բան մը զոր հաւանաբար ես պարտական էի ինքնաբուխ կերպով կատարելու:

Ես իմ կողմէ պատրաստ եմ վերցնելու իմ բաժինս, եւ իմ կարգիս պիտի խօսիմ Ն. Վ. Նախագահին եւ նախարարներուն, յատկապէս Արտաքին Գործոց նախարարին, որպէսզի անհրաժեշտ ներցուկը ապահովուի ձեզի այս առիթով։

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Ս. Աթոռիս Դիւանը լիազօրուած է յայտարարելու, թէ 22 Ապրիլ 1975ին, յանուն Նորին Ս. Օծութիւն Տ. Տ. Խորէն Ա. Շնորհազարդ Կաթողիկոսին, Կաթողիկոսարանիս Միջ - Եկեղեցական Յարաբերութեանց Գրասենեակին կողմէ Ապրիլեան Մեծ Եղեռնի 60 ամեակին առիթով, յուշագիր մը յանձնուեցաւ Մերձաւոր Արեւելքի Տեղեկատուութեան Էքիւմենիք Գիւրոյին (Near East Ecumenical Bureau for Information)։ Սոյն յուշագիրը վերյիշեալ Գիւրոյին կողմէ պիտի ղրկուի՝ եկեղեցական եւ ոչ-եկեղեցական մամլոյ գործակալութեանց եւ միջազգային կազմակերպութեանց։

Յուշագիրը կը պարզէ վաւերագրական տուեալներով հայ ցեղասպանութիւնը եւ կը պահանջէ արդարութիւն, ցեղասպանութեան դատապարտութիւն եւ բռնագրաւուած հողերու վերադարձումը իր իրաւատիրոջ։

ԴԻՒԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

22 Ապրիլ 1975, Անթիլիաս

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ԶՈՀԵՐՈՒՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի, 27 Ապրիլ 1975, առաւօտեան Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Տաճար փութացած էր հոծ բազմութիւն մը, աղօթելու Ապրիլեան Մեծ Եղեռնի մեր բիւրաւոր նահատակներու հոգիներու խաղաղութեան համար։

Պատարագիչն էր Թեմիս Առաջնորդ. Տեղապահ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բագրատեան։ Երգեցողութիւնները կատարեցան «Շնորհալի» երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Մօ. Եդ. Յակոբեանի, երգեհոնի նուագակցութեամբ Տիկին Շամիրամ Դարմանեանի։ Վերաբերումը կատարուեցաւ Մայր Տաճարի մէջ՝ ի յիշատակ մեր նահատակներու կառուցուած Յուշարձանի Ս. Խորանէն։

Իր հոծ բազմութիւնը ուղղուեցաւ դէպի եւրոպացի անծանօթ զինուորին Յուշարձանը, բազմաթիւ ինքնաշարժներով եւ օթոպիւսներով։

Հոկայ թափօր, գլխաւորութեամբ հայ երեք յարանուանութեանց հոգեւոր պետերուն, հանդիսաւոր կերպով մուտք գործեց գերեզմանատունէն ներս, Անծանօթ զինուորի յուշարձանին վրայ տեղաւորուեցան երեք ծաղկեպսակներ՝ հայ յարանուանութեանց անունով։

Ապա յուշամատեանին մէջ արձանագրուեցան հետեւեալ տողերը,– երեք յարանուանութեանց հոգեւոր պետերու կողմէ։

«1915ի մեր բիւրաւոր նահատակներու յիշատակին առթիւ,

Անծանօթ զինուորի յիշատակարանին առջեւ

«Հայր Մերին առաջ քարոզից պատարագիչ Հայր Սուրբը, որ նախ անդրադարձաւ Ապրիլեան Մեծ Եղեռնին՝ մեր ժողովուրդի, հողի, մտաւորականութեան, հոգեւորականութեան եւ մշակութային կորուստներուն։ Ապա յիշեց եղեռնէն չորցած ոսկորներու տեսիլքը, որ կը խորհրդանշէր ժողովուրդի մը զարթնումը եւ յարութիւնը՝ գերութեան եւ տառապանքի մէջ։ Մեր ժողովուրդը, իբրեւ տեսիլք ունեցող եւ գիտակից ժողովուրդ, իր կրած ահաւոր վէրքը փոխակերպեց ուժի, կեանքի եւ հաւատքի։

«Հայ ժողովուրդի զաւակներ 60 տարիներէ ի վեր հաւատարիմ մնացին իրենց նահատակներու անմեռ ոգիին, եւ թէ այսօր պայծառ է վերածնած մեր ժողովուրդի ներկան եւ ապագան՝ մայր հայրենիքի եւ սփիւռքի մէջ»։

Ս. Պատարագէն ետք կատարուեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն, Յուշարձանին մէջ, որուն ներկայ գտնուեցան նաեւ Հայ Կաթողիկէ համայնքի վիճակաւոր՝ Արհ. Գերապայծառ Ռաֆայել Եպս. Պայեան, եւ վերապատուելի Եսայի Սարմազեան։

Եկեղեցական արարողութիւններու աւարտին, հաւաքականութեան երկիւղածութեամբ կը խոնարհինք մեր արաբ եղբայրներու անծանօթ զինուորին առջեւ, որոնք իրենց երկրին պաշտպանութեան համար իրենց կեանքը զոհեցին»։

Նոյն ատեն հետեւեալ հեռագիրը յղուեցաւ Եգիպտոսի կառավարութեան Նախագահ՝ Ն. Վ. Անուար էլ Սատաթի։

«Հաւաքուած անծանօթ զինուորի շիրիմին առջեւ, Գահիրէի հայ համայնքին զաւակները, կրօնական պետերով, 1915ի իրենց նահատակներու 60-ամեակի ոգեկոչման առթիւ, Ձեզի կ'ուղղեն իրենց երախտագիտութեան եւ շնորհակալութեան խորին զգացումները, մաղթելով, որ արաբական աշխարհի արդար դատը գտնէ իր վերջնական լուծումը, եւ Ձեզի առողջութեան եւ յաջողութեան լաւագոյն մաղթանքներ»։

Գահիրէի հեռուստատեսիլը Վարչութիւնը բարի եղած էր լուսանկարելու յարգանքի այս հանդիսաւոր թափօրը, ինչպէս նաեւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարէն ներս տեղի ունեցած հոգեհանգստեան արարողութիւնը, որոնք նոյն գիշերն իսկ հեռասփռուեցան լուրերու բաժնին հետ։

ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՓՈՍՏԱՅԻՆ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՆԵՐԻ ԼԵԶՈՒՈՎ

Հայկական ՍՍՀ մայրաքաղաքում բացուեց՝ ֆաշիզմի դէմ տարուած Յաղթանակի երեսնամեակին նուիրուած «Անդրկովկաս 75» Ֆիլաթելիստական ցուցահանդէսը։ Յիսուն այլազան հաւաքածուներ են ներկայացնում ցուցանմուշները։ Ռազմական տարիների դժնդակ առօրեան եւ սովետական մարդկանց անօրինակ սխրանքը պատկերուած են «Կոմերիտը՝ Հայրենականի կրակներում», «Ոչ ոք, ոչինչ չի մոռացուած», «Փառք Հայրենիքի պաշտպաններին» եւ այլ թեմաթիկ հաւաքածուներում։

«Սոցիալիստիչեսկայա Ինդուստրիա»

2 Ապրիլ 1975

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ՄԷՋ

Հոլանտահայերը այսօր կը հաշուին մօտ աւելի 600 հոգի, որոնք մեծ մասամբ գաղթած են Ինտոնեզիայէն եւ մաս մըն ալ Թուրքիայէն եկած երիտասարդներ են։ Հոլանտահայերը մեծ մասով խառն ամուսնութիւններ կնքած են տեղացիներու հետ։

Հայկական կեանքը ոչ մէկ գործունէութիւն ցուցաբերած է անցեալին։ Այժմ նոր շարժում մը սկսած է, որ խանդավառիչ եւ յուսալից է։ Այս շարժման նման կանոնաւոր գործունէութիւն կայ համայնքէն ներս։ Այսպէս, Ս. Ծնունդի առիթով առաջին Ս. Պատարագը մատուցուած է կաթողիկէ եկեղեցիի մը մէջ, Ամսթերտամ քաղաքը, որ Ամսթերտամէն եւ Լա Հէյէն, այսինքն Հոլանտայի կեդրոնէն ինքնաշարժով մօտ 3 ժամուան հեռաւորութեամբ կը գտնուի։ Հոն է նաեւ որ տեղի կ'ունենան հաւաքոյթները։ Այս պատճառով հազիւ թէ 100 - 120 հոգիներ ներկայ կը գտնուին։ Այժմ Հոլանտա կը բնակին նաեւ նախկին եգիպտահայ՝ Տոքթ. եւ Տիկին Անդրանիկ Քոչէեանը որ դիւանագիտական պաշտօնով երեք տարուայ համար ուղարկուած է Աւստրալիայէն։

Այժմ ձեռնարկուած է հայկական թերթի մը հրատարակման «Տեղեկաթերթ» անունով, որ լոյս կը տեսնէ երկու լեզուներով՝ հայերէն եւ հոլանտերէն։ Այս թերթին կազմը զարդարուած է Սարտարապատի յուշարձանին նկարով։

Անցեալ Ապրիլի 20ին, Ս. Զատկուան եւ Եղեռնի Վաթսունամեակի կրկին առիթներով, հանդիսաւոր Ս. Պատարագ կատարուեցաւ եւ ապա Հոգեհանգիստ։

Նշեմ նաեւ, որ Երեւանի «Արարատ»ին Ֆութպոլի մրցումին, 20 հոլանտահայեր Միւնիխ (Գերմանիա) գացին, քաջալերելու համար մեր հայրենակից Ֆութպոլիստները։

Առ այժմ այսքան։ Ուրիշ առիթով եւս կը գրեմ։

Թղթակից Ա. Պ.

30 Ապրիլ 1975

«Ջահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ պատուակալ ներկայացուցիչն ու թղթակիցն է՝
Պր. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սաաս Զաղլուլ պող.
Հեռ. թիւ 802199

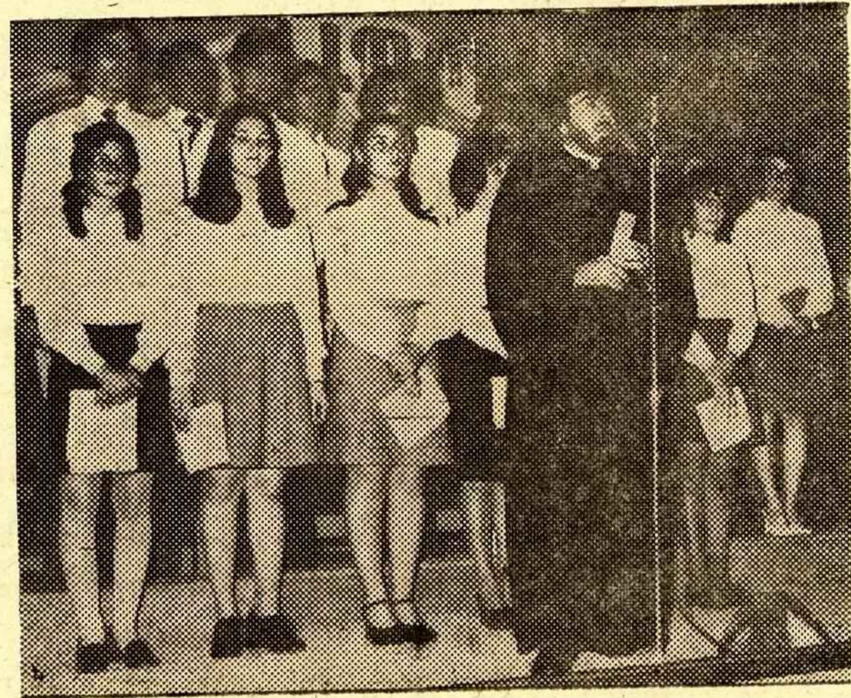
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրութիւնս, Պուլկարիոյ իր պատուակալ աշխատակից ընկեր Յակոբ Աբէլեանի ուղարկած նամակէն խոր ցաւով տեղեկացաւ, որ Երեւանի մէջ վերջերս մահկանացուն կնքած է Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Տիրայր Եպս. Մարտիկեանի մայրը՝ Տիրամայր Մարտիկեանը։

Այս կսկծալի առիթով խմբագրութիւնս իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ սգակիր Սրբազան Հօր։

Նշենք, որ այս տխուր առիթով, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. ցաւակցական հեռագիր մը յղած է Տիրայր Սրբազանին, որ նոյն առիթով ստացած է նաեւ հայ թէ օտար բազմաթիւ կրօնական, քաղաքական եւ այլ անձնաւորութիւններէ՝ ցաւակցական հեռագիրներ եւ նամակներ։

ԳԱՀԻՐԷԻ ԵՐԻՏ. ՄԱՐՄԻՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ԵՂԵՌՆԻ 60 ԱՄԵԱԿԻ ՅՈՒՇԱՏՕՆԷՆ ՆԿԱՐ ՄԸ

Առաջնորդական Տեղապահը՝ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բագրատեան, յուշահանդէսի փակման խօսքը կատարած պահուն։

ԵՂԵՌՆԻ 60 ԱՄԵԱԿԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Լեւոն Սահակեան, որ ապրած էր ջարդերը, խօսեցաւ ու պատմեց թէ ան ինչպէս փրկուած էր թուրքերին ճիրաններէն։

Յաջորդ օրը, 24 Ապրիլ, կէսօրէ ետք, երիտասարդներ ու ուսանողներ՝ հաւաքուած եկեղեցւոյ բակին մէջ, զետեղեցին ծաղկեպսակ մը այն տեղին՝ ուր որոշուած է կանգնել յուշարձանը։ Յուշարձանի նպատակը ոգեկոչեց Պր. Արմէն Տէր-Յարութիւնեան։ Մէկ րոպէ լռութենէ ետք, երգուեցաւ «Հայր Մեր»ը։ Շեշտենք, որ հայ երիտասարդներու կողմէ յուշարձանի ֆոնտ մը կազմուած է։

Հոգեհանգիստէն ետք բոլորը փութացին մեր մշակութային սրահը, ուր ժամը 19.00ին, հեռատեսիլէն ցոյց տրուեցաւ Ս. Պատարագը, 20.000 շիլինկի յանձնումը, արեւնի նուիրումը, Պր. Լեւոն Սահակեանի հարցազրոյցը, բացատրուեցաւ մեծ եղեռնը, խօսուեցաւ ներկայ Հայաստանի մասին, ցոյց տրուեցան հայ մեծագոյն դէմքեր, եւլն․․

Սգահանդէսը տեղի ունեցաւ «Փրէլաթըն» սրահին մէջ։ Բացման խօսքը կատարեց տեղւոյս Առաջնորդը։ Անոր յաջորդեց տաղանդաւոր Ասօ Գույումճեանի նուագը։ Յետոյ խօսք առաւ Ուսանողական եւ Երիտասարդական Միութեան ատենապետը՝ Գրիգոր Հալաճեան եւ իր խօսքը ուղղեց հայ երիտասարդներուն։

Պր. Ալպերթ Խաչերզարեան երգեց խոր ապրումով «Ի Վերին Երուսաղէմը»։ Խօսք առաւ նաեւ հայագէտ Տիկին Բաուէր, ան շեշտեց հայ ժողովուրդին սէրը՝ հանդէպ մշակոյթին։ Յայտագիրին առաջին մասը վերջ գտաւ Օր. Անժէլ Կարապետեանի մեներգած Կոմիտասի «Անտունի»ով։ Դաշնակի վրայ կ'ընկերակցէր Օր. Սեդա Օգնայեա ։

Երկրորդ մասին մէջ լսեցինք օրուան դասախօսը, համալսարանի Փրոֆ.՝ Ֆելիքս Էրմաքորա, երեսփոխան Աւստրիոյ խորհրդարանին եւ Աւստրիոյ ներկայացուցիչը՝ ՄԱԿի Մարդկային Իրաւանց Յանձնախումբին։ Ան խօսեցաւ ցեղասպանութեան շուրջ եւ դէմ։ Վիեննացի անուանի դերասան Պր. Փէթըր Կէրհարտ, գերմաներէն լեզուով արտասանեց Սիամանթոյի «ՊԱՐ»ը, Սիլվա Կապուտիկեանի «ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ»ն եւ կարդաց հատուածներ՝ «ՄՈՒՍԱ ՏԱՂԻ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՕՐԵՐ»էն։

Տիկին Բաուէրի կատարած գործունէութիւնը աննման է գաղութիս մէջ։ Մենք հպարտ ենք իրմով եւ անկեղծօրէն կը շեշտենք՝ թէ ան հայէ մը աւելի հայ է։ Իր յօդուածները լոյս տեսան հետեւեալ թերթերուն մէջ. 19 Ապրիլ՝ «Արպայթըր Ցայթունկ», 20 Ապրիլ՝ «Վինըր Ցայթունկ» եւ 24 Ապրիլ՝ «Սալցպուրկըր Նախրիխթըն»։ Ինչպէս նաեւ լրագրողներու ասուլիս մը տուաւ ան 22 Ապրիլին, բացատրեց հայ մշակոյթը, հայոց դէմ կատարուած ցեղասպանութիւնը եւ ծանօթացուց երգահան Պր. Աւետիս Զամպազեանի ստեղծագործութիւնը։ Ներկայ գտնուողներէն լրագրուհի Տիկին Տոքթ. Մարիա Փլէխըլ, «ՏԻ ՓՐԷՍՍԷ» թերթին մէջ 24 Ապրիլին կը հրատարակէր յօդուածներ՝ հայոց մասին։

Թոյլ տուէք մեզ այս տեղեկութիւնը փակել անդրադարձումով մը. Թող չկարծուի որ բոլոր հանդիսակատարումները բնակիչ մը գործերն են, այլ քանի մը հաւատաւոր գիտակից նուիրեալներու, որոնք կ'աշխատին ու կը գործեն հայ ազգին համար, հայ անունը բարձր պահելու եւ հայուն ապագայ կառուցելու համար։ Ինչպէս Պ. Սեւակ կ'ըսէ. ՔԻՉ ԵՆՔ ԲԱՅՑ ՀԱՅ ԵՆՔ։

Հոս պարտինք յիշել անունը՝ Պր. Կարպիս Փափազեանի, գաղութիս ամենէն նուիրեալ մէկ անդամին, որ իր փորձառութեամբ եւ նիւթական ամէն զոհողութեամբ կը քաջալերէ մեր բոլոր ձեռնարկները, միշտ մնալով շուքի մէջ։

ԳՐԻԳՈՐ ՀԱԼԱՃԵԱՆ
Ատենապետ Հայ Ուս. եւ Երիտ. Միութեան

ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՆՇՈՒՄԸ ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ետք ազգովին Հայ Դատ հետապնդելու առնչութեամբ:

Այս առթիւ բանկրէսմէն Մըբ-Բորմիքի՝ յուշատախտակ մը և ծերակուտական Էտուըրտ Քէնետիի՝ աշտանակ մը նըւիրուեցան, երկուքն ալ պատրաստուած արուեստագէտ ծագումով Կորապետ Նանարեանի կողմէ։ ԳԳ. Մըբ-Բորմիք և Քենետի, ինչպէս նաև յիշատակութեան արժանի բանկրէսմէն Թոմըս Մըբ Նիըլ Կրտսեր, Հայ Դատի ընդմ պաշտպաններ են միշտ։

Օրուան գլխաւոր ատենախօսը Փենսիլվանիոյ համալսարանէն Փրոֆ. Վարդան Գրեգորեան կատարեց հիանալի դասախօսութիւն մը, ճարտար պատմական տուեալներով, որոնք յաջողեցին ժխտել – Թիւրքերու ... Իթթիհատի իշխանաւորներու քաղաքականութիւնը։ Այսուհետև, ան տուաւ թրքական ցեղասպանութեան բազմաթիւ փաստեր, որոնց շարայարումը և մանաւանդ զանոնք ներկայացնելու իւրայատուկ ձևը խորապէս տպաւորեցին։

ՓԱՐԻԶ

Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ, ժամը 3.30ին, Փարիզի Ս. Յովհաննու Մկրտիչ եկեղեցին սկսաւ Վաթսունամեակի ոգեկոչումը։ Մատուցուեցաւ Ս. Պատարագ՝ նահատակներու յիշատակին։ Ներկայ էին բոլոր եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ. Գերպ. Քերլօ կը ներկայացնէր Փարիզի Արքեպիսկոպոսը, Կարդինալ Մարթի, Ֆրանսայի յոյն Արքեպիսկոպոսը և Տիեզերական Պատրիարքի ներկայացուցիչը մետրոպոլիտ Մելեթիոս, որուն կ'ընկերանար բողոք. փոխանորդ Գերպ. Ժերմէն, Անկլիքան եկեղեցւոյ կողմէ հայր Ռոժէ Կրինլըյըր. Ռումանիոյ Օրթոտոքս եկեղեցւոյ Գերպ. Քէյֆն, Մոսկուայի նոյն Օրթոտոքս եկեղեցւոյ Փարիզի առաջնորդ Գերպ. Ժորժ ներկայացուցիչը, յոյն Կաթողիկէ Մելքիթ եկեղեցւոյ Էկզարքը, Գերպ. Նասրալլա, մարոնի Եկեղեցւոյ Էկզարքը Գերպ. Մաալուֆ, հայ Կաթողիկէ եկեղեցւոյ կողմէ Յարութիւն Վրդ. Պզտիկեան, Հայ Աւետ. Եկեղեցւոյ վերապատուելի Գարեգին Սիսլեան։

Քաղաքային պատարագէն ետք (որուն իր մասնակցութիւնը բերաւ նաև Լիբանանէն հիւրաբար Փարիզ գտնուող երգչուհի Արփինէ Փեհլիվանեան), քարոզեց Սերովբէ Արքեպս. Մանուկեան նախ հայերէնով, ապա՝ ֆրանսերէնով։ Յիշեց թէ, 1915 Ապրիլ 24ին 20րդ դարու առաջին ցեղասպանութեան նախաքայլը կատարեցին Թուրքերը, անդրադառնալէ ետք նաև գործադրուած աննկարագրելի խժդժութեանց, Սերովբէ Արքեպս. շեշտեց թէ աշխարհի մէջ խաղաղութիւնը ամբողջական ու միայն ... կրնար դառնալ, մինչև այն ատեն որ կան անիրաւուած ժողովուրդներ։

Կրօնական արարողութենէն ետք, ժողովուրդը ուղղուեցաւ Շան Էլիզէ, ուր արդէն հաւաքուած էին հայեր, գրեթէ բոլորը երիտասարդներ, խանդավառ կը սպասէին։ Կազմուեցաւ շքեղ թափօր մը, գլխաւորութեամբ Հայ Նախկին Ռազմիկներու կազմակերպութեան անդամներուն, որոնք ֆրանսական եռագոյն դրօշակով յառաջացան մինչև Յաղթական Կամար։ Երիտասարդներ կը քալէին մեծ պաստառներ պարզած՝ օրուան խորհուրդը նշող, հարիւրաւոր ուրիշներ կը ցրուէին ցեղասպանութիւնը յիշեցնող թռուցիկներ։

Զինուորական նուագախումբը կը նուագէր ողբերգներ, ծաղկեպսակի զետեղումէն ետք, արծարծուեցաւ Անծանօթ Զինուորի Յուշարձանին բոցը։

*
* *

Երեկոյեան ժամը 9ին, «Փըլէյէլ» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ 60 ամեակի Ոգեկոչումը։ Ժամը 8էն սկսեալ ժողովուրդը կու գար լեցնել 2500 հոգինոց այս սրահը, ուր առաջին անգամ ըլլալով ներկայ եղաւ նաև խորհրդային դեսպանատան Ա. քարտուղար Հ. Լիլոյեան։

Շոփէնի մահերգին փոխարէն սրահէն ներս սփռուեցաւ Շառլ Ազնաւուրի վերջին երգը՝ «Անոնք ինկան»ը։

Հանդէսին բացումը կատարեց Սերովբէ Արքեպս. Մանուկեան։ Ան ի մէջ այլոց մաղթեց որ 60 ամեակը դառնայ գիտակից կեանքի մը կոչը, մեր դատը տանելու միացեալ ուժերով։

Ապա Աւետ. Եկեղեցւոյ կողմէ խօսեցաւ վեր. Գ. Սիսլեան։

Հայերէնով բանախօսեց Զարեհ Մութաֆեան, որ ծանրացաւ հայ ժողովուրդի խաւաղասէր նկարագրին վրայ և հարց տուաւ թէ ի՞նչու ջարդուած է այդ ժողովուրդը։

Ֆրանսերէնով խօսք առաւ երեսփոխան – քաղաքապետ Ժոզէֆ Ֆրանչեսքի։ Հինգշաբթի օրուան իր ելոյթին, ան անգամ մը ևս ցոյց տուաւ իր կեցուածքը՝ Հայ Դատի նկատմամբ։ Զարդերու հակիրճ պատմականը ընելէ ետք, շեշտեց՝ թէ կարելի չէ ժխտել կամ ուրանալ ինչ որ պատմական ճշմարտութիւն է։ Ան յիշեց նաև, թէ որոշած է յուշարձան մը բարձրացնել տալ Արֆորվիլ՝ ի յարգանս Ապրիլեան նահատակներուն։

Ֆրանչեսքիի ճառէն ետք, դարձեալ ֆրանսերէնով խօսք առաւ Ռուբէն Մելիք։

Ճառերու բաժին մը, որուն կը մասնակցէին Դպրոցասէր Տիկնանց և Սամուէլ Մուրատեան վարժարաններու աշակերտութեան միացեալ երգչախումբը։ Արտասանեցին՝ Ա. Գմբէթեան, Ռ. Աբրահամեան, Ռ. Անտոնեան։ Ոգեկոչումի այս հանդիսութեան չորս երգերով մասնակցեցաւ նաև Տիկին Ա. Փեհլիվանեան։

Հանդիսութեան փակման խօսքը արտասանեց Հայ Կաթողիկէ եկեղեցիէն Հայր Յ. Պըզտիկեան։

Դարձեալ Փարիզի մէջ, Կիրակի, 27 Ապրիլին տեղի ունեցաւ Ս. Պատարագ և հոգեհանգիստ (որուն մասնակցեցաւ Ա. Փեհլիվանեան), Փարիզի Նոթըր Տամ եկեղեցիին մէջ։ Պատարագեց Հ. Նիկողոս Ծ. Վ. Քէհեայեան, իսկ ֆրանսերէնով քարոզեց Հայր Ռիքէ։ 1915ի Ապրիլեան նահատակներու յիշատակին՝ Կաթողիկէ եկեղեցւոյ կողմէ տեղի ունեցող այս հոգեհանգիստին ներկայ եղան աւելի քան տասը հազար հոգի։

ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի մէջ 5000 հայեր տպաւորիչ թափօրով մը և բոլոր ցուցատախտակներով յաւելցին Փերիէ պողոտայէն մինչև Փրատոյի Մայր եկեղեցւոյ Յուշարձանը, խոր ազդեցութիւն ձգելով տեղւոյն բնակչութեան վրայ։ Կարելի է ըսել որ ժողովուրդը բերաւ իր զանգուածային մասնակցութիւնը, որմէ տպաւորուած՝ Ուրբաթ օրուան ֆրանսատառ թերթերը չեն ծածկեր իրենց հիացմունքը։ Երեկոյեան, 1500 հոգինոց սրահը նեղ կու գար խուռներամ բազմութեան համար։ Խօսք առին Հայր Վահան Յովհաննէսեան, Քութան տը Սեսվալ և Մեթր Քիւչիւքեան։ Որոշուեցաւ նամակ մը յղել Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահ Ժիսքար տ'Էսթէնի, բողոքելու համար այն արգելքին դէմ, որ դրուած էր Մարսէյլի մէջ՝ «Թուրքի և հողի» խօսք չընելու՝ ցուցատախտակներու վրայ։

*
* *

Ֆրանսական մամուլը ընդհանրապէս հակիրճ տողերով անդրադարձած է Եղեռնի 60ամեակի ոգեկոչումին։ «ԻՒՄԱՆԻԹԷ» իր Ապրիլ 24ի թիւով, հրատարակած է ազդ մը՝ Ապրիլեան Ցեղասպանութեան մասին։

(Շար. էջ 4)

ԲԱԶՄԱՎԱՍՏԱԿ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ–ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ ՈՂԲ. ԶԱՐՈՒՀԻ ՍԵՖԵՐԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Անցեալ 28 Մարտ 1975, Աղեքսանդրահայութիւնը անակընկալօրէն կորսնցուց իր վաստակաւոր ուսուցչուհիներէն՝ Օր. Զարուհի Սեֆէրեանը։

Ողբացեալը, իր հեզ եւ համեստ բնաւորութեամբ՝ բայց մանաւանդ հայ դպրոցին եւ հայ աշակերտութեան՝ իր ամբողջական նուիրումին համար, բոլորին կողմէ յարգուած հայուհի մըն էր։

ՈՂԲ. ԶԱՐՈՒՀԻ ՍԵՖԵՐԵԱՆ

Այս օրերուն հազուագիւտ երեւոյթ է հաստատել՝ հոգիով եւ սրտով հայ դպրութեան լրիւ նուիրեալներու գոյութիւնը եւ ողբացեալը եղաւ այն սակաւաթիւներէն, որոնք անսակարկ ծառայեցին հայ մանուկի դաստիարակութեան։

Սակայն ինչպէս միշտ, նուիրեալ ծառայողներուն մեծ պակասը եւ մանաւանդ արժէքը՝ մարդիկ կը նշմարեն երբ արդէն ուշ է, շատ ուշ է, ու կը զգան՝ թէ այդպիսիներու հանդէպ եթէ ոչ նիւթական, գոնէ բարոյական վարձատրութիւն մը պարտ ու պատշաճ էր որ տրուէր ի կենդանութեան, որպէս յարգանքի եւ երախտագիտական արտայայտութիւն։

Ողբ. Օր. Զարուհի Սեֆէրեան այդպիսիներու շարքին բացառութիւն մը չեղաւ, ու նոյնիսկ իր հանգստեան կոչուելուն առիթով, մոռացութեան տրուեցաւ (չըսելու համար զլացուեցաւ իրեն նման յարգանքի արտայայտութիւն մը)։

Ողբացեալ ուսուցչուհին ծնած էր Պարտիզակ, 1908ին։ Տասնեւեօթ տարեկանին (1925) Պոլսոյ Պէզազեան Երկրորդական վարժարանէն կը վկայուէր գերազանցիկ աստիճանով եւ նոյն վարժարանին տնօրէնութեան առաջարկին վրայ, երեք տարի, կը պաշտօնավարէր սոյն վարժարանին մէջ, մինչեւ Եգիպտոս իր հաստատուիլը՝ 1928ին։

Աղեքսանդրիոյ Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանի հոգաբարձութիւնը, նոյն տարին (8 Սեպտ. 1928) զինքը պաշտօնի կը կոչէ, որպէս ուսուցիչ զանազան նիւթերու։ Ու երբ Զարուհի Սեֆէրեան, մօտ քառորդ դար, մինչեւ իր հանգստեան կոչուիլը (31 Օգոստոս 1971), անսպառ ոգիով եւ անսակարկ նուիրումով հայ ուսուցչուհիի իր պարտականութիւնը լրիւ կը կատարէ, սիրուելով բոլորէն՝ աշակերտ, պաշտօնակից, ծնողք, հոգաբարձու։

Ողբ. Զարուհի Սեֆէրեանի անունը արժանաւորապէս անջնջելիօրէն արձանագրուած պ'ըլլայ միայն՝ Աղեքսանդրիոյ Պօղոսեան Ազգ. վարժարանի տարեգրութեան մէջ։

Իր բազմահարիւր երախտաւորները, երկար պիտի յիշեն զինքը եւ անոր յիշատակը յաւէրժ կենդանի պիտի պահեն իրենց հոգիներէն ներս։

Յարգանք եւ պատիւ հայ ազնիւ դաստիարակչուհիին յիշատակին։

Ս. Պ.

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Պուլկարիոյ «Երեւան» Մշակութային միութեան կեդր. վարչութիւնը, այս տարի եղեռնի 60 ամեակին առիթով, երկրին 15 քաղաքներու մէջ իր մասնաճիւղերուն գրաւոր հրահանգած էր՝ մեր մէկուկէս միլիոն զոհերուն յիշատակը յարգելու համար հանդիսութիւններ կազմակերպել։

Ռուսէի «Երեւան» մասնաճիւղն ալ իր կարգին ոգեկոչեց եղեռնի 60 ամեակը, Երեքշաբթի, 22 Ապրիլ 1975, իր սեփական ակումբին մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան, որոնց մէջ կը գտնուէին նաև՝ Տէր Զօրի անապատներէն վերապրողներ։

Ատենապետ Վահրամ Յովսէփեան հանդիսութիւնը բացուած յայտարարելէ ետք հրաւիրեց ներկաները, որ մէկ վայրկեանի յոտնկայս լռութեամբ յարգեն դարու առաջին ցեղասպանութեան զոհերուն յիշատակը։

Ապա խօսք առաւ, Սոֆիայէն ժամանած, միութեան Կեդր. Վարչութեան Նախագահ՝ Գ. Գաբրիէլեանը, որ մօտ մէկ ժամ տեւած իր բանախօսութեան մէջ, անդրադարձաւ նաև ցեղասպանութեան օրերուն հայ դիմադրական ուժերուն հերոսական պայքարներուն՝ Տարօնի, Վանի, Շատախի, Սասունի, Շապին Գարահիսարի, Հաճընի, Զէյթունի, Այնթապի, Մուսա Տաղի և այլ վայրերու մէջ։ Ընելէ ետք ցեղասպանութեան ամփոփ պատմականը, ան իր խօսքերը վերջացուց, յիշատակելով՝ Արարատի ստորոտին ծնունդ առած և ծաղկող Սովետական Հայաստանը, ուր անվտանգ կ'ապրի և կը բարգաւաճի մեր ժողովուրդը։

Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Տիրան Ս. Եպս.ի մասնաւոր շըրջաբերականին ընդառաջելով, Ապրիլի 27ին, Կիրակի, բոլոր հայ թեմերու եկեղեցիներուն մէջ տ'ղի ունեցաւ պատարագ և հոգեհանգիստ, խուռներամ հաւատացեալներու ներկայութեան, և ամենուրեք արտասանուեցան քարոզներ։

ՎԵՀ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Պուլկարահայութիւնը անհամբեր կը սպասէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին այցելութեանը, որ պիտի սկսի 16 Մայիսին։ Վեհափառը Ռումանիա իր այցելութեան աւարտին, պիտի ժամանէ Սոֆիա։ Վեհին այցելութիւնը պիտի տևէ մինչև Մայիսի 28ը։

Կիրակի, 25 Մայիս 1975, Վազգէն Ա. հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ և քարոզէ Փլովտիւի մէջ, ուր կ'ապրին շուրջ 6000 հայեր։ Այս առիթով Պուլկարիոյ բազմաթիւ քաղաքներէ ուխտագնացութիւններ կազմակերպուած են դէպի Փլովտիւ։

Ռուսէէն ալ 50 հոգի մեծ օթոպիւսով կը մեկնին դէպի Փլովտիւ։

Վազգէն Ա. Կաթողիկոս Սոֆիա կ'այցելէ 16-18 Մայիս, ապա 20-22 Մայիսին՝ Վառնա, իսկ յետոյ Փլովտիւ՝ 23-25 Մայիս 1975։ Վերադառնալով Սոֆիա 26 Մայիսին, Վեհափառը կը մնայ այնտեղ մինչև 28 Մայիս ու ապա կը մեկնի Մոսկուա։

ՅԱԿՈԲ ՍԲԸԼԵԱՆ

Ռուսէ, 12 Մայիս 1975

«Զ».– Համաձայն մեզի հասած տեղեկութեանց, Վազգէն Ա. Մոսկուայէն պիտի մեկնի Լոնտոն, ուր օծումը պիտի կատարէ հայկական նոր եկեղեցիին։

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Յունիսի 12ին պիտի ժամանէ Փարիզ ուրկէ շաբաթ մը ետք պիտի մեկնի Երուսաղէմ, այնտեղ բացումը կատարելու համար նոր եւ արդի դպրեվանքին։ Այս առիթով ներկայ պիտի գտնուի նաեւ Պր. Ալեք Մանուկեան, որ 600 000 տոլարի նուիրատուութեամբ մը մասնակցած է նոր դպրեվանքի շինութեան։

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
29 ՄԱՅԻՍ 1975

ԱՊՐԻԼ 24-Ը ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԱՄՈՒԼԸ

Ապրիլ 24ի և 25ի օրերուն, օրուան խորհուրդին և գործադրըւած միջոցառումներուն շուրջ գրըրեց Լիբանանի արաբական, ֆրանսատառ և անգլիատառ մամուլը։ Ապրիլ 24ի օրը մասնաւոր տողադարձումներ կային «Տէյլի Սթար», «Ան Նիտա» և «Լիսան իլ Հալ» օրաթերթերուն մէջ։ Ուշագրաւ էին «Տէյլի Սթար»ի մէջ Անիթա Իվընզի և Դամասկոսի Թեմի առաջնորդ Հոգշ. Տ. Օսկան Ծ. Վրդ. Գալֆաքեանի երկարաշունչ գրութիւնները, ինչպէս նաև «Ան Նիտա» օրաթերթին մէջ Մուհամէս Իթանիի ստորագրած «Վերաւոր Կառոյցներ» քերթուածն ու Պր. Գարօյր Երէցեանի երկարաշունչ յօդուածը։

Ապրիլ 24ին, լայն տեղ տըւած էին արաբատառ «Ալ Մուհարրէր», «Աս Սաֆիր», «Ալ Ժարիտէ», «Ալ Ամալ», «Ալ Անուար», «Ալ Պայրաք», «Ան Նահար» եւ «Ալ Հայաթ» օրաթերթերը, անգլիատառ «Տէյլի Սթար» և ֆրանսատառ «Լ'Օրիան» – «Լը Ժուր» օրաթերթերը, որոնք իրենց յօդուածները նկարազարդած էին վաւերագրական և այժմէական լուսանկարներով։

ՄԵԾ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄԸ

Հարիւր տարի առաջ, Վիկտոր Հիւկօ հարց տուաւ, թէ՝ «ո՞վ այս օրերուն կը հանդիպի «քոմփրաչիքոս» բառին, և ո՞վ գիտէ թէ ինչ կը նշանակէ այդ»։

«Քոմփրաչիքոս»ները թափառական բացառիկ և ստորին համայնք մըն էին և որ լաւ ճանչցուած էին 17րդ դարուն, մոռցուած՝ 18րդ դարուն և բոլորովին անծանօթ՝ 19րդ դարուն։ Անոնք յիշատակ մը թողած են Սպանիոյ և Մեծն Բրիտանիոյ ոճրային օրինագիրքի մէջ։ Երբ մարդ փնտռտուք կատարէ՝ բրիտանական օրէնսգիտական օրէնքներու մութ քառսին մէջ, կը հանդիպի այս որքշային բնորոշիչի հետքերուն, ճիշդ այնպէս, ինչպէս մէկը՝ նախապատմական անտառներու մէջ վայրենիի մը ոտքի հետքեր կը գտնէ։

«Քոմփրաչիքոս»ը սպանական բաղադրեալ բառ մըն է, որ կը նշանակէ «մանուկներու առեւանգում և վաճառք»։ Քոմփրաչիքոսները մանուկներու վաճառքով կը զբաղէին, կը գնէին և կը ծախէին զանոնք։

– Անոնք ի՞նչ ըրած են այս մանուկներով.

— Անոնցմով անհարեկում գործած են։ Բայց ինչու։

20ՐԴ ԴԱՐՈՒ «ՔՈՄՓՐԱՉԻՔՈՍ»ՆԵՐԸ

Այստեղ, պատմութիւնը կ'ընդմիջէ մեծ Ֆրանսացին և փոփոխութիւններ կը կատարէ. «20րդ դարը իր ուրոյն քոմփրաչիքոսները ունի։ Անոնք կը կոչուին «Քիտնափփըրս»։ Ասիկա ամերիկեան ծագումով անգլիական բառ մըն է, որ կը նշանակէ՝ «Երեխայ գողնալ, փրկագին ունենալու համար»։

«Քիտնափփինկ»ը զուտ ամերիկեան ոճիր մըն է, եւ աւելի ծանր ոճիր մը՝ քան սպանութիւնը, աւազակութիւնը կամ խարդախութիւնը։ Այս ոճիրը Նահանգային Իշխանութեանց իրաւասութիւններէն անդին կ'անցնի։ Առեւանգումներուն հետ կապ ունեցող պարագաները կը քննուին Դաշնակցային գրասենեակին կողմէ։

Միացեալ Նահանգները օրերս կը գործեն դարուս մեծագոյն առեւանգումները (Քիտնափփինկ)։ Եւ անոնք այս բանը կ'ընեն ամբողջ աշխարհին առջև և այն ամերիկացիներուն աչքին առջև՝ որոնք այս դարու սկիզբներուն ցնցուած էին առեւանգումովը՝ առասպելական օդաչու Շառլ Լինտպէրկի որդւոյն, ամերիկացիներու՝ որոնք դեռ նոր ինքզինքնին գտան, լրագրութեան ջոջերէն՝ Հիըրսթի աղջկան առեւանգումին առթիւ ունեցած ցնցումէն։

Օրերս, նոյն Հիըրսթի լրագիրները կը ջանան բացատրել և արդարացնել առեւանգումը՝ 2000 Վիէթնամցի մանուկներուն, որոնք դէպի Միացեալ Նահանգներ կը փոխադրուին, զինուորական օդատորմիղի փոխադրամիջոցներով։

Սպիտակ Տունը այս Քիտնափփինկները կ'որակէ որպէս «Գթասիրական առաքելութիւն» և իբր փրկագին, «Ներկայացուցչական Տունէն (Քոնկրէս) կը խնդրէ 200 միլիոն տոլար։

ԳՈՐԻՍ ՔՈՐՈԼԵՐ

Ն. Մ. Գ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ...

Նախագահ Ուտրօ Ուիլսըն կ'ըսէ –

— Ուշ կամ կանուխ Թուրքիա պիտի հանուի դատաստանի առջև և ան հաշիւ պիտի տայ իր արարքներուն համար. և այն ատեն հաշիւ պիտի պահանջուի իրմէ իրենց տեղերուն վերադարձնել անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր թալանուած իրերը...

Բայց Ուիլսըն չըսեր, թէ՝

ա) Կանոն իր քանի ամիս կամ... օր է..., և ուշը քանի տարի կամ դար է...։

բ) Դատախազները ի՞նչ պիտի ընեն, եթէ Թուրքիա հաշիւը տայ իր ուզած ձևով, ինչպէս սովոր է միշտ և... մեր օրերուն...,

գ) Ո՞վ պաշտպան պիտի կենայ հայերուն, եթէ «պահանջէ»ի նժարը հակի... Թուրքիոյ կողմէ...)։

***

Կլատըսթոն կ'ըսէ.–

— Հայաստանի ծառայել՝ կը նշանակէ ծառայել քաղաքակրթութեան...

(Բայց Կլատըսթոն չըսեր, թէ ինչ՞ ծառայել է Թուրքիոյ ծառայելը...)։

ՑԱՆՈՐ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Պր. Վաղինակ Մարտիրոսեան, իր շատ սիրելի կողակիցին՝ Տիկ. Մաքրուհի Մարտիրոսեանի մահուան 4րդ տարելիցին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրէ.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	400
Ազգատախնամին	300
«Այծեմնիկ»ին	300
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	300
«Կարմիր Խաչ»ին	300
«Արև»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանէ)

Տէր և Տիկին Արտաշ Վարժապետ և Պր. Վահան Վարժապետ, աղջիկ Թոռնիկով կը բաղդաւորուելնուն բալեբաստիկ առիթով կը նուիրեն.

Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպար (Աղեքս.)	400
«Տիգրան Երկաթ»ին	200
«Արև»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Օր. Անահիտ Սիմոն Խաչատուրեանի մահուան կսկծալի առթիւ վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Նուպար Կէրիկեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Ողբ. Տիկին Զուարթ Ծղալեանի դառնակսկիծ մահուան տըխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Նուպար Կէրիկեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ (ԱՂԵՔՍ.)

Տէր և Տիկին Արտաշ Վարժապետ և մեծ մեծ հօր՝ Վահան Վարժապետի աղջիկ Թոռնիկով մը բաղդաւորուելնուն ուրախ առիթով կը նուիրեն.

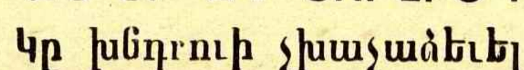
ՊՊ. Ն. և Ե. Դաւիթեան եղբ.	200
Պր. Վրէժ Սէֆէրեան	200

ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

(Շար. Գ. էջէն)

Նոյն թիւով և նոյն էջին վրայ լոյս տեսած է յօդուած մը, ուր կը դատապարտուէր Հայկական ցեղասպանութիւնը։

Ֆրանսական պատկերասփիւռի Գ. կայանը, Հինգշաբթի Ապրիլ 24ի երեկոյեան, ժամը 0 30 իր լուրերու բաժնին մէջ, ցոյց տուած է երիտասարդներու տողանցքէն նկարներ և հակի, 6 կերպով անդրադարձած նաև ցեղասպանութեան և անոր հետևանքներուն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ..

Ամերիկացի հանգստեան կոչւած դեր-ծովակալ Կոլպի Չեսթըր, ուզելով ստուգապատում կերպով պատգամել, թէ՝

— Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը Թուրքիոյ մասին...

1922ին գացեր է Թուրքիա և տեղւոյն վրայ ուսումնասիրեր է կացութիւնը... Լորձնաշուրթն և մեղրածորան խօսքերով փառաբանելէ յետոյ Թրքական առաքինութիւնները, երբ հարցը կու գայ Հայկական Հարցին, կը պատգամէ.

— Հայերը տեղահանութեան և տարագրութեան Սուրիոյ ամենէն գեղեցիկ և բարեբեր մասերը...։ Լեռնաբնակները առաջնորդուեցան Միջագետք, որուն կլիման այնքան հաճելի է, որքան Ֆլորիտայի և Գալիֆորնիոյ կլիման...։ Մինչդեռ արտասահման հասած լուրը այն էր, թէ հայերը եթէ ոչ ամբողջութեամբ, գէթ մասամբ կոտորուած էին...։ Ժամանակ մը ետք տեղահանուածները, անոնք որոնք կը փափաքէին, վերադարձան, բոլորն ալ ողջ և առողջ, գիրցած և բարգաւաճ վիճակով։ Անգլիացի պատերազմական գերի մը պատմեց ինծի, թէ քաղաքները ինչպէս վերստին լեցուած էին զարմանալիօրէն կենդանի ուրուականներով։

(Բայց Չեսթըր չըսեր մեզի, թէ՝

ա) Թուրքիոյ մէջ բնակութեան շրջանին ինչ՞ն ալ արժանացե՞ր է այն «շնորհներուն», որոնց արժանացած էին Փիէր Լոթի, Գըլոտ Ֆարէր...։

բ) Քանի՞ գիշեր այդ հայ ուրուականները իր մղձաւանջը եղան...)։

***

Մեծն Չըրչիլ իր յուշերուն մէջ կ'ըսէ.–

— Լօզանի դաշնագրին մէջ, ուր արձանագրուեցաւ վերջնական խաղաղութիւնը՝ Թուրքիոյ և մեծ պետութիւններուն միջև, պատմութիւնը ի զուր պիտի փնտռէ «Հայաստան» բառը։

(Բայց Չըրչիլ չի ճշդեր, թէ այդ արարքին մէջ մեծ պետութիւննե՞րը թէ Թուրքիան աւելի յանցաւոր են...)։

***

Դանհալպետ Թալէաթ ըսեր է Գերմանիոյ Ռայխըշտակի անդամ Էրցպերկէրին.–

— Հայկական հարցը գոյութիւն չունի, քանի որ հայեր գոյութիւն չունին այլեւս։

(Բայց Թալէաթ չէ ճշդեր թէ հայեր ո՞ւր գոյութիւն չունին...)։

***

Նոյն Թալէաթը պատգամեր է.

— Միայն մէկ հատիկ հայ պիտի ձգեմ, ան ալ թանգարանի համար...։

(Բայց Թալէաթ չէ ճշդեր՝ թէ այդ մէկ հատիկ հայը ո՞ղջ պիտի ըլլայ թէ զմռսուած...)։

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص ب ٢١١١ بالقاهرة ج ع ٢ . ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր— ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 579—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒՆԻՍ 1975

ՀԱՏԸ ԶԵՐՕՔԷ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

١٩٧٥ عدد رقم ٥٧٩ – الخميس ٥ يونيو

Մ. ՔԵՄԱԼԻ ԴԷՄ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԻԹԹԻՀԱՏԻ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐԸ

ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

1924–1925ին երաշտի հետեւանք՝ բերքի սակաւութիւնը պատճառ դարձաւ, որ տնտեսական նեղ դրութեան մատնուի Թուրքիան։ Դժգոհութիւնը տակաւ կ'աճէր Մուսթաֆա Քեմալի դէմ։ Գանձը պարապ էր և պետական փոխառութիւնները կարելի չէր եղած վճարել։

Ֆրանսան և Անգլիան, որոնք այնքան օգտակար հանդիսացած էին Քեմալի զօրացման և Աթաթուրքը հաստատելուն՝ երկրէն ներս, դժգոհ էին նոյն ատեն՝ որ իրենց առջեւ փակուած էր «Գափիթիւլասիոններու» ճամբան։ Գիտի չկրնային հոն հում նիւթի գիները որոշել, իրենց ուզած ապրանքը անարգել վաճառել, նոր ֆաբրիքներ և հանքեր իրենց հաշւոյն շահագործել։ 1924–1525ի տնտեսական դրութիւնը աշխուժութիւն տուաւ Քեմալի ներքին թէ արտաքին թշնամիներուն գործունէութեանց։

Արդէն իսկ Թուրք գաղտնի ոստիկանութեան տեղեկաբերները Քեմալի կը մատնէին, թէ Իզմիրի շրջանին մէջ դաւադրութիւն կը պատրաստուէր իր անձին դէմ։ Իթթիհատ Վէ Թերաքքը Կուսակցութիւնը գաղտնօրէն վերակազմած էր շրջաններու մէջ իր բջիջները։ Ռաուֆ, Ռիֆաթ, Ալի Ֆուատ, Քեազիմ Գարապեքիր, բոլորն ալ ընդդիմադիր պետեր՝ համաձայնած էին տապալելու համար Քեմալիզմը։

Այս նոյն մարդիկը նախապէս Սուլթանին կամ Խալիֆային շուրջ համախմբուած էին, նախ քաղաքական ընդդիմութիւն, ապա կղերական առաջադրանքներով հրապարակ իջած էին, և այն մարդը՝ որուն շուրջ համախմբուած էին, ո՛չ Մոհամմէտ Զ. Սուլթանն էր և ոչ ալ Ապտիւլ Մեճիտն էր։ Անիկա հայ ժողովուրդի եղեռնը կազմակերպող Թալաաթի, Նազըմի և Էնվերի գործակից՝ Իթթիհատի տնտեսագէտ, տօնմէ հրեայ Ճաւիտ Պէյն էր։ Իթթիհատի գանձապահն էր Մասոնիզմի այս աստիճանաւոր ներկայացուցիչը՝ որ կապ ունէր Միջազգային Ֆինանսի ազդեցիկ արքաներուն հետ։ Ոստիկանութեան բոլոր հետախուզութիւնները կը յանգէին իրեն՝ որպէս դաւադրութեան ղեկավար։ Դաւադրութեան ուղեղն էր ան։

Լօզանի դաշնագրով «Գափիթիւլասիոններու» օրէնքը ջնջուած էր և Քեմալ երբեք տրամադիր չէր օտար ֆինանսի արքաներուն առջեւ բանալ դռները Նոր Թուրքիոյ։

1926 Յունիսին Ղազին որոշեց պաշտօնական այցելութիւն տալ Իզմիր, նաւահանգիստի վերակառուցման աշխատանքները քննելու մտքով։

Բայց և այնպէս պատահեցաւ, որ Ղարա Քեմալի (Իթթիհատական) վարձած մարդիկը, երբ որոշեալ պահուն Քեմալ չհասաւ Իզմիր, անձկեցան և անոնցմէ մին գաղտնաբար մատնեց Ղարա Քեմալի մահափորձի ծրագիրը ոստիկանութեան, որ իր հերթին իմացուց Անգարա՝ Մուսթաֆա Քեմալին՝ որպէսզի ճամբայ չելլէ դէպի Իզմիր՝ դաւադրութեան մը հետքերը նշմարուած ըլլալուն։

Բազմաթիւ ռումբեր գտնուեցան դաւադիրներու վարձած սենեակին մէջ։ Խիստ հարցաքննութիւն մը երեւան բերաւ դաւադիրներու գաղտնի պատրաստութեանց բոլոր որոշումները։ Պարզուեցաւ որ անոնք հրահանգ ստացած էին Սայիտ Խուրշիտէն։ Այս վերջինը նոր մանրամասնութիւններ տուաւ, երբ զինք հարցաքննեցին։

Ան յայտնեց, որ Ռէֆաաթ, Ալի Ֆուատ (Ճէպսոյ), Քեազիմ Գարապեքիր եւ Ատնան չորս փաշաները մաս կը կազմէին դաւադիրներու ղեկավարութեան եւ Ռաուֆի եւ Ճաւիտի հետ որոշած էին Քեմալը տապալել եւ իշխանութիւնը ձեռք ձգել։

Քեմալ այս անգամ որոշեց չխնայել ոչ ոքի եւ հրահանգեց դաւադիրները յանձնել «Անկախութեան Դատարանի» իրաւասութեան։

Իզմիրի դաւադրութեան մասնակիցներուն դատը տեղի ունեցաւ երկու անգամով։ Նախ Իզմիր տարուեցան երկրորդական կշիռ ներկայացնողները, դատարանը մահուան պատիժ սահմանեց անոնց մեծ մասին։

Իսկ դատին Բ. մասը տեղի ունեցաւ Անգարայի մէջ, հրապարակային բնոյթ կրեց եւ մամլոյ առատ նիւթ դարձաւ։ Բոլոր ընդդիմադիր պարագլուխները դատապարտելի խցիկները տեղաւորուեցան, Ռաուֆէն եւ Ռահմիէն զատ, որոնք յաջողած էին փախուստ տալ եւ որոնք ի բացակայութեան մահուան դատապարտուեցան դատարանին կողմէ։

Դատախազը կը կոչուէր Ճազատ Ալի, որ կը յոխորտար յաճախ, թէ ինք աւելի շատ Թուրքի գլուխ կերած է քան Ենիչէրիները մաքրագործող Մահմուտ Բ. Սուլթանը։

Ամբաստանագիրը հարցաքննիչ դատաւորը հինգ ժամէն կարդաց։

Հոն մանրամասն կը տրուէր Թուրքիոյ վերջին 20 տարիներուն պատմութիւնը։ Հարցաքննիչ դատաւորը յիշեցուց, թէ ինչպէս Էնվեր, Թալաաթ, Ճաւիտ եւ իրենց մեղսակից Իթթիհատականները ոչ օրինական եղանակով իշխանութեան տիրացած էին, համաձայնագիր մը ստորագրած էին Գերմանիոյ հետ և Թուրքիան պատերազմի մղուցած՝ և որոնց գլխաւոր նպատակն էր եղած Թուրքիոյ կործանումը։

Ապա հարցաքննիչ դատաւոր Ալի տուաւ մանրամասնութիւններ, թէ ինչպէ՞ս վատօրէն այս Իթթիհատականները երկրէն դուրս փախած էին զինադադարի ժամանակ, մինչդեռ Ղազին մնացեր էր Թուրքիոյ մէջ դիրքի վրայ՝ թշնամիին դէմ։

Ան իր ամբաստանագիրը աւարտեց շեշտելով, որ դաւադիրները (մեծ մասամբ Իթթիհատական) ոչ մէկ բանի առջեւ կանգ առած էին՝ երկրին վերելքին դէմ խոչընդոտ հանելով և ահա որոշած էին Քեմալի կեանքին ալ վերջ տալ։

Հարցաքննիչ դատաւորը «ցեխը խոթեց» Ռէֆաթը, Ալի Ֆուատը և Քեազիմ Գարապեքիրը։ Ան յաջողեցաւ զանոնք վարկաբեկել զինուորական շրջանակներու աչքին։ Ան մանրամասնութիւններ տուաւ անոնց անձնական վիրաւոր կողմերուն մասին և եզրակացուց, որ իրենց նեխած նկարագրով՝ անոնք բնականաբար իրենց երբեմնի յարգած Ղազիին դէմ պիտի դաւէին ուշ կամ կանուխ։

(Շար. տես էջ 3)

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱՒ

Մարաջախտ Թիթոյի, Վարչապետ Քրայսքիի եւ Նախագահ Ֆորտի հետ

Եգիպտոսի Նախագահը՝ Մոհամէտ Անուար էլ Սատաթ, անցեալ Հինգշաբթի, 29 Մայիս 1975, մեկնեցաւ Եուկոսլաւիա, ուր, Պլետ քաղաքին մէջ, հանդիպում ունեցաւ Մարաջախտ Թիթոյի հետ։ Այս հանդիպումին ընթացքին քննարկուեցան Միջին Արեւելքի կացութիւնը և Ժընեւի Խաղաղութեան Խորհրդաժողովին գումարման հարցն ու ոչ յանձնառու երկիրներուն դերը՝ այդ ժողովին հանդէպ։

Ուրբաթ, 30 Մայիս 1975, Նախագահ Անուար էլ Սատաթ ժամանեց Վիեննա, երկու օրուան պաշտօնական այցելութեան մը համար։

Նախագահը իջեւանեցաւ քաղաքին շքեղ «Էմփերիալ» պանդոկը, ուր ժամանակին հիւրընկալուած էին Անգլիոյ թագաւորն ու թագուհին։

Եգիպտոսի Նախագահը տեսակցեցաւ Աւստրիոյ Նախագահին հետ, ապա խորհրդակցական հանդիպում ունեցաւ վարչապետ Քրայսքիի հետ։ Ի պատիւ Անուար էլ Սատաթի, մեծ ճաշկերոյթ տրուեցաւ։

Շաբաթ, 31 Մայիս 1975, երեկոյեան, Անուար էլ Սատաթ ընկերակցութեամբ վարչապետ Քրայսքիի, մեկնեցաւ Սալցպուրկ, ուր յաջորդ օրը՝ 1 Յունիս 1975, մեծ նշանակութիւն ունեցող հանդիպումներ ունեցաւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Նախագահ՝ Ճերալտ Ֆորտի հետ։

Այս հանդիպումներուն ընթացքին քննարկուեցան Միջին Արեւելքի մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելու խնդիրները, ինչպէս նաև Պաղեստինեան Հարցը։

Նախագահ Անուար էլ Սատաթ յստակ արտայայտուեցաւ Միջին Արեւելքի մէջ խաղաղութեան հաստատման համար իր որդեգրած երեք սկզբունքներուն մասին, որոնք են.

ա.– Շրջանի պետութեանց և ժողովուրդներու անկախութեան և ինքնիշխանութեան ապահովումը։

բ.– Հողերու բռնագրաւման ապօրինութիւնը։

գ.– Պաղեստինցի ժողովուրդին գոյութեանը և իրաւունքներուն ճանաչումը՝ բոլորին կողմէ։

Եգիպտոսի Նախագահը պաշտօնապէս Եգիպտոս հրաւիրեց՝ ԱՄՆի Նախագահ Ճերալտ Ֆորտը։

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԻՆ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ԱՅՍՕՐ

Հինգշաբթի, 5 Յունիս 1975, Սուէզի ջրանցքը կը վերաբացուի մեծ հանդիսութիւններով, որոնց պիտի նախագահէ Մոհամէտ Անուար էլ Սատաթ։ Բազմաթիւ օտար պետական ղեկավարներ ներկայ պիտի գտնուին, ընդ որս Իրանի գահաժառանգը։

1967ի Իսրայէլեան նախայարձակումէն ի վեր փակուած կը մնար համաշխարհային հաղորդակցութեանց այս կարեւոր ջրանցքը, որ 6 Հոկտեմբերի յաղթանակէն ետք ազատագրուեցաւ, ու երկար ամիսներու դժուարին աշխատանքներէ ետք ի վիճակի դրուեցաւ, որպէսզի բոլոր ազգերու պատկանող նաւեր անցնին այս ջրանցքէն, և տնտեսական շահեր ապահովեն իրենց երկիրներուն։

Միջազգային առեւտուրի համար կարեւոր իրադարձ մըն է Սուէզի ջրանցքին վերաբացումը, իսկ Եգիպտոսի տնտեսութեան համար մեծ բարիք մը, քանի որ երկրին պիտի ապահովուի շուրջ 500 միլիոն տոլարի եկամուտ։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԿՆՈՋ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ՝ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ ՊԻՏԻ ԿԱՅԱՆԱՅ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ Ա. ԿԻՍՈՒՆ

Երիտասարդ կնոջ նուիրուած համաշխարհային ժողովի մասին միջազգային խորհրդակցական ժողովը տեղի ունեցաւ Մոսկուայի մէջ 3 եւ 4 Ապրիլին։

Ընդունելով Ս. Միութեան Երիտ. Կազմակերպութեանց կոմիտէին, բոլոր աշխարհամասերէ եւ 32 երկիրներէ եկած էին քաղաքական զանազան ուղղութեանց պատկանող 35 ազգային երիտասարդական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաեւ ութը միջազգային երիտասարդական եւ ուսանողական կազմակերպութիւններ, ընդ որս Դեմոկրատ Երիտասարդական Համաշխարհային Դաշնակցութիւնը, Ուսանողներու Միջազգային Միութիւնը, Աֆրիկեան Երիտ. Շարժումը եւ Եւրոպական Ազգ. Երիտ. Կոմիտէներու Խորհուրդը։

Տեղի ունեցան կարծիքներու փոխանակութիւններ, յայտագիրի՝ ինչպէս նաեւ ժողովին հաւանական մասնակիցներու մասին։

ՄԱԿի 28րդ Ընդհ. Ժողովը 1975 տարին հռչակեց Միջազգային Կանանց Տարի։ Այս որոշումը կ'արտացոլացնէ միջազգային շրջանակներու աշխուժացման փափաքը առ ի լուծումն այնպիսի կարեւոր հարցերու, ինչպիսիք են այր եւ կնոջ

(Շար. տես էջ 4)

ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՆՇՈՒՄԸ
ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Երուսաղէմի հայութիւնը, Չորեքշաբթի, 23 Ապրիլին, նշեց Թուրքերու կողմէ հայոց ջարդերուն վաթսունամեակը: Հայկական եկեղեցին, ու մէջ տեղի ունեցան աղօթքներ և հնչեցին զանգակները Նահատակներու յիշատակին համար: Հայոց պատկանող բոլոր խանութները և հաստատութիւնները փակ մնացին:

Երուսաղէմի Հայ Համայնքի Խորհուրդը կոչ ուղղեց աշխարհի բոլոր պետութեանց, որպէսզի օգնեն հայերուն, յանուն արդարութեան:

Հայկական Մեծ Եղեռնի 60-ամեակին առիթով, Երուսաղէմի Իսլամ Համայնքի Խորհուրդը կոչ ըրաւ աշխարհի բոլոր պետութեանց, որպէսզի հայերու օգնեն իրենց արդար իրաւունքներուն ի խնդիր:

ԿԻՊՐՈՍ

Կիպրոսեայ փոքր գաղութը եւ անմասն չմնաց Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի ոգեկոչման միջոցառումներէն:

24 Ապրիլ, Հինգշաբթի օր, բազմաթիւ կիպրոսեայեր լուռ ցոյց մը կատարեցին կղզին յունական բաժնին մէջ՝ բողոքելու համար 1915 Թուականի Թուրքերու կողմէ կատարուած մէկուկէս միլիոն հայերու ջարդին դէմ:

Հակաթուրք ուրիշ ցոյց մը կատարուեցաւ, Չորեքշաբթի 23 Ապրիլին, Նիկոսիոյ կեդրոնական հրապարակին վրայ, մասնակցութեամբ հայերու և յոյն կիպրացիներու:

ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Բոլորովին վերջերս աշխուժացաւ լոնտոնահայ գաղութը եւ իր մասնակցութիւնը բերաւ Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի ոգեկոչումին մի քանի ձեռնարկներով: Հայ Ազգային մարմնի Նախաձեռնութեամբ, 14 Ապրիլ 1975, Երեկոյեան ժամը 6.30ին, Կեդրոնական Լոնտոնի [illegible] սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ [illegible]

20 Ապրիլ 1975ին տեղի ունեցաւ [illegible] երեկոյ [illegible] սրահին մէջ, 800է աւելի հայեր ներկայ եղան ոգեկոչման այս հանդիսութեան: 23 Ապրիլին, [illegible]

ՔՈՒԷՅԹԻ ՄԷՋ

Հինգշաբթի, 24 Ապրիլին, Քուէյթի հայոց եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ և հոգեհանգիստ տեղի ունեցաւ մեր բիւրաւոր նահատակներու յիշատակին: Պատարագը մատուցանեց և պատշաճ քարոզեց Եզնիկ Վրդ. Բալայեան:

Խուռներամ բազմութիւն մը, մանաւանդ երիտասարդներէ բաղկացած, ներկայ գտնուեցան պատարագին:

Նոյն օրը երեկոյեան, դարձեալ խուռներամ բազմութեան մը ներկայութեան, տեղի ունեցաւ 60 ամեակի յուշատօնը: Բացումը կատարեց Ազգ. իշխանութեան քարտուղար Յակոբ Յովհաննէսեան:

Առաջին հերթին բանախօսեց Եզնիկ Վրդ. Բալայեան, որ մատնանշելէ ետք Եղեռնի զանազան դրուագները, հաստատեց՝ թէ հայութիւնը միշտ կանգուն է և կը յառաջդիմէ ամէն տեղ, թէ՛ Հայաստանի մէջ և թէ Սփիւռքի:

Օրուան երկրորդ բանախօսն էր Կարօ Փօլատեան, որ ծանրացաւ ցեղասպանութեան անմարդկային մեթոտներուն վրայ: Ամբողջ թուրք ժողովուրդը նկատեց պատասխանատու՝ չորս տարուան ընթացքին շարունակաբար գործադրուած ոճիրին: Յիշեց Տիկին Արաքսի Վարուժանի վկայութիւնը. հայ բանաստեղծը ճանչցող և գնահատող թուրքը խելակորոյս և յղի Տիկին Արաքսիի պատասխանած է հետևեալը. «Եթէ Վարուժանը չթողնէին, ուրիշ ո՞վ պիտի թողնէին»: Յիշեց վայրագ ու բարբարոս մահը Զոհրապին: Ապա անդրադարձաւ 60 ամեակի այսօրուան իրականութեան, շեշտելով, թէ քաղաքակիրթ և մշակոյթի ատակ՝ հայ ժողովուրդն է որ իրաւունք ունի բնակելու իր պատմական հողերուն վրայ և ոչ խեղճ գիւղաքաղաքացիի մը վերածուած թուրքը: Հայ ժողովուրդն է որ իրաւունք ունի Վանի տէր դառնալու, քանի որ ի՛նք զայն կրնայ ծաղկեցնել, ինչպէս ըրած է 60 տարի առաջ: Այսօր հայերէ պարպուած խեղճ գիւղաքաղաքի մը վերածուած է անիկա, մինչ երեսուն հազարնոց Երեւանը այսօր հայերու կողմէ դարձած է եւրոպական առումով լուսաւոր ոստան մը:

Ապա յուզիչ բառերով կոչ ուղղեց երիտասարդութեան, տէր կանգնելու մեր արդար իրաւունքներուն և շարունակելու պայքարը՝ մինչև վերջնական յաղթանակ:

Հանդիսութեան փակումը կատարեց Քուէյթի հոգևոր հովիւ քահանայ հայրը:

Այս առիթով գործադրուեցաւ գեղարուեստական շատ գեղեցիկ յայտագիր մը, ուր մեներգով և արտասանութեամբ ելոյթ ունեցան երիտասարդ-երիտասարդուհիներ: Ցայտող էին մանաւանդ խմբական արտասանութիւններն ու երգերը, պատրաստուած հայկ. վարժարանին աշակերտութեան կողմէ. մեկնաբանուեցաւ Պարոյր Սևակի «Մեզ հայ են կոչում»ը, որ կարծէք, 60 տարի ետք, ամբողջ հայութեան պատասխանն էր նոյն այդ անպատմելի շրջաններուն մէջ ննջող նահատակներուն:

Ուրբաթ, 25 Ապրիլին, տեղական երկու արաբատառ թերթեր արձագանգ հանդիսացան ցեղասպանութեան, յիշելով 1915ի զոհ մէկուկէս միլիոն հայերը:

«ՆԻՐԸ ԻՍԹ» ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կիրակի, 25 Մայիս 1975, Շուպրայի իր ակումբին մէջ, «Նիըր Իսթ»ի վարչութիւնը կազմակերպած էր մեծ ճաշկերոյթ մը, ակումբին հիմնադրութեան յիսնամեակին առիթով:

Սոյն յոբելինական ճաշկերոյթը դրուած էր՝ Տէր և Տիկին Աւետիս Ն. Զագըճեանի նախագահութեան ներքև:

Պատուոյ սեղանին՝ Առաջ. Տեղապահը Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բագուճեան և Տիրամայրը, Արժ. Տ. Նարեկ Քհնյ Ֆըրնճեան և երիցուհին, Պր. Աւետիս Ն. Զագըճեան, Տէր և Տիկին Նորայր Պէն Օհանեան, Տէր և Տիկին Փօլ Քիլիտճեան, Պր. Յովակիմ Սիրքէճեան, Տէր և Տիկին Գառնիկ Յակոբեան, Պր. Պետրոս Պետիկեան, Պր. Կարօ Կիրակոսեան Տէր և Տիկին Վարուժան Գազանճեան, Պր. Լորիս Գարզուր, Տէր և Տիկին Թորոս Խաչատուրեան և այլ հրաւիրեալներ:

Բեմին վարագոյրին մէջտեղը զետեղուած էր Ակումբին Յիսնամեակը խորհրդանշող գըծագրութիւն մը՝ գործ Վահէ Վարժապետեանի, իսկ սրահին կեդրոնը՝ յիսնամեակը խորհրդանշող հինգյարկանի հսկայ կարկանդակը:

Տեղապահ Հօր աղօթքէն ետք ներկաները ճաշակեցին համեղ և այլազան կերակուրներն ու աղանդերները, որոնցմով բեռնաւորուած էին սեղանները: Առատ կերուխումի ընթացքին բաժակներ պարպուեցան և շնորհաւորական ու մաղթանքի արտայայտութիւններ եղան:

Յայտագիրին սկիզբը զեկոյցով մը հանդէս եկաւ ակումբին ժրաջան և գործունեայ վարչական Պր. Ժիրայր Ճէպէյեան: Ան համառօտ պատմականը ըրաւ ակումբին հիմնադրման օրէն մինչև այսօր կատարուած գործունէութեան մասին: Յիշեց անունները անոնց՝ որոնք իրենց բարերարութիւններով և աջակցութիւններով օգտակար հանդիսացած էին ոչ միայն ակումբին՝ այլ նաև անդամներէն շատերուն, մանաւանդ սկզբնական շրջաններուն, երբ Նիըր-Իսթականները՝ մեծ եղեռնէն ծնողազուրկ վերապրողներ, այնքան հոգածութեան և օժանդակութեան կարիքը ունէին: Պր. Ճէպէյեան մասնաւոր յիշատակութիւն ըրաւ ողբ. Լևոն Կոկանեանի և օրուան նախագահ՝ Պր. Աւետիս Ն. Զագըճեանի մասին, որոնք ամէն կարգի օժանդակութիւն ցուցաբերած են ակումբին և անոր անդամներուն:

Այս առթիւ կը խորհինք, թէ պարտ էր նաև արժանի յիշատակութիւն մը ևս ըլլար՝ ողբ. Յարութիւն Ամիրայեանին յիշատակին: Մենք քաջատեղեակ ենք, որ ողբ. Յարութիւն Ամիրայեան այն գթասիրտ քիչերէն եղաւ, որ մինչև իր եղերական մահը, միշտ ալ օժանդակեց Նիըր Իսթականներուն, տալով գործ, նպաստ և կրթաթոշակ, միշտ լայն բանալով իր քսակը այնպիսի օրերու, երբ անգործութիւնն ու կեանքի դժուարութիւնները դառն կը ճնշէին:

Գործադրուեցաւ կոկիկ յայտագիր մը, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին՝ Տէր և Տիկին Էդուար Սայեան (մեներգ և նուագ), Պր. Լևոն Թորոսեան (արտասանութիւն) Պր. Հայկազ Գալուստեան (արտասանութիւն):

Յիսնամեակի մեծ կարկանդակը ունեցաւ իր կնքահայրերը, որոնց անունով Պր. Աւետիս Ն. Զագըճեան կտրեց կարկանդակը եւ որմէ բաժին հանուեցաւ բոլոր ներկաներուն:

Այս տօնախմբութեան առթիւ «Նիըր Իսթ»ի վերին մարմինը, ոսկեայ յուշամետայլներով պատուեց իր հիմնադիր անդամներէն՝ ՊՊ. Յ. Սիրքէճեանը Թ. Կիրակոսեանը, Ն. Պէն Օհանեանը ինչպէս նաեւ օրուան նախագահը՝ Պր. Աւետիս Ն. Զագըճեանը: Նոյն յուշամետայլներէն (պռոնզեայ) տրուեցան նաեւ բոլոր հանդիսականներուն: Այս մետայլները սիրայօժար կերպով պատրաստուած էին Պր. Վարդ Ալեքսանեանի կողմէ:

Վարչութեան գործօն անդամներէն Պր. Լևոն Տէր Յակոբեան, մետայլներու բաշխումէն ետք յայտարարեց անունները բոլոր անոնց, որոնք յիսնամեակին առիթով դրամական նուիրատուութիւններով՝ իրենց համակրանքը յայտնած էին հանդէպ հայկական այս ակումբի գործունէութեան:

Յիսնամեակի այս առիթով, յիշատակութեան եւ ծափահարութեանց արժանացան այն բոլոր անդամները՝ որոնք անցեալին թէ ներկայիս իրենց թանկագին գործունէութեամբ կանգուն պահած են եւ կը շարունակեն պահել «Նիըր Իսթ»ը:

Այս բարեպատեհ առիթով, մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները կ'ընենք «Նիըր Իսթ» հայկական Ակումբի հիմնադիրներուն, առանձնապէս՝ Պր. Գառնիկ Յակոբեանի եւ վարչական միւս բոլոր անդամներուն եւ կը մաղթենք որ այս հայկական ակումբը հայապահպանման իր օգտաշատ գործունէութիւնը շարունակէ միշտ մեր համայնքէն ներս:

Զ. Գ.

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՅՍՏԵՂ ԾՆԱԾ Է ԱՒԵՏԻՔ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆԸ

ԱՆԻ, (ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ). – Տեղի ունեցաւ շրջանի Իսահակեան գիւղի և Երևանի՝ Վարպետի անունը կրող դպրոցների աշակերտների և ուսուցիչների հանդիպումը: Հիւրերը եղան բանաստեղծի ծննդավայրի տեսարժան վայրերում, դիտեցին Նրա անուան հետ կապուած ամէն մի անկիւն:

Անիի շրջանի Ղազարապատ գիւղը, որտեղ ծնուել է Աւետիք Իսահակեանը, այժմ կրում է մեծ վարպետի անունը: Գիւղում սրբութեամբ պահպանւում են մեծ բանաստեղծի անուան հետ կապուած վայրերը: Այստեղ են գալիս Հանրապետութեան ամենահեռաւոր շրջաններից ու քաղաքներից, Վրաստանից ու Ատրբէյջանից շատ դպրոցականներ ու թուրիստներ:

Եւ Ղազարապատը կարծես փոքր էր այնպիսի մեծ յոբելեան տօնելու համար, ինչպիսին մեծանուն բանաստեղծ Աւետիք Իսահակեանի ծննդեան 100-ամեակն է: Գիւղը նախապատրաստւում է նոր տեղափոխութեան: Այժմ կառուցուել է մի զուգարկ աւան, որի մասին կ'երազէր բանաստեղծը:

Նոր դպրոցում կը բացուի ցուցահանդէս, որտեղ կը ներկայացուեն Աւետիք Իսահակեանի ստեղծագործութիւնները: Մեծ բանաստեղծը նամակագրական կապեր է ունեցել գիւղի բնակիչներից շատերի հետ: Լայն հասարակայնութեանը ի ցոյց կը տրուի նաև այդ նամականին:

Անիի շրջանի աշխատաւորները, պատրաստւում են մեծ շուքով տօնելու՝ իրենց մեծանուն հայրենակցի յոբելեանը:

ԳԱՀԻՐԷԻ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ՄԵԾ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄԻ ՄԸ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԵՑԱՒ

ԿԻՊՐՈՍԻ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Ընդառաջելով խմբագրութեանս եղած հրաւէրին, Ուրբաթ, 23 Մայիս 1975, ներկայ գտնուեցանք Գահիրէի Յունական Կեդրոնին մէջ տեղի ունեցած համախմբումի մը, որ կազմակերպուած էր Գահիրէի Կիպրացիներու Եղբայրակցութեան ինչպէս նաեւ Յոյն Կանանց Յանձնախումբին կողմէ, որոնք անցեալ Ապրիլի ընթացքին մասնակցած էին «Դէպի Ֆամակուսթայ արշաւ»ին:

Այս հանդիսութեան նախագահեց Կիպրոսի Լիազօր դեսպանը՝ Ն. Վ. Անթիս Սօթիրիատէս:

Կիպրացիներուն առաջարկին ընդառաջելով, Գահիրէի հայ համայնքն ալ մասնակից եղաւ սոյն հաւաքոյթին, որուն ներկայ գտնուեցաւ Առաջ. Տեղապահը՝ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բագուճեան, ինչպէս նաեւ կարգ մը ազգ. երեսփոխաններ եւ ազգայիններ:

Ներկայ էին նաեւ՝ Յունաստանի դեսպանը, յոյն բարձր հոգեւորականներ, յոյն դիւանագէտներ եւ մեծ թիւով հրաւիրեալներ:

Հաւաքոյթին նպատակն էր բողոքի արտայայտութիւն՝ ուղղուած մարդկութեան և ի մասնաւորի մեծ պետութեանց, Կիպրոսի վրայ Թուրքերու կողմէ գործադրուած ոճիրներուն համար:

Բուռն ելոյթներ ունեցան՝ Կիպրական Եղբայրակցութեան նախագահը – որ իր խօսքերուն մէջ շնորհակալութիւն յայտնեց հայ համայնքին–, Տիկին Անթ. Սփաթիս (յունարէն), Տիկին Աքիլլա Նակիպ (անգլերէն), Պր. Արամ Մովսէսեան (արաբերէն), Տիկին Լէլա Գուբբիտու (Ֆամակուսթացի կիպրուհի մը՝ անգլերէն): Արտասանութիւններ, սինէժապաւէնի եւ լուսանկարներու ցուցադրութիւն մաս կազմեցին օրուան յայտագիրին:

Փակման խօսքը կատարեց Կիպրոսի դեսպանը, որ շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ հայ համայնքին, որ կը ծայնակցի կիպրացիներու բողոքին: Ս. Գ.

ՀԱՅ ՄԵԾ ԳՐԱԿԱՆԱԳԷՏԸ՝ ԱՐԱՄ ԻՆՃԻԿԵԱՆ ՈՉ ԵՒՍ Է

[illegible]

…տուտի լեզուի ու գրականութեան ֆակուլտետն աւարտելուց յետոյ, նա, 1934 թ. ընդունւում է Երեւանի պետական համալսարանի ասպիրանտուրան, ապա 1937 թ. անցնում է գիտական աշխատանքի՝ պատմութեան եւ գրականութեան ինստիտուտում: 1938 թ. Ա. Ինճիկեանը ծառայում է սովետական բանակում, մասնակցում Ֆիննական այնուհետեւ Հայրենական մեծ պատերազմին: Զօրացրուելուց յետոյ, 1946 թուականից մինչեւ կեանքի վերջը Ա. Ինճիկեանն աշխատում էր՝ ՀՍՍՀ ԳԱ Մ. Աբեղեանի անուան գրականութեան ինստիտուտում:

Լայն է Ա. Ինճիկեանի գիտական հետաքրքրութիւնների շրջանակը՝ հայ նոր գրականութեան սկզբնաւորումից մինչեւ ժամանակակից գրականութեան խնդիրները: Նրա գրչին են պատկանում հայ դասական գրականութեան ականաւոր ներկայացուցիչներին՝ Հ. Ալամդարեանին, Ղ. Ալիշանին, Ռ. Պատկանեանին, Մ. Պէշիկթաշլեանին, Ս. Շահազիզին, Ալ. Ծատուրեանին, Սիամանթոյին նուիրուած մի շարք մենագրութիւններ ու հետազօտութիւններ: Յատկապէս մեծ է նրա աւանդը՝ Մ. Նալբանդեանի, Թումանեանի եւ Իսահակեանի կեանքի ու ստեղծագործութեան գիտական ուսումնասիրութեան գործում:

ՈՂԲ. ԱՐԱՄ ԻՆՃԻԿԵԱՆ

Թումանեանագիտութեան մէջ մնայուն արժէքներ են նրա մի շարք ուսումնասիրութիւնները, յատկապէս «Թումանեանի կեանքի եւ ստեղծագործութեան պատմութիւնը», ինչպէս նաեւ բանաստեղծի երկերի գիտական հրատարակութեան հատորները:

Բարձր գնահատութեան է արժանի Ա. Ինճիկեանի վաստակը՝ Ալ. Իսահակեանի ստեղծագործութեան հետազօտման ասպարէզում: Իսահակեանին նուիրուած նրա մենագրութիւնները իրաւամբ դասւում են հայ մեծ քնարերգուին նուիրուած լաւագոյն աշխատութիւնների շարքը:

«Մ. Նալբանդեանի կեանքի ու գործունէութեան տարեգրութիւնը» այդ ժանրի առաջին եւ ըստ ամենայնի լաւագոյն փորձն է հայ գրականագիտութեան մէջ:

Նշանակալից է Ա. Ինճիկեանի ծառայութիւնը՝ հայ նոր գրականութեան պատմութեան հանգուցային փրոպլեմների ուսումնասիրութեան բնագաւառում, ինչպէս հայ նոր գրականութեան սկզբնաւորումը, ազգային ազատագրական շարժումների արտացոլումը՝ հայ գրականութեան մէջ, հայ բանահիւսութեան եւ ժամանակակից գեղարուեստական գրականութեան աղերսները, ռուս եւ հայ գրականութիւնների առնչութիւնները («Լերմոնտովը եւ հայ վաթսունականները», «Պելինսկին հայ գրականութեան մէջ», «Չերնիշեւսկու եւ Նալբանդեանի գաղափարական կապերի հարցի շուրջը»):

Ա. Ինճիկեանի անուան հետ են կապւում մի շարք դասական գրողների՝ Մ. Նալբանդեանի, Յովհ. Թումանեանի Ռ. Պատկանեանի, Ե. Պարոնեանի, Հ. Յովհաննիսեանի երկերի գիտական հրատարակութիւնները:

Իր կեանքի վերջին տարիները Ա. Ինճիկեանը ամբողջովին նուիրեց Աւետիք Իսահակեանի երկերի ակադեմական հրատարակութեան նախապատրաստմանը: Դժբախտաբար, ինչպէս այս, այնպէս էլ շատ ծրագրեր նա չկարողացաւ հասցնել աւարտին:

Ա. Ինճիկեանը կենդանի հետաքրքրութիւն էր հանդէս բերում ժամանակակից հայ գրականութեան խնդիրների նկատմամբ, հանրապետութեան պարբերական մամուլում հանդէս գալով գրական-քննադատական բազմաթիւ արժէքաւոր յօդուածներով:

Գիտական մեծ հմտութիւնը, մշտապէս որոնող միտքը, ընդհանրացումների խորութիւնը, անաղարտ բնաւորութիւնը, անձնական հմայքը, մարդկային բարձր նկարագիրը. այս ամէնը Արամ Ինճիկեանին դասում են այն եզակի անհատականութիւնների շարքին, որոնց յիշատակը երբեք չի ջնջւում երախտապարտ ընթերցողների սրտից:

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴ՝ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԿՆՈՋ

ԼՈՅՍ

ԱՐԱՔՍ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Հայրենիքի մէջ, իմաստուն կարգադրութեամբ մը, «Լուսաւորութեան Նախարարութիւն» կոչուած է այն Նախարարութիւնը՝ զոր մենք կը ճանչնանք «Կրթական Նախարարութիւն» անուան տակ:

Լուսաւորութիւն: Լոյս: Մե՜ծ բառեր են ասոնք, եւ ո՜րքան իմաստալի: Օրուան լոյսը, մտքին լոյսը, աչքին լոյսը...:

Շինականը «բարի լոյս» կը մաղթէ գիւղին արահետներուն վրայ իր հանդիպած ծանօթին ու անծանօթին:

Կենսատու է նաեւ մտքին լոյսը: Լուսաւորեալ միտք, պայծառ ու մշակուած միտք:

Թէեւ դժուար է սահմանել միտք բառը: «Լառուս»ը զայն կը սահմանէ իբրեւ հասկնալու, ճանչնալու կարողութիւն, դատողութիւն ձիրք, եւլն.:

Ուրեմն, միտքը բան մըն է զոր կրնանք մշակել, ձեւաւորել, լուսաւորել: Այս նպատակին հասնելու համար կը հիմնուին դպրոցներ, համալսարաններ. կը կազմակերպուին դասախօսութիւններ, կը պատրաստուին մասնաւոր շարժապատկերներ, հեռուստատեսիլի յայտագիրներ, բայց մանաւանդ կը հրատարակուին անհամար թերթեր ու գիրքեր:

Այս վերջիններն են որ կրնան օգտակար ըլլալ անոնց՝ որոնք կեանքի պայմաններու բերումով զրկուած են զարգացումի այլ պատեհութիւններէ:

Պէտք է կարդալ վառ պահելու համար մտքին ճրագը:

Մանկավարժական բացառիկ միջոցառումներ կը կիրարկուին, մանուկներուն եւ պատանիներուն մէջ աճեցնելու համար սէրը՝ հանդէպ գիրի եւ գրքի, ընթերցասէր դարձնելու համար զանոնք:

Ընթերցասիրութի՜ւն: Բայց ինչո՞ւ հայ ժողովուրդը ընթերցասէր չէ: Չեմ մոռնար երբեք այն դասախօսութիւնը՝ զոր տուաւ գրագիտուհի Սիրան Սեզա Պէյրութի մէջ, տիկիններու հաւաքոյթի մը: Առաջին դիտողութիւնը զոր ըրաւ, հայ կիներուն ընթերցասէր չըլլալն էր, եւ այս պատճառաւ իսկ, յաճախ զերծ մտքի պաշարէ:

«Երբ անգլիացի ընտանիքի մը յարկէն ներս կը մտնէք, շարունակեց դասախօսը, առաջին ակնարկով կը նկատէք բեռնաւորուած գրադարան մը: Իսկ մեր տուներուն մէջ յաճախ անկիւններ նետուած են յաճախ արժէքաւոր բայց անտեսուած գիրքեր»:

Ընթերցասէր չէ հայ ժողովուրդը, ի մասնաւորի հայ կինը:

Ինքնաբերաբար դիտողութիւնս կ'երթայ Սփիւռքահայութեան միայն, տրուած ըլլալով, որ Հայրենիքի մէջ տասնեակ հազարներով տպագրուած նոր հեղինակութեան մը մէկ օրինակը գտնել՝ մեծ բախտաւորութիւն կը համարուի. այնքան շատ է պահանջքը եւ մեծ՝ ընթերցողներուն թիւը, մինչդեռ աստին, մեր զոհաբերուած սփիւռքահայ գրագէտները պարտին դիմել այս ու այն բարեսիրտ ազգայինին, յուսալով օրինակ մը ծախել իրենց հեղինակած գիրքէն:

Ընթերցասէր չէ հայ կինը ընդհանրապէս, ոչ ալ ուսումնատենչ, ցաւով կ'ըսեմ: Նոյնիսկ կարգ մը համալսարանականներու համար բարձրագոյն ուսումը ոչ թէ զարգացում, այլ ասպարէզի մը ապահովումն է միայն: Կը յարգեմ բոլոր բացառութիւնները: Եւ արդէն սահմանափակ է մեր մէջ համալսարանական կիներուն թիւը, մինչ Խորհրդային Միութեան մէջ, զոր օրինակ, վկայեալ մասնագէտներուն յիսուն առ հարիւրը եւ բժիշկներուն եօթանասուն առ հարիւրը կիներ են: Հարիւր դատաւորէն 32ը եւ հարիւր փաստաբանէն 35ը դարձեալ կիներ են: Իսկ 13 հազար կիներ անդամ են Թղթակիցներու, նկարիչներու, ճարտարապետներու, գրողներու, երգահաններու եւ շարժանկարահաններու զանազան ընկերակցութեանց:

Մոռնանք պահ մը անվերջանալի շարքը այս յարգելի կիներուն, որոնք անտարակոյս եղած են մեծ գրասէրներ ու ընթերցասէրներ, եւ մեր ուշադրութիւնը դարձնենք անոնց վրայ՝ որոնք կեանքի զանազան պայմաններու բերումով, զերծ մնացած են ուսման բարձր մակարդակի հասնելու կարելիութիւններէն: Ըսուած չէ թէ ամէն կին պարտի համալսարանական ըլլալ, բայց ամէն գիտակից հայ կին պարտի ըլլալ ընթերցասէր ու մշակութասէր, որպէսզի իր միտքը սնանի եւ մնայ միշտ փայլուն: Այդ փայլն է որ պիտի ցոլանայ ընտանեկան յարկէն ներս, գոհացում պիտի տայ իր կեանքի ընկերոջ մտքի որոնումներուն, եւ վստահութիւն ու սէր պիտի ներշնչէ իր զաւակներուն:

Ուրեմն ի՞նչու համար ամէն հայ կին օրական նուազագոյն մէկ ժամ չյատկացնէ ընթերցանութեան: Սփիւռքահայութիւնն ալ հասցուցած է մտաւորական կիներ, որոնք մտքի պաշար ամբարած են յաճախ ինքնաշխատութեամբ:

Մշակոյթ բառը շատ մտերմիկ չէ հայ կնոջ: Պէտք չէ մոռնալ, որ կ'ապրինք դարու մը մէջ, ուր չենք կրնար անտարբեր մնալ կամ անգիտանալ գեղարուեստական ու գիտական մարզերու մէջ կատարուող յառաջդիմութիւնները: Պարտինք քալել դարուս հետ: Այս ճամբուն մէջ մեր ամենահաւատարիմ օգնականը եւ ընկերը պիտի ըլլայ գիրքը, ուրկէ կը հոսի մշակոյթի լոյսը՝ իր ամենալայն իմաստով: Ժամանակ տանք կարդալու, սիրենք գիրն ու որակաւոր գրականութիւնը, մանաւանդ հայ գիրն ու հայ գրականութիւնը:

«Երկրպագու այն ներդաշնակ սրբութեան,
Լոյս բարբառին հայկական»: (ԱՆԱՅԻՍ)

Մոնրէալ

ԿԱՀՈՅՔԻ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ

Անցեալ շաբաթ ձեզնից մի բազկաթոռ գնեցի: Հիմա քանդուել, մաս մաս է եղել:

— Երեւի վրան նստել էք,— եզրակացրեց վաճառողը:

ԼՈՆՏՈՆՈՒՄ

Խօսում են երկու մարդ, որոնք հենց նոր են ծանօթացել:

— Ներեցէք, ի՞նչ է ձեր անունը:

— Շէյքսփիր:

— Օ՜, ծանօթ անուն է:

— Բա, ծանօթ չլինի՞, քսան տարի է, այս թաղամասի աղբահաւաքն եմ:

ՍԱՓՐԻՉԻՆ ՄՈՏ

— Ի՞նչպէս սափրեմ ձեր մազերը:

— Եթէ կարելի է, առանց խօսելու:

Մ. Քեմալի դէմ Մախափորձը եւ Իթթիհատի Դերակատարները

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Ծաւիտ ինքզինք ճարպիկօրէն պաշտպանեց, ինչ որ չէր սպասուեր այս ջղային հիւանդոտ մարդուն կողմէ: Ան յայտնեց որ սոյն դատավարութիւնը դաժան կատակերգութիւն մըն էր, ուր բոլոր հարցաքննողները յառաջագոյն դատապարտուած էին եւ եթէ դաւադրութիւն մը կար, ատիկա... կառավարութիւնն ու ոստիկանութիւնն էին՝ որոնք ամէն ձեւի չինծու եղանակով կազմակերպած էին զայն:

— Երկրին գործերը դէպի վատը կ'երթան, ըսաւ ան եզրակացնելով: Ժողովուրդին բարկութիւնը կը շատնայ երկրին Պետին (Քեմալ) դէմ, որ փառամոլ եւ անկարող մըն է: Այս դատը ժողովուրդին ուշադրութիւնը շեղեցնող փորձ մըն է՝ ընդհանուր դժգոհութեան առաջքը առնելու համար: Մեզ ամբաստանելով, որ ազգային վերաշինութեան դէմ կը ցցուինք՝ կառավարութիւնը կ'ուզէ ծածկել իր ձախողութեան պատճառները... մեզ կառավարողներուն անկարողութիւնը եւ Ղազիի կողմէ անիրագործելի ծրագիրներու սնանկութիւնը պարտկելու համար: Ատոնք երբեք պիտի չիրականանան, պարզ այն պատճառով, որ իրագործելի չեն: Քեմալը անշուշտ կարող զինուորական մըն է, բայց լաւ պիտի ըլլար, որ զօրանոցը քաշուէր եւ ձգէր քաղաքական ու տնտեսական հարցերը անոնց՝ որոնք աւելի կարող են:

«Պարոններ, մեղսակից մի՛ դառնանք այս ոճիրին...»:

7 Օգոստոս 1926ին՝ Ջան-Ղայայի իր պարանքին մէջ Քեմալ մահապատիժը հաստատեց բոլոր դատապարտեալներուն: Դատավարութեան սկիզբէն իսկ բազմաթիւ օտար միջամտութիւններ տեղի ունեցան Ծաւիտի կեանքը փրկելու համար:

Նիւ Եորքի մեծ հրեայ կազմակերպութիւնները, Լոնտոնի եւ Պեռլինի Հրեայ Լոժերը հեռագիրներ քաշեցին Քեմալի՝ Ծաւիտի դէմ վճիռը թեթեւցնելու մտքով: Եւ դեռ ամենազօր հրեայ Ռոչիլտը, Վիեննայի եւ Լոնտոնի Սասունները՝ խնդրեցին Լոնտոնի եւ Փարիզի կառավարութիւններէն՝ որպէսզի միջամտեն ի նպաստ Ծաւիտի կեանքին: Ֆրանսացի Նախարար Ալպէր Սարօ մինչեւ Անգարա փութացուեցաւ գերափորձ մը կատարելու համար, ի նպաստ Ծաւիտի եւ յանուն Թուրք-Ֆրանսական նոր բարեկամութեան: Ան խնդրեց Քեմալէն՝ որ կեանքը շնորհէ Ծաւիտին... անոր անմեղութեան երաշխաւորութիւնը կու տար Ֆրանսացի Նախարարը...:

Այս միջամտութիւնները հակառակ արդիւնքը տուին... Քեմալ համոզուեցաւ, թէ դաւադրութեան ծայրը մինչեւ ուր կ'երկարէր... միջազգային շուկայի վրայ: Մինչ այդ, եթէ կը կասկածէր պահ մը դաւադրութեան դուրսէն կատարուած ըլլալուն... Ռոչիլտներու եւ Սասուններու (Միջազգ. Սիոնիզմի վիշապի գլուխներէն) միջամտութենէն ետք համոզուեցաւ վերջնականապէս՝ որ իրաւ էր դաւը...:

Երբ ընդդիմադրութիւն մը կը դառնար այդքան «հովանաւոր» ունեցող, անտարակոյս որ զայն պէտք էր ջարդուփշուր ընել:

Արտաքին որեւէ միջամտութիւն Քեմալը կը կատղեցնէր: Նոյն շրջանին՝ երբ Աղա Խանն ու Էմիր Ալին իրմէ խնդրեցին որ յարգէ Խալիֆաթի արժանապատուութիւնը՝ Քեմալ մերժեց ընդառաջել անոնց դիմումներուն:

Այդ գիշեր, մինչեւ ուշ ատեն, Քեմալի Ջան Ղայայի պալատին հրաւիրեալները պարեցին անընդհատ:

7 քիլոմեթր անդին, 7 Օգոստոս 1926ին, 11 կախաղաններ բարձրացուած էին եւ զօրաւոր լոյսեր կ'ողողէին հրապարակը... Մէկը բանաստեղծութիւն մը արտասանեց, Ծաւիտ անտարբեր՝ դէմքը ծռեց, ուսերը թօթուելով, քաշած էր ինչ որ ունէր ըսելիք... Հայութեան ջարդիչներէն Ծաւիտ կախաղան բարձրացաւ... Իր իսկ երկրին դաւաճանած Իթթիհատի պարագլուխը... Իրեն հետ էր տեսաբան, ամենազօր Օսմ. Սահմանադրութեան ոգին եղծանող նենգամիտ Տոքթ. Նազըմ եւ իրենց միւս ջարդարար ընկերները:

Հով ցանած էին, փոթորիկ հնձեցին:

Հ. ԳԱՆՁՐՈՒՆԻ

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

5 ՅՈՒՆԻՍ 1975

ԶՈՒԱՐԹ ԷՋԵՐ՝ ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԷՆ

Երջանկայիշատակ ու մեծ ազգասէր Խրիմեան Հայրիկ, իր բազում բարեմասնութիւններուն առընթեր ունէր նաեւ զուարթախոհ խառնուածք մը։ Գիտէր իր խօսակցները կատակախառն ոճով մը համեմել։ Բարի եղածին չափ կծու կերպով պատասխանելն ալ գիտէր։ Մեր նպատակն է այսօր Հայրիկը դիտել իբր սրամիտ ու պատրաստաբան մէկը։

Վեհափառ Հայրիկ Կալիցինի պալատը երթալով գայլի մը մորթը կը տեսնէ դահլիճին մէջ եւ կը սկսի գովել զայն։

— Խնդրեմ, վեհափառ տէր, ընդունեցէք այս գայլի մորթը իբր նուէր, կ'ըսէ Կալիցին։

— Ես, գառն Աստուծոյ, ի՞նչ ընեմ գայլի մորթը, կ'ըսէ Հայրիկ ժպտագին...։

* * *

Վեհափառ Հայրիկ իմացեր էր՝ որ իր եղբօրորդին՝ Խորէն, սիրահարեր է աղջկան մը։

Քանի մը օրեր յետոյ Վեհափառը երբ աղջկան տանը առջեւէն կ'անցնէր տեսաւ զայն՝ որ դրան առջեւ նստեր դաս կը պատրաստէր։ Առանց այլեւայլի դարձաւ աղջկան եւ հարցուց.

— Աղջիկս, իմացայ որ Խորէնը քեզ կը սիրէ եղեր, ճի՞շդ է, դուն ալ կը սիրե՞ս զինքը։ Ինչպիսի՞ տղայ մըն է Խորէնը։

— Աղջիկը կէս մը յօնքերը պռստած՝ պատասխանեց.

— Ներէ՛ Սրբազան, բայց կովին մէկն է ան, բնաւ չեմ սիրեր...։

Հայրիկ իր սրտնեղութիւնը քմծիծաղի մը ետին թաքցնել ջանալով ըսաւ.

— Աղջիկս, անիկա կով չէ, եզ է։ Կովը դուն ես։

* * *

Օր մը Վեհափառ Հայրիկը կը հարցնէ տղեկի մը.

— Հայրդ ի՞նչ կ'ընէ, Ղուկաս։

— Ձեզ կ'օրհնէ, Վեհափառ Տէր։

Վեհափառը ուսերը թեթեւօրէն թօթուելով, մանկունակ ժպիտով մը կ'ըսէ.

— Տէրտէրը, վարդապետը, եպիսկոպոսը ես կ'օրհնեմ, քու հայրդ ինչպէ՞ս կրնայ օրհնել...

Լակոտը ակնածանքով՝ բայց տիրական շեշտով մը կը շարայարէ.

— Իմ հայրիկս ոչ թէ միայն կաթողիկոսը, այլ Աստուած ալ կ'օրհնէ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԿՆՈՋ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

միջեւ իսկական հաւասարութիւն, կիներուն ապահովել լայն մասնակցութիւն, իրենց երկիրներուն եւ ամբողջ մարդկութեան մէջ՝ տնտեսական, ընկերային եւ մշակութային կեանքի մէջ։

Ս. Միութեան Երիտ. Կազմակերպութեանց կոմիտէի նախագահը՝ Կենեաշի Եանայեւ իր ճառին մէջ խօսելէ ետք՝ թէ «Միջազգային Կանանց Տարուան Մարդկայնութիւնն ու ազնիւ ձգտումները սովետ երիտասարդ կանանց եւ ամբողջ Սովետ Երիտասարդ սերունդին սիրելի են», շարունակեց. «Ժամանակակից ընկերութեան մէջ կիները մեծ դեր կը խաղան արտադրութեան մէջ։ Իրենց մասնակցութիւնը՝ խաղաղութեան եւ միջազգային ապահովութեան զօրեղացման գործին, յարանուն կ'աճի»։

«Խորհրդակցական ժողովին լայն ներկայացուցչական բնոյթը ինքնին հաստատականն է Երիտասարդական քաղաքական կազմակերպութիւններուն յարանուն ուշադրութեանը՝ գործելու երիտ. կանանց հետ եւ զանոնք յառաջ հարցելով»։

Հնդկական Երիտ. համաժողովի ներկայացուցիչ Սուբիրա Սեն Կուբբա, որ ժողովին մասնակիցներէն մին էր, շեշտեց, որ այս «Կանանց Միջազգային Տարի»ն կոչ կ'ուղղէ ամրապնդելու եւ զօրեղացնելու՝ մեր մոլորակին երիտասարդութեան կողմէ ըլլալիք ջանքերը։ Կրթութիւնը եւ արհեստակցական մարզումները պարտին լրիւ հասանելի ըլլալ կանանց։ Պետական մանկապարտէզներ եւ մանկապարտէզներ պէտք է որ բացուին ամենուրեք, մայրերուն ի վիճակի դարձնելու դիւրաւ մայրերը գործօն մասնակցութիւն ունենալու, իրենց բնակած երկիրներուն՝ տնտեսական, քաղաքական եւ ընկերային կեանքին մէջ։ «Ընկերվարական երկիրները լաւ օրինակ կրնան հանդիսանալ կանանց հաւասարութեան պայքարին համար», շեշտեց Սեն Կուբբա։ «Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութենէն ասդին, Սովետ Միութեան մէջ ոչ մէկ խտրականութիւն եղած է կանանց հանդէպ։ Քաղաքական եւ տնտեսական իրաւունքներու ոչ մէկ տարբերութիւն կայ այր մարդոց եւ կանանց միջեւ» ըսաւ ան։

Խորհրդակցական ժողովին մասնակիցները համաձայն կարծիք արտայայտեցին, թէ՝ Երիտ. Կանանց յառաջիկայ Համաշխարհային համախմբը պիտի ըլլայ լայն ներկայացուցչական եւ ազատ հանգամանքով։ Ժողովին գլխաւոր նիւթը պիտի ըլլայ. «Երիտ. Կանայք՝ ժամանակակից ընկերութեան մէջ եւ իրենց մասնակցութիւնը՝ կանանց իրաւունքներու, խաղաղութեան, ազգային անկախութեան, զարգացումի եւ ընկերային յառաջդիմութեան պայքարին»։

Խորհրդակցական ժողովը ընդունեց՝ Երիտ. Կանանց Համաշխարհային Ժողովը կայացնել Սովետ Միութեան մէջ, 1975 տարուոյ Հոկտեմբերի առաջին կիսուն։

Ն. Մ. Գ.

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ողբացեալ Յովհաննէս Տեմիրճեանի (Պէյրութ) մահուան տխուր առիթով, Տէր եւ Տիկին ընկեր Գրիգոր Գրիգորեան իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հանգուցեալին ծերունազարդ մօր, իր ընտանեկան պարագաներուն, եւ առ այդ կը նուիրեն. Լ. Ո.

«Արարատ»ին	5
«Ջահակիր»ին	5

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Օր. Հերմինէ Պօլաճեանի ընդ Պր. Վաչէ Վարժապետեանի ամուսնութեան բարեբաստիկ առիթով, փոխան շնորհաւորական հեռագիրի, Տէր եւ Տիկին Նուպար Քիւփէլեան (Նիւ Եորք) կը նուիրեն 300 ե. դ.։

Առ ի քաջալերութիւն թերթիս հայրենանուէր եւ ազգանուէր գործունէութեան, Տէր եւ Տիկին Նուպար Քիւփէլեան (Նիւ Եորք) կը նուիրեն 300 ե. դ.։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տէր եւ Տիկին Նուպար Քիւփէլեան (Նիւ Եորք) շնորհակալութեամբ ստացած են սրահիս «Երեւան» պատի օրացոյցը եւ առ ի քաջալերութիւն կը նուիրեն 300 ե. դ.։

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նիւ Եորքէն ընկեր ԵԶՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ կը նորոգէ իր բաժանորդագրութիւնը, նուիրելով 12 Տոլար։

ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Կեդրոնական Վարչական Ժողովը, այսու կը հրաւիրէ Միութեան բոլոր իրաւասու անդամները ներկայ գտնուելու՝ 62րդ Ընդհանուր Ժողովին, որ պիտի գումարուի Շաբաթ, 18 Հոկտեմբեր 1975, կ. ա. ժամը 10ին, Առաջնորդարանի Կիւլպէնկեան Մշակութային Կեդրոնի «Գաւուքճեան» Սրահին մէջ, 630 Սեքընտ Էվընիւ, Նիւ Եորք, Ն. Ե. ԱՄՆ։

Ներկայս 62րդ Ընդհ. Ժողովին համար տրուած միակ հրաւիրագիրն է։ Կը խնդրենք հետեւաբար Միութեան յարգոյ իրաւասու անդամներէն, որ անձամբ ժողովին ներկայ ըլլան վերոյիշեալ թուականին եւ կամ ամենէն ուշ՝ մինչեւ 23 Սեպտեմբեր 1975, իրենց փոխանորդագրերը յանձնեն Հ. Բ. Ը. Միութեան Ընդհանուր Տնօրէնին, կամ զանոնք ղրկեն հետեւեալ հասցէին.—

Armenian General Benevolent Union
Central Board of Directors
628 Second Avenue, New York, N. Y. 10016

ՕՐԱԿԱՐԳ

1.— Ներկայացում եւ վաւերացում 1974 տարեշրջանի ընդհանուր տեղեկագրի։
2.— Ներկայացում եւ վաւերացում 1974 տարեշրջանի ընդհանուր հաշուեցուցութեան։
3.— Մասնակի ընտրութիւն Կեդրոնական Վարչական Ժողովի։
4.— Մասնակի ընտրութիւն Հաշուեքննիչ Յանձնախումբի։
5.— Առաջարկներ եւ թելադրութիւններ։
6.— Դնահատանքի բանաձեւեր։

Ի ԴԻՄԱՑ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎԻ

Ր. Ք. ԿՐԵԿԸՐԻ, Ատենադպիր — Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, Ատենապետ

6 Մայիս 1975, Նիւ Եորք, Ն. Ե.

286

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص ب ٢١١١ بالقاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef ; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԷՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 580 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՅՈՒՆԻՍ 1975 | ՀԱՏԸ ՋԵՌՈՒԲԷ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | ١٩٧٥ العدد رقم ٥٨٠ - الخميس ١٢ يونيو

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ԴԷՄ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ

ԵՒ ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎԱԽՃԱՆԸ

Տուած էինք 1926 Յունիսի Աթաթիւրքի դէմ մահափորձին մէջ՝ Իթթիհատի մնացորդացին դերը եւ ծանուցած Տէօնմէ թուրք ճաւիտի մասին:

Աւելորդ չենք նկատեր այս առթիւ անդրադառնալ այլ Իթթիհատական նայապաններու խաղցած դերին մուք ծալքերուն։

Իզմիրի և Անգարայի դատավարութեան մէջ՝ որպէս դաւադրութեան մէջ բաժին ունեցողներ հարցաքննուեցան և դատապարտուեցան հետեւեալ Իթթիհատականները. նախկին կլթական նախարար և Իզմիրի երեսփոխան Շիւքրիւ, նախկին ոստիկանական տնօրէն և Պոլսոյ երեսփոխան Իսմայիլ Ճանպոլաթ, Ճաւիտ, ըսպայակոյտի գնդապետ և Էսկիշէհիրի երեսփոխան Զիա Խուրշիտ, Արտահանի երեսփոխան և Էնվերի գործակից Հիլմի Պէյ, Սարուխանի երեսփոխան Ապիտին, Սմասիայի երեսփոխան Պէքիր Սամի, Սարը Էֆէ Էտիպ, Իզմիրի նախորդ կուսակալ Ռահմի, եւայլն։

Ամբաստանեալներուն մէջ կային նաև Իթթիհատի պարենաւորման նախարար Ղարա Քեմալ և Անգարայի նախկին կուսակալ Ապտիլ Քատիր, որոնք կրցան կծիկը դնել և ալ տասանման ապաստանիլ։ Նոյնպէս նախորդ վարչապետ Ռաուֆ Պէյ և Տոքթ. Ատնան երկրէն դուրս կը գտնուէին։

Քեմալի դէմ կրակելու պաշտօնը յանձնուած էր Լազ Իսմայիլի, Չոփուր Հիլմիի, Վրացի Եուսուֆի։

Իթթիհատը, կարենալ ինքզինք և իր անցեալը ծածկելու համար հրահանգած էր իր շարքայիններուն՝ որ անդամակցին Թէրաքքը Փէրվէր Կուսակցութեան, այսինքն «Յառաջդիմասէր» կուսակցութեան:

«Անկախութեան Դատարան»ին անսահման իրաւասութիւն տրուած էր դատելու համար դաւադիրները։

Օրուան Դատական Իշխանութիւնը իր հրատարակած զեկոյցներով, դատօրէն կը դատապարտէր Իթթիհատական այս նորօրինակ շարժումը և անոր իշխանութեան շրջանի աղէտաբեր քաղաքականութիւնն ու գործած սխալները և կ'եզրակացնէր, թէ Իթթիհատը գոյութեան իրաւունք չունէր և ժամանակավրէպ մըն էր այլեւս։

Իթթիհատը կ'ամբաստանուէր ոչ միայն Թուրքիան կորուստի ու աղէտի մատնած ըլլալուն, այլ նաև տնտեսական չարաշահութեանց համար:

Դատարանի ընդհանուր դատախազն ալ կ'ազդարարէր իր ամբաստանագրին մէջ.– «Էֆէնտիներ, ծեր շրջանը վերջ գտած է այլեւս, քաշուեցէք թատերաբեմէն և նստեցէք խղճի քննութեան»:

Դատավարութեան ընթացքին յաճախակի յիշուեցան նաև Իթթիհատի պարագլուխներէն Էնվեր, Թալաաթ, Ճեմալ փաշաներուն անունները և այս առթիւ խստիւ հարցաքննուեցան այն անձերը, որոնք հեռուէն կամ մօտէն գործակցեր էին Էնվեր փաշայի հետ, որ Իթթիհատի իշխանութեան տապալումէն ետք անցած էր Կովկաս և կ'աշխատէր Կանաչ Բանակը կազմել, համիսլամական շարժումը ստեղծել և որ կռուեցաւ յետոյ Կարմիր Բանակի ուժերուն դէմ և Կարմիր հայ բանակայինի մը կողմէ սպաննուեցաւ կռուի ընթացքին։

Էնվեր ձիու վրայ նստած Պասմաճ (կրօնամոլ) տարրերուն հրահանգ կու տար յարձակելու: Ան Ռուսական Կարմիր Բանակի երեք ջոկատներէն պաշարուած Աղրսէրէի հովիտին մէջ կը գտնուէր, ուր հաստատած էր իր բանակատեղին։ Կը փորձէր միանալ Պէլճիվանի ուժերուն, բայց օղակը փակուած էր և հակառակորդ կողմը ընդհանուր յարձակողականի ձեռնարկած: Էնվեր կը պոռար.–

— Յառա՛ջ, ճեղքեցէք թշնամին:

Ան սլացաւ Պուտենքոյի յառաջապահ ուժերուն վրայ, մտաւ առաջին գիծերը, մինչ մարտիկներու սուրը սեւցաց իր վրայ։ Էնվեր փաշա կը պոռար.– Իլերի, Ալլա՛հ։

Նոյն պահուն գնդակ մը ստացաւ ճիշդ իր սրտին և ինկաւ վար ձիէն, մեռաւ իր սիրած պահակին՝ Չերքէզ Հիւսէյին չաւուշի թեւերուն մէջ. Նոյն ճակատամարտին սպաննուեցաւ նաև Էնվերի շարժումին միւս պարագլուխը՝ Տէվլէթմէնտ պէյ:

Այսպէս վերջ գտաւ Թուրքեստանը ազատագրելով, «Մեծ Թուրքիա» Թուրանական շարժումի յաջողութեան փորձը՝ 1922ին...

Անկախութեան Ատեանի անդամ Գըլըճ-Ալի իր վերջին յիշատակներուն մէջ կը գրէ, «Իթթիհատականները Ա. Համաշխարհային

(Շարունակութիւնը տես էջ 3)

ՎԵՀԱՓԱՌ ՎԱԶԳԷՆ Ա. ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Պուլկարիոյ մեր պատուակալ թղթակիցը՝ ընկեր Յակոբ Աբէլեան, 2 Յունիս 1975, Թուակիր կը հաղորդէ.

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա., Մայիսի 16ին Սոֆիա ժամանեց, գալով Պուքրէշէն (Ռումանիա): Վեհափառին եղաւ մեծաշուք ընդունելութիւն՝ օդանաւակայանին մէջ։ Ապա Հայոց Հայրապետը, ինքնաշարժներու մեծ թափորով մը՝ որուն երկու կողմերէն կը յառաջանային ոստիկանական մեքենականացած ջոկատներ, առաջնորդուեցաւ «Պալքան» հիւրանոցը։

Վեհափառին այցելութեան առթիւ եղած կրօնական եւ ազգային հանդիսութեանց մասին մանրամասնութիւններ կու տայ «Ջահակիր»ի ընթերցողներուն, ներփակ ձեզ ուղարկած «Երեւան» շաբաթաթերթի համարներէն։

Վեհափառ Վազգէն Ա.ի Պուլկարիա այցելութեան առթիւ ըսեղծուած խանդավառութիւնը աննախընթաց է: Պուլկարիոյ մէջ նման խանդավառ ցոյցեր, այն ալ կրօնական անձնաւորութեան մը ի պատիւ, ցարդ տեսնուած չէր:

Վեհափառին եւ Իր շքախումբին կ'ընկերանար Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ Հայոց Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Եպս. Մարտիկեան, Վեհափառին Ռումանիա ժամանումէն (Մայիսի 5էն) սկսեալ մինչեւ անոր մեկնումը Մոսկուա (Մայիսի 28)։

Սրբոց Վազգէն Ա.ի Պուլկարիա այցելութեան առթիւ՝ Սոֆիայի «Երեւան» թերթին մէջ հրատարակուած նկարագրականները.

Մայիս 16ին, Պուքրէշէն օդանաւով Սոֆիա ժամանեց Սուրբ Էջմիածնի Մայր Աթոռի պատուիրակութիւնը՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի գլխաւորութեամբ։ Պատուիրակութեանը կազմում էին՝ Փարիզի թեմի առաջնորդ և Արեւմտեան Եւրոպայի Կաթողիկոսական պատուիրակ Գերշ. Տ. Սերովբէ Արք. Մանուկեան, Շիրակի թեմի առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Նարեկ Եպս. Շաքարեան, Ռումինիայի և Պուլկարիոյ թեմի առաջնորդ՝ Տիրայր Եպս. Մարտիկեան և Հոգշ. Տ. Վարդան արեղայ Տիլանեան՝ Արտաքին յարաբերութեանց բաժնէն:

Յարգելի հիւրերը դիմաւորեցին Սոֆիայի օդանաւակայանը Ն. Ս. Պուլկարիոյ Տ. Մաքսիմ Պատրիարքից և Սուրբ Սինոդի Հոգևոր Խորհուրդի բարձրաստիճան անդամներից, Պուլկարահայ թեմական խորհուրդի Նախագահ Օ. Ասլանեանից, Արտաքին գործերի մինիստրութեան կից՝ պուլկար ուղղափառ եկեղեցիի և կրօնական պաշտամունքների կոմիտէի Նախագահ Մթ. Պարըմովից, Սոֆիայի սովետական հիւպատոս Էլիսէեւից, «Երեւան»ի կենտր. վարչութեան Նախագահ Գ. Գաբրիէլովից և այլ անձնաւորութիւններից։

Միւս օրը պատուիրակութեան անդամները՝ Վեհափառ Վազգէն Ա.ի գլխաւորութեամբ, ծաղկեպսակ զետեղեցին Սոֆիայի Սովետական բանակի յուշարձանի առջև, իսկ կէս օրից յետոյ, Վեհափառ Հայրապետը այցելեց Սոֆիայի հայկական եկեղեցին, ուր դիմաւորուեց կրօնական պատշաճ ծիսակատարութեամբ։ Եկեղեցական արարողութիւնից յետոյ պատուիրակութեան անդամները՝ պուլկար բարձրաստիճան հոգեւորականների ընկերակցութեամբ, հանդիպում ունեցան պուլկարահայ թեմական խորհուրդի և Սոֆիայի եկեղեցական վարչութեան անդամների, ինչպէս նաև հասարակական գործիչների հետ։

Կիրակի, Մայիս 18ին, ի պատիւ պատուիրակութեանը, «Ալ. Նեվսկի» հոյակապ տաճարի մէջ Ն. Ս. Պուլկարիոյ Պատրիարք Տ. Մաքսիմ կատարեց մեծ պատարագ, ուր երկու եկեղեցիների հայրապետները փոխադարձ ճառերով հանդէս եկան։

Նոյն օրը, Ն. Ս. Պատրիարք Մաքսիմ, «Պալքան» հիւրանոցի մէջ ընդունելութիւն տուեց պատուիրակութեանը։ Ընդունելութեան ընթացքին Պատրիարք Մաքսիմ և Կաթողիկոս Վազգէն Ա. ճառեր փոխանակեցին: Բատկապէս Կաթողիկոս Վազգէն Ա. շնորհակալութիւն յայտնեց պուլկար կառավարական իշխանութիւններին և

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՅԼՈՒՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՑ

Անցեալ 7 Յունիս 1975, Շաբաթ գիշեր, Գահիրէի մեծագոյն զբօսարաններէն՝ «Օպէրժ Տէ Փիրամիտ»ի մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ՝ Հայկական Ընթերցասրահի Տարեկան Մեծ Պարահանդէսը։

Գահիրէի հայութեան ընտրանին եկած էր՝ քաջալերելու հայապահպանման կեդրոն Հայկական Ընթերցասրահը, և միաժամանակ ուրախ և երջանիկ պահեր ապրելու.

Պարահանդէսը, որ տեւեց մինչեւ առաւօտեան ժամը 4ը, արձանագրեց փայլուն յաջողութիւն:

Եւրոպական և արեւելեան նոխ և ընտիր յայտագիրէն ետք, (որ տեւեց շուրջ երկու ժամ), ներկաները խանդավառ պահեր ապրեցան ունկնդրելով հալէպահայ շնորհալի երիտասարդուհի՝ Օր. Երան Քէչէճեանին հայկական ժողովրդական երգերը, ընկերակցութեամբ սրահին երիտասարդներէն բաղկացած «Սեւան» նուագախումբին, որուն ղեկավարն է Հ.Մ.Մ.ական Լեւոն Եկաւեան:

Հայկական երգերու կատարման ընթացքին, ներկաներէն շատեր շուրջպար բռնեցին պարահարթակին վրայ, ուրախ մթնոլորտը իր գագաթնակէտին հասցնելով։

Առաւօտեան ժամը 3ին տեղի ունեցաւ մեծ վիճակահանութիւնը, օժտուած 21 արժէքաւոր պարգեւներով, որոնցմէ առաջին մեծ պարգեւը՝ «Էր Ֆրանս» օդանաւային ընկերութեան կողմէ սիրայօժար տրամադրուած օդանաւի տոմս մը՝ Գահիրէ-Փարիզ-Գահիրէ ճամբորդութեան համար, վիճակեցաւ ծանօթ անձնաւորութիւն՝ Պր. Տիգրան Պօղոսեանի։

Այս պարահանդէսին ներկայ գտնուելով Հայկական Ընթերցասրահը պատուած և անոր հայրենասիրական և ազգասիրական աշխատանքները քաջալերած եղան համայնքին հանրածանօթ ազգայիններէն՝ ՏՏ. Աւետիս Ն. Ջագըճեան, Փոլ Քըլըտճեան, Տիգրան Պօղոսեան, Անդրանիկ Մեսրոպեան, Կարօ Վարժապետեան, Տոքթ. Հ. Քէտիշեան, Վարուժան Գազանճեան, Սիմոն Սիմոնեան, Արամ Գուլթուքեան, Յակոբ և Գէորգ Էքսէրճեան, Յակոբ Ժամկոչեան, Ասդրօ Վարժապետեան, Սարգիս Փափազեան, Պօղոս Սիմոնեան, Նուպար Սիմոնեան, Ալպէր Զօփուրեան, Նուպար Աբրահամեան, Գէորգ Բարմաքեան, Մայք Ծատուրեան, Վարդան Առաքելեան, Ցոլակ Երզնկացեան, Էլիաս Սայիտ, Նորայր Տէօվլէթեան, Գազազեան, Տընկճեան, Վարդուկեան, Ասկեան, Արթինեան, Քիւփէլեան իրենց ընտանեկան պարագաներով և բազմաթիւ հրաւիրեալներով։

Նշենք նաև, որ այս տարեկան ձեռնարկը իրենց բարձր ներկայութեամբը պատուեցին՝ Եգիպտոսի Երիտասարդական Նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն՝ փոխ-նախարար Պր. Ամին Մոհամէտ Սատէք և ընդհ. տնօրէն՝ Պր. Քամալ Նաշէտ Հաննա, իրենց համեստափայլ տիկիններով, ինչպէս նաև Գահիրէի Արեւմտեան Շրջանի գլխաւոր պատասխանատուներ՝ թուով 16 հոգի։

Ուրախ ենք, որ ձեռնարկը իր բարոյական յաջողութեան կողքին, արձանագրեց նաև նիւթական մեծ յաջողութիւն։

Զ. Պ.

Կիրակի, 15 Յունիս 1975, կէսօրէ առաջ ժամը 10ին

Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ՝

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

1915ԻՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԿԱԽԱՂԱՆ ՀԱՆՈՒԱԾ
ՔՍԱՆ ՀՆՉԱԿԵԱՆՆԵՐՈՒ

ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ՝ ԱՆՈՆՑ ՆԱՀԱՏԱԿՄԱՆ 60ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը անխտիր, իր ներկայութեամբ պատուելու անմահ հերոսներուն յիշատակը։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Նալպանտեան, Անտրեան, Մերճանեան, Անթիլլեան, Գազանճեան, Պեհեսնիլեան, Մանուկեան, Գապազեան, Պալըողլեան, Պարսումեան եւ Սիւլահեան ընտանիքները կը ծանուցանեն մահը՝ իրենց մօր, քրոջ, մօրաքրոջ, հօրաքրոջ, քեռկնոջ, խնամիին ու ազգականին՝

ԵՐԻՑՈՒՀԻ ԶԱՊԷԼ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ 23 Մայիս Ուրբաթ, կէս գիշերին։

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ 24 Մայիս 1975, Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ, Սալիպէ - Հալէպ։

Այս տխուր առիթով խմբագրութիւնս իր զգացուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալին զաւակներուն՝ Տէր և Տիկին Ներսէս Նալպանտեանին, Տէր և Տիկին Կարպիս Նալպանտեանին, Տէր և Տիկին Ներսէս Պալըողլեանին, քոյրերուն և ազգական բոլոր պարագաներուն։

ՎԵՀԱՓԱՌ ՎԱԶԳԷՆ Ա. ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Ն. Սրբութեան ջերմ ընդունելութեան համար և փառաբանեց երկու ժողովուրդների բարեկամութիւնը և խաղաղութեան ամրապնդումը աշխարհի մէջ։

Երկուշաբթի պատուիրակութեան անդամները այցելեցին Ռիլայի վանքը և ծանօթացան Նրա պատմութեան հետ։

Կաթողիկոս Վազգէն Ա. իր շքախումբով և Ն.Ս.Տ. Մաքսիմի ընկերակցութեամբ այցելեց Հոգևոր Ակադեմիան, ուր ջերմօրէն ողջունուեց ռեկտորի, ակադեմական խորհուրդի և ուսանողների կողմից։ Այստեղ էլ ռեկտորը և Կաթողիկոս Վազգէն Ա. ողջոյնի ճառեր փոխանակեցին։

Նոյն օրը, Պուլկարահայ Թեմական խորհուրդը և Սոֆիայի եկեղեցական վարչութիւնը ընդունելութիւն տուեցին Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի գլխաւորած պատուիրակութեանը։ Ընդունելութեան ներկայ էին Ս. Սինոդի բարձրաստիճան հոգևորականներ՝ Ն. Ս. Պատրիարք Մաքսիմի գլխաւորութեամբ, Թեմական Խորհուրդի անդամներ, ատենապետ Օննիկ Ասլանեանի գլխաւորութեամբ, Արտաքին գործերի մինիստրութեան կից գործող կրօնական պաշտամունքների կոմիտէի Նախագահ Սթ. Պարըմով, Սոֆիայի սովետական հիւպատոս Էլիսէև, Պուլկարիոյ խաղաղութեան պաշտպանութեան ազգային կոմիտէի նախագահ Կ. Տ. Կոչքինը, «Երևան» կենտր. վարչութեան նախագահ Գ. Գաբրիէլով և այլ բարձրաստիճան պետական անձնաւորութիւններ, հասարակական գործիչներ, պուլկարահայ եկեղեցական, մշակութային, հասարակական և գիտութեան գործիչներ։

Ընդունելութեան ողջոյնի խօսքերով հանդէս եկան՝ Օ. Ասլանեան, Սթ. Պարըմով, Փարիզի Թեմի առաջնորդ Սերովբէ Արք. Մանուկեան, Գ. Գաբրիէլով, Ն. Ս. Պուլկարիոյ Պատրիարք՝ Տ. Մաքսիմ, և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա., որոնք իրենց ճառերում բարձր գնահատական տուեցին երկու քոյր եկեղեցիների համագործակցութեանը՝ յօգուտ աշխարհի խաղաղութեան, պուլկար, հայ և ռուս ժողովուրդների բարեկամութեան, պուլկարա-սովետական բարեկամութեան ամրապնդմանը, Պուլկար ժողովրդական հանրապետութեան, Սովետական Միութեան, այդ թւում և Սովետական Հայաստանի ծաղկմանը և բարգաւաճմանը։

Ընդունելութիւնը անցաւ ջերմ և մտերիմ մթնոլորտի մէջ։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՈՒՄ

Մայիսի 20ին, ՊԺՀ Պետական խորհուրդի անդամ՝ Իվան Միխայիլով ընդունեց մեր երկրում՝ Պուլկար օրթոտոքս եկեղեցիի հրաւէրով հիւրաբար գտնուող Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ը եւ Նրա շքախումբի անդամները՝ Փարիզի Թեմի առաջնորդ եւ Արեւմտեան Եւրոպայի Կաթողիկոսական պատուիրակ՝ Գերշ. Տ. Սերովբէ Ա.ք. Մանուկեանը, Շիրակի թեմի առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Նարեկ Եպս. Շաքարեանը, Ռումինիայի եւ Պուլկարիոյ թեմի առաջնորդ՝ Տիրայր Եպս. Մարտիկեանը եւ Հոգշ. Տ. Վարդան աբեղայ Տիլանեանը։

Հիւրերին ընկերակցում էին՝ Պուլկարիոյ Մաքսիմ Պատրիարքը, Ստ. Զագորայի մետրոփոլիտ Պանքրատի նախագահ Պուլկար ուղղափառ եկեղեցիի միջեկեղեցական կապերի բաժնին, Սուրբ Սինոդի գլխաւոր քարտուղար՝ Եպս. Տոմբիան եւ Պուլկարիոյ հայկական եկեղեցիների թեմական խորհուրդի նախագահ՝ Օննիկ Ասլանեան։

Հանդիպմանը ներկայ էին եկեղեցական հարցերի կոմիտէի նախագահ՝ Սթոյնօ Պարըմով եւ Պուլկարահայ «Երեւան» կազմակերպութեան Կենտր. վարչութեան նախագահ Գաբրիէլ Գաբրիէլով։

Տեղի ունեցած զրոյցի ընթացքում, մտքեր փոխանակուեցին պուլկար եւ հայ ժողովուրդների բազմակողմանի յաջողութիւնների եւ եղբայրական համագործակցութեան մասին՝ անցեալում եւ ներկայում, եւ երկու եկեղեցիների դերի մասին՝ աշխարհում խաղաղութեան ամրապնդման գործում։

«Երեւան» (ՊԹԱ)

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԱՍԱՏՈՒՐ ՄԱԿԱՐԵԱՆ

«Յուշարարձան» (Նիւ Եորք) ցաւով կը տեղեկանանք, որ մեր բարեկամ ու Հ.Բ.Ը. Միութեան Լիբանանի շրջանակի Նախկին գործիչ-քննիչ և դիւանապետ, վերջերան Անդամ, վաստակաւոր կրթական մշակ և Թերթերու աշխատակից՝ Ասատուր Ց. Մակարեան, յանկարծամահ եղած է Նոյեմբեր 9ին, Լոս Անճելըսի «Արարատ» Տան մէջ, ուր կը մնար քանի մը ամիսներէ ի վեր։

ՈՂԲ. ԱՍԱՏՈՒՐ Ց. ՄԱԿԱՐԵԱՆ

Յուղարկաւորութեան կարգը կատարուած է Նոյեմբեր 11ին, մեռելատան մատուռին մէջ, ձեռամբ Արժ. Շահէ Քհնյ. Սեմերճեանի, որ կարդացած է ողբացեալին ամփոփ կենսագրութիւնը, յետոյ որպէս Նախկին պաշտօնակից մը, որ մօտէն ծանօթ էր հանգուցեալին, պատշաճ կերպով Ներկայացուցած է անոր կրթական և մշակութային մարզերու մէջ կատարած ծառայութիւնները։

Ողբ. Ասատուր Մակարեան ծնած է Պարտիզակ, 1888ին։ Ուսումը ստացած է նախ՝ իր ծննդավայրին Ազգ. Ներսէս Շնորհալեան Նախակրթարանին մէջ, յետոյ աւարտած՝ տեղւոյն Ամերիկեան վարժարանը՝ 1910ին։

Զօրակոչի ենթարկուելով, իբր ծովային զինուոր՝ երկու տարի կը ծառայէ Օսմանեան Նաւատորմիղին մէջ։ 1912ին ազատ արձակուելով՝ կ'անցնի Պոլիս, ուր Ազգային Կեդրոնական Ուսումնական Խորհուրդէն ուսուցչական վկայական կը ստանայ, ու իբր աւագ ուսուցիչ պաշտօնի կը կոչուի Պանտերմայի Ազգ. Վարժարանին մէջ։

Առաջին պատերազմին սկիզբը կը մտնէ Պոլսոյ պահեստի սպայից վարժարանը, որուն ընթացքը աւարտելէ ետք, իբր հետեւակազօրքի յիսնապետ՝ բազմաթիւ պաշտօններ կը վարէ զանազան ռազմաճակատներու վրայ, եւ իբր հայ՝ քանիցս նաւակելով բանտ եւ քրքական պատերազմական ատեաններու սարսափները, հրաշքով միայն կ'ազատի կախաղանէ եւ գնդակահարութենէ։

Զինադադարէն վերջ կ'անցնի Դամասկոս, ուր կ'ամուսնանայ ուսուցչուհի Օր. Սաթենիկ Գալֆայեանի հետ։ Կը բախտաւորուին երկու աղջիկ զաւակներով, Ալիս եւ Սոնա։

Պր. Ա. Մակարեան ուսուցչական եւ տեսչական պաշտօններ վարած է 32 տարի, Թուրքիոյ, Սուրիոյ, Յունաստանի եւ Կիպրոսի զանազան քաղաքներու Ազգային եւ Հ.Բ.Ը. Միութեան դպրոցներուն մէջ։

Հ.Բ.Ը. Միութեան անդամակցած է Սելանիկի մէջ, 1920ին, իսկ Վերերանի վկայական ստացած 1954ին, Պէյրութ։

1948-1961, 13 տարի, վարած է Հ.Բ.Ը. Միութեան Լիբանանի Շրջ. Յանձնաժողովի գործիչ-քննիչի եւ դիւանապետի պաշտօնները։

(Շար. էջ 4)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԸ՝
ԿԱՄՕ ՈՒՍՏՈՒՄԵԱՆ
ՍՈՎԵՏ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԻԱԶՕՐ ԴԵՍՊԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԵՑԱՒ

ԵՐԵՒԱՆ, (Արմենփրէս)․– Մոսկուայի «Փրաւտա» կեդրոնական Թերթը հաղորդագրութիւն մը հրատարակած է, որուն մէջ գրուած է՝ թէ Ս. Միութեան Գերագոյն Սովետի Նախագահութեան հրամանագիրով, Նեփալի կառավարութեան մօտ Ս. Միութեան արտակարգ և լիազօր դեսպան նշանակուած է Կամօ Բ. Ուստումեանը, որ մինչ այդ Ս. Հայաստանի մէջ եղած էր՝ Մշակոյթի և ապա Արտաքին Գործոց Նախարար։

ԱՐՇԱՒԻՐ ՍՈԼԱԽԵԱՆ ՈՉ ԵՒՍ Է

Ցաւով կը տեղեկանանք, որ Երևանի մէջ իր մահկանացուն կնքած է Արշաւիր Սոլախեան 81 տարեկանին։ Ծնած էր Վանի մէջ։ 1912–22 թթ. աշխատակցած էր Վանի, Թիֆլիսի, Տրապիզոնի և Պոլսոյ յառաջդիմական մամուլին։ 1922ին ընտանիքով կը փոխադրուի Երևան, ուր կ'աւարտէ պետական տնտեսագիտութեան ֆակուլտէն։ Ունեցած է վաստակաշատ գործունէութիւն՝ իբր մանկավարժ և լրագրող։ Աշխատած է նաև Գիտ. Ակադեմիայի արեւելագիտութեան բաժնին մէջ։

Մեր խորազգած ցաւակցութիւնները իր ընտանեկան պարագաներուն։

ԾԱՆՕԹ.– «Ջահակիր»ի այս թիւով կը սկսինք հրատարակել ողբացեալին տահեկան գրութիւնը՝ ի յիշատակ ողբ. Տոքթ. Պօղոս Շամլեանի։ Այս գրութիւնը անցեալ տարի թերթիս ուղարկած էր ողբ. Սոլախեան, հրատարակութեան համար, առ ի հետաքրքրութիւն մանաւանդ մեր Եգիպտոսի ընթերցողներուն, որոնցմէ շատերուն ծանօթ էր՝ ողբ. Տոքթ. Պ. Շամլեան։

ԽՄԲ.

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Աղեքսանդրիոյ Թեմական Ժողովի 1975 տարեշրջանի բ. Նիստը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 30 Մայիս 1975, կ. վ. ժամը 5ին, Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, Նախագահութեամբ Առաջն. Տեղապահ Գերպ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բաքըճեանի, ատենապետութեամբ Պր. Մարտիկ Զարպհանէլեանի և ի Ներկայութեան 19 ժողովականներու։

Յարգելի ատենապետը, Ներկայ ժողովականներուն մեծամասնութիւն գոյացուցած ըլլալը ստուգելէ ետք, հրաւիրեց Տեղապահ Հայր Սուրբը, որ Տէրունական Աղօթքով բացումը կատարէ Նիստին։

Ապա ժողովը անցաւ օրակարգի հարցերուն քննարկման, որոնք թիւով երկու էին։

1) Ընթերցում եւ վաւերացում նախորդ նիստի ատենագրութեան։

Յետ ընթերցման, տեղի ունեցան դիտողութիւններ և տեսակէտներու փոխանակում՝ տեղեկագրին մէջ մասնակի շարադրութեան կամ յապաւումներու մասին։

Ժողովը 18 ձայնով և մէկ վերապահութեամբ ընդունեց առաջարկուած յապաւումը։

Կարճ դադարէ մը յետոյ ժողովը անցաւ օրակարգին 2րդ հարցին քննարկման։

2) Ընտրական Յանձնախումբի անդամներու ընտրութիւն։

Պր. Մարտիկ Զարպհանէլեանի առաջարկին վրայ, ժողովը միաձայնութեամբ ընտրեց՝ ՊՊ. Ստեփան Ստեփանեանը և Վահրամ Թօսունեանը, յաջորդ Թեմականի ընտրութեանց համար՝ որպէս ընտրական յանձնախումբի անդամներ։ Փոխ անդամ ընտրուեցաւ Երեւանեան Պր. Նուպար Դաւիթեան։

Նիստը փակուեցաւ ժամը 6.50ին, Տեղապահ Հայր Սուրբին «Պահպանիչ»ով։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Աղեքս., 31 Մայիս 1975

ՄԻՆԱՍ Ա. ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ

ԻՆՉԻ ՄԱՍԻՆ Է ԵՐԳՈՒՄ ԳՈՒՍԱՆԸ

«ԱԶԱՏԱՐԱՐՆԵՐ». ԱՅՍՊԷՍ Է ԿՈՉԵԼ ԻՐ ԵՐԳԵՐԻ ՆՈՐ ՇԱՐՔԸ ԱՒԱԳԱԳՈՅՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԶՐՈՒՑԱՍԱՑ ԲԱԳՐԱՏ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆԸ

Հայրենական Մեծ պատերազմի (1941-1945) առաջին օրն իսկ նա կամաւոր գնացել է ռազմաճակատ։ Մարտերի միջև, հանգստի կարճ րոպէներին իր ընկերներին երգել է՝ այն օրերին յօրինած իր գործերը։ Դրանցից մէկը մանաւանդ թանկ է բանաստեղծի հոգուն։ Այդ երգը նուիրուած է այն ռուս կնոջը, որ ռազմադաշտից տարել է վիրաւոր Բագրատին և խնամել։ Մարտիկը ռազմական բազում ճանապարհներ է անցել, միշտ իր հետ ունենալով թառը։ Գուսանն անջատուել է նրանից Խրիմում։ Պէտք է եղել վիրաւորի համար ջուր տաքացնել, իսկ շուրջը ծեղ անգամ չեն գտել։ Բագրատը վերցրել է հայ վարպետների ձեռքով հազուագիւտ փայտից շինուած թառը և երգել իր վերջին երգը։ Յետոյ ռազմաւարային սուինով կտոր-կտոր է արել գործիքը։

Պատերազմից յետոյ Բագրատն այլևս չի կարողացել թառ նուագել։ Մարտերում ջարդուած մատներն այլևս չեն եղել յաղթահարելու բարդ գործիքը։ Այն ժամանակ մանտոլին է սկսել նուագել։ Հիմա 67-ամեայ գուսանը նուագակցում է ինքն իրեն երգում թշնամու դէմ մղուած մահացու կռւում իրենց Հայրենիքը պաշտպանած մարդկանց երջանկութեան և ընկեր-բարեկամների մասին։

Ա. ՍԱՎԱՑԵԱՆ

(«Փրաւտա», 13 Մայիսի, 75թ.)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱԶՄԱՀՄՈՒՏ ՆՈՒԻՐԵԱԼԸ

(ԲԺԻՇԿ ՊՕՂՈՍ ՇԱՄԼԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 80-ԱՄԵԱԿԻՆ Ի ՊԱՏԻՒ)

ԽՕՍՔ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻ

Ա. ՍՈԼԱԽԵԱՆ

Երբ ես Փարիզ մեկնելուս նախօրեակին այցի էի գնում իրեն՝ ասելու «մնաք բարով»ի և յարակից՝ առողջութեան մաղթանքի իմ երկու խօսքը, բժիշկը լսելով իմ ոտքերի ձայնը անկողնում երեսով դարձաւ դէպի ինձ, ժպտաց բարի՜ բարի՜ ու թանձր ձեռքս։ Ու երբ ես կարճառօտ շարադրեցի հրաժեշտի իմ խօսքը, նա. ձեռքս ամուր պահած, մի անհատ տխրութեամբ և աղերսական իր ւնց աչքերիս մէջ ու մրմնջաց.

— Գնաս բարո՜վ։ Քեզ բարի ճանապարհ... Դու բարով էլ կը վերադառնաս. Գիտեմ... բայց ինձ... այլեւս չես տեսնի...։

Դա՝ 1972ի Մարտի 25ին էր։

Ես դժուարանում էի պահել արցունքներս։ Մի լիթարանքի իմ անկեղծ, բայց շատ սովորական խօսքերն էլ, «Ի՞նչ էք ասում, Տոքթէօր, դուք կ՚առողջանաք։ Բնաւ մի յուսահատուէք...» կարծէք անիմաստ էին հնչում իմ իսկ ականջներում։

Եւ երբ ես նոյն թուականի Յունիսի սկզբներին վերադառնում էի Ֆրանսիայից, բժիշկ Շամլեանը չկար... Կատարուել էր իր եղերական նախագուշակումն իր մասին։ Եւ նա, բժշկական գիտութեան այդ բազմահմուտ զինուորը՝ պարտուել, պայքարի իր զէնքերը ցած էր դրել դարանամուտ մահուան առաջ, և իմ Երևան ժամանելուց 20 օր առաջ՝ Մայիսի 16ին հրաժեշտ էր տուել աշխարհին։

Կան մարդիկ, որոնց ճանաչելու, հասկանալու համար յաճախ տարիներ չեն բաւականացնում։ Իմ ծանօթութիւնը բժիշկ Շամլեանի հետ՝ մինչև իր ողբալի կորուստը, հազիւ ընդգրկեր մօտ երեք տարի։ Իսկ մենք մօտիկ և իրար հասկացող բարեկամներ դարձանք՝ մեր ծանօթութեան առաջին իսկ ամիսներին։

Եկէք՝ համառօտակի ծանօթանանք գիտութեան այս մարդու կեանքի մի քանի կարևոր գծերի և անցած ուղիների հետ։

Բժիշկ Պօղոս Շամլեանի ծննդավայրն է Թուրքիայի Իզմիր (Զմիւռնիա) քաղաքը, Պոլսից յետոյ 2րդ մեծ նաւահանգիստը՝ նստած Միջերկրականի արևմտեան ափին։ Մինչև 1915ը, Թուրքերի կողմից Մեծ Եղեռնի սանձազերծումը և գործադրումը, ապա, ի լրացումն այդ մեծածաւալ ոճրագործութեան, քեմալական արշաւանքը և Իզմիրի աղէտը՝ 1922 Սեպտեմբեր 1-10..., Իզմիրը հանդիսացել է արևմտահայ կուլտուրայի աչքի ընկնող օջախներից մէկը։

Բժիշկ Շամլեանի ծննդեան թիւն է 1894։ Նա սովորել է ծննդավայրի Մեսրոպեան վարժարանում, առաջին ուսուցիչներ ունենալով Եղիշէ Դուրեանին (Պետրոս Դուրեանի փոքր եղբայրը. հետագայում՝ վարդապետ, ապա՝ պատրիարք) Մ. Մամուրեանին, Յակոբ Գուրգէնին - երեքն էլ մտաւորական անուանի դէմքեր։

Բացառիկ ընդունակութիւնների տէր Պօղոս Շամլեանին, իր ուսուցիչները ուղարկում են Պէյրութ, որտեղ նա ընդունւում և 1914ին աւարտում է Ֆրանսիական բժշկական համալսարանը, ընտրելով մասնագիտութիւն՝ յատկապէս վիրաբուժութիւնը։ Նա փրկւում է մեծ եղեռնի եաթաղանից, սակայն իր ծնողները Իզմիրից աքսորւում և մորթոտւում են Տէր Զօրի անապատներում։

Այս անգամ Պէյրութի բժշկական համալսարանն է խրախուսում իր սանին և նրան ուղարկում Փարիզ, ուր նա սովորում և առաւել հմտութիւններ բերում վիրաբուժական իր մասնագիտութեան մէջ։ Բժիշկ Շամլեանը, 925ին, Փարիզից վերադառնում է Եգիպտոս և քոնքուրսով շարունակում է աշխատել Գահիրէի Ֆրանսիական մեծ հիւանդանոցում։

Մասնակցելով Սուտան մեկնող բժշկա - գիտական արշաւախմբին, բժիշկ Շամլեանը այդ երկրում երեք տարի աշխատել ու պայքարե՛լ է այնտեղ ծաւալուած համաճարակի դէմ, թէ՛ որպէս բժիշկ և թէ՛ վիրաբոյժ։ Սուտանից վերադառնալուց մի ժամանակ յետոյ, Շամլեանը մեկնում է Արժանթինա և աշխատում Պուէնոս-Այրէսի գլխաւոր հիւանդանոցում։

1946ին, բժիշկ Շամլեանը իր կնոջ հետ Եգիպտոսից տեղափոխւում է Հայաստան և սկսում է իր մասնագիտութեամբ աշխատել Երևանում, նախ՝ անուանի բժիշկ փրոֆեսէօր Եոլեանի հետ՝ 3րդ հիւանդանոցում, արժանանալով փրոֆեսէօրի բարձր գնահատանքին և գրաւոր գրական բնութագրին։

Այնուհետև, իր հայրենի՞քը, նրա ժողովրդին մօտիկից ճանաչելու ցանկութիւ՞նը. թէ՝ մի այլ մղում Շամլեանին՝ այդ բացառիկ էրուտիցիայի տէր մարդուն թելադրում են շրջել և իր մասնագիտութեամբ աշխատել Զանգեզուրում-Գորիս, Սիսիան, Ղափան, ապա՝ Արթիկ, Կամո..., և, համաձայն իր աշխատած այդ վայրերից տրուած գնահատական - վկայութիւնների, արժանանալով ժողովրդի և հիմնարկների յարգանքին ու համակրանքին։

Հիմա իւրաքանչիւր ընթերցող տեղին և տրամաբանական հետևեալ հարցը կարող է առաջադրել. ի՞նչու է այս բժիշկ - գիտնական մարդը շարունակաբար շրջել երկրից-երկիր, քաղաքից-քաղաք. միշտ փոխել իր աշխատանքի վայրերը՝ և՛ արտասահմանում, և՛ Հայաստանում, սկսած երիտասարդական տարիներից մինչև իր չափահասութեան տարիները. ընդհուպ՝ մինչև ծերութեան դռները։

Իմ միտքն էլ զբաղեցնող այս երևոյթը ինձ էլ ստիպեց մի անգամ շատ փափկանկատօրէն ակնարկել իրեն՝

— Տոքթէօր, ձեր այդ թափառումներն ու տեղափոխումները ինձ յիշեցրին յոյն մեծ փիլիսոփայ Տիոգինէսին. նրա «լապտերը»...։ Արդեօ՞ք դուք էլ.

Բժշկի համար կարծես քիչ անսպասելի իմ այս ակնարկումը՝ նա ընդունեց մի տխուր ժպիտով։

(Շար. տես էջ 4)

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԵԼԵԿՏՐԱՄԱԳՆԻՍԱՑԻՆ ԱԼԻՔՆԵՐԸ Կ'ԱՊԱԿԱՆԵ՞Ն ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

Վերջերս շատ մը գիտնականներ այն կարծիքը յայտնեցին՝ թէ ռատիոյի՝ և հեռուստատեսային կայաններու, ինչպէս ռատարի ելեկտրամագնիսային ալիքները կ'ապականեն մթնոլորտը և բացասական ազդեցութիւն ունին մարդոց վրայ։

Այսպէս, Իլինոյի Հայփըր Գոլճէն գիտնական Ս. Քոլպըլ սպիտակ առնէտներ դնելով հեռուստատեսութեան կայանի մը մօտ՝ որ իւրաքանչիւր քառ. սանթիմեթրի վրայ երկու միլիվաթ զօրութեամբ ելեկտրամագնիսային ալիքներ կ'արձակէր, հաստատեց՝ թէ կենդանիները զգալի փոփոխութիւններ ցոյց կու տան։ Օրինակ, այն առնէտները, որոնք աւելի երկար ժամանակ ենթարկուեցան ալիքներու ազդեցութեան, սկըսան աւելի զօրաւոր տրամադրութեան փոփոխութիւններ յայտնաբերել՝ քան ալիքներու չենթարկուած առնէտներ։ Խորհրդային գիտնականներ հաստատեցին Քոլպըլի փորձերը, ըսելով՝ թէ ելեկտրամագնիսային ալիքները կրնան աւելի մեծ էնզիմներ փճացնել։ Էնզիմները կարևոր փրոթէիններ են, անհրաժեշտ՝ մարմնի մէջ նիւթափոխանակութեան համար։ Քոլպըլ փորձեր կատարեց նաև կապիկներու վրայ, որոնք նոյն փոփոխութիւնները ցուցաբերեցին՝ ալիքներու ազդեցութեան տակ։

Կենդանիներու վրայ ազդելու համար բաւական եղած է մէկ քառ. սանթիմեթրի վրայ մէկ միլիվաթ, սակայն մեծ կայաններու մօտ ելեկտրամագնիսային ալիքներու ուժը՝ կը գերազանցէ արդէն մէկ քառ. սանթիմեթրի վրայ, իսկ ռատարի կայաններուն մօտ յայտնաբերուած են հարիւր միլիվաթ ուժով ալիքներ։

Գ. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ԱՆՈՒԱՆԻ ԵՐԳՉՈՒՀԻ ԱԼԻՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹՆԵՐԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Սոֆիայի Պուլկար Օփերայի կեդրոնի տնօրէնութիւնը, այս տարի ալ մասնաւոր հրաւէր ուղղած էր՝ Իսթանպուլի օփերայի տնօրէնութեան միջոցաւ, անուանի և համբաւաւոր երգչուհի՝ հայազգի Ալիս Մանուկեանին, որ ելոյթներ ունենայ Պուլկարիոյ մէջ։

Ընդառաջելով հրաւէրին, Տիկին Ալիս Մանուկեան Սոֆիա ժամանեց անցեալ Մայիսի 4ին, Կիրակի։

Անուանի երգչուհին՝ Երեքշաբթի, 6 Մայիս 1975, Ռուսէի օփերայի մեծ սրահին մէջ, ելոյթ ունեցաւ Վերտիի «Ռիկոլէթթօ» օփերային մէջ՝ Ճիլտայի դերով։

Տիկին Մանուկեան իր բարձր արուեստով և կատարողական մեծ թեքնիքով հմայեց՝ ամբողջութեամբ լի Քաստիլիոնին հանդիսականները, որոնք երկարատև ծափահարութիւններով իրենց խանդավառութիւնը յայտնեցին։

Տիկին Ալիս Մանուկեան Մայիսի 7ին մեկնեցաւ Փլովտիւ, այնտեղ ևս երկու անգամ հանդէս գալու համար նոյն օփերային մէջ։

Ռուսէ, 12 Մայիս 1975 — ՅԱԿՈԲ ԱԲԷԼԵԱՆ

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ԴԷՄ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎԱԽՃԱՆԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

պատերազմէն դուրս գալէ ետք, երբ լուծեցին իրենց իշխանութիւնը և զայն պատմութեան յանձնեցին, լինելով իմանք չմարսեցին այս անկումը և արտասահմանի աչք գործունէութեան լծուեցան գաղտնի կոմիտէի մը ձեռքին տակ, ու շփման մէջ մտան Թուրքիա գտնուող որոշ անձերու հետ և ուժ առած, Քեմալի յաղթանակէն ետք, ուզեցին կրկին մտնել Թուրքիա՝ դարձեալ միջամուխ ըլլալու համար կառավարութեան գործերուն։ Այս նպատակին հասնելու համար, անոնք հիմնած էին «տնտեսական» կազմակերպութիւններ, որոնցմէ յիշենք Իթթիհատականներու պարենաւորման նախարար Ղարա Քեմալի հիմնած ցանցը՝ «Միլլի Գանթարիէ» և այլ անուններու տակ։ Խռովարարութեան բոյներ էին այդ կազմակերպութիւնները և գաղտնի կը գործէին։

Մալթայէն վերադառնալէ ետք, ուր աքսորուած էին Անգլիացիներու կողմէ, Իթթիհատական Ղարա Քեմալ իբր սատակարարման պետ գլուխը անցաւ Իթթիհատական, Գալփային, Միլլի Ինթաար և այլ ընկերութիւններու, իր համախոհները գլուխը հաւաքեց և երեւութապէս այն առեւտրական էր թղթ, որ նպատակ ունէր վերականգնել այդ ընկերութիւնները և փրկել անոնց դրամագլուխը։ Ղարա Քեմալ գլխաւորողներէն էր՝ Քեմալի դէմ մահափորձը։

Հաճը Սամի, Քիւչիւք Թալաաթ պէյ, Նաիլ պէյ Պաթումի մէջ գաղտնի ժողովներէ ետք աշխատեցան գործակալներ ղրկել Թուրքիա, Իթթիհատը իրենց ընկերներուն հետ կապ հաստատելու։ Սահմանամերձ շրջանները այցելեցին, համոզուած էին՝ որ Քեմալ կորսնցուցած է իր ժողովրդականութիւնը և ազդեցութիւնը, երկրէն ներս, որ, ըստ իրենց, դէպի անիշխանութիւն կ'երթար։

Ղարա Քեմալ Պոլսոյ մէջ գինեվաճառի մը օրերուն տեսակցեցաւ Մ. Քեմալի ներկայացուցիչներուն հետ և պայման դրաւ՝ որ Միլլի շարժումը կարեւորութիւն տար Իթթիհատական շարժումին և Իթթիհատը կուսակցական հանդիսանար Անատոլուի ազգայնական շարժումին։

Իզմիրի մէջ Ղարա Քեմալ նոյն առաջարկները կրկնեց Մ. Քեմալի և արտօնութիւն խնդրեց անկէ, որ Անգարա գայ և աշխատի։

Ղազի թելադրեց որ Ղարա Քեմալ և իր Իթթիհատական ընկերները՝ որպէս պարզ անհատներ գործեն, մինչ Ղարա Քեմալ կը պահանջէր, որ նոր ընտրութիւն ըլլայ և իր մարդիկը անդամակցին կեդրոնին։ Ան և իր ընկերները ամէն գնով կ'աշխատէին վերականգնել Իթթիհատը՝ տարբեր ծրագրով։

Ապա Իզմիրի մէջ Ղարա Քեմալ Իթթիհատական իր ընկերներուն հետ գաղտնի ժողով գումարեց և անոնք պահանջեցին՝ իր գերագոյնը լսելէ ետք, որ ամէն գնով վերականգնի Իթթիհատը։ Անոնց մէջ էր Իզմիրի մէջ կախաղան հանուած Շիւքրի պէյ։

Ըստ փաստաթուղթի մը՝ որ փաստաբանը ձեռք ձգած էր, այսպէս կը բացատրուէր կառավարութիւնը՝ Իթթիհատ պարագլուխներուն կողմէ.

«Անատոլուի մէջ հետզհետէ կը ստուարանան մեր ուժերը, ուստի անհրաժեշտ է շուտով ծրագիր մը կազմել նախկին Իթթիհատականները միակէտի մը շուրջ համախմբելու համար։ Եթէ ցրուած մնանք, ինկերը զինուորականներու ձեռքը կը մնայ»։ Կը հետևի թէ Իթթիհատ և նորակազմ Թէrաffը Փէrվէr իրար կը լրացընէին։ Ճաւիտ պէյի տան մէջ գաղտնի ժողովներ սկսած էին գումարել։ Ճաւիտ արտասահմանի հետ սերտ կապերու մէջ էր։ Թէrաffը Փէrվէr կուսակցութեան պարագլուխներն էին Ղարա Քեմալ, Րաուֆ, Շիւքրի և Ալի Ճուատ (Ճէպպոյ)։

Կազմուած էր նաև Ճէմիյէթի Հաճիէ գաղտնի կոմիտէն և նոյն նպատակով կազմուած էր նաև ուրիշ կոմիտէ մը արտասահմանի մէջ և երկուքը իրարու հետ կապ հաստատած էին։

Անգարայի դատավարութեան ընթացքին պարզուեցաւ, որ ըստ Ճաւիտի, այդ գաղտնի ծրագիրը մշակուած էր իր տան մէջ գումարուած ժողովներու ընթացքին եւ թէ Իթթիհատի լուծումէն ետք կային մարդիկ, որ որոշած էին ամէն գնով Իթթիհատը վերականգնեցնել։ Տուներէ գրաւուած փաստաթուղթերը ցոյց կու տային, թէ Իթթիհատը ձեռնածալ չէր նստած և բազմաթիւ թեւերով ծածկաբար կը գործէր, ամէն ինչ մանրամասնօրէն հաշուելով և սպասելով պատեհ առիթին, մահացու հարուածը տալու և իշխանութեան տիրանալու համար։

Հ. ՓԱՆՓՐՈՒՆԻ

(Մնացեալը յաջորդ թիւով)

ԶԱՀԱԿԻՐ
ԵԳԻՊՏԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
12 ՅՈՒՆԻՍ 1975

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՎԻԳԷՆ ԹԱՇՃԵԱՆ ՄՐՑԱՆԻՇ ՀԱՍՏԱՏԵՑ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Զահակիր»ի)

Ամերիկեան մարզական լրագրութեան մէջ հազուադէպ է հանդիպիլ հայ ախոյեաններու: Այդ հազուադէպներէն մին հանդիսացաւ Հալէպէն (Սուրիա) Ամերիկա հաստատուած՝ 20 ամեայ Վիգէն Թաշճեանը, որդին Նիւ Եորքաբնակ Տէր և Տիկին Գառնիկ Թաշճեանի։

Վիգէն, «Քուինզ «Գոլէճ»ի ուսանող մը, անցեալ Մայիս 27ին և 28ին տեղի ունեցած միջգոլէճական կոլֆի (Colf) մրցումներուն, երկու անգամ առաջնութեան տիրացաւ՝ 72 և 74 կէտերով: Իր մարզիչը ամերիկացի լրագրողներուն յայտարարած է, թէ մարզիչի (fոչ) իր ասպարէզի ամբողջ շրջանին, ոչ մէկ մրցորդ տիրացած է այդ նշանաւոր 72 մրցանիշին։

Վիգէն Թաշճեանի մասին մեծ գովեստով արտայայտուած են «Նիւ Եորք Թայմզ», «Լոնկ Այլընտ Փրէս» և այլ ամերիկեան թերթեր:

Նիւ Եորք, 23 Մայիս 1975

Խ. Ն. ՄԱԿԱՐԵԱՆ

«ՐԷՅՆՋ» ՄԵԼԱՆԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆՔԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

«Ալ Ահրամ» հաստատութեան հաշուիչ մեքենաներու կեդրոնին մէջ, տեղի ունեցաւ հինգերորդ վիճակահանութիւնը՝ «ՐԷՅՆՋ» հաստատութեան կազմակերպած մեծ մրցանքին։

Վիճակահանութիւնը կատարուեցաւ յանձնախումբի մը հսկողութեամբ. որ կազմուած էր հաշուիչ մեքենաներու կեդրոնի տնօրէն՝ Ալի Ղունէյմէ, «ՐԷՅ Ջ» մելանի գործարանի սեփականատէր՝ Տիգրան Յ. Պօղոսեանէ, «Ալ Ահրամ»ի ծանուցումներու տնօրէնութեան փոխ նախագահ՝ Մահամէտ Սամէյէ և «Ալ Ահրամ»ի ծանուցման գործակալութեան կողմէ՝ Պր Սակտի Սամանէ։

«Ալ Ահրամ»ի ուղղարկուած 213 հազար նամակներէն զատուեցան ճիշդ պատասխան պարունակող 15.318 նամակները, որոնք թուագրուեցան և ապա հաշուիչ մեքենայի միջոցաւ կատարուեցաւ վիճակահանութիւնը, որ տուաւ հետեւեալ արդիւնքները.

Ա. մրցանակը, 300 ե. ո., շահեցաւ Րշտա Մահմուտ, Աղեքսանդրիա (Թահէր Պէյ միջն, վարժարանի աշակերտ), երկրորդը՝ 100 ե. ոսկի, Ապտէլ Րահման Ապտէլ Ատէր (Հաուամտիա), երրորդը՝ 50 ե. ոսկի, Խալիլ Կամշան (Աղեքսանդրիա), չորրորդը՝ 50 ե. ոսկի, Ալա Ապտէլ Ազիզ (Մանսուրա)։ «Ահլի» ակումբը ես ստացաւ 100 ե. ոսկի իբրև նուէր։

Հինգերորդէն մինչև քսաներորդ մրցանակը շահողները պիտի ստանան «ՐԷՅՆՋ» հաստատութեան արտադրութիւններէն արժէքաւոր նուէրներ։

Մօտերս հանդիսութիւն մը տեղի պիտի ունենայ «Ալ Ահրամ»ի տան մէջ, ի ներկայութեան Ահլիի և Թերսանայի վարչական խորհուրդներու անդամներուն և մարզական թղթակիցներուն։ Այս հանդիսութեան ընթացքին տեղի պիտի ունենայ մրցանակաբաշխութիւնը։

«ՐԷՅՆՋ» մելանի հաստատութիւնը կը շնորհաւորէ բախտաւորները և կը մաղթէ բոլոր մասնակցողներուն, նորանոր յաջողութիւններ՝ յառաջիկայ մրցանքներու ընթացքին:

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԱՍԱՏՈՒՐ Յ. ՄԱԿԱՐԵԱՆ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Ան վերակազմած կամ բոլորովին նոր կազմած է Լիբանանի մէջ բազմաթիւ մասնաճիւղեր:

Իբր հասարակական գործիչ՝ ան եւս մը ազգային մարմիններու մէջ՝ Պոլիս, Յունաստան եւ Կիպրոս, պատասխանատու պաշտօններ վարած է:

Իբր գրչի մարդ՝ հրատարակած է «Յուշագիրք Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ» հայ գաղութներու ընդարձակ գործը: Եղած է հիմնադիրներէն եւ գլխաւոր աշխատակիցներէն մին Սելանիկի մէջ հրատարակուած «Արեւելք» օրաթերթին, ինչպէս նաեւ տարիներով աշխատակցած է սփիւռքահայ բազմաթիւ թերթերու, կրթական, պատմական, մարզական եւ այլազան յօդուածներով ու թղթակցութիւններով։

Թարգմանած է բազմաթիւ հերոսուածներ օտար բանաստեղծներէ, որոնցմէ մաս մը հրատարակուած են օրաթերթերու եւ պարբերաթերթերու մէջ։

Ոլբ. Մակարեան գրելով զբաղեցաւ իր կեանքին մինչեւ վերջին օրը: Կը թողու բազմաթիւ հրատարակելի յօդուածներ եւ ուսումնասիրութիւններ՝ ազգային, մարզական եւ պատմական զանազան նիւթերու շուրջ։

1961ին հանգստեան կոչուելէ ու ժամանակ մը Պէյրութ մնալէ ետք, ան անցած է Գահիրէ, ուրկէ 1971ին հաստատուած էր Ամերիկա, իր հարազատներուն մօտ, նախ՝ Նիւ Եորք եւ մօտ տարի մը առաջ ալ Լոս Անճելըս, ուր վրայ հասաւ մահը։

Մեր խորունկ և զգածուած ցաւակցութիւնները՝ իր դուստրերուն և սգակիր պարագաներուն։

«ԶԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տոքթ. և Տիկին Հանրի Բետրեան 100 ե. գ., կը նուիրեն՝ Օր. Նորա Ալիքսանեանի ընդ՝ Պր. Վահէ Սեդրակեանի (Պէյրութ) նշանախօսութեան բարեբաստիկ առթիւ՝ վասն խնդակցութեան:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Վահան Զէչճէնեան և զաւակունք՝ Հարի և Րաֆֆի, իրենց շատ սիրելի հօր և մեծ հօր՝ ազգայնալ Գրիգոր Զէչճէնեանի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	200
Ազքատախնամին	200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	200
«Արև»ին	200
«Զահակիր»ին	200

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Սրահիս տարեկան ձեռնարկին առթիւ, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Տէր և Տիկին

Հայկազուն Քիւրքճեան	1000
Պր. Նիքոլա Իպրահիմ	1000
Պր. Արթօ Սարաֆեան	500
Պր. Համօ Կարսեան	200
Տէր և Տիկ Պերճ Տէրվիշեան	100
» » Կարօ Ներսէսեան	100

Իրենց սիրեցեալ հօրաքրոջ՝ Երիցուհի Զապէլ Նալպանտեանի (Հալէպ) մահուան կսկծալի առթիւ փոխան ցաւակցական հեռագիրի՝ Տէր և Տիկին Զաւէն Գալաճեան և զաւակը Վահէ կը նուիրեն 200 ե. գ.։

Երիցուհի Զապէլ Նալպանտեանի (Հալէպ) մահուան տխուր առթիւ փոխան ցաւակցական հեռագիրի կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Դանիէլ Ծոճոեան (Աղեքս.)	200
Տէր և Տիկ. Սարգիս Գալաճեան	100
Տիկին Անոյշ Գալաճեան և զաւակը Մարտիրոս	100

Ողբ. Յօզոս Յակոբեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Տէր և Տիկին Զաւէն Գալաճեան կը նուիրեն 100 ե. գ.:

ՍՏԱՑԱՆՔ

«ԻՄԱՑԱՐԱՆ» պրակ 3րդ, նուիրուած Եղեռնի Վաթսունամեակին։ Գրութիւններ՝ 60 ամեակի Յուշագիր ՄԱԿին, Վ. Թէքէեան, Յովհ Շիրազ, Ս Պարթեւեան, Վ. Տէրեան, Ա. Իսահակեան, Վ. Վարժապետեան, Վ Դաւթեան, Լ. Թոռոսեան, Կարօ Վարժապետեան եւ ուրիշներ։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍՈՒՄ

— Ի՞նչ էք կարծում, այստեղ արևածա՞գ է պատկերուած, թէ մայրամուտ։

— Մայրամո՛ւտ։

— Ինչի՞ց ենթադրեցիք։

— Հեղինակը ծանօթ է. նա արևածագից առաջ զարթնողը չի:

ՈՒԺԵՂ ՁԵՆՔ

— Այս գիշեր լսում էի ձեր նուագը ու չէի կարողանում քնել։

— Էհ, ժամանակ էի սպանում:

ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ

— Ի՞նչ արժէ ձուն։

— Սաղլամները քսան կոպէկ, ջարդածները՝ տասնհինգ։

— Որ այդպէս է, ինձ համար քսան ձու ջարդէք:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳԱՀԻՐԷ

Շաբաթ, 21 Յունիս 1975, կ. ե. ժամը 8ին

ԶԲՕՍԱՊՏՈՅՏ ԴԷՊԻ «Vue des Pyramides»ի ԳԱԶԻՆՈՆ

ՀԱՆԳՍՏԱՒԷՏ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՆԵՐՈՎ

ՀԱՃԵԼԻ ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ ԵՒ ՊԱՐ

Մեկնում Ընթերցասրահէն ժամը ճիշդ 8ին։ Վերադարձ առաւօտեան ժամը 1ին մինչև Հելիոպոլիս։

Մասնակցութեան սակը կը պարունակէ

ԵՐԹԵՒԵԿ ԵՒ ՃԱՇ (ԷՍՔԱԼՈՓ ՓԱՆԷ ԵՒ ՄԱՔԱՐՈՆԻ)

ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ 75 Ե. Դ.

ՈՉ-ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ 85 Ե. Դ.

Արձանագրութեան համար դիմել Հայկական Ընթերցասրահ՝ ամէն երեկոյ ժամը 8.30-10 (Հեռ. 934908)։

ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԵՒ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ (ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ)

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ

ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱՒԷՆ Ս. ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ

ՊՐ. ՄԱՐՏԻԿ ՋԱՐՊՀԱՆԷԼԵԱՆԻ

Ատենապետ Պատկ. Թեմական Ժողովի

Կիրակի, 15 Յունիս 1975, կ. ե. ժամը 6ին

ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ «ԿՈՄԻՏԱՍ» ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԲԱԶՄԱՀՄՈՒՏ ՆՈՒԻՐԵԱԼԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

— Տիոքինէսի լապտե՛րը...: Ապա՝ նոյնի ֆրանսերէնը, «Լա լամբ տեօ Տիոժէն»։ Է՛հ, սիրելիս։ Տիոքինէ՞սն ուր, ես՝ ուր: Ո՞վ գիտէ։ Գուցէ կայ որոշ նմանութիւն իմ թափառումների, և մեծ փիլիսոփայի վարքագծի միջև։

Իսկ իրեն մօտիկից ճանաչողների եզրակացութի՞ւնը.- Բժիշկը հետապնդել է հիմնականում երկու նպատակ՝ ճանաչել, ուսումնասիրել նոր միջավայրեր. նոր մարդկանց. ապա՝ որոնել արդարացի մօտեցում և գնահատութիւն: Այս կամ այն անարդարացի երեւոյթի կամ վերաբերմունքի մասին իր անբաւականութիւնը, նա գրոյցի նիւթ չէր դարձնում. այլ՝ պահում էր իր սրտում:

Ցատկանշական և ուշադրութեան արժանի պիտի համարել այն, որ բժիշկ Շամլեանը իր կեանքի զիկզակումներ/, բաւականաչափ փշոտ և դժուարին ուղիների վրայ, ձեռք էր բերել լայն ծանօթութիւն՝ հայ ժողովրդի, ինչպէս նաև հին Յունաստանի և Հռոմի պատմութեան և փիլիսոփայական զանազան ուղղութիւնների մասին: Գիտէր չորս եւրոպական և չորս արևելեան լեզուներ։

* * *

Մեր հայեացքներով և համոզումներով ես և բժ Շամլեանը կանգնած էինք տարբեր գետինների վրայ. Սակայն այդ հանգամանքը բնաւ չխանգարեց, որ մենք նոյն գաղափարական հարցերով իրար հետ խօսենք, կարծիքների ու տեսակէտների փոխանակութիւն ունենանք շատ հանգիստ, վայելուչ ձևով: Չեմ յիշում որ ես երբեւէ թոյլ տուած լինեմ կրքոտ հակաճառութիւն՝ պատկառելի այս անձնաւորութեան հետ: Տեսնում էի, որ իմ հանդիպումները իր մօտ, յատկապէս՝ վերջին մէկ, մէկուկէս տարին, որքան ինձ, նոյնքան հաճելի էին իրեն համար: Իմ՝ հիւանդ բարեկամիս այցելելու տխուր պարտականութիւն, նրան՝ նորայայտ բարեկամին տեսնելու ցանկութիւն։ (Յատուկ՝ ամէն մի հիւանդի)։ «Ո՞ւր չես, Արշաւիր։ Այս քանի օր չ՝ ես երևացել: Չե՞ս գիտեր, որ կարօտում եմ...»:

Բժշկի հայեացքների և հարցերի մօտեցման եղանակի մէջ, նկատելի էր աստուածաբանական թեքում՝ կաթոլիկական դաւանանքի որոշակի ազդեցութեամբ: Նա շատ բարձր էր գնահատում ֆրանսիական յեղափոխութեան դերն ու նշանակութիւնը և նրա սկզբնաւորման գործիչներին։ Բաւարար ծանօթութիւն ունէր ուտոփիստ սոցիալիստների, նաև Հեկելի, Գանթի, Հեոլպախի և այլ ուղղութիւնների մասին։ Մարքսի ուսմունքի, պատմական, դիալեքտիքական մաթերիալիզմի վերաբերեալ իմ մտքերին ու տեսակէտներին՝ նա որոշ դէպքերում համամիտ գտնուելով հանդերձ, շատ հանգիստ ձևով դնում էր նաև՝ իր առարկութիւնները։ Բժիշկը այն տեսակէտին էր, որ գաղափարի և համոզմունքների հարցում անհրաժեշտ չէ առանձին աքթիւութիւն հանդէս բերել...։

— Մարդ արարածը,- ասում էր մեր բժիշկը,- բանի մը պէտք է հաւատայ. Թող երթայ հաւատայ: Չհաւատացողն ալ՝ թող չհաւատայ (Ես ժպտում էի):

Քիչ յետոյ մի նոր փիլիսոփայութեամբ՝

— Ոչ մի բանի չհաւատալը, ըստ իս, ինքնին որևէ հաւատք ունենալ է նշանակում...։

(Դու հաւատում ես քո չհաւատալուն...)։

Եզրակացութի՞ւն։ Ի վերջոյ, մենք երկուս էլ մնում էինք հաւատարիմ մեր տեսակէտներին եւ համոզմունքին։

(Վերջը յաջորդով)

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص ب ٢١١١ بالقاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرو بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef ; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 581—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒՆԻՍ 1975 | ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒՔԷ 4 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ٥٨١ — الخميس ١٩ يونيو ١٩٧٥

ՅԱՐԳԱՆ՛Ք ՔՍԱՆՆԵՐՈՒՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԵԹԷ ՅԱՋՈՂԷՐ...
(ՔՍԱՆ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐՈՒ ԱՌԻԹՈՎ)

ՀԱՅԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

1909ին՝ Ատանայի մէջ երեսուն հազար հայեր ջարդուեցան՝ Թուրք իշխանութեանց կողմէ զէնք ստացած խուժաններով։ Իբր թէ «կարգը պահպանելու» համար՝ հոն փութացին թուրք զինեալ խումբերը։ Ասոնք՝ խուժանին պակաս թողածը իր լրումին հասցուցին...։ Եւ ասիկա՝ ճի՛շդ վաղորդայնին այն աքթին, որ կոչուեցաւ Սահմանադրութեան հռչակում, «Ազատութիւն, եղբայրութիւն, հաւասարութիւն» նշանաբանով...

1910ին, Թուրք կառավարութիւնը ձեռք անցուցած՝ «Իթթիհատ վէ Թերաքքը» կուսակցութեան ազգայնամոլ «Երիտասարդ Թուրքերը», մէկ կողմէն գաղտնաբար կ'որոշէին բնաջնջել հայ հասարակութիւնը, և միւս կողմէն «համերաշխութեան ու համագործակցութեան» թատերախաղը բեմադրելով՝ «մէջլուսական աթոռներ կ'ընծայէին հայ կուսակցութիւններուն, զանոնք քնացնելու համար...։

ՏՈՔԹ. ՊԷՆՆԷ

Այս խաղին զոհ գնաց դաշնակցական կուսակցութիւնը և քանի մը երեսփոխանական աթոռներու և միւտիրի պաշտօններու փոխարէն՝ դաշնակցեցաւ Իթթիհատի հետ։

Այս խաղին չենթարկուեցաւ Հնչակեան կուսակցութիւնը, որ, յատկապէս՝ բանուորներու, երկրագործներու և պաշտօնեաներու ընկերային վիճակին բարելաւման առաջադրութեամբ՝ համաձայնութիւն կնքած էր Թուրք «Իթիլաֆ» կուսակցութեան հետ, որ ազգայնամոլական կազմակերպութիւն մը չէր, փանթուրանականութիւն և փան-Թուրքութիւն երազող՝ Իթթիհատի նման։

Ասկէ կը հետեւցուի, որ 1887ին հիմնուած Հնչակեան Կուսակցութիւնը իսկութեան մէջ յեղափոխական կազմակերպութիւն մը չէր, այլ զուտ բարեկարգչական և ինքնապաշտպանական։ «Հայ Յեղափոխական դաշնակցութիւն» անունը իրաւունք տուաւ Թուրքերուն ըսելու՝ որ «հայերը Թուրքիոյ կառավարութեան տիրանալ կ'ուզեն»...

Հնչակեան կուսակցութեան ղեկավարներէն Փարամազ՝ դիւանագէտ և հեռատես գործիչ մըն էր։ Ան շատ լաւ կը ճանչնար վեց հարիւր տարի ստրուկ դարձուած հայութիւնը. և գիտէր՝ թէ տակաւին հայերը չեն կրնար յեղափոխութիւն կատարել։ Ատկէն, Զէյթունի և Սասունի հայոց ըմբոստութիւնը՝ յեղափոխութեան փորձ չէր, այլ պարզ ինքնապաշտպանութիւն։

1913ին, Սելանիկի մէջ տեղի ունեցած իրենց մեծ համագումարին, Իթթիհատական Թուրք ազգայնամոլները վաւերացուցին իրենց հրէշային ծրագիրը, որ էր՝ բնաջնջել հայութիւնը, երկրին դիմագիծը բոլորովին թրքականացնելու համար։ Իթթիհատը՝ ա՛ւելկումներով և հալածանքներով չէզոքացուց Իթիլաֆը, և միատէրը դարձաւ Թուրք կառավարութեան։

Փարամազ՝ իրեն երախտապարտ Թուրքէ մը իմացաւ, որ Երիտասարդ Թուրքերը որոշած են բնաջնջել հայութիւնը։ Եղբայրաբար խորհուրդ կուտային Փարամազին, որ իրեններն առնելով հեռանայ երկրէն։

Արի գործիչ Փարամազ, փոխանակ հեռանալու, աւելի մխրճուեցաւ այս հարցի էութեան, և, Պատրիարքարանի մէջ թէ Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատասխանատուներուն մօտ կատարած իր դիմումներով՝ ուզեց որ համազգային ինքնապաշտպանութեան մասին մտածուի։

Ցաւալի է արձանագրուած տեսնել պատմութեան էջերուն մէջ, որ Ազգային Վարչութեան կարեւոր անդամները, Պատրիարքը ինքն ալ, տարակուսանքով

(Շար. տես էջ 3)

ՄԵԾՆ ՓԱՐԱՄԱԶ

ՄԱՏԹԷՈՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Յաջորդ թիւով՝

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆԺԽՏԵԼԻ ԵՒ ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ԵՂԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«... Երբ Վ. Ի. Լենին յարգանք կը մատուցանէ Քսաններուն եւ անոնց պատկանած Կուսակցութեան»։

Ականատեսի վկայութիւններ՝ վեթերան ընկեր Տօնապետ Սիմոնեանէ։

ՎՍԵՀԱՓԱՌ ՎԱԶԳԷՆ ԱՌԱՋԻՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Պաշտօնական ընդունելութիւններից յետոյ որոնք ունեցաւ Սուրբ Էջմիածնի Մայր Աթոռի պատուիրակութիւնը՝ Վեհափառ Վազգէն Ա.ի գլխաւորութեամբ Սոֆիայում, Մայիսի 21ին պատուիրակութեան անդամները, պուլկար Ուղղափառ Եկեղեցիի Սուրբ Սինոդի բարձրաստիճան հոգեւորականների ընկերակցութեամբ մեկնեցին Վառնա, ուր դիմաւորուեցին Վառնայի Մեթրոփոլիթի կողմից։ Յարգելի հիւրերը հանգրուանեցին «Զլաթնի Փյասըցի» Սեւ ծովու ամառանոցային «Ինթերնացիոնալ» հիւրանոցում, ուր եղան և հանդիպումները։ Յաջորդ օրը, երեկոյեան, Կաթողիկոս Վազգէն Ա. և նրա շքախմբի անդամները այցելեցին Վառնայի հայկական եկեղեցին և մասնակցեցան տեղի ունեցած արարողութեանը։

Երկու օրուայ ընթացքում Հայաստանեայց Եկեղեցիի պատուիրակութիւնը հնարաւորութիւնը ունեցաւ հանգստանալու Սեւ Ծովի ափին, և ծանօթանալու տեսարժան վայրերու և սոցիալիստական մեծ շինարարութեան հետ, որը տեղի է ունենում Վառնայի շրջանում։ Պատուիրակութիւնը այցելեց Պալչիք քաղաքը, ծանօթացաւ «Ալպենա» Նոր ամառանոցին և եղաւ Նախկին արքունական պալատում։

Մայիս 24ին, Հայաստանեայց Եկեղեցիի պատուիրակութիւնը մեկնեց Պաչքովօ վանքը, ուր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. և Ն. Ս. Պուլկարիոյ Տ. Մաքսիմ Պատրիարքը սրբագործութիւն կատարեցին այս հնադարեան վանքում, հանգուցեալ Ն. Ս. Քիրիլ պատրիարքի յիշատակին։

Յաջորդ օրը, Վեհափառը իր շքախմբով հասաւ Փլովտիւ, ջերմօրէն ընդունուելով տեղւոյն հոգեւորականներից, Սովետական հիւպատոս Արխիփովից, Փլովտիւի քաղաքապետ Տիրան Բարիկեանից, Փլովտիւի հայկական եկեղեցիի և «Երեւան»ի վարչութեան անդամներից։

Նոյն օրը Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի գլխաւորած պատուիրակութիւնը այցելեց սովետական բանակի «Ալեոշայի» յուշարձանը և պայքարում զոհուածների գամբարանը ու ծաղկեպսակներ զետեղեց։ Պատուիրակութեանը ուղեկցում էին Սուրբ Սինոդի բարձրագոյն հոգեւորականներ, Փլովտիւի քաղաքապետ Տիրան Բարիկեան, Սովետական Միութեան Փլովտիւի հիւպատոս Արխիփով։ Ընկեր Տ. Բարիկեան բացատրութիւններ տուեց հիւրերին Փլովտիւի զարգացման վերաբերեալ, իսկ յետոյ քաղաքապետարանի հին և վերակառուցուած ընդունարանում, ի պատիւ հիւրերին և ընկերակցողներին, Տ. Բարիկեան տուեց քօքթէյլ։

Փլովտիւի հայկական եկեղեցիին մէջ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. և Նրա շքախմբի անդամները մեծ պատարագ կատարեցին, որի ընթացքին փառաբանուեց երկու քոյր եկեղեցիների և հայ և պուլկար ժողովուրդների բարեկամութիւնը, եղբայրութիւնը և համագործակցութիւնը՝ յօգուտ աշխարհի խաղաղութեան ամրապնդման։

Ի պատիւ պատուիրակութեանը, Փլովտիւի եկեղեցական վարչութիւնը «Թրիմոնցիում»ի սրահներում տուեց յատուկ ընդունելութիւն, որին ներկայ էին պատուիրակութեան անդամները, նրանց ուղեկիցները՝ Ն.Ս.Տ. Մաքսիմի գլխաւորութեամբ, Փլովտիւի քաղաքապետ Տ. Բարիկեան, ՍՍՀՄ Փլովտիւի հիւպատոս Արխիփով, պուլկարահայ Թեմական խորհրդի ատենապետ Օ. Ասլանեան, «Երեւան»ի տեղւոյն մասնաճիւղի Նախագահ Կ. Քափուլեան և բազմաթիւ եկեղեցական հասարակական, քաղաքական և մշակութային գործիչները։

(Շար. տես էջ 2)

ՔՍԱՆ ԱՆՄԱՀՆԵՐԸ

Դա ձեալ այս գիշեր յուշերն անցեալին,
Սարսուռ կ'ազդէին իմ դիւրազգաց սրտին,
Աչերուս առջեւ անմահներն կեցած՝
Քսան զոհերը ձողերէն կախուած...։

Պահ մը ակնարկս պի՛ս պի՛ս սեւեռուն,
Կը դիտեմ անոնց սիրտեր դիւցազուն,
Որք ազատատենչ մարմնացումն հայուն,
Եղան ողջակէզ ազգութեան սիրոյն...։

Քսան զոհերուն անունը անմահ
Հայոց սրտերուն դրոշմուած մնայ.
Եւ դարէ ի դար դրոշմ հայկական,
Վեհ իտէալներով մնայ անսասան...։

Եւ անոնց անմահ յուշարձան մի օր,
Պիտի կանգնի մեր մայր հողին վրայ,
Հայ նահատակաց անունը կրող,
Կոչողը բիւրեղ՝ նշան իբր ոխ

Գ. ՇԱՄԱԼԵԱՆ

ՊՍԱԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ Շաբաթ, 14 Յունիս 1975, կ. ե. ժամը 5.30ին, Մոնթրէալի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ հարսանեկան արարողութիւնը եւ պսակադրութիւնը գանատաբնակ մեր վեթերան ընկեր եւ թերթիս բարեկամ՝ Տէր եւ Տիկին Նուպար Սուքիասեանի դստեր՝

ՕՐ. ՆԱԻՐԱՅԻ Ն. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆԻ

ԸՆԴ

ՊՐ. ՊԵՏՐՈՍ ՄԱԹՈՍՕՂԼՈՒԻ

որդին՝ Տէր եւ Տիկին Պօղոս Մաթոսօղլուի։

Խաչեղբայրութիւնը ստանձնած էին՝ Տէր եւ Տիկին Վարուժան Ստեփանեան։

Հարսանեկան արարողութենէն ետք, ժամը 7ին, հրաւիրեալները ներկայ գտնուեցան մեծ ընդունելութեան մը՝ Մոնթրէալի համալսարանին «Կրան Սալոն»ին մէջ, ու իրենց ջերմագին շնորհաւորութիւնները ըրին նորապսակ ամոլին եւ անոնց ծնողաց ու պարագաներուն։

«Ջահակիր» իր կարգին ջերմօրէն կը շնորհաւորէ նորոգ ամուսնացեալ ամոլը, ծնողները՝ Տէր եւ Տիկին ընկեր Նուպար Սուքիասեանը, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Մաթոսօղլուն եւ բնական բոլոր պարագաները, մաղթելով նորապսակ զոյգին երկար ու երջանիկ տարիներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԷՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՆԿԱՐՆԵՐ

Մեր անցեալ թիւով գրած էինք Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի Տարեկան Մեծ Պարահանդէսին գտած նիւթական եւ բարոյական մեծ յաջողութեան մասին։ Ստորեւ յիշատակի երկու լուսանկարներ «Օպէրժ Տէ Փիրամիտ»ի մէջ տեղի ունեցած այդ պարահանդէսէն։

Օրուան մեծ բաղդաւորը՝ Տիկին Պօղոսեան, ձեռամբ «Air France»ի ծանուցմանց բաժնի տնօրէն՝ Պր. Խալիլ Աուասի, կը ստանայ վիճակահանութեան առաջին պարգեւը՝ օդանաւի տոմս մը (Գահիրէ - Փարիզ - Գահիրէ)։

Այս առթիւ նշենք, որ ձեռնարկը իրենց ներկայութեամբ քաջալերող բազմաթիւ ազգայիններու շարքին, մաս կը կազմէին նաեւ սրահին բարեկամները՝ Տէր եւ Տիկին Ժիլպէր Ցովակիմեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Ալթունեան, ի չգիտս նաեւ Տէր եւ

րոյական յաջողութեան

Մասնաւոր շնորհակալութիւն AIR FRANCE օդանաւային ընկերութեան տնօրէնութեան, որ սիրայօժար կերպով օդանաւի տոմս մը՝ Գահիրէ - Փարիզ - Գահիրէ (արժէք 162 եգ. ոսկի) նուիրեց իբր Ա.

Պարահանդէսին յայտնութիւնը՝ Օր. Սրուն Քէչէճեան եւ իրեն ընկերացող հայկական «Սեւան» նուագախումբը ելոյթի ընթացքին։

Տիկին Հայկ Իրատեան՝ որուն ուղղեալ մասնաւոր շնորհակալական խօսք ունի սրահի վարչութիւնը, իր այս տարեկան ձեռնարկին Պր. Իրատեանին բերած անձնուէր աջակցութեանը համար։

Հայկական Ընթերցասրահի վարչութիւնը, նոյնպէս հրապարակ Պարահանդէսին վիճակահանութեան։

Սրահի վարչութիւնը շնորհակալութեան մասնաւոր խօսք ունի, Հալէպի շնորհալի հայուհիներէն՝ Հ.Մ.Մ.ական Օր. Սրուն Քէչէճեանի, ինչպէս նաեւ սրահին «Սեւան» նուագախումբին անդամներուն եւ անոնց ղեկավարին՝ Պր. Լեւոն Եկաւեանին, որոնք իրենց սիրայօժար մասնակցութեամբը եւ հայկական երգերու նոր յայտագիրի մը գործադրութեամբը՝ երեկոյթին խանդավառութիւնը բարձրացուցին։

Շնորհակալութեան մասնաւոր խօսք նաեւ սրահին բոլոր այն գործօն անդամ-անդամուհիներուն եւ համակիրներուն, որոնք ամէն ջանք չխնայեցին՝ այս ձեռնարկին կատարեալ յաջողութեան ի նպաստ։

ՖՐԱՆՍԱ

ԳԱՒՈՒՔ ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐԷ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Փարիզի Գանատական Դեսպանատան Մշակութային Կեդրոնին կողմէ խմբագրութեանս ուղարկուած հրաւէրէն մեծ հաճոյքով տեղեկացանք, որ անցեալ Հինգշաբթի, 12 Յունիս 1975, կ.ե. ժամը 6.30ին, Փարիզի Գանատական Մշակութային Կեդրոնին մէջ, լուսանկարչական արուեստի նուիրուած բառակի ցուցահանդէսին մէկ բաժինը նուիրուած է՝ աշխարհահռչակ լուսանկարիչ եւ մեր սիրելի բարեկամ Գաւուքի զուգաւոր լուսանկարներուն՝ «Նկարիչի մը աչքերով» վերտառութեամբ։

Լուսանկարչական արուեստին նուիրուած այս նշանակալի իրադարձութեան՝ հայ արուեստագէտի մը բերած մասնակցութիւնը, պատիւ կը բերէ ոչ միայն Գաւուքի, այլ ողջ հայութեան։

Սրտանց կը շնորհաւորենք զինքը եւ աննախընթաց յաջողութիւն կը մաղթենք մեր սիրելի բարեկամին ու իրեն օժանդակող եւ գործակցող՝ Տիկին Լիւսի Գաւուքի եւ որդւոյն՝ Պր. Օննիկի։

ՎԵՀ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

(Շար. Ա. էջէն)

(Շար. Ա. էջէն)

Միւս օրը, Սոֆիայի Սովետական Միութեան դեսպան՝ Վըլատիմիր Պազովսկի, Սովետական դեսպանատան մէջ ընդունեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ը եւ Նրա գլխաւորած պատուիրակութեան անդամները։ Դեսպանի եւ Վեհափառ Հայրապետի միջեւ տեղի ունեցաւ ջերմ եւ բարեկամական զրոյց։

ՎԵՀԱՓԱՌԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Մայիսի 28ին, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. եւ Նրա ղեկավարած պատուիրակութիւնը՝ օդանաւով մեկնեց Մոսկուա։ Օդանաւակայան եկած էին ճանապարհելու՝ Ն. Ս. Պուլկարիոյ Մաքսիմ Պատրիարքը եւ Սուրբ Սինոդի Գերագոյն Խորհուրդի բարձրաստիճան անդամներ, Սովետական Միութեան Սոֆիայի հիւպատոս Ելիսէեւ, Պուլկարիոյ Արտաքին Գործերի Մինիստրութեան կից Պուլկար Ուղղափառ Եկեղեցիի եւ կրօնական պաշտամունքների կոմիտէի նախագահ՝ Մթ. Պալեմով, Պուլկարահայ թեմական խորհուրդի նախագահ՝ Օ. Ասլանեան, «Երեւան»ի կեդրոնական վարչութեան նախագահ Գ. Գաբրիելով, Սոֆիայի եկեղեցական վարչութեան անդամներ եւ հասարակական գործիչներ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ՊՐ. ՀՐԱՆԴ ՆԱՍԻՊԵԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Թերթիս անցեալ շաբթուան համարը արդէն լոյս տեսած էր, երբ հաճոյքով տեղեկացանք՝ որ Չորեքշաբթի, 11 Յունիս 1975, Պոլիսէն գալով Գահիրէ ժամանած էր՝ եգիպտահայ ազգային բարերար, Գահիրէի Նախորդ Թեմական եւ Քաղաքական Ժողովներու բազմամեայ ատենապետ եւ թերթիս բարեկամ Պր. Հրանդ Նասիպեանը եւ իջեւանած «Հիլթըն» պանդոկը։

Պր. Նասիպեանի Եգիպտոս այցելութիւնը թէեւ կարճատեւ պիտի ըլլայ (ըստ մեզի ըրած իր յայտարարութեան), եւ սակայն յոյս ունինք, որ յառաջիկային ան կրկին ցանկութիւնն ու պատեհութիւնը կ'ունենայ այցելելու Նեղոսի այս ափերը՝ ուր իր կեանքին մեծագոյն մասը անցուցած է եւ բոլորին կողմէ սիրուած ու յարգուած անձնաւորութիւն մը եղած է ու կը մնայ միշտ։

Բարի գալուստ եւ հաճելի կեցութիւն կը մաղթենք Պր. Հրանդ Նասիպեանին։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Տիգրանուհի Ալֆէրեան եւ զաւակը՝ Վռէժ Ալֆէրեան եւ համայն սգակիր պարագաները, իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեանի, Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանի, Արժ. Տ. Վարագ Քհնյ. Պէյլէրեանի, Թեմական, Քաղաքական ժողովներու, եւ ողբոցի հոգաբարձութեան անդամներուն, Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի (Աղեքս.), «Տիգրան Երկաթ»ի, այկ. Ընթերցասրահի եւ «Յառաջդիմասէր»ի վարչութեանց, «Ջահակիր»ի եւ «Արեւ»ի խմբագրութեանց, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց՝ որոնք անձամբ, ծաղկեպսակ ղրկելով, հեռագրով նամակով եւ բարեսիրական հաստատութեանց նուիրատուութիւններ ընելով, ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց յոյժ սիրեցեալ հօրը եւ ամուսնոյն ողբացեալ՝

ԶԱՐՈՒՀԻ ԱԼՖԷՐԵԱՆԻ

(ԲԱԶՄԱՎԱՍՏԱԿ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ)

մահուան տխուր առթիւ։

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ ՈԳԵԿՈՉԵՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԸ ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱՒԷՆ ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆ ԽԱՐԹՈՒՄԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Մեծ եղեռնի վաթսունամեակի յուշահանդէսին նախագահելու եւ բանախօսելու համար, Սուտանահայոց Պատկ. Ազգ. Իշխանութիւնը, Խարթում կը հրաւիրէր Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեանը։ Մեծ եղաւ մեր բոլորին ուրախութիւնը, երբ իմացուեցաւ՝ որ Սրբազան Հայրը ընդունած էր հրաւէրը եւ 23 Ապրիլի երեկոյեան կը ժամանէր Խարթում։

Սրբազան Հայրը դիմաւորելու եկած էին՝ Սուտանահայ Ազգ. Իշխանութեան ներկայացուցիչները գլխաւորութեամբ Ատենապետ՝ Եդուարդ Ճէլեճեանի եւ Գաղութիս հոգեւոր հովիւին։

Օդանաւակայանէն Սրբազան Հայրը առաջնորդուեցաւ Ս. Եկեղեցի, ուր Հրաշափառով եւ Թափօրով յառաջացաւ Ս. Սեղան, գոհաբանական իր աղօթքը մատոյց եւ ապա առաջնորդուեցաւ Առաջնորդարանի սրահը, իսկ գիշերը «Հրանդ» Մարզարանի դալար պարտէզին մէջ, գաղութին անդամները բարի գալուստ մաղթեցին Սրբազան Հօր։

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

24 Ապրիլ, Հինգշաբթի երեկոյեան, մեծ եղեռնի մեր բիւրաւոր զոհերու յիշատակին, մատուցուեցաւ եպիսկոպոսական հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգիստ։ Սրբազան հօր կը սպասարկէր Արժ. Տ. Օշական Քհնյ. Աւրըգեանը։ Եկեղեցւոյս երգչախումբը մեղմանոյշ կ'երգէր Ս. Պատարագը, ղեկավարութեամբ՝ Պր. Շահէ Երէցեանի։ Մինչ վարժարանիս աշակերտութիւնը՝ ծաղիկներու, մոմի եւ խունկի մէջ կը պսակէին նահատակաց մահաբեմը։ Հաւատացեալներու հոծ բազմութիւն մը, տամուկ աչքերով կ'աղօթէր իր անթաղ մեռելներու հոգւոց ի հանգիստ։

Հայր Մերէն առաջ, Պատարագիչ Սրբազան Հայրը, հոգեցունց քարոզով մը վեր առաւ հայուն ապրելու հաւատքը։ Վաթսուն տարիներ առաջ, մեր հարեան ապերախտ ազգը՝ ոճիրի եւ արեան մէջ կը խեղդէր մեր ժողովուրդը այն հաւակնութեամբ, թէ պիտի փակուէր հայոց պատմութիւնը. սակայն ժողովուրդը մեր, մեռ ու չեղ զգեցած, կը կանգնէր՝ ոչ թէ միայն հայոց պատմութեան մէջ այլ ազգերու պատմութեան եւ նոյնիսկ մեզ ընչնչել փորձողին դէմ հանդիման, այլ կը յառնէր գերեզմանէն՝ իր եւ վարչամակը թողուցած ազգերու սեւ արդարութեան դէմ։

ՄԵՐ ՅԱՋՈՐԴ ԹԻՒՈՎ

Թերթիս սիւնակներուն անբաւարարութեան պատճառով «Ջահակիր»ի յաջորդ թիւին մէջ պիտի հրատարակուի Տոքթ. Արշաւիր Սողոմոնեանի յօդուածը՝ «Բժշկական Գիտութեան Բազմաձեւ Նուիրեալը» խորագիրը կրող։

Նոյնպէս մեր յաջորդ թիւին մէջ «Քաղաքներու» մասին շահեկան յօդուածներ ունինք՝ ընկեր Օհիվստը (Ա.Մ.Ն.) եւ ընկեր Գէորգ Տարօնի (Պէյրութ), որոնց զ ուրիշներ վերջին պահուն ստացանք՝ բովանդակ յապաղումի հեռեւանքով։

ԶՈՀԵՐԸ

ՓԱՐԱՄԱԶ (ՄԱՏԹԷՈՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ)
ԱՐԱՄ ԱՇԸԳՊԱՇԵԱՆ
ՏՈՔԹ. ԲԵՆՆԷ (ՊԵՏՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ)
ԳԵՂԱՄ ՎԱՆԻԿԵԱՆ (ՎԱՆԻԿ)
ՀՐԱՆԴ ԵԿԱՒԵԱՆ
ՌՈՒԲԷՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ՄՈՒՐԱՏ ԶԱՔԱՐԵԱՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԷՐ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ
ԹՈՎՄԱՍ Վ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ
ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕՓՈՒԶԵԱՆ (ԲԱՆՈՒՈՐ)
ՄԻՆԱՍ ՔԷՇԻՇԵԱՆ
ՅԱԿՈԲ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ
ԱԲՐԱՀԱՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
ՍՄԲԱՏ ԳԼՃԵԱՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ
ԱՐՄԵՆԱԿ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
ԵՐԵՄԻԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
ԳԱՌՆԻԿ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
ՊՕՂՈՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ
ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԷՑԵԱՆ

ԵԹԷ ՅԱՋՈՂԷՐ...
(ԶՈՀԱՆ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐՈՒ ԱՌԻԹՈՎ)

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ու չէզոքութեամբ դիմաւորեցին Փարամազի յայտնութիւնը։ Դաշնակցութեան պետերը գրեթէ հեգնանքով ընդունեցան Փարամազի վախերը։

Այնուհետեւ, Փարամազ ձեռնարկեց արագօրէն կայացնելու Հնչակեան Համագումարը՝ Պոստանցայի մէջ Դ՚պի Պոստանցայ ճամբուն վրայ, Փարամազ Իթթիհատի գաղտնի դաւը տեղեկացուց Զօրավար Անդրանիկին, որ այդ շրջանին կը գտնուէր Պուլկարիա։

Անդրանիկ, կեղծ անցագրով կը փութայ Պոլիս։ «Ազատամարտ»ի ակումբին մէջ՝ կը տեսնուի դաշնակցական պետերուն հետ, կը պարզէ դաւին հարցը եւ կը յորդորէ միացեալ ճակատով պատրաստել հայութեան ինքնապաշտպանութիւնը։ Գործիչ Արմէն Գարօ (Փաստրմաճեան) կը ծիծաղի եւ կ՚ըսէ Անդրանիկին, «Եթէ մէկ հատիկ հայու քիթն իսկ արիւնի, երբեք ժամէն կը գրաւենք Թուրքիան...»։ Անդրանիկ ձեռնունայն կը դառնայ Վառնա-Սոֆիա։

ԱՐԱՄ ԱՇԸԳՊԱՇԵԱՆ

Անդին, ամէն կողմէ հնչակեան պատգամաւորներ կը հասնին Պոստանցա։ Կը գումարուի գաղտնի ժողով։ Երկար խորհրդակցութիւններէ ետք՝ կ՚որոշուի պատրաստուիլ ինքնապաշտպանութեան։ Կը խորհին, որ զինեալ դիմադրութիւն մը կազմակերպելը դժուար է եւ ժամանակի կը կարօտի։ Այս ուղղութեամբ աշխատելով մէկտեղ՝ որոշում կ՚առնուի չդպչիլ Թուրք ժողովուրդին եւ անոր խոհեմ վարիչներուն, այլ՝ ոչնչացնել միայն Ա՛յն Իթթիհատականները, որոնք հրէշային ծրագիրին քուէարկած էին։ Եւ անոնք - պարագլուխները - առաւելագոյնը քսան հատ էին...։ Եթէ՝ հայոց բնաջնջումը ծրագրող եւ գործադրելու գործը ստանձնող մեծ մասամբ «տխոնմէ» Իթթիհատական չէֆերը սրբուէին, հայութեան անճիտման փլանը ջուրը ինկած կ՚ըլլար։

Արդարեւ, այս նպատակով, Սապահգիւլեան կը մեկնի Փոքր Հայք, Փարամազ եւ Մուրատ (Պօյաճեան)՝ Կիլիկիա եւ Խարբերդ, Ազատ Ոստանիկը՝ Վանի ու Մուշի շրջանը, Գար. Կոզիկեան՝ Տրապիզոն։ Ա՛յն ջանք պիտի թափուէր, որ հայ եւ թուրք ազգամիջեան բախում տեղի չունենայ...։

Ափսո՛ս, սակայն։ Պոստանցայի Համագումարին մէջ գտնուեր է Արշաւիր Սաաեան անուն վիժուկ մը (Գահիրէի մէջ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕՓՈՒԶԵԱՆ

ուսուցիչ)՝ իբրեւ Եգիպտահայոց պատգամաւոր։ Մկրտիչ Լիլլոզեան (վարժարանին տնտեսը) կը կասկածի Սաաեանի առատօրէն ծախսելուն համար, եւ, Սաաեանի բնակարանին տիրուհի յոյն կնոջ հետ՝ կը տեղեկացնեն հնչակեան ղեկավարներ Մարտիրոս Գալաեանին եւ Կարապետ Գանարեանին։ Ասոնք՝ կը ձերբակալեն Սաաեանը եւ ոստիկանատուն կը տանին։ Հոն, Սաաեան, Գալաեանին ոտքը կ՚իյնայ, երդումպատա՛ թէ ինք լրտես չ... Եւ կը յաջողի անոնց ներումին արժանանալ։ (*) Ու անմիջապէս նաւ նստելով՝ կ՚երթայ Պոլիս, Թուրք կառավարութեան տալու համար Պոստանցայի ժողովին մասնակցողներուն անուններն ու հասցէները, եւ առնուած որոշումները...

Հնչակեան պատգամաւորները, Պոլիսէն դէպի իրենց շրջանները չմեկնա՛, կը ձերբակալուին։ 25 հոգի, որոնք երկար ատեն (տասը ամիսէն աւելի) բանտը պահուելէ եւ չարչարանքի առարկայ ըլլալէ ետք՝ 15 Յունիս 1915ին, Պայազիտի հրապարակին վրայ կախաղան կը բարձրացուին՝ 20 հոգի, 5ը ազատ արձակելու վճիռով, կարճ բանտարկութենէ մը յետոյ։ Բոլորն ալ ընտիր մտաւորականներ եւ պատրաստուած մարդիկ։

Հայութեան եւ Հնչակեանութեան այս մեծ կորուստին յիշատակը ոգեկոչելու ժամանակ, չե՛նք կրնար չհաստատել հետեւեալ ճշմարտութիւնները՝ ընդդէմ Թրքական զրպարտութեանց։

ա) Թուրք ազգայնամոլութեան հայաջինջ քաղաքականութիւնը՝ հետեւանքը չէր հայ ինքնապաշտպանական կազմակերպութեանց գոյառումին եւ գործունէութեան։ Թուրք իշխանաւորները հայ բնակչութիւնը կը հալածէին կանուխէն, երբ հայրենասիրական միութիւններ գոյութիւն իսկ չունէին։

բ) Հնչակեան Կուսակցութիւնը իր սոցիալ-դեմոկրատական, այսինքն՝ ընկերվարական - ժողովրդավարական դաւանանքով, բարենորոգչական եւ ինքնապաշտպանական կազմակերպութիւն մըն էր, եւ երբեք ահաբեկչական։

գ) Փարամազի խումբը իրատես եւ առարկայական տեսողութիւն ունեցող խումբ մըն էր, քաջածանօթ հայ ժողովուրդի այդ շրջանի կարողութեանց եւ կարելիութիւններուն։ Ռոմանթիզմով սնանող կամ կրաւորականութեամբ ապրող հայ տարրեր՝ չկրցան գնահատել Փարամազի շարժումը։

դ) Պոստանցայի Ժողովին որոշումը համապատասխան էր մարդկային բոլոր արժանաւորութեանց եւ զուտ ինքնապաշտպանական ձեռնարկ՝ ընդդէմ ոճրագործ խմբակի մը՝ Իթթիհատի... Եթէ չմատնուէին կախաղաններու վրայ մահացող 20 հերոսները, եթէ չմատնուէր Փարամազի սքանչելի ծրագիրը եւ իրագործուէր՝ այսօր տարբեր պիտի ըլլար Արեւմտեան Հայաստանի ճակատագիրը։

ՀԱՅԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

Գահիրէ, 16 Յունիս 1975

(*) Ծ. Խ. Յօդուածին այս մասը չի համապատասխաներ իրականութեան, Արդարեւ երբ Սաաեան ոստիկանատուն կը տարուի, այնտեղ բողոք կը ներկայացնէ եւ

ԳԵՂԱՄ ՎԱՆԻԿԵԱՆ

արձանագրել կու տայ թէ այն պարագային երբ իր կեանքին վնաս մը հասցուի, այդ երկու ընկերները պատասխանատու են։ Եւ քանի որ այդ օրերուն Եգիպտոս օսմանեան ազդեցութեան ներքեւ կը գտնուէր տակաւին, բուրք դեսպանատունը կրնար իր ուզած միջամտութիւնները կատարել։ Սաաեան ազատ կը ձգուի։ Մինչ այդ կուսակցութիւն յատուկ կ՚առնէ տեղորի ներարկել Սաաեանը. Այս նպատակով Յունաստանէն Եգիպտոս կը ժամանէ Արէնքի Երիս.

(Շար. տես. էջ 4)

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ԴԷՄ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ
ԵՒ ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎԱԽՃԱՆԸ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն եւ վերջ)

Իզմիրի մէջ դատուեցաւ նաեւ, 4 Յուլիսին, զօր. Գազըմ Գարապեքիր փաշան, որ Թէրաքքը Փէրվէր կուսակցութեան ղեկավարն էր եղած։ Իր ինքնապաշտպանութեան մէջ ան ըսաւ, թէ մեծ դեր ստանձնած է նոր յեղաշրջումին մէջ Ղազիի կողքին, ցաւ յայտնեց որ Լօզանէն ետք իր հասցէին շատ գէշ բաներ գրած են թուրք թերթերը։ Ես ուզեցի որ իշխանութիւն եւ զինուորականութիւն զատուին իրարմէ .. հրաժարեցաւ Հալք կուսակցութենէն...։

Իզմիրի մէջ դատուեցաւ հայասպան Իսմայիլ Ճանպոլաթ... Սրբեմնի Ապահովութեան Տնօրէն եւ աւելի փափուկ պաշտօններ վարած, երեւութապէս Հալքեան՝ միշտ պահելով իր կապը Իթթիհատի հետ, ապա դատուեցաւ Հիւսէյն Ավնի եւ Հաֆըզ Մէհմէտ... Ջիա Խուրշիտ։

Մահուան դատապարտուածներուն մէջ էին Շիւքրիւ, Արիֆ, Ռիւշտիւ Փաշա, Հալիս Թուրկութ, Ջիա Խուրշիտ, Հաֆըզ Մէհմէտ։ Տասը տարուան դատապարտուածներ՝ Սալիհ, Պէքի Սամի, Ֆերուտին, Ֆիքրի, Միւնիր Հիւսրէվ, Գազըմ Գարապեքիր, Րէֆէթ Ալի Ֆուատ, Ճաֆէր Թայար, Մերսինցի Ճէմալ փաշա։

Երկրորդ դատավարութիւնը Անգարայի մէջ տեղի ունեցաւ, Քիւչիւք Թալաաթ պնդեց որ Գերմանիոյ հետ յարաբերութիւն ունեցողը Թալաաթ եւ Էնվէրն էին, դաշնագրին հիմերն ալ Խալիլ պատրաստած էր...

Ընդհանուր Դատախազը ըսաւ, թէ երկիրը պատերազմի մտցնողը միայն Սուլթանը կրնար ըլլալ օրէնքով։

«Թալաաթ մեծամասնութեան որոշումով է որ հրաժարեցաւ, որովհետեւ այլեւս անկարելի էր պատերազմը շարունակել», ըսաւ Քիւչիւք Թալաաթ։ «Եթէ շարունակէինք կռիւը, երկիրը աւերակի պիտի վերածուէր» Մարտանաւերուն բախման գիշերը, Սայիտ Հալիմ փաշա Կէդրոնի անդամները հաւաքեց, Ճեմալ փաշան ղրկեց ռուս դեսպանին, Ճաւիտ պէյն ալ Բրիտանական դեսպանին եւ ջանաց գործին մէջէն յաջողութեամբ դուրս ելլել։

Մինչ Էնվէր փաշա կը պնդէր, թէ Սուրիոյ ռազմաճակատը անխորտակելի է, շաբաթ մը վերջ ճակատը ճեղքուեցաւ եւ յայտնի եղաւ, որ պատերազմը գէշ վարած էին։ Էնվէր սրտնեղութեան մէջ էր, իսկ Թալաաթ մինչեւ սուրիական ճակատին ճեղքուիլը յուսալից էր։ Անկէ առաջ Թալաաթ Պերլին ուղեւորուեցաւ՝ Գերմաններուն հետ խորհրդակցելու՝ Թրակիոյ մասին։

Էնվէր խստիւ հակառակեցաւ Թալաաթի հրաժարականին, բայց փոքրամասնութեան մէջ մնաց։ Տոքթ. Նազըմ, որ կրթական նախարար էր, մասնաւորաբար Պէհաէտտին Շաքիր, որ շատ ծայրայեղ էր, Թալաաթի հրաժարականին հակառակ էին։ Երբ Դաշնակիցներու հետ Մատրասի դաշինքը կնքուեցաւ, Իթթիհատի Գոսկրէն Թեճէտտիւ անունը տուաւ Իթթիհատին եւ Ղարա Քեմալ Իթթիհատի կարգ մը մեծամեծները համոզեց որ հեռանան Թուրքիայէն, Էնվէր եւ Ճեմալ փաշաները համոզեց եւ Ճաւիտ ու Խալիլ պէյերը համաձայնեցան, Ղարա Քեմալ թելադրեց որ պատեհ առիթի սպասէ։ Պէհաէտտին Շաքիր եւ Տոքթ. Նազըմ ալ երթալ կ՚ուզէին, իսկ Էնվէր կը խորհէր Անատոլու անցնիլ եւ պահուըտիլ։

Ասոնք Քիւչիւք Թալաաթի վկայութիւններն են։ Ապա ան շարունակեց.

Իթթիհատի դրամը Թեճէտտիւի փոխանցուեցաւ, հարիւր քսան հազար ոսկիի չափ դրամ կար, մէկ մասը արտասահման պիտի տրուէր կարօտ ընկերներու։ Թալաաթ եւ Ղարա Քեմալ ասոր շատ հակառակեցան։

Դատաւորը.- Փախաք, որովհետեւ չէիք կրնար ճակատաբաց ներկայանալ ազգին, անոր դատարանին։ Կը վախնայիք որ ժողովուրդը ձեզ կտոր կտոր կրնայ ընել։

Պոլսոյ թուրք կառավարութիւնը չէր ուզեր հաւատալ որ Քեմալիզմը կրնայ յաղթել։ Նուրի փաշա մեզմէ առաջ Կովկաս եկած էր, Տաղստանի մէջ կը կռուէր Տէնիքինի բանակներուն դէմ։ Շատ մը թուրք սպաներ ալ կային, եւ իւրաքանչիւր կուռ. կը ջանար զանոնք կարթել։ Կանչեցի Նուրի եւ Խալիլ փաշաները, պարզեցի կացութիւնը, բան մը ընել կարելի չէր։ Անատոլուէն մեզմէ օգնութիւն կ՚ուզէին, բայց Մուսավաթի (Ատրպէյճան) կառավարութիւնը տարօրինակ դիրք մը բռնած էր, բոլոր ջանքերս ապարդիւն մնացին։ Մինչ այդ Գեազըմ Գարապէքիր փաշտ յայտարարեց որ պոլշեւիկներուն հետ յարաբերութեան մէջ մտնենք, մենք ալ բարեկամութիւն հաստատեցինք Անատոլուի (Քեմալի) օգնելու համար։ Թերեւս ալ սխալ ըրինք. . Խալիլ ապա Մոսկուա էր եւ կարգ մը շահեր ապահովեց, մաս մը ոսկեդրամ առաւ, պոլշեւիկները ամբողջութեամբ տէր էին կացութեան, իսկ Թուրքեստանի մէջ թուրքեր, թաթարներ, պոլշեւիկ կուսակցութիւն մը կազմելով կ՚ուզէին գալ Թուրքիա։

Ատեն մը ետք Պաքուի համաժողովը գումարուեցաւ, պոլշեւիկները զանազան երկիրներէ ներկայացուցիչներ հրաւիրեցին, որոնց մէջ կը գտնուէր Գարապէքիր փաշայի կողմէ ղրկուած քսան հոգինոց պատուիրակութիւն մը։ Այս համաժողովին մէջ հարց դարձաւ կայսերապաշտ երկիրներու դէմ պայքարելու հարցը, սոցիալիստական յեղաշրջումներու վերաբերեալ խնդիրներ։

«Ձեզմէ որո՞նք ներկայ էին» հարցումին.

— Պէհաէտտին Շաքիր, Էնվէր, Ազմի, Խալիլ եւ ես, ըսաւ Քիւչիւք Թալաաթ, ապա շարունակեց։

— Էնվէր Ռատէքի հետ ծանօթացած էր։ Համաժողովին մէջ կային զանազան երկիրներու պատկանող համայնավարներ եւ իսլամ երկիրներէ եկած ոչ-համայնավար ներկայացուցիչներ։ Իսլամ Յեղափոխական մարմիններու նպատակն էր՝ ընդհանուր յեղափոխութեան մը միջոցին, իսլամ երկիրները շարժման մէջ դնել եւ զանոնք ազատել։ Այս նպատակով կազմուեցաւ Թուրքիոյ Կոմունիստ Կուսակցութիւնը, որուն՝ համաժողովի ընթացքին որոշուեցաւ աշխատիլ Նեղուցներուն մէջ։ Մենք ալ առանձին կազմակերպուելով արգելք ուզեցինք ըլլալ համայնավար գաղափարականներու երկիր ներմուծումին։

(Շարունակութիւնը տես էջ 4)

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

19 ՅՈՒՆԻՍ 1975

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՇԽԱՏՈՒՄ Է ԱՐԵՒԸ

Թուրքմենական ՍՍՀ մայրաքաղաք Աշխաբադում, բնակելի երկու ինքնատիպ տների կառուցման նախագծաւորութիւն է տեսնւում։ Նրանց մէջ արեւային ուժի օգնութեամբ օդի որակաւորման համակարգ է նախատեսուած։ Այդ ձեւով գիտնականները երկնային լուսատուին առաջարկում են նրան բոլորովին անսովոր մի դեր՝ զովութեան մատակարար լինել։ Կառուցման որոշումը կայացել է՝ Թուրքմենական ՍՍՀ Գիտութիւնների ակադեմիայի Ֆիզիկա-տեխնիկական ինստիտուտի հրաձգարանում տեղի ունեցած փորձերի յաջող աւարտից յետոյ։

Աշխաբադի տակ գտնուող Բեքերովա աւանը՝ չորրորդ դարն է սովետական ֆիզիկոսների և ինժեներների կողմից անցկացուող տարբեր փորձարկումների կենտրոն։ Բայց հելիոտեխնիկական կայանի ամբողջ տարածքում, հետազօտութեան աւելի «ծանրաբեռն» ոչ մի չկայ, քան իր ճերմակութեամբ պսպղացող երեք յարկանի մի տուն։

Փայտաշիւտէ սանդուղքով բարձրանում ենք կտուր։ Ըստ երեւոյթին այստեղ է, որ կարելի է ներկայ լինել արհեստական ցրտութիւն ստանալու ամենատպաւորիչ պահին, թէպէտ գլխուհետ չոր լեզուով բոլորովին արձակունակ է կտուրի անունը՝ լուծոյթի ռեժեներատոր։ 180 քառակուսի մեթրանոց այս փոքրիկ հրապարակը, նման է սովորական տափակ տանիքի։

Շոգ օրերին, կտուրը կերպարանափոխւում է։ Նրա վրայով բարակ հոսում է քլորային ձուլուածքի անգոյն լուծոյթը, որ հարթ սահում է և, հասնելով լանջի ծայրին, մտնում է կողմնատար խողովակի մէջ։ Յետոյ վերադառնում է, որ «տաքանայ»։

Լուծոյթից ջրի գոլորշիացման բաց հոլովոյթը կլանման սառցարանատարքի «յաղթաձին» է, որ տեղադրուած է նկուղային տան մեքենասրահում։ Մինչև 5–15 աստիճան սառեցրած ջուրը, բաշխւում է բնակարանների տախտակադրուագների խողովակներով և վերցնում է տնային ջերմութեան աւելցուկը։ Սարքը շատ հմտօրէն է կատարում այս։ Օրինակ, եթէ դրսի ջերմութիւնը առաւել 40 է, ապա սենեակում 25 աստիճանից աւելի չի բարձրանում։

— Կտուրն ուղղուած է հարաւ,- պատմում է տեխնիկական գիտութիւնների Տոքթոր Կակաբաեը։- Արեւացոլարձակի վիթխարի հայելու պէս նա աշխատում է ըստ կարելւոյն աւելի շատ արեգակային շողեր «որսալ»։ Դրանով էլ արդիւնաւէտ է նրա աշխատանքը։ Մենք կարողանում ենք օգտագործել Արևից հասնող ճառագայթման մօտ կէսը։

Կառավարական յանձնախումբը, Թուրքմէն գիտնականների և ինժեների ստեղծածը՝ չոր ու տաք կլիմայ ունեցող շրջանների խնդրի որպէս առաւել յաջող լուծում գնահատեց։ Այս աշխատանքը արժէքաւոր է յատկապէս դրանով, որ գիտնականներն օգտագործել են շինարարութեան աւանդական մանրամասները։ Վերանում է պատրաստի հոսքնթաց արտադրութեան, մանաւանդ, կտուրի բաղադրամասերի վերակառուցման հետ կապուած գլխացաւանքը։

Աշխաբադի տակ գտնուող փորձարարական տունը բնակեցուած է ֆիզիկա-տեխնիկական ինստիտուտի աշխատակիցներով։ Այստեղ է տեղադրուած արևային ուժի փոխակերպման բաժինը։

— Այսպէս աւելի յարմար է,- ասում է Թուրքմենական ՍՍՀ գիտութիւնների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Բայրամովը։- Եւ եթէ միջօրէի շոգին, առանց բակոնս հանելու, ես կարող եմ աշխատել գրասենեակում, ուրեմն արդիւնքն առկայ է։

Սակայն ցրտութիւն ստանալը բազում գործերից մէկն է, որ այստեղ յանձնարարում են Արևին։

Մենք նայում ենք հրաձգարանի տարածքում կարգ վ շարուած արեւային ազգամանների նմոյշներին։ Արտաքնապէս այս կերտուածքները ինչ-որ բանով յիշեցնում են լուսանկարչական փորձարանների ապակեայ հայելիների ... միայն թէ սրանք ապակեպատ սլածայր լանջեր ունեն։ Երեւից ապակով կաթիլ-կաթիլ քաղցրահամ ջուր է հոսում, որ բխում է մէկ լիտրում 30 կրամից աւելի աղ պարունակող լուծոյթից։

Անապատի և սփաստանային շրջանների բնակիչները լաւ գիտեն այդ ջրի արժէքը։ Որոնելով այն, մարդիկ ծակ են հորատում, մի քանի տասնեակ, հարիւրաւոր մեթրանոց հոր են փորում։ Եւ ետեւից չունեն, թէ աւազի հաստ կոյտի տակ չի լինի դառն, աղաւոն մի հեղուկ, որին ուղտերն իսկ չի մօտենայ։ Արեւային աղազտարները, անկասկած, կ'օգնեն լուծելու խաշնարածային աւանների և բազում հօտերին մատակարարող ջրի սուր խնդիրը։ Ջերմաֆիզիկոսների գիտական մշակումները անձնուած ու արդիւնաբերութեանը։

Հրաժեշտի պահին տնաեստէրերը հելիոջերմոցի ածուից քաղած երկու վառ կարմիր լոլիկ են նուիրում։ Ամբողջ տարուայ ընթացքում բանջարաբուծութիւնը ևս մի մասնագիտութիւն է, որ Արևը սովորում էր, փոքրիկ քաղաքում։

Տաքացնելով պաշտպանական ապակին, ձմեռային շողը ջերմոցում այսպէս կ'չուած ջերմոցային ներգործութիւն են ստեղծում։ Ուժի մի մասը ծծում են հենց կուզին ցրուած խոնաւ հողով լցուած տուփերը։ Հազիւ իջնում է դրսի ջերմութիւնը, ուժը կուտակիչը վերադարձնում է տացուած տաքութիւնը։ Եւ բանջարեղէնների աճումը Աշխաբադ ջեռուցում չի պահանջում։

Ե. ՏՎՈՐՆԻԿՈՎ
Ա. ԿՈՒԶԵՐԵՆԿՈ

(«Փրավդա», 30 Ապրիլ 1975

Ն. Մ. Գ.

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէր և Տիկին Արտաշ Վարժապետի՝ աղջիկ Թոռնիկով մը և Պր. Վահան Վարժապետի թոռան զաւակով մը բազմացուցութեան ուրախ առիթով, Տիկին Արշալոյս Պօհճալեան կը նուիրէ 100 ե. գ.։

Պր. Վազգէն Թապաքեանի ընդ Օր. Էլիզ Տէյիրմենճեանի նշանախօսութեան բարեբաստիկ առիթով, Տիկին Արշալոյս Պօհճալեան կը նուիրէ 100 ե. գ.։

Օր. Հայկուհի Անդրանիկեանի ընդ Պր. Արա Թակորեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ վասն խնդակցութեան Տոքթ. և Տիկին Հանրի Բետերեան կը նուիրեն 100 ե. գ.։

Պր. Արա Թակորեանի ընդ Օր. Հայկուհի Անդրանիկեանի ամուսնութեան բարեբաստիկ առիթով, Տէր և Տիկին Արամ Մովսէսեան կը շնորհաւորեն նորապսակ ամոլը և առ այդ կը նուիրեն 100 ե. գ.։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Պր. Արա Թակորեանի ընդ Օր. Հայկուհի Անդրանիկեանի ամուսնութեան բարեբաստիկ առիթով, Մէթր Գարոյր Մասիկեան կը շնորհաւորէ նորապսակ ամոլը և առ այդ կը նուիրէ.

Հայկական Ընթերցասրահին	100
«Ջահակիր»ին	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Սրահիս տարեկան ձեռնարկին առթիւ, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետևեալ նուիրատուութիւնները.

Մօ. և Տիկին Եդուարդ Թակորեան	500
Պր. Ժիրայր Թովմասեան	200

Օր. Հայկուհի Անդրանիկեանի ընդ Պր. Արա Թակորեանի բարեբաստիկ ամուսնութիւնը կը շնորհաւորեն և առ այդ՝ Տէր և Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 ե. գ.։

ԵԹԷ ՅԱՋՈՂԷՐ...

(Շար. Գ. էջէն)

Հնչակեաններէն Արմենակ Համբարձումեանը (ինքն ալ կախաղան բարձրացող քսաններէն մին): Եասեան զգալով վտանգուած ըլլալը, ամէն ճարպիկութիւն ի գործ կը դնէ, խուսափելու համար հետապնդումներէ, ու կը յաջողի, քուրք հիւպատոսին աջակցութ՝ ամբ նաւ բարձրանալ, երթալու համար Պոլիս:

Հնչակեան մասնաճիւղը տեղեկանալով՝ որ Արթիւր Եասեան նաւով փախուստ կու տայ, տեռորիստ ընկեր Արմենակին պաշտօն կը յանձնէ նոյն նաւով հետապնդելու հայանուն լրտեսին եւ նոյնիսկ փորձ կատարել նաւուն վրայէն ծովը նետելու՝ զայն խեղդամահ ընելու եւ:

Եասեան նաւ բարձրանալէն ետք կը մտնէ խցիկը, ու կղպելէ ետք ինքզինք այնտեղ կը բանտարկէ մինչեւ Պոլիս ժամանելը։ Պոլիս հասնելուն, արդէն Եասեան թրքական իշխանութեանց պաշտպանութեան ներքեւ կը դրուի։

ԽՄԲ

«Ջահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ պաշտօնական ներկայացուցիչն ու թղթակիցն է՝
Պր. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սաաս Զաղլուլ պող.
Հեռ. թիւ 802199

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳԱՀԻՐԷ

Շաբաթ, 21 Յունիս 1975, կ. ե. ժամը 8ին

ԶԲՕՍԱՊՏՈՅՏ ԴԷՊԻ

«Vue des Pyramides»ի

ԳԱԶԻՆՈՆ

ՀԱՆԳՍՏԱՒԷՏ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՆԵՐՈՎ

ՀԱՃԵԼԻ ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ ԵՒ ՊԱՐ

Մեկնում Ընթերցասրահէն ժամը ճիշդ 8ին, վերադարձ առաւօտեան ժամը 1ին մինչև Հելիոպոլիս։

Մասնակցութեան սակը կը պարունակէ

ԵՐԹԵՒԵԿ ԵՒ ՃԱՇ (ԷՍՔԱԼՈՓ ՓԱՆԷ ԵՒ ՄԱՔԱՐՈՆԻ)

ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ 75 Ե. Դ.

ՈՉ-ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ 85 Ե. Դ.

Արձանագրութեան համար դիմել Հայկական Ընթերցասրահ՝ ամէն երեկոյ ժամը 8.30-10 (Հեռ. 934908)։

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ԴԷՄ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎԱԽՃԱՆԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Պոլշեւիկ համագումարէն ետք, Էնվեր Բաքէի և Զինովիեւի հետ Մոսկուա գնաց։ Էնվեր Պերլին ալ կ'ուզէր երթալ, Թալաաթին լուսաբանութիւն տալու համար։ Ես ալ Նաիլ պէյի հետ Անգարա եկայ։ Էրզրումէն հեռագրով Կազի փաշային պարզեցի Զինովիեւի տեսակէտը և Տրապիզոն եկայ։ Գաքուի մէջ ճշդուած սկզբունքները ծրագրի ձեւով Նայիլ պէյի հետ Կազիին ներկայացուցինք»։

Իթթիհատի նշանաւոր ընդհանուր Քարտուղար՝ Միտհատ Շիւքրիւ պէյի դատավարութիւնը յուզումնալից եղաւ։

Դատաւորը մեղադրելէ ետք Իթթիհատը, որ թեթեւօրէն մտածելով, Գերմանիոյ կողքին պատերազմի մտած է, քննադատելէ ետք զինք՝ որ Ղարա Քեմալի այդքան լայն իրաւասութիւն տուած է, կրկին հարց դրաւ։ Շիւքրիւ ըսաւ.

— Թալաաթ փաշա վերջին Իթթիհատի Գոնկրէն բացաւ, Ճանպօլաթ պէյ վարեց ժողովը։

«Որոշուեցաւ որ Թուրքիա չի մնան, նոյնիսկ կրնայ ըլլալ որ հայերը, յոյները գուցէ նախատեն ու նշաւակեն զիրենք, աւելի լաւ է որ երթան։ Ղարա Քեմալ նախընտրեց պահուըտիլ քան թէ փախչիլ։

— Մեկնումի պահուն Տոքթ. Նազըմին և Պէհաէտտին Շաքիրին երկու հազար ոսկի տրուեցաւ... Ես Մալթայէն վերադարձին կապ չունեցայ Ղարա Քեմալի և Ճաւիտի հետ։

Ապա դատուեցաւ Իթթիհատի օրով նախկին ոստիկանութեան տնօրէն Ազմին, որ ի զուր փորձեց ինքզինք արդարացնել... ապա դատուեցաւ նախկին Իթթիհատական գործիչ Քէօր Ալի Իհսան։ Այս առթիւ երեւան ելան մասնաւորաբար Իթթիհատի վարչութեան շրջանին գործուած զեղծումները և ժողովուրդին տրուելիք ուտելիքի մասնաբաժիններու գայթակղութիւնները։

Դատաւորը՝ Իհսանին.

— Սա Իթթիհատճիութիւնը չե՞ս թողուր...

— Ազգասիրութի՜ւն... ինչ ընեմ։

Այս առթիւ պարզուեցաւ, թէ քառասուն հազար ոսկի Մեհմետ Ճէվտէթ, 27 հազար ոսկի Նիյազի Հիւսնի և Թալաաթ 80 հազար ոսկի իւրացուցած են։

Հինգ Օգոստոս 1926ին դատուեցաւ Իթթիհատի Ա. Գ. Նախարար Ահմէտ Նէսիմի, Հիւսէյն Ջահէ Ալի և Էյուպ Սապրի։

Դատարանին նախագահ- Մեղք այս ազգին որ տարիներով ձեզիպէսներուն ձեռքը խաղալիք դարձաւ։

Բասսունի - Էնվեր Հոլանտայի Լահէի ժողովին մասնակցեցաւ և փորձեց արգելք հանդիսանալ Հայոց մեզի դէմ կատարած զրպարտութիւններուն։ Իսլամ Յեղափոխութեան ծրագիրը Էնվեր փաշայի հնարքն էր, իսկ Թալաաթ յարաբերութեան մէջ էր իրաւազուրկ իսլամ ազգերու հետ, որպէսզի իրենց երկիրներուն մէջ «զբաղեցնեն» դաշնակիցները... որպէսզի Դաշնակիցներն ալ մեզմով զբաղելու կարելիութիւն չունենան։

Կարդացուեցաւ Էնվերի նամակը՝ Տոքթ. Նազըմին ուղղեալ, ապա իր նամակը Շիւքրիի ուղղեալ.

— Եղայ ընդհանուր Քարտուղար Իթթիհատին։

Կ'ամբաստանուի զեղծարար որպէս։

Նազըմ գոչեց.

— Այս փախանք Թուրքիայէն, ի՞նչ կ'ուզէիք որ ընէինք։ Եթէ մնայինք, ի՞նչ պիտի ընէինք. պիտի պահուըտէինք, յետո՞յ...։

Դատաւորը.

— Ձեր հոգին փրկեցիք, այլապէս ազգը կտոր կտոր պիտի ընէր ձեզ (ակնարկութիւնը Թալաաթի, Ճեմալի և Էնվերի է)։ Ապա խիստ հարցաքննութենէ կ'անցնին Ճաւիտ պէյ, Հիւսէյն Ճահիտ, Հիլմի և Նաիլ պէյ, Սալահէտտին, Հիւսէյն և Գարա Վասըֆ. կը դատուին աւելի ուշ։ Ապա կը դատուին Ահմէտ Էմին, Էպուզիա Վելիտ։

Ճաւիտ - Տամատ Ֆերիտի դահլիճը (պատերազմէն ետք) զիս դատապարտեց, հայոց տարագրութեան գործին մէջ մեղսակից նկատելով...։

Տոքթ. Նազըմ կախաղանի առջև.

— Անմեղ եմ, անմեղի արիւնը մի մտնէք...

Այո՛, անմեղ էր, մէկ ու կէս միլիոնի ջարդի պալատական Իթթիհատականը անմե՞ղ էր, ինչո՞ւ չէ...

Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ